Jules Verne

Jules Verne

César Cascabel

I.

O ADEVĂRATĂ AVERE

— Care-mi mai daţi ceva bănuţi? Hai, copii, scotociţi-vă prin buzunare!

— Ţine, tată, spuse fetiţa.

Şi scoase din buzunar o hârtie verzuie, mototolită şi murdară. Pe ea se putea citi cu greu: United States Fracţional Currency. Erau cuvinte ce înconjurau figura respectabilă a unui domn în redingotă, iar cifra 10 se repeta de şase ori. Hârtia valora zece cenţi, adică vreo 50 de centime franţuzeşti.

— De unde îi ai? Întrebă mama.

— Atâta mi-a mai rămas de la ultima încasare, răspunse Napoléone.

— Dar tu, Sandre, nu mai ai nimic?

— Nu, tată.

— Nici tu, Jean?

— Nici eu.

— Cât ne mai trebuie, César? Îl întrebă Cornelia pe soţul ei.

— Ne lipsesc doi cenţi, ca să avem o sumă rotundă, răspunse domnul Cascabel.

— Poftim, patroane! Zise Cuişoară, jucându-se cu o monedă mică de aramă pe care tocmai o scosese din fundul buzunarului de la vestă.

— Bravo, Cuişoară! Strigă fetiţa.

— Bun!… S-a făcut! Constată domnul Cascabel.

Şi „se făcuse,” ca să vorbim pe limba acelui saltimbanc de treabă, în total erau aproape două mii de dolari, adică zece

mii de franci.

Oare zece mii de franci nu sunt o avere, când scoţi bani din generozitatea publică, numai prin propriile-ţi talente?

Cornelia îşi îmbrăţişa bărbatul, copiii îl îmbrăţişară şi ei.

— Acum, zise domnul Cascabel, – trebuie să cumpărăm o casă de bani, o lădiţă. frumoasă cu cifru, în care să ne punem averea.

— Chiar trebuie s-o cumpărăm? obiectă doamna Cascabel, pe care această cheltuială o speria puţin.

— Trebuie, Cornelia!

— N-ar fi bună o casetă?

— Ah, femeile astea, exclamă domnul Cascabel.

— Caseta-i pentru bijuterii! Casa de bani, sau măcar un cufăr zăvorât, acestea sunt pentru bani. Şi, cum avem de făcut o călătorie lungă cu cele zece mii de franci…

— Bine, du-te şi cumpără-ţi casa de bani, dar să te tocmeşti pentru ea, îl sfătui Cornelia. Capul familiei deschise uşa acelui vehicul „superb şi impozant” ce-i servea drept casă umblătoare, coborî scăriţa laterală, din fier, şi o apucă pe străzile ce duceau spre centrul oraşului Sacramento.

În februarie e frig în California, cu toate că acest stat e situat la latitudinea Spaniei. Dar, în paltonul său căptuşit cu blană, ce dădea impresia că ar fi fost de jder şi având căciula trasă până peste urechi, domnului Cascabel puţin îi păsa de frig. Mergea sprinten. O casă de bani, să aibă o casă de bani fusese visul vieţii lui. Iar visul era pe cale de a se realiza, în sfârşit! Era pe la începutul anului 1867.

Cu nouăsprezece ani în urmă, locul pe care se afla acum oraşul Sacramento nu era decât o întinsă câmpie pustie, în mijlocul ei se înălţa o mică fortăreaţă, un fel de blochaus ridicat de descălecători, primii traficanţi, cu scopul de, a-şi proteja aşezarea de atacurile indienilor din vestul Americii. De atunci încoace, însă, după ce California „pierdută de mexicani” intrase în stăpânirea americanilor, aspectul ţinutului s-a modificat extrem de mult. În locul fortăreţei a

apărut un oraş, devenit unul dintre cele mai importante din Statele Unite, cu toate că incendiul şi inundaţiile distruseseră, în mai multe rânduri, această localitate în formare.

Aşadar, în anul acela, 1867, domnul Cascabel nu mai avea de ce să se teamă de năvălirile triburilor indiene şi nici măcar de atacurile bandelor de tâlhari de toate neamurile care invadaseră ţinutul în 1849, când fuseseră descoperite minele de aur, situate ceva mai spre nord-est, pe platoul de la Grass Valley, şi celebrul zăcământ de la Allison Ranch.

Aşa e! Timpurile de îmbogăţire nemăsurată, de prăbuşire în cea mai înspăimântătoare ruină, şi de nesfârşite mizerii, trecuseră. Nu mai existau căutători de aur nici măcar în acea parte a Columbiei engleze, Caribů, care se află mai la nord de teritoriul Washington şi unde mii de mineri năvăliseră prin anul 1863. Domnul Cascabel n-avea de ce să se teamă că mica sa avere, câştigată, s-ar putea spune, cu sudoarea frunţii sale şi pe care o purta în buzunarul de la palton, o să-i fie furată pe drum. În realitate, cumpărarea unei case de bani ca să-şi pună suma la adăpost nu era chiar atât de necesară; dar, dacă ţinea totuşi la asta, o făcea având în vedere o lungă călătorie prin teritoriile din Far West, mai puţin păzite decât zona californiană, drum ce avea să-l readucă în Europa. Domnul Cascabel mergea nepăsător de-a lungul străzilor largi şi curate ale oraşului. Ici-colo, parcuri minunate, umbrite de copaci falnici, încă desfrunziţi, apoi hoteluri şi vile, elegante şi confortabile, edificii publice cu arhitectură anglo-saxonă, nenumărate biserici monumentale ce dau un aer măreţ acestei capitale a Californiei. Pretutindeni, erau oameni preocupaţi, negustori, armatori, industriaşi, unii aşteptând sosirea vapoarelor care urcă şi coboară pe fluviul cu apele dirijate spre Pacific, alţii luând cu asalt drumul de fier „Folson”, pe unde trenurile pleacă spre interiorul Confederaţiei. Fluierând o melodie franţuzească pentru fanfară, domnul Cascabel se îndrepta spre High Street (Strada Înaltă). Pe

strada aceea ştia că se află magazinul unui rival al lui Pichet şi Huret, celebrii fabricanţi parizieni de case de bani. Acolo, William J. Morlan vindea marfă bună şi nu prea scumpă „cel puţin în aparenţă," dat fiind preţul exagerat al tuturor mărfurilor în Statele Unite ale Americii.

William J. Morlan era în magazin la apariţia domnului Cascabel.

— Domnule Morlan, îi zise, – am onoarea… Aş vrea să cumpăr o casă de bani.

William J. Morlan îl cunoştea pe César Cascabel, dar cine oare nu-l cunoştea la Sacramento? Nu încânta el publicul, de trei săptămâni încoace? Aşa că respectabilul fabricant îi dădu replica:

— O casă de bani, domnuler Cascabel? Vă rog să primiţi felicitările mele…

— Pentru ce?

— Fiindcă, atunci când cumperi o casă de bani, înseamnă că ai nişte saci cu dolari, numai buni de zăvorât în ea.

— Chiar aşa, domnule Morlan.

— Ei bine, luaţi-o pe asta, propuse negustorul, arătându-i o ladă masivă ce şi-ar fi avut locul potrivit în birourile fraţilor Rothschild ori ale altor bancheri, cărora afacerile în general le mergeau strună.

— O… O… O clipă! făcu domnul Cascabel. Mi-aş putea instala acolo toată familia! O adevărată comoară, de acord, dar deocamdată nu pe ea vreau s-o pun sub cheie.

— Ei, domnule Morlan, cam cât ar putea încăpea în lada asta atât de mare?

— Câteva milioane, în aur.

— Câteva milioane? Atunci… o să mai trec… mai târziu, când le voi avea. Nu! Îmi trebuie un cufăr mic, foarte rezistent, pe care să-l pot duce sub braţ şi să-l vâr în fundul rulotei, când călătoresc.

— Am ce vă trebuie, domnule Cascabel.

Şi fabricantul îi arătă un cufăr prevăzut cu broască de siguranţă. Nu era mai greu de zece kilograme, iar interiorul

îl avea aranjat la fel cum sunt, în bănci, casele de bani ori cele pentru acţiuni.

— În plus, rezistă la foc, adăugă domnul William J. Morlan. Garantez în scris.

— Perfect… perfect! răspunse domnul Cascabel. Asta îmi convine, dacă răspundeţi de încuietoarea cufărului.

— Încuietoare cu cifru, adăugă fabricantul.

— Patru litere… un cuvânt de patru litere, alese din patru alfabete, asta înseamnă aproape patru sute de mii de combinaţii. Până când hoţul şi-ar bate capul să le găsească, ai avea timp să-l spânzuri de un milion de ori.

— De un milion de ori! Domnule Morlan, e într-adevăr minunat. Dar preţul? O casă de bani e prea scumpă, mă înţelegeţi, când costă mai mult decât ceea ce pui în ea.

— Foarte corect, domnule Cascabel. Aşa că am să v-o vând pe asta cu numai şase dolari şi jumătate.

— Şase dolari şi jumătate, se miră Cascabel.

— Nu-mi place preţul ăsta de şase dolari şi jumătate! Haide, domnule Morlan, în afaceri trebuie să rotunjeşti. Ne înţelegem cu cinci dolari?

— Pentru dumneata, fie, domnule Cascabel.

Târgul se făcu, preţul fu achitat, iar William J. Morlan îi propuse saltimbancului să-i trimită cufărul la locuinţa lui pe roţi, ca să nu care el însuşi o asemenea povară.

— Ei, domnule Morlan! Un om ca mine, care jonglează cu greutăţi de douăzeci de kilograme!

— Haida de! Cât cântăresc exact greutăţile dumitale de douăzeci, întrebă râzând domnul Morlan.

— Exact şapte kilograme, dar să nu spuneţi nimănui, răspunse domnul Cascabel. Cu acestea, cei doi se despărţiră încântaţi unul de altul.

După o jumătate de oră, fericitul posesor al cufărului sosea în piaţa circului unde staţiona vehiculul său. Cu amorul propriu satisfăcut, aducea „casa de bani” a familiei Cascabel.

Ah, de câtă admiraţie avu parte, în micul său univers, această casa de bani! Şi cât de fericită şi de mândră era familia, că o posedau! Trebuiră s-o deschidă, s-o închidă la loc. Tânărul Sandre ar fi vrut să intre înăuntru, din pură distracţie. Dar nu se putea, căci era prea mică pentru a-l cuprinde.

Cât despre Cuişoară, acesta nu văzuse niciodată ceva atât de frumos, nici măcar în vis.

— Aşa ceva trebuie că se deschide greu, aprecie el. Numai să nu se deschidă prea uşor, dacă se închide prost.

— Niciodată n-ai spus ceva mai corect decât acum, replică domnul Cascabel. Apoi, pe un ton poruncitor, ce nu admitea contrazicere şi cu unul din gesturile lui categorice, care nu-ţi permitea să stai pe gânduri, ceru:

— Hai, copii, ştergeţi-o cât mai repede şi aduceţi ceva de mâncare pentru o masă… Împărătească. Iată un dolar pe care vi-l pun la dispoziţie. Fac cinste!

Ce om minunat! Ca şi cum nu tot el „făcea cinste” în fiecare zi! Dar îi plăcea genul acesta de glumă şi o însoţea mereu de un râs zgomotos.

Într-o clipă, Jean, Sandre şi Napoléone dispărură împreună cu Cuişoară, care ducea sub braţ un coş de paie, pentru provizii.

— Şi acum, că suntem singuri, Cornelia, să discutăm puţin, zise domnul Cascabel.

— Despre ce, César?

— Despre ce? Despre parola pe care o s-o alegem pentru încuietoarea cufărului. Nu că naş avea încredere în copii! Dumnezeule mare! Sunt nişte îngeri! Am încredere până şi în prostănacul de Cuişoară, care-i cinstea întruchipată. Dar cuvântul acela trebuie să fie secret.

— Alege ce-ţi place, spuse Cornelia.

— Mă încred în tine.

— N-ai nici o preferinţă?

— Nu.

— Atunci, eu aş vrea să fie un nume propriu.

— Perfect. Numele tău, César.

— Nu se poate! E prea lung. Trebuie să fie un nume din patru litere.

— În cazul ăsta, scoate o literă din numele tău. Ai putea scrie César fără r! Presupun că avem voie să facem cum ne place.

— Bravo, Cornelia! E o idee… una dintre ideile care-ţi vin deseori, draga mea. Dar, dacă ne hotărâm să scoatem o literă dintr-un nume, mi-ar plăcea mai mult să scoatem patru dintr-al tău.

— Din numele meu?

— Da! Şi să le luăm pe cele de la urmă: „elia”… Găsesc chiar că e mai distins.

— Ah, César!

— Aşa-i că o să-ţi facă plăcere să ştii că poţi deschide casa de bani cu numele tău?

— Fiindcă se află şi în inima ta, răspunse Cornelia cu destulă afectare, dar şi cu tandreţe.

Apoi, plină de bucurie, îl îmbrăţişă cu putere pe minunatul ei om. Şi uite-aşa, ca urmare a acelei combinaţii de litere, cine nu cunoştea cuvântul Elia n-ar fi putut deschide niciodată casa de bani a familiei Cascabel.

După o jumătate de oră, copiii erau înapoi cu proviziile, şuncă şi.pastrama de vacă, tăiate în bucăţi apetisante, şi cu câteva dintre uluitoarele legume crescute în solul californian – nişte verze arborescente, cartofi – mari cât pepenii, morcovi lungi de o jumătate de metru şi, cum spunea cu încântare domnul Cascabel, „care n-au pereche decât în cei pe care-i scoţi fără să te mai oboseşti să-i cultivi”. Cât priveşte băutura, greutatea era doar să alegi dintre sorturile oferite de natură şi arta gâtlejurilor americane. De data asta, fără să mai punem la socoteală o stacană de bere spumoasă, fiecare urma să-şi aibă partea sa, la desert, dintr-o sticlă de sherry fin.

Cât ai clipi din ochi, Cornelia, secondată de Cuişoară, obişnuitul ei ajutor, pregăti prânzul. Masa fu pusă în cel de-

al doilea compartiment al vehiculului, aşa-zisul salon al familiei, unde temperatura era menţinută la o valoare convenabilă de soba din bucătărie, aflată în compartimentul vecin. Dacă în ziua aceea „ca în toate zilele, de altfel” tatăl, mama şi copiii mâncară cu o poftă nemaipomenită, lucrul era cât se poate de justificat de împrejurări.

După masă, domnul Cascabel le spuse cu o voce solemnă, pe care o folosea pentru reclamele sforăitoare, destinate publicului:

— Mâne, copii, părăsim Sacramento, acest oraş remarcabil, şi pe distinşii săi locuitori, cu care nu putem decât lăuda, oricare le-ar fi coloarea, roşie, neagră sau albă. Dar Sacramento e în California şi California e în America, iar America nu-i în Europa. Of, patria e patrie, iar Europa înseamnă Franţa, şi nu-i prea din timp ca Franţa să ne revadă „între zidurile ei”, după o absenţă prelungită ani şi ani. Am făcut avere? La drept vorbind, nu! Şi totuşi, avem ceva dolari care o să facă bună impresie în cufărul nostru, atunci când o să-i schimbăm în aur ori în argint franţuzesc. O parte din sumă o s-o folosim pentru traversarea Atlanticului cu vasele rapide de sub pavilionul nostru tricolor, odinioară purtat de Napoleon din capitală în capitală… În sănătatea ta, Cornelia!

Doamna Cascabel se înclină în faţa acestei dovezi de prietenie pe care i-o dădea adesea soţul ei, ca pentru a-i mulţumi că-i dăruise nişte copii de talia lui Hercule şi Alcide. Apoi el reluă:

— Beau şi pentru reuşita călătoriei noastre. Fie ca vânturi favorabile să ne umfle pânzele!

Se opri ca să mai toarne fiecăruia câte un ultim pahar din excelentul sherry.

— Tu, Cuişoară, poate o să-mi spui că după ce plătim drumul n-o să ne mai rămână nimic în casa de bani?

— Nu, patroane… dacă nu cumva biletele de vapor, adăugate biletelor pe căile ferate…

— Eh, căile ferate, aceste rail roads, cum spun yankeii! exclamă domnul Cascabel.

— Doar nu suntem atât de naivi şi de necugetaţi încât să mergem pe calea ferată! Am de gând să economisesc cheltuielile de transport de la Sacramento la New York, folosindumă de casa noastră pe roţi. Presupun că vreo câteva-sute de leghe nu sunt în stare să sperie familia Cascabel, care are obiceiul să hoinărească peste tot prin lume.

— De bună seamă! răspunse Jean.

— Şi cu ce bucurie o să revedem Franţa! zise doamna Cascabel.

— Franţa noastră, pe care voi, copii, n-o cunoaşteţi, reluă domnul Cascabel, căci voi v-aţi născut în America. Frumoasa noastră Franţă, o s-o vedeţi în sfârşit! Ah, Cornelia, ce plăcere pentru tine, o provensală, şi pentru mine, un normand, după douăzeci de ani de absenţă!

— Aşa-i, César, aşa-i!

— Vezi tu, Cornelia, acum aş refuza chiar şi un angajament la teatrul Barnum, de mi s-ar oferi. Să amân întoarcerea? Niciodată! Aş pleca până şi în mâni. Suntem bolnavi de dorul ţării şi doar întorcându-ne în ţară o să ne vindecăm. Nu cunosc alt leac.

César Cascabel spunea adevărul. El şi soţia lui n-aveau decât un singur gând: să se întoarcă în Franţa, şi ce bucurie că puteau s-o facă acum, când banii nu le lipseau!

— Aşadar, plecăm mâne, spuse domnul Cascabel.

— Şi poate că asta o să fie ultima noastră călătorie, adăugă Cornelia.

— Eu nu ştiu decât o singură ultimă călătorie, Cornelia! Răspunse soţul ei cu demnitate. Aceea pentru care nu primeşti bilet de întoarcere.

— Fie, César, dar înaintea aceleia nu ne mai şi odihnim, după ce facem avere?

— Să ne odihnim, Cornelia? Niciodată! Nu vreau avere, dacă averea duce la trândăvie!

Crezi cumva că ai dreptul să laşi nefolosite talentele cu care natura te-a binecuvântat din plin? Îţi închipui că eu pot trăi cu braţele încrucişate, riscând să-mi pun în pericol elasticitatea articulaţiilor? Îi vezi tu pe Jean lăsându-şi baltă exerciţiile de echilibristică, pe Napoléone renunţând la dansul pe sârma întinsă, cu sau fără balansier, pe Sandre lipsind din vârful piramidei umane, ori chiar pe Cuişoară nemaiîncleştându-şi la comandă palmele ca să distreze publicul? Nu, Cornelia! Spune-mi mai bine că ploaia o să stingă soarele, că peştii au să sece mările, dar nu-mi spune că va veni vreodată ora de odihnă pentru familia Cascabel!

De-acum, mai rămâneau doar de terminat pregătirile, ca să poată porni la drum a doua zi, de cum avea să răsară soarele în Sacramento.

Asta şi făcură toată după-amiaza. Nu-i nevoie să mai spunem că faimosul cufăr fusese pus la loc sigur, în ultimul compartiment al vehiculului.

— În felul acesta, spuse domnul Cascabel, – o să-l putem păzi zi şi noapte.

— Hotărât, César, cred că ai avut o idee bună, aprecie Cornelia.

— Nu-mi pare rău după banii pe care i-ai dat pe cufăr.

— Poate că-i un pic cam mic, draga mea, dar o să cumpărăm unul mai mare… dacă i se umflă prea mult conţinutul!

II.

FAMILIA CASCABEL

— Cascabel este nume celebru, ba chiar ilustru în cele cinci părţi ale lumii şi „în alte locuri”, spunea cu mândrie cel care-l purta cu atâta cinste.

César Cascabel, originar din Pontorson, în inima Normandiei, era dedat la toate vicleniile, şiretlicurile şi dibăciile ţinutului normand, însă, oricât de şmecher şi de abil ar fi fost, rămâne ca un om cinstit şi nu trebuia confundat cu membrii, deseori suspecţi, ai corporaţiei scamatorilor. Cap de familie, compensa prin virtuţi proprii

originea sa umilă şi mizeriile profesiei sale. În timpul acela, domnul Cascabel avea exact etatea pe care o arăta, patruzeci şi cinci de ani, nici mai mult, nici mai puţin. Copil pribeag, în toată puterea cuvântului, leagăn îi fusese bocceaua pe care taică-său o purta pe umeri, alergând de la un bâlci la altul şi de la un iarmaroc la altul prin provincia normandă. Murindu-i mama la scurt timp după ce el văzuse lumina zilei, fu primit de milă într-o trupă de bâlci câţiva ani mai târziu, când îi murise şi tatăl. Acolo îşi petrecu copilăria, făcând tumbe, răsuciri şi salturi periculoase, stând cu capul în jos şi picioarele în aer. Mai târziu deveni, pe rând, clovn, gimnast, acrobat, fărâmător de lanţuri, până în clipa când, ajuns tată a trei copii, s-a numit director al acestei mici familii pe care o crease împreună cu doamna Cascabel, născută Cornelia Vadarasse, din Martigues, în Provenţa. Inteligent şi ingenios, plin de o remarcabilă vitalitate, de o iscusinţă ieşită din comun – calităţile sale morale nu erau deloc mai prejos decât cele fizice. Fără îndoială că pe piatra care se rostogoleşte nu creşte muşchiul, dar în schimb ea se freacă de drumul aspru, se şlefuieşte, îşi toceşte părţile ascuţite, se face rotundă şi lucioasă. Aşa şi cu César Cascabel: de patruzeci şi cinci de ani, de când se vântura prin lume, se frecase, se şlefuise şi se rotunjise atât de bine, încât ştia tot ce se poate şti despre viaţă, nu se mira de nimic şi nimic nu-l încânta peste măsură, întrucât prin Europa umblase dintr-un bâlci în altul şi se simţise în America la fel de bine ca în coloniile olandeze şi spaniole, înţelegea aproape toate limbile, le vorbea mai mult sau mai puţin corect, „până şi pe cele pe care nu le cunoştea”, cum obişnuia să spună el însuşi, căci nu se jena să se exprime prin gesturi atunci când îi lipseau cuvintele.

César Cascabel avea cu ceva peste medie ca înălţime, piept viguros, picioare suple, o faţă cu maxilarul inferior proeminent – semn de energie, cap puternic cu părul aspru şi încâlcit, marcat de arsura soarelui şi a vânturilor de

pretutindeni, mustaţă scurtă sub nasul bine clădit, favoriţi retezaţi pe jumătate pe obrajii cu pielea roşiatică, ochi albaştri, foarte vii şi pătrunzători, cu privirea excelentă. În sfârşit, o gură care îşi păstrase toţi dinţii, în faţa publicului era un Frederic Lemaâtre (Frederic Lemaâtre (1800 – 1876), actor francez de dramă romantică, foarte popular în timpul lui Jules Verne) cu gesturi largi şi poze fanteziste, cu fraze declamatorii, dar în particular un om foarte simplu, foarte natural, adorându-şi familia.

Se bucura de o sănătate perfectă şi, dacă etatea nu-i mai îngăduia acum să practice meseria de acrobat, rămânea remarcabil în exerciţiile de forţă, care „solicită bicepşii”. În plus, avea un extraordinar talent de ventriloc, aşadar în acea veche îndeletnicire de comediant, care, după cum susţine episcopul Eustache, ajunge până la prezicătoarea din Endor (oraş din vechea Palestina, unde o prezicătoare celebră i-a prezis regelui Saul înfrângerea în bătălie şi moarte). Atunci când Cascabel voia, vocea îi cobora din gât în stomac. Ar fi putut, oare, să cânte singur un duet? Eh! Era destul să fie provocat!

În fine, ca să-i încheiem portretul, să mai reţinem faptul că César Cascabel avea slăbiciune pentru marii cuceritori – îndeosebi pentru Napoleon. Da! îl stima pe eroul primului imperiu tot atât de mult pe cât îi ura pe călăii săi, pe urmaşii lui Hudson Lowe ((1769 – 1844 general englez însărcinat cu paza lui Napoleon după exilare insula Sfânta Elena în1815), John Bull (poreclă dată englezului în general, semnificând: greoi şi încăpăţânat) pe ticăloşii de John Bull. Napoleon era „omul lui.” Aşa că n-ar fi dat niciodată spectacole în faţa reginei Angliei, „cu toate că-l rugase prin majordomul ei”, după cum povestea cu plăcere şi atât de des, că până la urmă ajunsese s-o creadă şi el. Şi totuşi, domnul Cascabel nu era un veritabil director de circ, un Franconi, un Rancy ori un Loyal, în fruntea vreunei trupe de călăreţi şi călăreţe, de clovni, de jongleri. Era un simplu comediant care se producea în pieţe, în aer liber pe

timp bun, sub prelată când ploia. Cu meseria aceasta, căreia îi încercase şansele schimbătoare timp de un sfert de secol, câştigase, se spune, suma rotunjoară ce era acum închisă în lada cu cifru. Câtă muncă, efort şi uneori mizerie însemna suma aceea! Dar ce era mai greu trecuse. Familia Cascabel se pregătea să se întoarcă în Europa. După ce cutreierase Statele Unite, urma să se îmbarce pe un pachebot francez sau american; pe unul englezesc – niciodată!

În fond, César Cascabel nu era neliniştit în nici o privinţă. Pentru el nu existau piedici, existau cel mult dificultăţi. Eschivarea şi priceperea de a se descurca în viaţă, erau punctul lui tare. Ar fi repetat bucuros după ducele de Dantzig, unul dintre mareşalii marelui său bărbat:

— Faceţi-mi o crăpătură, şi pătrund!

Şi reuşise, într-adevăr, în destule situaţii dificile.

— Doamna Cascabel, născută Cornelia Vadarasse, o provensală pur sânge, n-are egal în ghicirea viitorului, regina femeilor excentrice, înzestrată cu toate graţiile sexului său, cu toate virtuţile ce fac cinste unei mame de familie, ieşită victorioasă din mari întreceri feminine, la Chicago, unde s-au înfruntat cele mai bune atlete din lume. Cu aceste cuvinte şi-o prezenta de obicei domnul Cascabel pe consoarta sa. Se căsătorise cu ea în urmă cu douăzeci de ani, la New York. Se consultase oare cu propriul său tată în legătură cu această căsătorie? Nu. Mai întâi pentru că nici tatăl său nu-i ceruse părerea când se însurase, zicea el, iar apoi fiindcă acel om de treabă nu mai era pe lume. Aşa că isprava aceea, trebuie s-o credem, s-a făcut simplu, fără formalităţile preliminare care în bătrâna Europă întârzie în chip atât de supărător unirea a două fiinţe făcute una pentru alta.

Într-o seară, la teatrul Barnum de pe Broadway, unde se afla ca spectator, César Cascabel a fost uluit de farmecul, de graţia cu care evolua o tânără acrobată franceză, domnişoara Cornelia Vadarasse, în exerciţiul de la bara fixă.

Să-şi alăture propriile talente de cele ale unei persoane încântătoare, să facă din două existenţe una singură, să întrezărească în perspectivă o familie de mici Cascabeli demni de tatăl şi de mama lor, toate acestea i s-au părut fireşti onestului saltimbanc. Iar să se repeadă pe scenă într-o pauză, să se prezinte Corneliei Vadarasse, să-i facă propunerile cele mai convenabile privitoare la căsătoria dintre un francez şi o franţuzoaică, să înştiinţeze un onorabil pastor aflat în sală, să-l conducă în foaier şi să-l roage să oficieze o căsătorie atât de potrivită, iată ce a mai urmat, împlinindu-se pe loc în preafericita ţară a Statelor Unite ale Americii!

Şi oare sunt mai puţin reuşite căsătoriile făcute în mare grabă? În orice caz, a lui César Cascabel cu Cornelia Vadarasse, urma să fie una dintre cele mai reuşite câte s-au celebrat vreodată în întreaga lume.

Pe timpul când începe această povestire, doamna Cascabel avea patruzeci de ani. O ţinută frumoasă, talia poate nu tocmai subţire, păr negru, ochi negri, gură surâzătoare şi plină de dinţi, ca şi a bărbatului său. Cât despre excepţionala sa vigoare, aceasta putea fi judecată după memorabilele lupte de la Chigaco, unde Cornelia obţinuse „cocul de aur”. Să mai adăugăm că ea îşi iubea şi acum soţul ca în prima zi, având o încredere totală şi de neclintit în geniul acelui om ieşit din comun, una din cele mai remarcabile fiinţe pe care le-a dat vreodată pământul normand.

Primul născut dintre băieţii acestui cuplu de artişti ai circului era Jean, ajuns acum la nouăsprezece ani. Lipsit de aptitudini pentru exerciţiile de forţă, pentru gimnastică, acrobaţii şi clovnerii, avea în schimb mâni de o nemaipomenită abilitate şi o privire ageră ce făceau din el un jongler graţios, elegant, deloc îngâmfat de propriile lui succese. Era blând şi meditativ, negricios ca maică-sa, dar cu ochi albaştri. Studios şi rezervat, încerca să-şi lărgească instrucţia unde şi când putea. Cu toate că nu se ruşina de

meseria părinţilor săi, înţelegea că se puteau face şi lucruri mai bune decât demonstraţiile menite să distreze publicul şi îşi propunea să abandoneze circul îndată ce aveau să ajungă în Franţa. Dintr-o profundă stimă pentru tatăl şi mama sa, era însă deosebit.de rezervat cu privire la acest subiect. Şi, de altfel, cum şi-ar fi putut face o altă situaţie în lume?

Al doilea băiat – ah, acesta, penultimul născut, gimnastul trupei, era produsul logic al cuplului Cascabel. Doisprezece ani, iute ca o pisică, sprinten ca o maimuţă, vioi ca un ţipar, un mic clovn cu înălţimea de trei picioare şi şase degete, venit pe lume făcând saltul mortal – dacă e să-l credem pe tată – un ştrengar vârât în tot felul de glume şi de farse, gata oricând să dea replică, dar bun din fire, chiar şi atunci când îşi merita scatoalcele primite cu zâmbetul pe buze, findcă nu i se dădeau niciodată din prea multă supărare. S-a băgat de seamă că pe băiatul cel mare al familiei Cascabel îl chema Jean. De ce acest nume? Pentru că aşa dorise mama, în amintirea unuia dintre înaintaşii ei, Jean Vadarasse, marinar din Marsilia înghiţit de Marea Caraibilor – şi de care ea era tare mândră. Fireşte că tatăl; având norocul să-l cheme César, ar fi preferat alt nume, mai istoric, mai potrivit cu admiraţia lui secretă pentru războinici. Dar n-ar fi vrut să-şi contrazică soţia la naşterea primului lor copil şi acceptase numele Jean, propunându-şi săşi ia revanşa dacă va mai avea un băiat. Asta s-a şi întâmplat, jar al doilea fiu a fost botezat Alexandre, după ce era cât pe ce săl cheme Hamilcar Attila sau Hannibal. În familie i se spunea Sandre. După primul şi al doilea băiat, familia s-a mărit cu o fetiţă, iar pe această fetiţă, căreia doamna Cascabel ar fi vrut să-i spună Hersilla, au botezat-o Napoléone, în cinstea martirului din insula Sfânta Elena.

Napoléone avea atunci opt ani. Era un copil drăguţ, care promitea să devină o fată foarte frumoasă şi de fapt avea să-şi şi ţină promisiunea. Blondă, cu pielea roz, cu o fizionomie mobilă, plină de vioiciune, era deosebit de

graţioasă şi de isteaţă. Exerciţiile pe sârmă nu mai aveau secrete pentru ea; picioruşele îi alunecau şi jucau pe firul întins de parcă fetiţa, uşoară ca un fulg, ar fi avut aripi, s-o susţină în aer. Se înţelege că Napoléone era răsfăţata familiei. Toţi o adorau, şi era într-adevăr adorabilă. Mamei îi plăcea să-şi închipuie că fetiţa va face într-o bună zi o partidă excelentă. Nu-i oare şi aşa ceva înscris în sorţii unei vieţi nomade, de saltimbanc?

N-ar putea, prin urmare, Napoléone, ajunsă o domnişoară tânără şi frumoasă, să întâlnească un prinţ dispus să se îndrăgostească de ea şi s-o ia de soţie?

— Ca în basme? Întreba domnul Cascabel, mai realist decât nevastă-sa.

— Nu, César, ca în realitate.

— Vai, Cornelia, a trecut timpul când regii se însurau cu păstoriţele şi, de altminteri, nu ştiu dacă astăzi păstoriţele ar mai vrea să se mărite cu nişte regi.

Asta era familia Cascabel, tata, mama şi trei copii. Poate că n-ar fi stricat să-l aibă şi pe al patrulea, pentru acele piramide umane în care artiştii se caţără unii pe umerii celorlalţi într-un număr cu soţ. Dar al patrulea n-a mai venit.

Din fericire, era acolo Cuişoară, gata să-şi dea concursul în spectacolele extraordinare. De fapt, Cuişoară completa bine echipa Cascabel. Trupa era familia lui. Făcea parte din ea cu drepturi depline, cu toate că era american de origine. Unul dintre nenorociţii fără părinţi, născuţi nu se ştie pe unde – abia dacă ştiu şi ei – şi crescuţi prin mila lumii, mâncând pe apucate, sfârşind bine când sunt firi sănătoase, când o natură cinstită îi ajută să reziste exemplelor rele din jur şi proastei influente a mizeriei. N-ar trebui oare să avem puţină îndurare faţă de aceşti sărmani dacă de cele mai multe ori sunt împinşi să facă rău ori să sfârşească rău ei înşişi?

Nu era cazul lui Ned Harley, căruia domnul Cascabel găsise de cuviinţă să-i dea porecla de Cuişoară. De ce? Mai

întâi pentru că era subţire ca un cui, şi apoi, fiindcă avea sarcina de a primi în deschiderea spectacolului mai multe „floricele” cu cinci degete decât cresc într-un an întreg pe vreun arbust din familia cruciferelor!

Cu doi ani în urmă, când domnul Cascabel îl întâlnise pe acest nefericit, Ned Harley era muritor de foame. Trupa de acrobaţi din care făcea parte tocmai se destrăma, după ce fusese abandonată de director. El era unul dintre „menestreli”. Tristă ocupaţie, chiar dacă „îi dă să mânce” mai mult sau mai puţin celui care o practică. Să te mâzgăleşti cu cremă de ghete ca să te faci „negru”, cum se spune, să te îmbraci în costum negru, cu vestă albă şi cravată la fel, şi să cânţi cântece groteşti zdrăngănind dintr-o vioară caraghioasă în compania a patru sau cinci indivizi de aceeaşi teapă, ce servici mai era şi ăsta? Ei bine, Ned Harley tocmai şi-o pierdea şi fusese cât se poate de fericit când se întâlnise cu Providenţa în persoana domnului Cascabel.

Mai exact, acesta tocmai îşi concedia măscăriciul, cel ce juca îndeosebi rolurile de prostănac din scenele de paradă. Aţi putea crede? Bufonul acela se dăduse drept american şi era de fapt englez! Un John Bull în trupa ambulantă! Un compatriot de-al călăilor care… Cunoaşteţi povestea, într-o zi, domnul Cascabel a aflat întâmplător de ce naţionalitate era intrusul.

— Domnule Waldurton, i-a spus, întrucât eşti englez, ai s-o ştergi imediat, dacă nu vrei să-ţi trag un picior în spate, cât îi fi de măscărici!

Si, cât era el de măscărici, domnul Waldurton ar fi căpătat piciorul în locul vizat, dacă nu se grăbea s-o şteargă.

Cuişoară fusese primit în locul lui. Fostul menestrel se angaja să facă de toate, de la parada în scenă până la ţesălatul cailor şi gătit, atunci când era nevoie să i se dea o mână de ajutor Corneliei. Se înţelege că vorbea franţuzeşte, dar cu un accent destul de pronunţat. Pe scurt, era un băiat care-şi păstrase inocenţa, cu toate că ajunsese

la treizeci şi cinci de ani; pe cât de vesel când atrăgea publicul cu caraghioslâcurile sale, pe atât de melancolic în viaţa de toate zilele. Vedea mai ales partea neplăcută a lucrurilor şi nimic nu-l surprindea cu adevărat, căci era greu să-l socoţi printre fericiţii acestei lumi. Capul ascuţit, faţa prelungă şi trasă, părul gălbui, ochii rotunzi şi copilăroşi, nasul peste măsură de lung, pe care putea pune şase perechi de ochelari –număr comic de mare efect – urechile clăpăuge, gâtul de bâtlan, corpul slab aşezat pe două picioare scheletice făceau din el o fiinţă bizară. De fapt, nu se plângea, cu condiţia ca – asta era corecţia făcută mereu când spunea ceva – cu condiţia ca nenorocul să nu-i dea motiv să se plângă. În plus, de când intrase în serviciu la familia Cascabel, se ataşase puternic de ei, iar aceştia nu s-ar fi putut lipsi de Cuişoară.

Asta era, dacă putem spune aşa, partea umană a trupei de saltimbanci. Cât priveşte partea animală, ea era reprezentată de doi câni buni, unul prepelicar, foarte priceput la vânătoare şi cât se poate de folositor la paza casei pe roţi, celălalt un pudel, isteţ şi spiritual, menit să devină membru al Institutului, atunci când va exista un Institut pentru rasa canină.

După cei doi câni se cuvine să prezentăm publicului o mică maimuţă care, în concursurile de strâmbături, se putea întrece nu fără succes cu însuşi Cuişoară, de multe ori spectatorilor fiindu-le destul de greu să hotărască imparţial căruia din doi să-i dea premiul. Mai era apoi un papagal, Jako – originar din Jawa, care vorbea, flecărea, cânta şi cârâia zece ore din douăsprezece ca urmare a lecţiilor primite de la prietenul său Sandre. În fine, doi cai, doi cai buni şi bătrâni trăgeau vehiculul de bâlci şi Dumnezeu ştie dacă nu cumva picioarele lor, cam înţepenite de etate, se lungiseră din cauza atâtor mii de mile străbătute!

Vreţi să ştiţi cum le chema pe aceste minunate animale? Pe unul Vermout, ca pe trăpaşul victorios al domnului Delamarre, pe celălalt Gladiator, ca pe armăsarul contelui

de Lagrange. Da! Purtau aceste nume ilustre pe hipodromul francez, fără să se fi gândit să se înscrie pentru marele premiu al Parisului.

Cât despre cei doi câni, prepelicarul se numea Wagram, iar pudelul Marengo (Marengo şi Wagram: localităţi în Italia şi, respectiv, Austria, unde în 1800 şi 1809 Napoleon a purtat lupte victorioase împotriva austriecilor şi se poate ghici cu uşurinţă cine îi botezase cu aceste nume celebre în istorie).

Maimuţei i s-a spus John Bull, pur şi simplu, din pricina urâţeniei. Ce vreţi? Trebuie să-i trecem domnului Cascabel cu vederea această mânie pornită, la urma urmei, dintr-un patriotism perfect scuzabil, chiar şi într-un timp în care asemenea simpatii nu-şi mai aveau nici o justificare.

— Cum să nu-l adori, spunea, pe omul care striga sub o ploaie de gloanţe:

— Luaţi-vă după panaşul meu alb – o să-l găsiţi întotdeauna!

Iar când i se atrăgea atenţia că acela care pronunţase frumoasele cuvinte pomenite era Henric al IV-lea, răspundea:

— Se prea poate, dar şi Napoleon ar fi fost în stare să le spună.

III.

SIERRA NEVADA.

Câţi n-au visat cândva o călătorie într-un coach house, într-o casă pe roţi, ca saltimbancii! Să n-ai grija hotelurilor, nici a hanurilor, să nu te preocupe nesiguranţa unui pat sau nesiguranţa şi mai mare a mâncării, atunci când treci printr-un ţinut unde abia întâlneşti ici-colo câte un târg ori câte un sat! Totuşi, puţini sunt cei ce fac o asemenea călătorie cu un vehicul improvizat, pe când bogaţii şi-o permit în mod obişnuit, în iahturile lor de plăcere, cu tot confortul de acasă. Dar oare vehiculul nu-i o casă umblătoare? De ce comedianţii sunt singurii care cunosc bucuria „navigaţiei pe uscat”?

De fapt, vehiculul saltimbancului este un apartament complet, cuprinzând camerele şi mobilierul, este căminul rătăcitor, iar cel al lui César Cascabel răspundea întru totul exigenţelor vieţii nomade.

Se numea Belle-Roulotte, ca şi cum ar fi fost vorba de vreo goeletă normandă, şi puteţi fi siguri că-şi justifica numele după atâtea peregrinări prin Statele Unite. Cumpărată de numai trei ani din primele economii ale familiei, aceasta înlocuia vechea rablă acoperită doar de o prelată şi complet lipsită de arcuri, care adăpostise atâta timp întreaga familie. Or, cum de mai bine de douăzeci de ani domnul Cascabel colinda târgurile şi pieţele Confederaţiei, se înţelege că vehiculul său era de fabricaţie americană. Belle-Roulotte stătea pe patru roţi. Prevăzută cu arcuri tari, de oţel, era pe cât de uşoară, pe atât de solidă, întreţinută cu grijă, săpunită, frecată, spălată, îi străluceau panourile vopsite în culori ţipătoare, unde galbenul auriu făcea casă bună cu roşul cărămiziu, lăsând să se vadă firma devenită celebră: Familia César Cascabel. Ca lungime ar fi putut rivaliza cu poştalioanele care mai străbat preriile Far West-ului prin părţile unde Great Trunk, calea ferată de la New York la San Francisco, nu şi-a întins încă ramificaţiile. Fireşte că doi cai nu puteau trage acest vehicul greu decât la pas. Şi zău că încărcătura era mare. Fără să-i punem la socoteală pe cei ce locuiau acolo, Belle-Roulotte nu căra oare, într-o galerie superioară, pânza de cort cu picheţii şi corzile, iar dedesubt, între roţile din faţă şi cele din spate, un coş mare, mobil, plin cu diferite obiecte: tobă mare, tobă mică, trompetă, trombon şi alte ustensile ori accesorii care sunt veritabile unelte ale scamatorului? Să mai amintim şi costumele unui celebru număr de pantomimă, Bandiţii din Pădurea Neagră, figurând şi el în repertoriul familiei Cascabel. Amenajarea interiorului era bine concepută şi, se înţelege, totul de o curăţenie desăvârşită, de-a dreptul flamandă, datorită Corneliei, care nu glumea la acest capitol. În partea din faţă, închisă printr-o uşă glisantă

prevăzută cu geam de sticlă, se afla compartimentul rezervat sobei de bucătărie. Urma un salon, sau sufragerie, unde se dădeau şi consultaţiile legate de prezicerea norocului; apoi, o primă încăpere de dormit, cu paturi suprapuse ca în cabina unei nave, unde se culcau, separaţi printr-un paravan, în dreapta cei doi fraţi, iar în stânga surioara lor; în sfârşit. În spate, camera soţilor Cascabel, având un pat cu saltea groasă şi cuvertură multicoloră, lângă care fusese aşezată celebra casă de bani. Prin toate colţurile, planşete ce puteau fi ridicate sau lăsate, alcătuind mese ori noptiere, şi dulăpioare în care se înghesuiau costumele, perucile şi alte lucruri necesare pantomimei. Lumina venea de la două lămpi cu petrol, adevărate felinare de ruliu, legănate când vehiculul mergea pe drumuri accidentate; în plus, pentru ca lumina zilei să pătrundă în diversele compartimente, vreo şase ferestruici cu sticla montată în rame de plumb, având perdele din muselină subţire, prevăzute cu şnururi colorate, făceau ca Belle-Roulotte să pară o galiotă olandeză.

Nepretenţios din fire, Cuişoară dormea în primul compartiment, într-un hamac pe care şi-l întindea seara între doi pereţi, iar dimineaţa, de cum se făcea ziuă, îl strângea. Mai rămâne să spunem că cei doi câni, Wagram şi Marengo, în calitatea lor de paznici de noapte, se culcau amândoi în coşul de sub vehicul, unde tolerau şi prezenţa maimuţei John Bull, cu toate că era neastâmpărată şi îi plăceau poznele. Papagalul Jako era expediat într-o colivie suspendată în cel de-al doilea compartiment. Cât despre cei doi cai, Gladiator şi Vermout, aveau toată libertatea să pască pe lângă Belle-Roulotte, fără să fie nevoie să-i închidă. Şi după ce păşteau iarba acelor nesfârşite câmpii unde masa le era întotdeauna întinsă, aşa cum şi patul le era făcut, ori mai degrabă aşternutul, nu le mai rămânea decât să se întindă şi să doarmă pe pământul care-i alimentase.

Ce-i sigur e că la lăsarea nopţii, cu puştile şi pistoalele stăpânilor, cu cei doi câni care o păzeau, în Belle-Roulotte erai în deplină siguranţă. Aşa arăta vehiculul familiei. Câte mile nu străbătuse în trei ani prin Confederaţie, de la New York la Albany, de la Niagara la Buffalo, la Saint Louis, la Philadelphia, la Boston, la Washington, de-a lungul fluviului Mississippi până la New Orleans, în vecinătatea lui Great Trunk până la Munţii Stâncoşi, în ţinutul mormonilor, apoi până la capătul Californiei! O călătorie fără probleme, căci nimeni din mica trupă nu fusese vreodată bolnav, în afară de John Bull, care avea indigestii repetate din pricina uimitoarei sale lăcomii înnăscute. Şi ce bucurie să ducă această Belle-Roulotte în Europa, s-o conducă pe drumurile bătrânului continent! Câtă curiozitate plină de simpatie avea să stârnească ea traversând pământul Franţei şi satele normande! Ah, să revezi Franţa – să revezi Normandia ta – ca în celebrul cântec al lui Berat, spre asta se îndreptau toate gândurile, toate dorinţele lui César Cascabel.

La New York vehiculul urma să fie demontat, împachetat, îmbarcat pe un pachebot cu destinaţia Havre, unde nu mai aveau de făcut altceva decât să-l reaşeze pe roţi ca să se poată îndrepta spre capitală.

Cât de nerăbdători erau să plece domnul Cascabel, soţia sa, copiii şi însoţitorii lor, am putea spune prietenii lor cu patru labe! Aşa că porniră din piaţa mare a oraşului Sacramento în zorii zilei de 15 februarie, unii pe jos, alţii în vehicul – fiecare după bunul său plac. Era încă foarte rece, dar timpul era bun. Se înţelege că nu plecau „fără uscătură”, cu alte cuvinte fără felurite conserve de carne şi legume. De altfel, îşi puteau face noi provizii prin oraşe şi sate. Mai era apoi vânatul: bizoni, cerbi, iepuri şi potârnichi se găseau din abundenţă prin ţinuturile acelea. Iar Jean avea să se lipsească oare de plăcerea de a umbla cu arma sub braţ şi a se folosi cât mai bine de ea? Vânătoarea nu era oprită şi nici nu se cerea permis pe întinsele prerii din Far West. Adevărul e că Jean era un ţintaş iscusit, iar

prepelicarul Wagram, spre deosebire de pudelul Marengo, se remarca prin calităţi cinegetice dintre cele mai alese.

Părăsind Sacramento, Belle-Roiilotte o luă spre nord-est. Plănuiseră să ajungă la frontieră pe drumul cel mai scurt şi să străbată Sierra Nevada, deci vreo două sute de kilometri până la pasul Sonora, prin care se trece în nesfârşitele câmpii ale estului. Încă nu erau în Far West-ul propriu-zis, unde aşezările se întâlnesc abia când şi când. Nu era nici preria, cu orizonturile sale îndepărtate, cu largi întinderi pustii, cu indieni nomazi pe care civilizaţia îi împinge încetul cu încetul spre regiunile mai puţin umblate ale Americii de Nord. Îndată ce ieşi din Sacramento, ţinutul se şi înalţă. Sunt ramificaţiile Sierrei, care mărgineşte splendid bătrâna Californie cu lanţurile sale muntoase, acoperite de brazi verzi, dominate ici-colo de vârfuri ce ating cinci mii de metri. O barieră de verdeaţă cu care natura a binecuvântat acest ţinut unde turnase atâta aur, secat acum de lăcomia omului. De pe traseul urmat de Belâe-Roulotte nu lipseau oraşe importante ca Jackson, Mocquelenne, Placerville, renumite avanposturi ale ţinuturilor Eldorado şi Calaveras. Dar domnul Cascabel se oprea numai cât să facă nişte târguieli, ori atunci când îşi dorea o noapte mai lipsită de griji. Se grăbea să treacă de munţii Nevada, de zona Marelui Lac Sărat şi de uriaşul mur(zid) al Munţilor Stâncoşi – încercări foarte serioase pentru căruţa sa. Apoi, până în zona lacurilor Erie şi Ontario, căruţa nu mai avea de străbătut prin prerie decât drumuri bătute de picioarele cailor şi de caravane. Se înainta destul de anevoie prin locurile acelea-muntoase. Multe ocolişuri inevitabile lungeau drumul. Pe deasupra, cu toate că ţinutul era străbătut de paralela treizeci şi opt, care în Europa trece prin Sicilia şi Spania, ultimele valuri de frig erau cât se poate de aspre. Se ştie că din cauza depărtării de Gulfstream – curentul cald care, ieşind din Golful Mexic, se îndreaptă oblic spre Europa – clima Americii de Nord e mult mai rece, la aceeaşi latitudine, decât cea a vechiului

continent. Peste câteva săptămâni, însă, California urma să devină iarăşi pământul cel mai generos dintre toate, mamă plină de fruct, unde bobul de grâu se însuteşte, unde se amestecă din plin cele mai felurite culturi ale zonelor tropicale şi temperate, trestia de zahăr, orezul, tutunul, portocalele, măslinele, lămâile, ananasul, bananele. Nu aurul a făcut bogăţia solului californian, ci extraordinara vegetaţie ţâşnită din miezul său.

— O să ne pară rău după ţara asta, spunea Cornelia, care nu era deloc indiferentă la bunătăţile de pe masă.

— Eşti o mâncăcioasă, îi reproşa domnul Cascabel.

— Ei, mă gândesc la copii, nu la mine.

Zile în şir străbătură, prin marginea pădurilor, câmpii ce înverzeau. Oricât de multe să fi fost rumegătoarele ce păşteau pe acele câmpuri, tot nu reuşeau să distrugă covorul de iarbă primenită de natură neîncetat. Nu poţi lăuda nicicând îndeajuns forţa vegetală a teritoriului californian, cu care nici un altul nu ajunge să se compare. E grânarul Pacificului, iar flotele comerciale care îi exportă produsele nu reuşesc vreodată să-l epuizeze. Belle-Roulotte mergea cu viteza sa obişnuită, în medie nu mai mult de şaseşapte leghe pe zi (33-40Km). Tot aşa îşi plimbase ocupanţii prin toate Statele Unite, unde numele Cascabel era atât de cunoscut, începând de la gurile fluviului Mississippi şi până în Noua Anglie. E adevărat că pe atunci se opreau în fiecare oraş al Confederaţiei, ca să câştige bani. De data asta, în călătoria lor de la vest spre est, nu-şi mai propuseseră să uimească lumea. Nu mai era un turneu artistic, ci întoarcerea în bătrâna Europă, cu fermele normande la orizont.

Traversarea se făcea cu însufleţire, şi câte case temeinic clădite n-ar fi avut de ce să invidieze fericirea din casa aceea pe roţi! Se râdea, se cânta, se glumea şi câteodată trompeta chinuită de tânărul Sandre alunga păsările, la fel de ciripitoare precum această însufleţită familie.

Totul era minunat, însă zilele de călătorie nu trebuiau să fie neapărat şi zile de vacanţă.

— Copii, spunea mereu domnul Cascabel, – nu-i cazul, totuşi, să ne anchilozăm!

Aşa că în timpul opririlor, când caii se odihneau, familia nu stătea degeaba. De multe ori indienii se îngrămădeau să-l vadă pe Jean repetându-şi numerele de jonglerie, pe Napoléone făcând câţiva paşi plini de graţie, pe Sandre care se îndoia în fel şi chip, de parcă ar fi fost de cauciuc, pe doamna Cascabel dedându-se unor exerciţii de forţă şi pe domnul Cascabel devenit ventriloc; fără să-i uităm pe Jako, care pălăvrăgea în colivia lui, pe cânii ce-şi făceau numărul comun şi pe John Bull, care se strâmba cât putea de tare. Să remarcăm, totuşi, faptul că Jean nu-şi neglija deloc studiul în timpul călătoriei. Citea şi recitea cele câteva cărţi din mica bibliotecă existentă în Belle-Roulotte: puţină geografie şi aritmetică şi diverse volume de călătorie. Tot el ţinea şi Jurnalul de bord, unde relata în mod plăcut, incidentele „navigaţiei”.

— O să ajungi prea învăţat! îi spunea câteodată taică-său. Dar, mă rog, dacă asta-ţi place…

Domnul Cascabel se ferea să descurajeze pornirile fireşti ale primului său născut. De fapt, şi el şi soţia lui erau foarte mândri să aibă un „savant” în familie. Prin 27 februarie, după-amiază, Belle-Roulotte ajunse la intrarea în trecătorile Sierrei Nevada. Urma un urcuş greu, de patru-cinci zile, atât pentru oameni cât şi pentru animale. Trebuiau să suie panta până la jumătate din înălţimea munţilor. Pe serpentinele căţărate pe versanţii enormei bariere era nevoie să se pună umărul la roată. Cu toate că timpul continua să se îmblânzească sub primele răsuflări ale primăverii californiene, clima îşi păstra mai departe asprimea la o anumită altitudine. Nimic mai de temut decât ploile torenţiale, cumplitele vârtejuri de zăpadă, rafalele dezlănţuite prin trecători sinuoase, unde vântul năvăleşte ca într-o pâlnie. De altfel, în partea lor superioară, pasurile

ajung în vecinătatea zăpezilor veşnice: ei urmau să urce până la vreo două mii de metri înainte de a coborî în ţinutul locuit de mormoni.

Domnul Cascabel intenţiona să facă ce făcuse şi altădată în asemenea împrejurări: să închirieze cai de rezervă din satele ori de la fermele întâlnite prin munţi, şi oameni – indieni sau americani albi – care să-i călăuzească. Aveau să fie nişte cheltuieli în plus, de bună seamă, însă era absolut necesar, dacă familia nu dorea să-şi pună în pericol atelajul propriu.

În seara zilei de 27, ajunseră la intrarea în pasul Sonora. Văile urmate până atunci prezentau denivelări neînsemnate. Prin urmare, Vermout şi Gladiator le urcaseră fără prea multă osteneală. Dar n-ar fi putut merge mai departe, nici chiar ajutaţi de tot personalul. Făcură popas aproape de un cătun pierdut în fundul trecătorilor Sierrei. Erau numai câteva case, iar la două bătăi de puşcă o fermă unde domnul Cascabel hotărî să meargă chiar în seara aceea. Dorea să închirieze pentru a doua zi nişte cai, pe care Vermout şi Gladiator aveau să-i întâmpine cu satisfacţie înainte de toate, trebuiră să se pregătească pentru noapte.

După ce tabăra fu aşezată după regulile obişnuite, luară legătura cu locuitorii, cătunului, care le furnizară bucuros alimente proaspete pentru oameni şi furaje pentru animale.

Era exclus ca, în seara aceea, să „repete” exerciţiile. Ajunseseră cu toţii la capătul puterilor. Ziua fusese grea, cu o mare parte a drumului făcută pe jos, ca să uşureze atelajul. Domnul Cascabel dădu, aşadar, repaus complet, iar acesta urma să fie respectat pe toată durata traversării Sierrei.

După o ultimă privire de stăpân aruncată taberei, lăsând Belle-Roulotte în seama soţiei şi a copiilor, domnul Cascabel se îndreptă, însoţit de Cuişoară, spre casa ale cărei coşuri fumegau printre copaci.

Ferma era proprietatea unui californian şi a familiei sale, care îl primiră bine pe saltimbanc. Fermierul se angaja să-i închirieze trei cai şi două călăuze. Acestea urmau să însoţească vehiculul până în locul de unde pantele începeau să coboare spre est; de acolo aveau să se întoarcă împreună cu caii de rezervă. Numai că treaba asta costa cam mult. Domnul Cascabel vorbi ca unul ce n-avea deloc chef să arunce banii pe fereastră şi în cele din urmă căzu de acord cu o cifră cu nimic mai mare decât suma plănuită pentru acea parte a călătoriei.

A doua zi, la orele şase, sosiră cei doi oameni, iar cei trei cai aduşi de ei fură înhămaţi înaintea lui Vermout şi Gladiator. Belle-Roulotte porni să urce printr-o trecătoare îngustă, cu păduri bogate pe ambele părţi. Spre orele opt, la una din cotiturile defileului, minunatele ţinuturi ale Californiei, pe care familia Cascabel nu le părăsea fără un anume regret, dispărură cu totul dincolo de masivul Sierrei.

Cei trei cai ai fermierului erau animale puternice, se putea conta pe ele. Aşa să fi fost oare şi însoţitorii lor? Asta părea mai puţin probabil.

Erau nişte oameni puternici amândoi, pe jumătate indieni, pe jumătate englezi. O, dacă ar fi ştiut domnul Cascabel, cum le-ar mai fi făcut vânt fără nici o ezitare!

În sfârşit, Corneliei nu-i plăceau mutrele lor, Jean împărtăşea părerea mamei, care era şi părerea lui Cuişoară. Domnul Cascabel nu se arăta preocupat de această problemă. La urma urmei, erau doar doi inşi şi nu le-ar fi fost prea uşor dacă puneau ceva la cale. Cât priveşte întâlnirile periculoase, ele se arătau puţin probabile în Sierra. Drumurile erau, fără îndoială, sigure în acea perioadă. Trecuse timpul când minorii din California, cei cărora li se spunea loafers şi rowdies, se înhăitau cu răufăcători veniţi din toate colţurile lumii ca să-i brutalizeze împreună pe oamenii de treabă. Legea linşajului izbutise să-i pună la punct.

Totuşi, prudent cum era, domnul Cascabel îşi propuse să fie cu ochii în patru. Oamenii de la fermă se arătau a fi, hotărât, căruţaşi pricepuţi. Aşa că ziua trecu fără vreun accident, iar ăsta era lucrul cel mai important. Ajungea o roată distrusă, vreo osie ruptă şi, departe de orice aşezare, fără putinţa de a-şi repara stricăciunile, cei ce locuiau în Belle-Roulotte s-ar fi trezit în cea mai mare încurcătură. Trecătoarea avea pe atunci un aspect cât se poate de sălbatic. Pini cu culoarea bătând spre negru şi muşchiul care acoperea solul ca un covor alcătuiau vegetaţia locului. Enorme îngrămădiri de pietre, întâlnite ici-colo, sporeau numărul ocolurilor, mai cu seamă de-a lungul unuia dintre afluenţii râului Walkner. Râul acesta, ieşit din lacul cu acelaşi nume, năvălea zgomotos prin fundul prăpăstiilor. În depărtare, pierdut în nori, Castle Peak se înălţa deasupra celorlalte piscuri ridicate atât de pitoresc din lanţul muntos Nevada.

Spre orele cinci după-amiază, când umbra începea să urce din adâncurile îngustei trecători, aveau de depăşit o cotitură anevoioasă. Drumul era atât de greu în locul acela, încât fu nevoie să se descarce o parte din vehicul. Prelata şi cele mai multe dintre lucrurile aflate în galeria superioară rămaseră un timp în urmă. Puseră umărul cu toţii şi, trebuie să recunoaştem, cele două călăuze făcură chiar exces de zel în acea împrejurare. Domnul Cascabel şi ai săi îşi corectară în parte primele impresii privitoare la oamenii aceia. De altfel, peste încă două zile urmau să ajungă în punctul cel mai înalt al defileului, de-unde mai aveau doar de coborât, aşa că atelajul suplimentar putea să se întoarcă la fermă.

Odată ales locul de popas, pe când căruţaşii se ocupau de cai, domnul Cascabel, cei doi fii ai săi şi Cuişoară se întoarseră să ia obiectele lăsate în drum. Ziua se sfârşi cu o masă bună şi nimeni nu se mai gândea decât la odihnă. Domnul Cascabel invită călăuzele să intre într-unul din compartimentele rulotei; dar ei refuzară, asigurându-l că

adăpostul copacilor le era suficient. Acolo, înveliţi bine în pături groase, puteau păzi mai uşor caii stăpânului.

Nu mult după aceea, tabăra era scufundată într-un somn adânc.

A doua zi, la cele dintâi licăriri ale aurorii dimineţii, toată lumea era în picioare. Coborâţi primii din Belle-Roulotte, domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară se îndreptară spre locul unde fuseseră legaţi în ajun Vermout şi Gladiator.

Amândoi erau acolo, însă cei trei cai ai fermierului dispăruseră. Cum nu puteau fi departe, Jean se pregătea să trimită călăuzele în căutarea jor. Dar nici cei doi oameni nu se mai aflau în tabără.

— Unde-or fi? Întrebă el.

— Au plecat după cai, nu încape îndoială, răspunse domnul Cascabel.

— Hei! Hei! strigă Cuoşoară cu o voce ascuţită, care ar fi trebuit să se audă până departe. Nu primi nici un răspuns. Domnul Cascabel şi Jean strigară şi ei din răsputeri, ba chiar făcură o parte din drum înapoi.

Călăuzele nu apăreau nici acum.

— Te pomeneşti că nu ne-am înşelat deloc, privindu-le mutrele, exclamă domnul Cascabel.

— De ce ne-or fi părăsit oamenii ăia, întrebă Jean.

— Or fi făcut vreo treabă urâtă!

— Ce anume?

— Ei, ce! Aşteaptă! O să aflăm.

Şi, urmat de Jean şi de Cuişoară, se întoarse în goană la Belle-Roulotte. Cât ai clipi din ochi, domnul Cascabel urcă scăriţa, împinse uşa, străbătu compartimentele, şi se năpusti în camera din fund, unde pusese preţiosul cufăr cu cifru. Se întoarse răcnind:

— L-au furat!

— Cufărul? Strigă Cornelia.

— Da, l-au furat ticăloşii ăia!

IV.

DECIZIE IMPORTANTĂ.

Ticăloşi!

Era tocmai cuvântul ce li se potrivea unor asemenea răuvoitori, însă asta nu schimba lucrurile: jaful rămânea jaf.

În fiecare seară domnul Cascabel obişnuia să verifice locul unde se afla casa de bani, încredinţându-se că totul era în regulă. Acum îşi amintea că în ajun, după o zi atât de grea, picase de somn şi nu, mai făcuse controlul obişnuit. Era mai mult ca sigur că, în timp ce Jean, César şi Cuişoară erau plecaţi după lucrurile lăsate la cotul trecătorii, cele două călăuze intraseră neobservate de nimeni în ultimul compartiment, înhăţaseră cufărul şi-l ascunseseră prin tufele de la marginea locului de popas. De asta refuzaseră să-şi petreacă noaptea în Belle-Roulotte. Apoi aşteptaseră ca toţi ceilalţi să adoarmă şi o şterseseră cu caii fermierului.

Din toate economiile micii trupe nu mai rămânea nimic, exceptând cei câţiva dolari din buzunarul domnului Cascabel. Şi încă trebuiau să fie fericiţi că ticăloşii nu-i luaseră cu ei pe Vermout şi pe Gladiator!

Obişnuiţi, în cele douăzeci şi patru de ore petrecute împreună, cu prezenţa străinilor, câniі nu dăduseră alarma şi mârşăvia se săvârşise fără nici o dificultate. Unde să-i mai găsească pe hoţi, după ce aceia se înfundaseră în Sierra Nevada? Unde să dea de urma banilor? Iar fără bani cum să treacă Atlanticul?

Disperarea familiei se manifestă la unii prin lacrimi, la alţii prin furie. Domnul Cascabel trecu mai întâi printr-un adevărat acces de turbare, iar soţia şi copiii avură destule de tras până să-l potolească. Dar, după ce mânia îi trecu, redeveni stăpân pe sine, ca unul care ştia bine că nu trebuia să-şi piardă timpul cu reproşuri fără rost.

— Cufăr blestemat! nu se putu abţine să nu spună Cornelia, printre lacrimi.

— Dacă nu l-am fi avut, zise Jean, atunci banii noştri…

— Da! Minunată idee, să cumpăr cutia aia afurisită! exclamă domnul Cascabel. E clar că, atunci când ai o casă de bani, lucrul cel mai înţelept e să nu pui nimic în ea. Mare

scofală că-i asigurată împotriva focului, cum mi-a spus negustorul, dacă nu-i asigurată şi împotriva hoţilor!

Era o lovitură cumplită pentru familie, trebuie să recunoaştem, şi nu e de mirare că îi copleşise pe toţi. Să li se fure două mii de dolari agonisiţi cu atâta efort!

— Ce-i de făcut? întrebă Jean.

— Ce-i de făcut?! răspunse domnul Cascabel, stringând din dinţi încât părea că-şi zdrobeşte cuvintele. Foarte simplu! Chiar nemaipomenit de simplu! Fără caii de rezervă nu mai putem urca. Aşa că propun să ne întoarcem la fermă. Poate că nemernicii ăia sau…

— Dacă nu cumva nu s-au întors acolo, observă Cuişoară.

Şi, într-adevăr, aşa ceva era mai mult decât probabil. Totuşi, repetă domnul Cascabel, nu le rămânea nimic mai bun de făcut decât să se întoarcă, din moment ce înainte nu puteau merge.

Vermout şi Gladiator fură înhămaţi şi vehiculul începu să coboare prin defileul Sierrei. Drumul era acum uşor, prea uşor! Călătoreşti repede când n-ai decât de coborât; dar mergeau cu capul plecat, în tăcere, dacă nu punem la socoteală ploaia de înjurături care scăpa, din când în când, din gura domnului Cascabel.

La amiază, Belle-Roulotte se opri în faţa fermei. Cei doi hoţi, nici vorbă să se fi întors!

Aflând despre cele întâmplate, fermierul se înfurie cumplit, fără să-i pese, de altfel, câtuşi de puţin de familia Cascabel. Dacă lor le furaseră banii, lui îi furaseră trei cai. Fugind prin munţi, răufăcătorii erau obligaţi să iasă prin celălalt capăt al trecătorii. Repede după ei! Şi fermierul, în mânia lui, nu era departe de a-l scoate pe domnul Cascabel vinovat de furtul animalelor lui.

— Ştii că eşti grozav? zise saltimbancul. De ce ţii pe lângă casă asemenea ticăloşi şi de ce îi mai şi pui în serviciul oamenilor cinstiţi?

— Parcă eu am ştiut! răspunse fermierul. Nu m-am putut plânge niciodată de ei. Oricum, furtul era comis, iar situaţia

deosebit de gravă.

Dar, dacă doamna Cascabel nu izbutea să-şi revină, soţul ei, cu fondul de filosofie de bâlci care îl caracteriza, îşi redobândi în cele din urmă stăpânirea de sine. Când se adunară în Belle-Roulotte. toţi membrii familiei participară la o discuţie de cea mai mare însemnătate, – din care avea să iasă o hotărâre teribilă – cum anunţase domnul Cascabel, rostogolind mereu consoana „r”.

— Copii, în viaţă apar împrejurări când un om cu picioarele pe pământ trebuie să ştie a lua o decizie. Chiar am băgat de seamă că aceste împrejurări sunt de regulă neplăcute. Aşa e şi cea în care ne aflăm acum datorită unor netrebnici… Deci, problema noastră ar fi să n-o luăm pe patru drumuri deodată, cu atât mai mult cu cât nici nu există patru. Există unul singur şi pe acela o s-o apucăm neîntârziat.

— Care? întrebă Sandre.

— O să vă explic numaidecât un plan ce mi-a venit în minte, răspunse domnul Cascabel. Ca să ştiu însă dacă e realizabil Jean să-şi aducă aici şmecheria lui cu hărţi…

— Atlasul, zise Jean.

— Mă rog, atlasul ăla. Îmi închipui că eşti tare la geografie. Du-te după atlas!

— Într-o clipă, tată!

După ce atlasul fu pus pe masă, domnul Cascabel reluă astfel:

— Se înţelege, copii, că deşi mizerabilii ăia ne-au furat casa de bani – de ce mi-o fi venit ideea să cumpăr o casă de bani? – bineînţeles, spun, că n-o să renunţăm la gândul de-a ne întoarce în Europa.

— Să renunţăm? Niciodată! exclamă doamna Cascabel.

— Un răspuns plin de demnitate, Cornelia! Vrem să ne întoarcem în Europa şi o să ne întoarcem. Vrem să revedem Franţa şi o vom revedea! Dacă nişte ticăloşi ne-au jefuit, nu înseamnă că… Da, eu însumi, cel dintâi, am nevoie de aerul patriei mele, altfel am să mor.

— Nu vreau să mori, César! Am plecat spre Europa şi nimic nu ne poate opri să ajungem acolo.

— Dar cum să facem? întrebă Jean, stăruitor. Cum să facem?

— Într-adevăr, cum să facem, zise domnul Cascabel – scărpinându-şi fruntea – dând spectacole pe drum, vom izbuti în mod precis să strângem de la o zi la alta banii cu care să ducem Belle-Roulotte până la New York. Însă, odată ajunşi acolo, fără banii cu care să-i plătim locul, nu vom putea urca pe pachebot. Iar fără pachebot nu poţi trece oceanul decât înotând. Asta, mi se pare, o să fie cam greu…

— Foarte greu, patroane, interveni Cuişoară.

— Afară de cazul că am avea înotătoare…

— Tu ai?

— Nu cred.

— Atunci taci şi ascultă!

Apoi se adresă fiului său mai mare:

— Jean, deschide atlasul şi arată-ne pe hartă locul unde ne aflăm.

Jean căută harta Americii de Nord şi o vârî sub ochii tatălui său. Toate privirile îl urmăriră pe când arăta cu degetul un punct din Sierra Nevada, situat ceva mai la est de Sacramento.

— Aici suntem, zise.

— Bine, aprecie domnul Cascabel, – înseamnă că, după ce ajungem de partea cealaltă a munţilor, am avea de străbătut tot teritoriul Statelor Unite până la New York?

— Da, tată.

— Cam câte leghe ar fi?

— În jur de o mie trei sute.

— Bun! După asta. mai trebuie să trecem şi oceanul?

— Fără îndoială.

— Câte leghe are oceanul ăsta?

— Aproape nouă sute până-n Europa.

— Şi, odată ajunşi în Franţa, putem spune că suntem în Normandia noastră? Putem spune!

— Asta face…
— Două mii două sute de leghe! anunţă micuţa Napoléone, care socotise pe degete.
— Ia te uită, ştrengăriţă! zise domnul Cascabel. A şi învăţat aritmetica! Să spunem două mii două sute de leghe?
— Cam atâta, tată, răspunse Jean, cred că am socotit bine.
— Ei, copii, asta ar fi o nimica toată pentru Belle-Roulotte. dacă nu s-ar afla o mare între America şi Europa, o mare blestemată care să-i stăvilească drumul. Iar marea asta n-o poţi trece fără bani, mai bine zis fără pachebot…
— Ori fără înotătoare! repetă Cuişoară.
— Hotărât, ăsta o ţine pe-a lui, observă domnul Cascabel, ridicând din umeri.
— Prin urmare, e limpede că nu vom putea merge spre est, spuse Jean.
— E imposibil, aşa cum zici, fiule. Absolut imposibil! Dar… poate că prin vest…
— Prin vest? exclamă Jean, uitându-se mirat la taică-său.
— Da. Caută un pic pe acolo şi arată-mi pe unde ar trebui s-o luăm ca să mergem prin vest.
— Mai întâi ar trebui să urcăm prin California, prin Oregon şi pe teritoriul Washington până la frontiera nordică a Statelor Unite.
— Şi de acolo?
— De acolo? Ar urma Columbia britanică.
— Ptiu, făcu domnul Cascabel, – n-am putea ocoli Columbia asta?
— Nu, tată.
— În fine… Mai departe?
— Ajunşi la frontiera de nord a Columbiei, o să dăm de provincia Alaska.
— Engleză şi asta?
— Nu, rusească. Cel puţin până acum, căci se pune problema să fie anexată…
— Angliei?
— Nu. Statelor Unite.

— Perfect. Iar după Alaska ce vine?
— Strâmtoarea Bering, care desparte cele două continente, America şi Asia.
— Câte leghe am avea până la strâmtoare?
— O mie o sută de leghe.
— Ţine minte, Napoléone, şi după aceea ai să adaugi.
— Dar eu? întrebă Sandre.
— Şi tu.
— Iar acum, Jean, cât ar putea fi de lată strâmtoarea aceea?
— Vreo douăzeci de leghe, tată.
— Ah, douăzeci de leghe, se miră doamna Cascabel. -
— Un pârâu, Cornelia, am putea spune un pârâu.
— Cum aşa, un pârâu?
— Foarte bine! Şi de altfel, Jean, strâmtoarea Bering nu îngheaţă iarna?
— Ba da, tată. Patru sau cinci luni pe an e complet îngheţată.
— Bravo, înseamnă că se poate trece pe gheaţă?
— Se poate, şi chiar se trece.
— Ah! Minunată strâmtoare!
— Dar după aceea nu mai trebuie să trecem peste nici o mare, întrebă Cornelia.
— Nu. Continentul asiatic se întinde până în Rusia europeană.
— Arată-ne, Jean.
Jean căută în atlas harta Asiei, pe care domnul Cascabel o cercetă cu atenţie.
— Ei, şi iată că lucrurile ne ies pe plac, dacă n-or fi prea multe ţinuturi sălbatice în Asia.
— Nu prea multe, tată.
— Europa unde-i?
— Aici, răspunse Jean, arătând cu degetul frontiera munţilor Ural.
— Ce distanţă e între strâmtoarea aceea… pârâul Bering… şi Rusia europeană?

— Cam o mie şase sute de leghe.
— Dar de acolo până în Franţa?
— Aproape şase sute.
— Şi în total, de la Sacramento?
— Trei mii trei sute douăzeci de leghe, spuseră într-o voce Sandre şi Napoléone.
— Câte un punct roşu pentru fiecare, zise domnul Cascabel.
— Aşadar, pe la răsărit, sunt două mii două sute de leghe.
— Întocmai, tată.
— Iar pe la apus, sunt în jur de trei mii trei sute?
— Da, adică mai mult cu o mie şi o sută de leghe…
—.prin vest, preluă domnul Cascabel, – dar fără nici o mare de trecut! Prin Armare, copii, când nu poţi merge pe o cale, trebuie să mergi pe cealaltă, şi asta vă propun să facem, chiar dacă pare o nerozie.
— Asta-i bună, exclamă Sandre, – o călătorie de-a-ndărătelea.
— Nu de-a-ndărătelea. O călătorie în sens invers.
— Foarte bine, tată. Dar îţi atrag atenţia că, având în vedere lungimea traseului, nu vom izbuti să ajungem în Franţa anul acesta, dacă o să mergem prin vest.
— Şi de ce, mă rog?
— Pentru că o mie şi o sută de leghe în plus înseamnă ceva şi pentru Bel-le-Roulotte, şi pentru atelaj.
— Ei bine, copii, dacă n-o să fim anul acesta în Europa, o să fim anul viitor. Şi mă gândesc că, din moment ce tot traversăm Rusia, unde se ţin târgurile din Perm, Kazan şi Nijni, de care am auzit atâta vorbindu-se, o să ne oprim şi noi acolo şi vă promit că familia Cascabel va face nu numai bună impresie, ci şi încasări bune.
Ce obiecţii i s-ar putea aduce cuiva care are răspunsuri pregătite la orice?
Într-adevăr, sufletul lui e ea fierul. Sub lovituri repetate, el se contractă, se căleşte, devine mai rezistent. Exact aşa s-a întâmplat şi cu aceşti circari cumsecade. Având o viaţă

dificilă, nomadă şi plină de aventuri, înfruntaseră destule încercări, însă e neîndoielnic că niciodată nu se găsiseră într-o situaţie atât de neplăcută ca atunci, cu economiile pierdute, împiedicaţi să se întoarcă în ţară pe drumurile obişnuite. Dar ghinionul le trăsese de data asta o lovitură de baros atât de puternică, încât se simţeau în stare să înfrunte orice li s-ar mai fi putut întâmpla în viitor.

Doamna Cascabel şi copiii aprobară în cor propunerea tatălui. Şi totuşi, era cu adevărat nesăbuită, iar domnul Cascabel trebuie să fi fost nespus de „ambalat” în dorinţa lui de a se întoarce în Europa, dacă hotărâse să pună în aplicare un asemenea proiect. Bah! Ce dacă trebuiau să traverseze vestul Americii şi Siberia asiatică dacă tot se îndreptau spre Franţa?!

— Bravo! Bravo, striga Napoléone.

— Şi bis!… bis, adăugă Sandre, care nu găsea nişte cuvinte mai expresive să-şi arate prin ele entuziasmul.

— Spune-mi, tată, oare o să-l vedem pe împărat? întrebă Napoléone.

— Cu siguranţă, dacă Majestătea Sa ţarul are obiceiul să meargă şi să se distreze la târgul din Nijni.

— Şi o să dăm spectacol în faţa lui?

— Evident! Dacă eventual o să-i facă plăcere…

— Ah, cum aş vrea să-l sărut pe amândoi obrajii!

— Poate că va trebui să te mulţumeşti cu unul singur, fata mea! Observă domnul Cascabel.

— Dar, dacă-l îmbrăţişezi, ai grijă să nu-i şifonezi coroana!

În ce-l priveşte pe Cuişoară, acesta era cuprins de admiraţie pentru geniul patronului şi stăpânului său.

Astfel că, itinerarul fiind stabilit, Belle-Roulotte urma să străbată statele California, Oregon şi Washington până la frontiera anglo-americană. Mai aveau vreo cincizeci de dolari, banii de buzunar care, din fericire, nu fuseseră puşi în cufărul cu cifru. Totuşi, cum o sumă atât de mică n-ar fi ajuns pentru cheltuielile zilnice ale călătoriei, rămase stabilit ca trupa să dea spectacole în oraşe şi sate. În fond,

nu aveau de ce să fie îngrijoraţi din cauza întârzierilor pricinuite de aceste opriri. Nu trebuiau oare să aştepte ca strâmtoarea să îngheţe pe toată suprafaţa ei, spre a putea trece cu vehiculul? Or, asta n-avea să se întâmple decât peste vreo şapte sau opt luni.

— Şi ar fi lucrul naibii, zise domnul Cascabel în încheiere, să nu încasăm ceva consistent înainte de a ajunge la capătul Americii.

La drept vorbind, să „faci bani” printre indienii din triburile nomade ale nordului, în Alaska, era ceva destul de problematic, însă până la frontiera occidentală a Statelor Unite, în acea parte a noului continent ce nu fusese încă vizitată de familia Cascabel, fără îndoială că publicul, măcar pentru faima ei, avea s-o primească aşa cum se cuvine. E adevărat că mai încolo se afla Columbia britanică şi, cu toate că oraşele ei erau numeroase, niciodată, da, niciodată domnul Cascabel n-avea să se înjosească umblând după şilingi ori pence. Era prea destul, era deja prea mult că Belle-Roulotte şi ocupanţii ei fuseseră constrânşi să calce, cale de mai bine de două sute de leghe, pământul unei colonii engleze.

Cât despre Siberia asiatică, cu întinsele ei stepe pustii, abia de aveau să întâlnească grupuri din acele populaţii de samoiezi şi ciukci care nu se îndepărtează nicicând de zona litoralului. Fireşte, nu puteau conta pe încasări. Odată ajunşi acolo, aveau timp să se convingă.

Totul fiind de-acum stabilit, domnul Cascabel hotărî ca Belle-Roulotte să plece chiar a doua zi, la ivirea zorilor.

Până una-alta, trebuiau să cineze. Cornelia se puse pe treabă cu obişnuitul său zel şi, pe când pregătea tocana, ajutată de Cuişoară, spuse:

— Totuşi, ideea domnului Cascabel e formidabilă!

— Da, patroană, nemaipomenită idee, ca de altfel toate cele ce-i fierb în cratiţă… vreau să zic, care-i umblă prin minte.

— Şi apoi, Cuişoară, în direcţia aceea n-o să avem oceane de trecut, prin urmare nici rău de mare.

— Dacă nu cumva… n-o fi o mulţime de gheţuri pe-acolo!

— Ajunge, Cuişoară, nu mai cobi!

În timpul ăsta, Sandre făcea nişte salturi mortale care îl încântară pe tatăl său. La rândul ei, Napoléone dansa cu multă graţie, iar câinii ţopăiau pe alături. De-acum era cazul să-şi reintre în formă, dacă tot urmau să reînceapă reprezentaţiile. Deodată, Sandre exclamă:

— Dar cu animalele nu ne-am sfătuit în legătură cu marea noastră călătorie! Şi alergă imediat spre Vermout:

— Ce zici, bătrânelule, ţi-ar surâde un drum de trei mii de leghe? Apoi i se adresă lui Gladiator:

— Sărmanele tale picioare obosite ce spun?

Cei doi cai nechezară în acelaşi timp, în semn de aprobare. Băiatul se întoarse spre câni:

— Dar vouă, Wagram şi Marengo, vă cad bine încă nişte ţopăieli? Lătrăturile de bucurie fură însoţite de salturi semnificative. Era cât se poate de limpede că Wagram şi Marengo ar fi făcut înconjurul lumii la un singur semn al stăpânului lor. Era rândul maimuţei să-şi dea părerea.

— Hai, John Bul, nu face mutra asta descumpănită! strigă Sandre. Ai să vezi o grămadă de ţări, măi băiete! Şi dacă o să-ţi fie frig, ai să primeşti o jachetă călduroasă. Dar strâmbăturile? Îmi place să cred că nu ţi le-ai uitat.

Nu. John Bull nu şi le uitase. Chiar făcu unele atât de caraghioase, încât se puseră cu toţii pe râs.

Mai rămânea papagalul.

Sandre îl scoase din colivie şi pasărea începu să se plimbe, mişcând capil şi legănându-se.

— Ei bine, Jako, tu nu-mi răspunzi? întrebă Sandre. Ţi-ai pierdut limba? O să facem o călătorie frumoasă. Te bucuri, Jako?

Jako scoase din fundul gâtlejului o serie de sunete articulate, în care consoana r se rostogolea de parcă ar fi ieşit din laringele puternic al domnului Cascabel.

— Bravo! exclamă Sandre. Jako e mulţumit. Jako e de acord. Jako a spus că e de acord!

Şi băiatul, lăsându-se în mâni, cu picioarele în aer, începu un şir de tumbe şi de răsuciri salutate cu entuziasm de tatăl său. În clipa aceea apăru Cornelia, strigând:

— R-La masă!

După încă o secundă, toată lumea era în sufragerie, unde mâncarea fu înghiţită până la ultima îmbucătură.

Totul părea să fi fost dat uitării, când Cuişoară aduse iarăşi vorba despre faimoasa, casă de bani:

— Mă gândesc, patroane, că ticăloşii ăia doi s-au cam păcălit.

— În ce fel? întrebă Jean.

— Dacă nu cunosc parola, n-o să poată deschide niciodată cufărul.

— Aşa că au să ni-l aducă înapoi, de bună seamă, aprecie domnul Cascabel, izbucnind în râs.

Cu totul prins de noul său plan, acest om minunat uitase de mult de furt şi de hoţi.

V.

LA DRUM.

Da, la drum spre Europa, dar de astă dată pe o rută nu prea umblată în general şi care nu era recomandată călătorilor grăbiţi.

„Şi totuşi, ne grăbeşte şi pe noi ceva: lipsa banilor, mai ales”, îşi spunea domnul Cascabel.

Plecarea avu loc în dimineaţa zilei de 2 martie. De cum apărů aurora dimineţii, Vermout şi Gladiator fură înhămaţi la Belle-Roulotte. Doamna Cascabel şi Napoléone urcară în vehicul, lăsându-i pe băieţi şi pe tatăl lor să meargă pe jos. Cuişoară ţinea hăţurile. Cât despre John Bull, se cocoţase pe galerie, iar cei doi câni o luaseră mult înainte.

Era timp bun. Primii muguri ai arborilor se umpleau de sevă. Primăvara prevestea toate bogăţiile pe care le expune din plin ţinutul californian. Păsările cântau în coroanele arborilor cu frunze persistente: stejarul verde, stejarul

brumăriu, pinii cu tulpini subţiri, legănate deasupra grupurilor de arbuşti. Ici-colo apăreau pâlcuri de castani pitici şi câte un exemplar din acei meri pădureţi al căror fruct, cunoscut sub numele de mazanille, se foloseşte la prepararea cidrului indian.

Urmărind mereu pe hartă traseul stabilit, Jean nu uita că mai ales în sarcina lui cădea procurarea de vânat proaspăt. De altfel, prepelicarul nu l-ar fi lăsat să uite. Un vânător bun şi un câne bun sunt făcuţi să se înţeleagă. Şi niciodată nu se înţeleg mai bine decât acolo unde există vânat din abundenţă, iar acum tocmai aşa era. Rar se întâmpla ca doamna Cascabel să nu aibă de pregătit vreun iepure, vreo potârniche moţată vre-un cocoş de munte ori vreo pereche de prepeliţe cu penaj elegant, a căror carne gustoasă e un adevărat deliciu. Urcând spre strâmtoarea Bering, dacă vânatul rămânea la fel de abundent şi pe întinderile Alaskăi, întreaga familie şi-ar fi avut asigurată pânea de fiecare zi fără cine ştie ce cheltuială. Poate că mai încolo, pe continentul asiatic, aveau să fie mai puţin norocoşi? Rămânea însă de văzut, atunci când Belle-Roulotte urma să se angajeze prin nesfârşitele ţinuturi ale ciukcilor.

Deocamdată lucrurile mergeau excelent. Domnul Cascabel nu era omul care să mai ţină seama de condiţiile de climă şi timp, favorabile, rezervate de anotimp. Mergeau cât de repede le permitea atelajul, profitând de drumuri ce aveau să devină impracticabile câteva luni mai târziu, din cauza ploilor de vară. În medie făceau între şapte şi opt leghe în douăzeci şi patru de ore, cu un popas la amiază pentru masă şi odihnă, şi un altul la orele şase seara, pentru tabăra de noapte. Ţinutul nu era pustiu, cum s-ar fi putut crede. Muncile câmpului chemau deja cultivatorii, cărora pământul acela plin de toate şi darnic le asigura o abundenţă invidiată în orice parte a lumii. De fapt, deseori întâlneau ferme, cătune, sate, târguri, chiar şi oraşe, îndeosebi când Belle-Roulotte începu să ţină malul stâng al râului Sacramento, prin regiunea ce fusese ţara aurului

prin excelenţă şi care îşi păstrase semnificativul nume de Eldorado.

Potrivit programului stabilit de propriul său şef, familia dădea spectacole ori de câte ori se ivea ocazia să-şi folosească talentele, încă nu era cunoscută în acea parte a Californiei, dar oare nu există peste tot oameni cumsecade care abia aşteaptă să se amuze? La Placerville, la Aubury, la Marysville, la Chama şi în alte târguri mai mult sau mai puţin importante, uşor plictisite de „eternul” Circ American, care le vizitează când şi când, familia Cascabel recoltă tot atâtea aplauze câţi cenţi, al căror total se ridica la câteva zeci de dolari. Graţia şi curajul domnişoarei Napoléone, nemaipomenita flexibilitate a lui Sandre, deosebita iscusinţă a lui Jean în exerciţiile de jonglerie, zăpăceala şi neghiobiile lui Cuişoară, toate fură apreciate cum se cuvine de cei cunoscători. Iar cei doi câni făceau minuni în compania lui John Bull. Cât despre domnul şi doamna Cascabel, se dovediră demni de renumele lor, el în exerciţiile de forţă, ea la lupte libere, unde îi învinse pe toţi amatorii care binevoiră să se prezinte în arenă. În ziua de 12 martie, Belle-Roulotte ajunsese în orăşelul Shasta, dominat de muntele cu acelaşi nume, înalt de paisprezece mii de picioare, înspre vest se profila vag masivul Coast Ranges(Munţii de Coastă) pe care, din fericire, nu erau nevoiţi să-l treacă pentru a ajunge la frontiera Oregonului. Dar ţinutul era deosebit de accidentat. Trebuiau să se strecoare printre ramificaţiile capricioase trimise de munte spre est, iar pe drumurile acelea abia marcate, alese după indicaţiile hărţii, vehiculul nu avansa prea repede, în plus, satele se răreau. Desigur, ar fi fost mai bine să meargă prin zona litoralului, unde ar fi întâlnit mai puţine obstacole naturale. Pentru asta, însă, era obligatoriu să se străpungă Coast Ranges prin nişte trecători, ca să spunem aşa, impracticabile. Prin urmare, cel mai înţelept lucru părea să fie urcuşul spre nord, rămânând să se dea ocol ultimilor versanţi abia la frontiera cu Oregonul. Aşa îi sfătuise Jean, geograful trupei,

şi socotiră că era bine să facă întocmai. La 19 martie, după ce trecuseră de fortul Jones, Betle-Roulotte se opri în târgul Yrika. Buna primire de acolo le permise să încaseze ceva dolari. Era prima trupă franceză care intra în ţinut. Vă mai îndoiţi că lumea din regiunile îndepărtate ale Americii îi iubeşte pe copiii Franţei? Ei sunt primiţi întotdeauna cu braţele deschise şi oricum, mult mai bine decât la unii dintre vecinii lor din Europa.

În târg închiriară, la un preţ convenabil, câţiva cai ce urmau să-i ajute pe Vermout şi pe Gladiator. Belle-Roulotte putu astfel să treacă lanţul de munţi pe la baza piscului nordic, de data asta fără să mai fie jefuită de îndrumători.

Fără să fi fost scutită de dificultăţi şi de întreruperi, călătoria decursese până atunci fără accidente, mulţumită măsurilor de prevedere luate pe traseu.

În sfârşit, în 27 martie, după un drum de vreo patru sute de kilometri socotind de la Sierra Nevada, Belle-Roulotte trecea frontiera statului Oregon. Câmpia avea la est muntele Pitt, care se înalţă asemeni unui indicator subţire pe un cadran solar. Şi oamenii, şi animalele munciseră din greu. Trebuiră să facă un scurt popas în Jacksonviile. Apoi, îndată după traversarea râului Roques, o luară de-a lungul unui ţărm şerpuitor, care se întindea cât vedeai cu ochii spre nord.

Ţinut plin de avuţii, dar încă muntos, deosebit de favorabil agriculturii. Avea păşuni şi păduri pretutindeni. O prelungire a Californiei, în fond. Ici-colo, grupuri de indieni sastes şi umpaquas străbăteau câmpurile. Nu te puteai aştepta la nimic rău din partea lor. Jean, care citea cu plăcere cărţile de călătorie din mica lor bibliotecă – fiindcă se hotărâse să tragă tot folosul din lecturi – socoti nimerit să dea un sfat, de care se pare că nu era rău să se ţină seama.

Erau cu câteva leghe mai la nord de Jacksonville, în mijlocul unei zone acoperite cu păduri întinse ce protejează

fortul Lane, construit pe o colină, la două mii de picioare înălţime.

— Va trebui să fim atenţi, zise Jean, căci prin locurile astea mişună şerpii.

— Şerpi? strigă Napoléone, scoţând un ţipăt de spaimă. Şerpi! Să plecăm de aici, tată!

— Potoleşte-te, fetiţo, îi ceru domnul Cascabel, ne descurcăm noi eu ei, dacă ne păzim.

— Sunt periculoşi blestemaţii ăia? întrebă Cornelia.

— Foarte periculoşi, mamă, răspunse Jean. Sunt crotali, şerpi cu clopoţei, cei mai veninoşi dintre toţi. Dacă îi eviţi, nu te atacă; dar, dacă îi atingi, sau îi răneşti din nebăgare de seamă, atunci se înalţă, se aruncă, muşcă, iar muşcătura lor e aproape întotdeauna mortală.

— Pe unde stau? Întrebă Sandre.

— Pe sub frunzele uscate, unde e greu să-i observi, răspunse Jean. Întrucât atunci când îşi mişcă inelele cozii se aude un sunet caracteristic, ai totuşi timp să-i ocoleşti.

— Prin urmare, atenţie la picioare şi să ciulim urechile! Zise domnul Cascabel. Jean făcuse bine pomenind de şerpi, căci aceştia erau foarte răspândiţi în zonele de vest ale Americii. Pe lângă crotali, mai erau şi tarantule, aproape la fel de periculoase. Nu mai trebuie să spunem că fură cât se poate de atenţi şi fiecare se uita cu grijă unde călca, în plus, trebuiau să vegheze asupra cailor şi a celorlalte animale ale trupei, la fel de expuse unor atacuri ale insectelor şi reptilelor ca şi stăpânii lor. De altminteri, Jean considerase necesar să le mai spună că blestemaţii aceia de şerpi şi tarantulele au păcătosul obicei de a se strecura în case şi, fără îndoială, nu se feresc nici de vehicule. Se poteau aştepta, aşadar, ca Belle-Roulotte să primească dezgustătoarea lor vizită.

Iată de ce, la lăsarea serii, se apucară să caute cu sârg pe sub paturi, pe sub mobile, prin coifuri şi colţişoare. Napoléone tipa de spaimă, ascuţit, de fiecare dată când îşi închipuia că dibuise vreo asemenea jivină înfiorătoare; lua

drept crotal un capăt de coardă răsucită, chiar fără să fi avut un cap în formă de triunghi. Şi ce groază o cuprindea când, pe jumătate adormită, credea că aude un sunet de clopoţei în fundul compartimentului. Cornelia, trebuie s-o spunem, nu era deloc mai liniştită decât fiica ei. Cuişoară avea şi el treabă în timpul popasurilor de noapte. Întâi se gândise să aprindă focuri mari, având la dispoziţie, în pădure, lemne din abundenţă. Jean îi atrase însă atenţia că, dacă lumina focului putea alunga şerpii, mai exista totuşi riscul ca ea să atragă tarantulele. Pe scurt, întreaga familie nu fu cu adevărat liniştită decât în satele unde reuşeau să-şi petreacă noaptea. Acolo pericolul era mult mai mic.

Târgurile erau, de altfel, destul de apropiate unele de altele, în Canonville pe Cow Creek, în Roseburg, Rochester şi Youcalla, domnul Cascabel mai făcu nişte încasări. La urma urmei, întrucât câştiga mai mult decât cheltuia – căci preria îi asigura iarba pentru cai, pădurea vânatul destinat bucătăriei, iar râurile un excelent peşte pentru mesele obişnuite – călătoria nu costa nimic. Iar mica sumă sporea. Dar, vai! mai era mult până la cei două mii de dolari furaţi în trecătorile Sierrei Nevada!

Dacă mica trupă scăpă de muşcăturile şerpilor cu clopoţei şi ale tarantulelor, avu în schimb altfel de neplăceri, câteva zile mai târziu. Generoasa natură născocise alte căi de tortură pentru sărmanii muritori ai acestei lumi trecătoare.

Traversând încă teritoriul statului Oregon, vehiculul tocmai trecea de Eugene City. Numele le plăcuse nespus de mult, fiindcă îşi arăta limpede originea franceză. Domnul Cascabel ar fi vrut să-l cunoască pe compatriotul său, Eugene, care de bună seamă era unul din fondatorii pomenitului târg. Trebuie să fi fost un bărbat valoros, iar dacă numele lui nu figurează totuşi printre marile nume de regi ai Franţei, acei Carol, Ludovic, Francisc, Henric, Filip… şi Napoleon, nu era însă mai puţin francez decât ei, francez sută la sută. După ce făcuse popas în oraşele Harrisburg, Albany, Jefferson, Bette-Roulotte „aruncă ancora” lângă

Salem, oraş important, capitala Oregonului, ridicată pe unul din malurile râului Villamette. Era în 3 aprilie. Domnul Cascabel acordă personalului douăzeci şi patru de ore repaus – cel puţin în calitatea lor de călători, fiindcă piaţa publică a localităţii servi artiştilor drept scenă, iar o reţetă frumoasă le răsplăti ostenelile. Între timp, aflând că în râu se găsea peşte mult, Jean şi Sandre îşi oferiră plăcerea unui pescuit. În noaptea următoare, însă, tată, mamă, copii fură cuprinşi de asemenea mâncărimi pe tot corpul, încât se întrebară dacă nu cumva erau victimele unei farse de felul celor ce se mai fac şi acum pe la nunţile de la ţară.

Şi ce surpriză a doua zi, când se priviră unii pe alţii!

— Sunt roşie ca un indian din Far West, exclamă Cornelia.

— Eu m-am umflat ca o băşică, spuse Napoléone.

— Iar eu sunt plin de bubuliţe din cap până-n picioare, exclamă Cuişoară.

— Ce s-o fi întâmplat, întrebă domnul Cascabel, – nu cumva o fi ciumă în ţinut?

— Cred că ştiu despre ce-i vorba, răspunse Jean, examinându-şi mânile pline de pete roşiatice.

— Ei bine, ce?

— Ne-am molipsit de yederă, cum spun americanii.

— Fir-ar ea blestemată! Ce-o mai fi şi asta?

— Yedra, tată, e o plantă pe care ajunge s-o miroşi, s-o atingi, fie şi numai să te uiţi la ea, se pare, ca să suferi apoi toate neplăcerile. Te otrăveşte de la distanţă!

— Cum, suntem otrăviţi? Otrăviţi! strigă doamna Cascabel.

— O, nu te teme, mamă, se grăbi s-o liniştească Jean. Ne vom alege doar cu nişte mâncărimi şi poate cu puţină febră.

Explicaţia corespundea adevărului. Yedra e o plantă nocivă, cu otrăvuri puternice. Când vântul poartă sămânţa aproape impalpabilă a acestui arbust, e suficient ca pielea să fie doar atinsă şi ea se înroşeşte, se umple de bubuliţe, se învineţeşte de erupţii. De bună seamă că, pe când treceau cu vehiculul prin pădurile din vecinătatea Salemului, domnul Cascabel şi ai săi fuseseră surprinşi de un curent de

yedră. Erupţia, de care aveau să sufere cu toţii, nu dură decât douăzeci şi patru de ore, însă e adevărat că în tot acest timp fiecare fu nevoit să se scarpine şi iar să se scarpine, spre invidia lui John Bull. El se îndeletnicea necontenit cu această ocupaţie caracteristică maimuţelor. În 5 aprilie, Beile-Roulotte părăsi oraşul Salem, ducând cu ea o amarnică amintire a orelor petrecute în pădurile de pe lângă Villamette, râu al cărui nume, totuşi frumos, suna bine pentru nişte urechi de francez.

Prin Fairfield, Canemah, Oregon City şi Portland, oraşe de-acum importante, familia ajunse în ziua de 7 aprilie, fără alte incidente, pe malurile râului Columbia, la frontiera statului Oregon, prin care străbătuseră o sută cincisprezece leghe. La nord se întindea teritoriul Washington. Acesta e muntos în partea situată la răsărit de traseul pe care îl urma Belle-Roulotte în drumul ei spre strâmtoarea Bering. Acolo se desfăşoară ramificaţiile lanţului de munţi cunoscut sub numele de Cascade Ranges, cu vârfuri precum St. Helen, înalt de nouă mii şapte sute de picioare, Baker şi Bainer, cu unsprezece mii de picioare înălţime. S-ar părea că natura, rezervată pe nesfârşitele câmpii ce pornesc de la litoralul Atlanticului, şi-a păstrat întreaga putere ridicătoare spre a înălţa munţii presăraţi în vestul noului continent. Dacă ne-am închipui toată zona pomenită ca o mare, s-ar putea spune că marea asta, liniştită, calmă, pârând adormită într-o parte, se zbuciumă şi se învolburează în cealaltă, iar crestele valurilor sale sunt crestele munţilor. Jean făcuse această observaţie şi comparaţia îi plăcuse mult tatălui său;

— Aşa este, chiar aşa este, exclamase el.

— După timp frumos vine furtuna. Eh, Belle-Roulotte a noastră e solidă! N-o să naufragieze, îmbarcarea, copii, îmbarcarea!

Şi se îmbarcară, iar nava continuă să „navigheze” prin ţinutul acela atins parcă de hulă. La drept vorbind – ca să continuăm comparaţia – marea începea să se liniştească şi,

mulţumită eforturilor echipajului, arca familiei Cascabel ieşea cu bine din cele mai grele situaţii. Dacă uneori fu silită să micşoreze viteza, izbuti, cel puţin, să evite obstacolele întâlnite în cale.

De aceeaşi bună şi plăcută primire avură parte în târgurile Kalmera şi Monticello, ca şi în forturi, care nu sunt de fapt decât nişte posturi militare, lipsite de ziduri, înconjurate doar de nişte palisade, ele acomodau mici garnizoane, întru totul suficiente pentru a-i calma pe indienii nomazi care cutreieră ţinutul.

În consecinţă, Belle-Roulotte nu fu ameninţată nici de indienii chinoux, nici de cei din triburile nesqualli, când se aventură prin ţinutul Walla-Walla. La lăsarea serii, indienii înconjurau locul de popas fără să manifeste vreo intenţie răuvoitoare. Pentru ei, surpriza cea mai mare o constituia John Bull, ale cărui strâmbături îi făceau să se prăpădească de râs. Nu mai văzuseră maimuţe şi credeau, de bună seamă, că aceea făcea parte din familie.

— Ei, da! E frăţiorul meu, le spunea Sandre, stârnind protestele indignate ale doamnei Cascabel.

În sfârşit, ajunseră la Olympia, capitala teritoriului Washington, prezentând acolo, „la cererea generală”, ultimul spectacol al trupei franceze în Statele Unite. Nu departe se întindea cea mai avansată frontieră a Confederaţiei în partea de nord-vest a Americii. Acum, traseul lor mergea pe lângă coasta Pacificului, ori mai degrabă pe lângă numeroasele sounds, capricioase strangulări ale ţărmului, adăpostite de marile insule Vancouver şi Regina Charlotte.

Trecând prin orăşelul Steklakoom, fură nevoiţi să ocolească Pagget Sounds ca să ajungă la fortul Bettingham, situat lângă strâmtoarea ce separă insulele de continent. Urmă staţiunea Whatcome, cu muntele Baker străpungând norii la orizont, la intrarea în Georgia Strait. În fine, la 27 aprilie, după ce făcuseră în jur de trei sute cincizeci de leghe de la Sacramento, Belle-Roulotte ajunse la frontiera

stabilită prin tratatul din 1847 şi care alcătuieşte, acum, frontiera Columbiei britanice.

VI.

CĂLĂTORIA CONTINUĂ.

Inamic înnăscut şi neînduplecat al Angliei, domnul Cascabel urma să pună pentru întâia oară piciorul pe un pământ englezesc. Pentru întâia oară pantoful lui avea să calce solul britanic şi să se murdărească de colb anglo-saxon. Cititorul să ne ierte acest mod emfatic de exprimare, dar e absolut sigur că sub o asemenea formă uşor ridiculă va fi trecut gândul prin mintea saltimbancului, atât de îndârjit în patriotica sa atitudine care nuşi mai avea rostul. Şi totuşi, Columbia nu se afla în Europa. Nu făcea parte din grupul constituit de Anglia, Scoţia şi Irlanda sub denumirea de Marea Britanie. Dar nu era mai puţin engleză decât Indiile, Australia, Noua Zeelandă şi, ca atare, domnul Cascabel o detesta. Columbia engleză aparţine Noii Britanii, una dintre cele mai importante colonii de peste mări ale Regatului Unit, căci mai cuprinde Noua Scoţie, Dominionul, format din Canada de Sus şi de Jos, precum şi vastele teritorii concesionate Companiei golfului Hudson. În lăţime se întinde de la un ocean la celălalt, de pe coastele Pacificului până pe coastele Atlanticului. La sud se învecinează cu Statele Unite, a căror frontieră se desfăşoară din teritoriul Washington până la ţărmul statului Maine. Prin urmare, e pământ englezesc, iar rigorile itinerarului nu îngăduiau familiei Cascabel să-l ocolească. De-acum gata cu popasurile care nu erau neapărat necesare. Gata cu exerciţiile de echilibristică şi cu gimnastica, gata cu dansurile, gata cu luptele. Publicul anglo-saxon să-şi pună poftă-n cui! Mai bine un dolar de hâr-tie decât o coroană de argint ori o liră de aur!

Se înţelege că, în aceste condiţii, Belle-Roulotte îşi propunea să se ţină departe de oraşe şi sate. Dacă pe drum reuşeau să-şi procure alimentaţia din vânat, nu mai erau constrânşi să cumpere produsele acelei ţări abominabile.

Să nu ne închipuim că această atitudine era doar poză la domnul Cascabel. Nicidecum!

Chiar aşa simţea. Aşa că filosoful, care trecuse atât de uşor peste ultimele ghinioane şi îşi recăpătase buna dispoziţie după furtul din Sierra Nevada, deveni trist şi morocănos de cum trecu frontiera Noii Britanii. Mergea cu capul plecat, cu o mină plouată, avându-şi pălăria înfundată până la urechi şi aruncând priviri crunte trecătorilor inofensivi pe care îi întâlnea ne drum. Nu mai avea chef de râs, lucru de care se convinseră atunci când o glumă inoportună a lui Sandre fu răsplătită cu vorbe urâte.

În ziua aceea băiatului îi venise ideea să meargă cu spatele înainte în faţa vehiculului, cam un sfert de milă, făcând giumbuşlucuri şi strâmbându-se mereu. Când tatăl său îl întrebă de ce mergea în felul acela, în mod precis foarte obositor, băiatul răspunse, trăgând cu ochiul:

— Păi, dacă-i o călătorie de-a-ndăratelea…

Ceilalţi izbucniră în râs, până şi Cuişoară, care socoti răspunsul cu totul amuzant… dacă nu cumva era absolut stupid.

— Sandre, zise domnul Cascabel pe un ton semeţ luându-şi o înfăţişare solemnă.

— Dacă îţi mai permiţi asemenea glume când noi n-avem chef de glumă, te trag de urechi şi ţi le lungesc până la călcâie!

— Tată, eu…

— Linişte în front! E interzis să râzi în ţara asta.

Familia nu mai îndrăznea să caşte gura în prezenţa cumplitului său şef, cu toate că nu-i împărtăşea în aceeaşi măsură ideile antisaxone.

Partea Columbiei engleze mărginită de ţărmul Pacificului este foarte accidentată. Are la est Munţii Stâncoşi, al căror lanţ se întinde până aproape de zona polară, iar la vest coasta Bute, profund zdrenţuită, tăiată de numeroase fiorduri precum coastele Norvegiei şi dominată pitoresc de un şir de vârfuri înalte. Aici se avântă spre cer piscuri cum

în Europa nu găseşti nici măcar în regiunea alpină, gheţari ce-i depăşesc ca grosime şi întindere pe cei din Suedia. Aşa sunt muntele Hocker, înalt de cinci mii opt sute de metri – cu o mie de metri mai mult decât cel mai ridicat platou din Mont Blanc – şi muntele Brun, depăşindu-l şi el pe acest gigant al Alpilor.

Ce-i drept, între lanţurile muntoase din est şi din vest, pe unde avansa Belle-Roulotte, se întindea o vale largă şi fertilă, alcătuită dintr-o succesiune de câmpii deschise şi minunate păduri. Prin fundul acestei văi trece un râu important, Frazer, care mai întâi curge de la sud spre nord cale de o sută de leghe, apoi se aruncă într-un braţ de mare, îngust, mărginit de coasta Bute, de insula Van-couver şi de un arhipelag de insule mai mici.

Insula Vancouver are o lungime de două sute cincizeci de mile geografice şi o lăţime de şaptezeci şi trei. Cumpărată de portughezi, ajunge obiect de dispută şi spaniolii pun mâna pe ea în 1789. De trei ori recunoscută de Vancouver pe când se numea încă Noutka, primeşte dublul nume al navigatorului englez şi al căpitanului Quadra, apoi va aparţine definitiv Marii Britanii spre sfârşitul secolului al XVIII-lea. Capitala sa este acum Victoria, iar oraşul principal Nanaimo. Bogatele zăcăminte de huilă, exploatate la început de agenţii Companiei golfului Hudson, constituiau una dintre ramurile cele mai active ale comerţului dintre Sân Francisco şi diversele porturi de pe coasta occidentală.

Puţin mai la nord de insula Vancouver se află Regina Charlotte, cea mai importantă insulă din arhipelagul cu acelaşi nume şi care completează posesiunile engleze din aceste părţi ale Pacificului.

Se poate ghici cu uşurinţă că domnul Cascabel nu avea de gând să viziteze capitala, tot aşa cum nu s-ar fi gândit să viziteze Adelaide ori Melbourne în Australia, Madras ori Calcutta în India. Singura lui grijă era să urce prin valea râului Frazer atât de repede cât îi îngăduia atelajul, intrând

în legătură numai cu locuitorii de rasă indigenă. De altfel, străbătând valea, mica trupă găsea destul de uşor vânatul trebuincios alimentaţiei. Cerbi lopătaţi, iepuri, potârnichi erau din belşug şi, vorba domnului Cascabel, vânatul acela răpus de puşca fiului său mai mare, cu un glonte sigur şi rapid, alimenta cel puţin nişte oameni cinstiţi. N-avea sânge anglo-saxon în vine şi francezii îl puteau mânca fără mustrări de cuget!

După ce trecuseră de fortul Langley, vehiculul se afundă binişor în valea Frazer. Fără succes ar fi căutat un drum carosabil în zona aceea lăsată la voia întâmplării. De-a lungul malului drept al râului se întindeau păşuni vaste, mărginite de pădurile din vest, iar la orizont se vedeau munţi înalţi, cu piscurile, profilate cel mai adesea pe un cer cenuşiu. Trebuie menţionat faptul că, lângă New Westminster, unul dintre principalele oraşe de pe coasta Bute, situat aproape de vărsarea râului Frazer, Jean se îngrijise ca apa să fie trecută cu bacul care circula între cele două maluri. Bine gândit, într-adevăr: după ce urca până la izvoare, Belle-Roulotte mai trebuia doar să le ocolească pe la vest. Era cel mai scurt şi cel mai practicabil drum spre frontiera dintre Columbia britanică şi Alaska. Mai mult, ajutat de întâmplare, domnul Cascabel întâlnise un indian dispus să-i conducă până la posesiunile ruseşti şi nu regretă deloc că se lăsase în seama acelui localnic de treabă. Asta însemna, de bună seamă, o cheltuială în plus, dar ce contau câţiva dolari când era vorba de siguranţa călătorilor şi de rapiditatea călătoriei?

Călăuza se numea Ro No. Făcea parte dintr-un trib ai căror „tyhi”, altfel spus şefi, întreţin frecvente legături cu europenii. Indienii aceştia se deosebesc categoric de cilicoţi, neam prefăcut, şiret, crud şi sălbatic, de care în nord-vestul Americii e bine să te fereşti. Oare nu bandiţii aceia participaseră cu câţiva ani mai înainte, prin 1864, la masacrul personalului trimis pe coasta Bute să construiască un drum? Nu sub loviturile lor căzuse inginerul Wadington,

a cărui moarte a fost atât de regretată de toată colonia? În sfârşit, nu se spunea oare, pe atunci, că indienii cilicoţi smulseseră inima uneia dintre victimele lor şi o mâncaseră, ca nişte canibali australieni?

Aşa că Jean, care citise despre acel înspăimântător masacru în relatarea călătoriei lui Frederic Whymper prin America septentrională, socotise că trebuia să-l prevină pe tatăl său de pericolul reprezentat de o întâlnire cu indienii cilicoţi. Nu le spuse însă, fireşte, nimic celorlalţi, fiindcă n-avea nici un rost să-i sperie. De altfel, după funestul eveniment, pieile roşii se ţinuseră prudent deoparte; unii, mai direct implicaţi, fuseseră spânzuraţi, iar lucrul acesta îi potolise şi pe ceilalţi. Avură şi confirmarea lui Ro No, care îi asigură pe călători că nu aveau de ce să se teamă pe teritoriul Columbiei britanice. Timpul era în continuare frumoas. Chiar şi căldura se făcea binişor simţită între amiază şi orele două. Mugurii se deschideau pe ramurile pline de sevă; frunzele şi florile n-aveau să întârzie să-şi întrepătrundă culorile primăvăratice.

Ţinutul avea aspectul specific ţărilor din nord. Valea râului Frazer era încadrată de păduri în care dominau speciile nordice: brazi, cedri, pini Douglas, unii atingând o circumferinţă de cincisprezece metri la baza trunchiului şi peste o sută de picioare înălţime. Vânat se găsea din abundenţă în păduri şi pe câmpie, iar Jean, fără să se întrebuinţeze prea mult, asigura cu uşurinţă alimentaţia de fiecare zi. De fapt, regiunea nu era pustie. Ici-colo apăreau sate unde indienii lăsau impresia că trăiesc în bună înţelegere cu reprezentanţii administraţiei anglo-saxone. Pe râu se iveau flotile de bărci din lemn de cedru, fie coborând ajutate de curent, fie urcând cu ajutorul vâslelor şi al velei.

Destul de des întâlneau grupuri de piei roşii pornite spre sud. Înfăşuraţi în hainele lor de lână albă, indienii schimbau două-trei cuvinte cu domnul Cascabel, care-i înţelegea cât de cât până la urmă, căci vorbeau în limba chinuk, amestec de franceză, engleză şi dialect indigen.

— Minunat! exclama saltimbancul. Uite că ştiu limba chinuk! încă o limbă pe care o vorbesc fără s-o fi învăţat!

Chinuk este într-adevăr – aşa cum spunea şi Ro No – denumirea data limbajului din vestul Americii şi pe care îl folosesc, diverse populaţii, până în provinciile peninsulei Alaska.

Întrucât primăvara venise din timp, se înţelege că zăpada dispăruse cu totul, deşi uneori se menţinea până la sfârşitul lui aprilie. Prin urmare, călătoria decurse în condiţii favorabile. Domnul Cascabef îşi zorea caii atâta cât îi îngăduia prudenţa, grăbit cum era să iasă de pe teritoriul columbian. Temperatura creştea încetul cu încetul; îşi făcură apariţia ţânţarii, deveniţi în scurt timp insuportabili. Era destul de greu să-i împiedici să intre în Belle-Roulotte, chiar dacă, de cum se lăsa seara, nu mai aprindeau nici o lumină înăuntru.

— Bestii blestemate, exclamă într-o zi domnul Cascabel, pe când se lupta fără succes cu insectele acelea enervante.

— Tare aş vrea să ştiu la ce sunt buni afurisiţii ăştia, zise Sandre.

— Buni! Buni să ne mănânce pe noi, răspunse Cuişoară.

— Dar mai ales să-i mănânce pe englezii din Columbia! adăugă domnul Cascabel. Prin urmare, copii, e interzis categoric să omorâţi vreunul. Pentru englishmen niciodată n-o să fie destui, şi asta mă consolează.

Pe această porţiune de drum, vânătoarea fu extrem de fructuoasă. Mereu apărea vânat, îndeosebi cerbi lopătari, care coborau din păduri în câmpie, căutând apa proaspătă a râului Frazer. Însoţit de Wagram, Jean reuşi să doboare câţiva fără să se îndepărteze mai mult decât era cazul, lucru care ar fi neliniştit-o pe maică-sa. Sandre se mai ducea câteodată cu el la vânătoare, bucuros să-şi înceapă cariera sub îndrumarea fratelui mai mare şi, atunci când alergau alături tânărul vânător şi prepelicarul său, nu puteai spune cu uşurinţă care din ei era mai sprinten.

Totuşi, Jean n-avea încă la activ decât câţiva cerbi când dădu norocul peste el şi ucise un bizon, în ziua aceea avea să treacă prin adevărate primejdii, pentru că animalul, rănit de primul foc, se năpusti asupra lui. Cu o a doua împuşcătură, trasă în capul bizonului, reuşi să-l oprească abia cu o clipă înainte de a fi el însuşi răsturnat, călcat în picioare, tercuit pur şi simplu. E lesne de înţeles că se feri să dea amănunte despre acea întâmplare. Cum însă vitejeasca faptă se petrecuse la câteva sute de metri de râul Frazer, trebuiră să deshame caii şi să târască, ajutaţi de ei, uriaşul animal, a cărui coamă era atât de bogată, încât îl făcea să semene cu un leu.

Se ştie cât de folositor e acest rumegător pentru indienii din prerie, care-l atacă fără să stea pe gânduri, fie cu lancea, fie cu săgeata. Pielea lui e patul wigwamu-lui (cort de piele, colibă a indienilor din America de Nord), învelitoarea familiei, iar preţul ei ajunge până la douăzeci de piaştri. Cât priveşte carnea, indigenii o uscă la soare, tăiată în bucăţi lungi – preţioasă rezervă pentru lunile bântuite de lipsuri.

Dacă în mod obişnuit europenii nu mâncă decât limba bizonului – într-ade-văr, foarte gustoasă – personalul micii trupe se arătă mai puţin pretenţios. Nimic nu era vrednic de dispreţ pentru nişte stomacuri tinere. Carnea fu fiartă, prăjită, vârâtă la cuptor, aşadar Cornelia o găti atât de bine, încât o socotiră excelentă şi le ajunse pentru numeroase mese. Din limba animalului, însă, îi reveni fiecăruia doar câte o bucăţică şi, după părerea tuturor, nu mai mâncaseră niciodată ceva atât de bun.

În timpul primelor cincisprezece zile de călătorie prin Columbia britanică, nu se mai întâmplă nici un eveniment care să merite a fi menţionat. Timpul începea totuşi să se schimbe şi nu era departe perioada unor ploi torenţiale; chiar dacă nu l-ar fi împiedicat, acestea ar fi întârziat marşul spre nord.

În asemenea condiţii se puteau aştepta şi la o revărsare a râului Frazer, ca urmare a creşterii nemăsurate a apelor. Revărsarea ar fi însemnat o mare încurcătură, ca să nu spunem o mare pericol pentru Belle-Roulotte.

Din fericire, la căderea ploilor râul crescu rapid, fără să iasă totuşi din albie. Câmpia scăpă astfel de inundaţie, care ar fi înecat-o până la liziera pădurilor – acestea din urmă ocupau primele etaje ale văii. Vehiculul avansa, desigur, cu multă greutate, căci roţile i se înfundau în pământul moale. Dar, sub acoperişul său etanş şi solid, familia Cascabel îşi află adăpostul pe care Belle-Roulotte i-l oferise de atâtea ori împotriva vântului şi a furtunii.

VII.

PRIN CARIBŮ.

Preacinstite Cascabel, de ce n-ai venit oare cu câţiva ani mai înainte să vizitezi regiunea pe care ţi-o aşterne sub picioare această parte a Columbiei britanice? De ce viaţa ta de saltimbanc nu te-a adus aici când aurul acoperea aceste terenuri şi nu trebuia decât să te apleci ca să-l aduni? De ce povestea despre o asemenea perioadă extraordinară, relatată de Jean tatălui său, era povestea trecutului şi nu a prezentului?

— Am ajuns să vedem şi Caribii, tată, spuse Jean într-o zi.

— Dar poate că nu ştii ce înseamnă Caribu…

— N-am nici o îndoială, răspunse domnul Cascabel, – e un animal cu două, ori cu patru labe?

— Un animal?! Exclamă Napoléone.

— E mare? E rău? Muşcă?

— Nu-i nici un animal, răspunse Jean.

— E pur şi simplu un ţinut care se numeşte aşa, ţinutul aurului, un Eldorado al Columbiei. Ce de bogăţii avea şi câtă lume a mai îmbogăţit!

— În timp ce alţii se ruinau, îmi închipui! replică domnul Cascabel.

— Ai dreptate, tată, şi adaug chiar că ăştia din urmă erau cei mai mulţi. Şi totuşi, existau asociaţii de mineri care

primeau până la două mii de mărci aur pe zi. Într-o anume vale din Caribii, denumită William Creek, scoteai aurul cu pumnii! însă, oricât.de mari ar fi fost resursele acelei văi aurifere, prea multă lume dăduse năvală s-o exploateze. Astfel că, de pe urma mulţimii de căutători adunaţi acolo şi a gloatei pe care o târau după ei, viaţa deveni curând cumplit de dificilă, fără a mai socoti uluitoarea scumpire a tuturor produselor. Mâncarea era peste măsură de scumpă, pânea ajunsese la un dolar livra, în mediul acela nesănătos apărură boli contagioase. Iar în final venirea în Caribů a însemnat, pentru cei mai mulţi, mizerie şi moarte. Oare nu tot aşa se întâmplase, cu câţiva ani mai înainte, în Australia şi în California?

— Tată, zise Napoléone, totuşi ar fi bine să găsim în drum o bucată mare de aur!

— Ce-ai face cu ea, micuţo?

— Ce-ar face? Interveni Cornelia.

— I-ar da-o mămicii ei, care ar şti s-o schimbe repede în bani.

— Atunci, hai să căutăm, spuse Cuişoară, – şi cu siguranţă că până la urmă o să găsim… dacă nu cumva…

— Dacă nu cumva n-o să găsim, vrei să spui? Vorbi Jean.

— În mod sigur asta se va întâmpla, sărmane Cuişoară, căci sacul e gol, absolut gol.

— Bine, bine, mai vedem noi, zise Sandre.

— Gata, copii! spuse deodată domnul Cascabel, apelând la cel mai pompos ton de care era în stare. E interzis să te îmbogăţeşti în acest chip! Cu aur găsit pe un teritoriu englez… Ptiu! Trebuie să trecem repede, fără să ne oprim, fără să ne aplecăm după o singură pepită, nici dacă ar fi cât capul lui Cuişoară! Iar odată ajunşi la frontieră, chiar de nu găsim acolo vreo tăbliţă cu inscripţia „Rugăm, ştergeţi-vă picioarele”, noi tot o să ni le ştergem, copii, ca să nu ducem nimic de pe acest pământ columbian!

Mereu acelaşi, César Cascabel! Putea fi însă liniştit: după toate probabilităţile, pe niciunul dintre ai săi n-avea să-l

aştepte şansa de a descoperi vreo pepită cât de mică. Totuşi, în timpul marşului, şi în ciuda interdicţiei domnului Cascabel, priviri cercetătoare măturau neîncetat suprafaţa solului. O pietricică oarecare apărea în ochii Napoléonei, dar mai ales în ai lui Sandre, tot atât de valoroasă ca o bucată de aur de aceeaşi greutate. Şi de ce nu? Nu ocupă America de Nord locul întâi în privinţa zăcămintelor aurifere? Australia, Rusia, Venezuela, China se înşiră abia după ea. începuse însă sezonul ploios, în fiecare zi cădeau mari cantităţi de apă, iar înaintarea devenea tot mai dificilă.

Îndumătorul indian îndemna caii. Se temea ca nu cumva acele rios sau creeks, afluenţii râului Frazer, să se umfle dintr-o dată. Cum să mai treacă dincolo, dacă dispăreau locurile de trecere? Belle-Roulotte risca să rămână imobilizată timp de câteva săptămâni, cât avea să ţină sezonul ploilor. Pentru a ieşi din valea Frazer trebuiau să întindă pasul. Am mai spus că nu aveai de ce să te temi de indigenii acelui ţinut de când cilicoţii fuseseră împinşi spre est.

Nimic mai adevărat, numai că existau pe acolo nişte animale periculoase – urşi, mai ales – a căror întâlnire te expunea unor grave incidente.

S-a întâmplat că Sandre era gata să verifice lucrul acesta pe propria sa piele, într-o împrejurare când putea plăti scump greşeala de a nu-şi fi ascultat tatăl. Era în 17 mai după-amiaza. Făcuseră popas la vreo cincizeci de paşi de un pârâu secat pe care atelajul tocmai îl trecuse. Cu malurile lui foarte abrupte, pârâul ar fi fost absolut de netrecut dacă o creştere bruscă a apei l-ar fi transformat în torent. Întrucât popasul urma să dureze vreo două ore, Jean porni înainte, să vâneze, pe când Sandre, cu toate că i se poruncise să nu se îndepărteze de tabără, trecea pârâul încoace şi încolo, fără să-l vadă nimeni, purtând cu sine doar o coardă lungă de vreo douăsprezece picioare, înfăşurată în jurul taliei.

Puştiul avea un plan: văzuse o pasăre frumoasă, cu pene multicolore, şi o urmărea ca să-i descopere cuibul. Ajutându-se apoi de coardă, s-ar fi putut căţăra în oricare copac, so prindă. Îndepărtându-se astfel, Sandre săvârşea o imprudenţă cu atât mai gravă, cu cât timpul începea să se strice. O furtună ameninţătoare urca rapid spre zenit. Dar numai de încearcă să-l opreşti pe un băiat care are de gând să prindă o pasăre!

Aşa că Sandre intră în scurt timp într-o pădure deasă, ai cărei copaci începeau să se înalţe în stânga pârâului. Zburând din creangă în creangă, pasărea prinsese parcă gust să-l atragă după ea.

Absorbit cu totul de urmărire, Sandre uitase că Belle-Roulotte trebuia să plece peste două ore şi, la vreo douăzeci de minute după ce părăsise locul popasului, se afla deja la o bună jumătate de leghe în adâncul pădurii. Acolo, nici urmă de drumuri, doar poteci înguste, năpădite de mărăcinişul crescut printre cedri şi brazi. Ciripind voioasă, pasărea zbura de la un copac la altul, iar Sandre alerga, sărea tinereşte, ca o pisică sălbatică.

Eforturile îi fură totuşi fără succes, fiindcă pasărea dispăru în cele din urmă într-un hăţiş.

Abia atunci văzu, printre crengile copacilor, cerul acoperit de nori grei. Mari scăpărări de lumină se revărsau peste pădurea întunecată.

Erau primele fulgere, urmate curând de tunete prelungi.

„Abia mai am timp să mă întorc. Şi ce-o să spună tata,” gândi băiatul. În clipa aceea privirea îi fu atrasă de un obiect neobişnuit, o piatră de formă bizară, având mărimea unui con de pin şi presărată cu puncte metalice. Nu credeţi că puştiul şi-a închipuit că dăduse peste o pepită uitată prin partea aceea a ţinutului Caribii? Scoţând un strigăt de bucurie, o luă, o cântări în mână şi o puse în buzunar cu gândul să nu spună nimănui că o găsise.

„Să vedem ce-or să zică mai târziu, când o s-o schimb pe bani de aur!”

Abia apucase Sandre să-şi vâre în buzunar preţioasa piatră, că furtuna se şi dezlănţui cu un tunet puternic. Ultimele ecouri se repercutau încă prin spaţiu, când se auzi un răget. La douăzeci de paşi, lângă un tufiş des, se afla un urs enorm, din specia grizzly. Şi, oricât de curajos era, Sandre o luă la sănătoasa cât îl ţineau puterile, îndreptându-se spre pârâu. Ursul se repezi numaidecât după el. Dacă Sandre ar fi putut intra în albia pârâului, să-l treacă şi să se refugieze în tabără, era salvat. Ursul putea fi ţinut la respect pe malul stâng, sau chiar doborât dacă încerca să coboare în albie. Dar de-acum turna cu găleata, fulgera tot mai des, iar cerul răsuna până departe de bubuitul tunetelor. Sandre era ud până la piele şi hainele înmuiate îl împiedicau să fugă; risca să cadă la fiecare pas, iar o cădere i-ar fi fost fatală. Reuşi, totuşi, să păstreze distanţa şi în mai puţin de un sfert de oră era pe malul pârâului. Acolo îl aştepta un obstacol de netrecut. Devenit torent, pârâul rostogolea la vale pietre, trunchiuri, buturugi smulse de viitoare. Apele urcau până în buza malului. Dacă s-ar fi aruncat în vârtejul acela, ar fi fost pierdut, fără nici o şansă de scăpare. Sandre nu îndrăznea să se întoarcă. Simţea ursul pe urmele lui, gata să-l apuce în gheare. Şi era cu neputinţă să-şi anunţe prezenţa, fiindcă Belle-Roulotte abia se vedea printre copaci.

Instinctul îl conduse, aproape fără să se mai gândească, spre ceea ce putea fi salvarea lui.

La cinci paşi se afla un copac, un cedru, cu ramurile cele mai de jos întinse peste pârâu. Băiatul se repezi sprinten spre trunchiul nu prea gros, îl cuprinse cu braţele şi, ajutat de asperităţile scoarţei, urcă în furca crengilor, apoi se strecură printre ramurile de deasupra. O maimuţă n-ar fi fost nici mai pricepută, nici mai agilă. Era, de fapt, ceva firesc pentru un mic clovn. Se putu crede în siguranţă.

Din păcate, nu pentru mult timp. Pentru că ursul, oprit lângă copac, se pregătea să se caţăre şi i-ar fi fost greu să scape de el, chiar suindu-se pe crengile cele mai înalte.

Sandre nu-şi pierdu cumpătul. Nu era oare fiul demn al celebrului Cascabel, care ieşea viu şi nevătămat din cele mai grele încercări?

Trebuia să coboare din copac – dar cum? – şi să treacă torentul, însă în ce fel? Din cauza ploii torenţiale pârâul începea să se reverse, împrăştiindu-şi apele pe malul drept, cel cu tabăra.

Să strige după ajutor? Era imposibil ca ţipetele să-i fie auzite printre rafalele cumplite ale vântului. De altfel, dacă domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară începuseră cumva să-l caute, o făceau pesemne în faţa şi nu în urma vehiculului. Le putea trece prin cap că Sandre traversase iarăşi pârâul?

Între timp, ursul se căţăra… Încet, dar se căţăra, urmând să ajungă în scurt timp la furca cedrului. Cât despre Sandre, el încerca să ajungă în vârf.

Chiar atunci puştiului îi veni o idee. Văzând că unele ramuri se întindeau pe deasupra pârâului pe o lungime de vreo zece picioare, desfăcu în grabă coarda din jurul mijlocului, pregăti o buclă şi reuşi să apuce cu ea capătul unei astfel de crengi orizontale. Ridică apoi creanga, trăgând de coardă spre el, şi o ţinu în poziţie verticală. Făcu totul cu îndemânare, rapid, cu o perfectă prezenţă de spirit. Nu avea timp de pierdut, ursul tocmai suise trunchiul şi încerca să-şi facă loc printre crengi.

Dar, în clipa aceea, ţinându-se de capătul crengii ridicate, Sandre o lăsă să se destindă ca un arc şi fu proiectat pe deasupra pârâului, aşa cum e catapultată o piatră. Zvâcnind puternic prin aer, se răsuci şi căzu pe malul drept, pe când ursul, cu buzele umflate, privea după prada care îşi luase zborul.

— Ah, puşlamaua!

Cu acest compliment îl întâmpină domnul Cascabel pe micul imprudent, întâlnindu-l pe când el însuşi îşi făcea apariţia pe malul pârâului, însoţit de Jean şi de Cuişoară, după ce-l căutaseră fără succes în jurul locului de popas.

— Puşlama ce eşti, spuse încă o dată,- ce spaimă am tras din pricina ta!

— Bine, tată, haide, smulge-mi urechile, acceptă Sandre, îmi merit pedeapsa.

Dar, în loc să-şi ia fiul de urechi, domnul Cascabel nu rezistă dorinţei de a-l săruta pe amândoi obrajii, îi spuse:

— Să nu mai faci una ca asta, că altfel…

— Mă săruţi din nou, răspunse Sandre, îmbrăţişându-şi la rândul său tatăl. Apoi strigă:

— L-am păcălit zdravăn pe ursan! Pare cam năuc moş Martin, ăsta, de doi bani. Jean ar fi vrut nespus să vâneze fiara, care se îndepărtase. Nu putea fi, însă, vorba să-l urmărească. Apa creştea şi, înainte de orice, trebuiau să scape de inundaţie, aşa că se întoarseră toţi patru la Belle-Roulotte.

VIII.

SATUL TICĂLOŞILOR.

Opt zile mai târziu, în 26 mai, se aflau la izvoarele râului Frazer. Ploiase întruna, zi şi noapte, însă călăuza spunea că timpul ploios urma să se sfârşească nu peste mult. înconjurând izvoarele râului printr-un ţinut destul de muntos, Belle-Roulotte o apucă dea dreptul spre vest. Alte câteva zile de marş şi domnul Cascabel avea să fie la frontiera cu Alaska. În ultima săptămână nu întâlniseră nici târguri, nici cătune pe traseul urmat de Ro No. În fond, n-aveau decât cuvinte de laudă pentru acest indian, bun cunoscător al locurilor. În ziua aceea, ghidul îi aduse la cunoştinţă domnului Cascabel că, dacă dorea, puteau opri într-un sat apropiat, unde un popas de douăzeci şi patru de ore ar fi fost binevenit pentru cai, care erau cam răzbiţi de oboseală.

— Despre ce sat e vorba, întrebă domnul Cascabel, mereu neîncrezător în privinţa localnicilor.

— Satul Ticăloşilor, răspunse îndrumătorul.

— Satul Ticăloşilor, exclamă domnul Cascabel.

— Da, zise Jean, chiar aşa e trecut pe hartă. Dar îmi închipui că-i numele vreunui trib indian, bunăoară koquin (Joc de cuvinte intraductibil: coquin, în franceză, ticălos, netrebnic şi koquin, cuvânt indian pronunţat oarecum asemănător).

— Bine, bine, fără atâtea explicaţii, replică domnul Cascabel. Spre seară Belle-Roulotte făcu popas la intrarea în sat. Mai aveau cel mult trei zile până la frontiera geografică dintre Alaska şi Columbia britanică.

De acolo înainte, domnul Cascabel avea să-şi recapete repede buna dispoziţie obişnuită, pe care şi-o pierduse pe teritoriul majestăţii sale britanice. Satul Ticăloşilor era locuit de indieni. Se mai aflau atunci acolo şi nişte englezi, vânători de profesie ori simpli amatori veniţi doar pentru sezonul de vânătoare. Printre ofiţerii garnizoanei Victoria, prezenţi acolo, era şi un oarecare baronet, Sir Edward Turner, ins trufaş, necioplit, insolent, plin de sine şi de naţionalitatea lui –unul dintre acei gentlemani care cred că-şi pot permite orice pentru simplul fapt că sunt englezi. Se înţelege că-i detesta pe francezi, cel puţin tot atâta cât îi detesta şi domnul Cascabel pe compatrioţii baronetului. Se va vedea dacă erau făcuţi să se înţeleagă unul pe celălalt!

Chiar în seara când poposiseră, în timp ce Jean, Sandre şi Cuişoară erau plecaţi după provizii, cânii baronetului se întâlniră în vecinătatea taberei cu Wagram şi Marengo, care împărtăşeau, evident, antipatiile naţionale ale stăpânului lor. De aici, neînţelegeri între prepelicar şi caniş, pe de-o parte, şi pointeri pe de altă parte, apoi hărmălaie, muşcături, luptă, iar în final intervenţia proprietarilor.

Auzind larma, Sir Edward Turner ieşi din casa pe care o ocupa la intrarea satului şi ameninţă cu biciul cânii domnului Cascabel.

Acesta se repezi numaidecât înaintea baronetului, luând apărarea cânilor săi. Sir Edward Turner, care vorbea foarte corect franţuzeşte, îşi dădu imediat seama cu cine avea de-a face şi, lăsând frâu liber insolenţei, nu se sinchisi să-i

trateze „la modul britanic” pe saltimbanc în particular şi pe compatrioţii lui în general. Vă închipuiţi cu uşurinţă ce simţea domnul Cascabel, pus într-o asemenea situaţie. Totuşi, întrucât nu dorea să se ajungă la o încurcătură neplăcută, şi încă pe pământ englez, ceea ce putea aduce după sine necazuri, bunăoară întârzierea călătoriei, se stăpâni şi răspunse pe un ton destul de cuviincios:

— Cânii dumitale i-au atacat întâi pe ai mei, domnule!

— Ba ai dumitale, ripostă baronetul, – câni de măscărici! Nu merită decât muşcături şi lovituri de bici.

— Domnule, reluă César Cascabel înflăcărându-se în ciuda hotărârii de a-şi păstra calmul, – îţi atrag atenţia că asemenea vorbe nu fac cinste unui gentleman!

— Şi totuşi, ăsta-i singurul răspuns ce se cuvine unui om de teapa dumitale!

— Domnule, eu sunt politicos, iar dumneata eşti un bădăran.

— Ah! Bagă de seamă! îndrăzneşti să-l înfrunţi pe baronetul Sir Edward Turner?

Domnul Cascabel fu cuprins de mânie şi, cu faţa palidă, cu ochi arzători, cu pumnii strânşi ameninţător, tocmai se îndrepta spre baronet când sosi în fugă Napoléone.

— Haide, tată, zise ea, – te cheamă mama.

Cornelia îşi trimisese fiica să-l convingă pe domnul Cascabel să intre în BelleRoulotte.

— Numaidecât, răspunse acesta, – spune-i maică-ţi să aştepte până termin cu gentlemanul ăsta, Napoléone!

Auzind numele, baronetul izbucni într-un râs cât se poate de dispreţuitor,

— Napoléone, repeata baronetul întruna. Napoléone, puştoaica asta? Numele monstrului care…

Era mai mult decât putea suporta domnul Cascabel. Înaintă cu braţele încruţişate aproape să-l atingăpe baronet.

— Mă insulţi! Zise.

— Te insult eu pe… dumneata?

— Pe mine şi pe marele bărbat care n-ar fi avut ce allege din insula voastră dacă ar fi debarcat!

— Nu zău?

— Ar fi înghiţit-o ca pe-o stridie!

— Măscărici afurisit, strigă baronetul.

Se trase puţin îndărăt luând poziţia boxerului aflat în defensivă.

— Da, mă insulţi domnule baronet, şi ai să-mi dai socoteală.

— Să dau socoteală unui saltimbanc?

— Jignindu-l, ţi l-ai făcut egal! Şi-o să ne batem cu sabia, cu pistolul cu spada, cu ce doreşti, chiar şi cu pumnii!

— De ce nu cu nişte pocnitori, ca paiaţele dumitale în arenă, ripostă baronetul.

— Apără-te…

— Să mă bat cu unul care colindă prin bâlciuri?

— Chiar aşa! ţipă domnul Cascabel ajuns în culmea furiei. Aşa, te baţi sau te dai bătut.

Şi, fără să se gândească atunci că adversarul său avea desigur avantajla box în care englezii excelează era să se repeadă asupra lui când interveni Cornelia în persoană. În aceeaşi clipă sosiră în grabă câţiva ofiţeri din regimentul lui Sir Edward Turner, camarazii săi de vânătoare. Alăturându-se baronetului, erau hotărâţi să nu-l lase să se compromită „cu un asemenea specimen” copleşiră cu invective familia Cascabel. Injuriile nu o impresionară deloc pe impunătoarea Cornelia cel puţin în aparenţă. Se mulţi să-i arunce lui Sir Edward Turner o privire nu tocmai liniştitoare pentru cel ce i-a insultat soţul.

Jean, Cuişoară şi Sandre tocmai soseau şi ei iar disputa ameninţa să degenereze în bătaie. Doamna Cascabel strigă:

— Haide, César, şi voi copii, veniţi încoace. Toată lumea în rulotă, şi cât mai repede.

Şi o spuse pe un ton atât de poruncitor încât nimeni nu-şi premise să nu se supună ordinului.

Vai de seara petrecută de domnul Cascabel! Nu-şi putea potoli mânia. El cu onoarea rănită, lovit în persoana marelui său erou. Insultat de un englez. Dorea să se ducă să-l caute, să se bată cu toţi camarazii lui de arme, cu toţi ticăloşii din Satul Ticăloşlor!

Iar copii lui abia aşteptau să-l însoţească. Până şi Cuişoară, care repeta întruna că ar mânca nasul unui englez, dacă nu cumva urechea!

Cornelia avu de luptat nu glumă până ce să-i potolească pe turbaţii aceia. Ea recunoştea, la urma urmei, că Sir Edward Turner era cel culpabil. Nu putea nega faptul că mai întâi soţul ei apoi toată familia fuseseră trataţi cât se poate de necuvincios, cum nu se cuvenea să fie tratat nici măcar ultimul din comedianţi.

Totuşi, nedorind ca situaţia să se înrăutăţească, nu cedă deloc; ţinu piept furtunii şi, când soţul ei îşi exprimă dorinţa de a-i trage baronetului o mamă de bătaie, îi răspunse:

— Îţi interzic, César!

Iar domnul Cascabel, rozându-şi frâul, trebui să se supună poruncii, soţiei sale. Cât ar fi dorit Cornelia să se facă mai repede dimineaţă, să se vadă odată plecaţi din satul acela blestemat! N-ar fi fost liniştită decât atunci când întreaga familie urma să se găsească mai la nord cu câteva mile. Şi, ca să fie sigură că nimeni n-avea să iasă peste noapte, nu numai că zăvori cu grijă uşa vehiculului, dar mai şi rămase afară, să stea de pază.

A doua zi, 27 mai, la orele trei dimineaţa, Cornelia trezi pe toată lumea. Pentru mai multă siguranţă, dorea să plece înainte de aurora dimineţii, când toţi, indieni şi englezi deopotrivă, dormeau încă. Era cel mai bun mijloc de a împiedica înfruntarea să reînceapă şi mai vârtos. Până şi la ora aceea mică – amănunt de reţinut – se părea că femeia era extrem de grăbită să ridice tabăra. Foarte agitată, cu privirea neliniştită, aruncându-şi în stânga şi-n dreapta ochii îngrijoraţi, îi zorea, îi dojenea, îi lua la rost pe soţul ei,

pe copii şi pe Cuişoară, fiindcă nu se grăbeau aşa cum i-ar fi plăcut ei.

— Peste câte zile trecem frontiera? îl întrebă pe ghid.

— Peste trei, dacă nu întârziem pe drum, răspunse Ro No.

— La drum, exclamă Cornelia.

— Măcar dacă ne-am vedea odată plecaţi!

N-ar trebui, totuşi, să ne închipuim că domnul Cascabel înghiţise insultele din ajun. Era greu pentru un normand, tot atât de francez pe cât pe patriot, să plece din sat fără să-i plătească baronetului ce i se cuvenea.

— Iată ce înseamnă, spunea, să pui piciorul într-o ţară a lui John Bull.

Dar, cu toate că ar fi vrut să dea o raită în direcţia satului, sperând să-l întâlnească pe, sir Edward Turner, cu toate că arunca dese priviri spre obloanele închise ale casei unde locuia acel gentleman, nu îndrăznea să se îndepărteze de cumplita Cornelia. Ea nu-l slăbea o clipă.

— Unde te duci, César? Stai aici, César! îţi interzic să te mişti din loc, César!

Numai asta auzea domnul Cascabel. Niciodată nu fusese dominat în felul acesta de minunata şi impunătoarea sa muiere.

Din fericire, datorită poruncilor repetate, pregătirile se făcură rapid, iar caii îşi reluară locul în hamuri. La patru dimineaţa, cânii, maimuţa şi papagalul, soţul, băieţii şi fetiţa, cu toţii erau instalaţi în Beile-Roulotte. Cornelia se aşezase în faţă. Apoi, îndată ce Cuişoară şi călăuza îşi luară în primire locurile înaintea cailor, fu dat semnalul de plecare. După un sfert de oră, Satul Ticăloşilor dispărea îndărătul lizierei de copaci mari care-l înconjurau ca un brâu. Abia atunci începeau să apară aurora dimineţii. Era linişte deplină. Nici o fiinţă nu se vedea pe câmpia întinsă, prelungită spre nord. În sfârşit, când avură certitudinea că plecaseră fără să-i fi observat nimeni din sat, că nici indienii şi nici englezii nu intenţionau să le taie drumul, Cornelia

răsuflă uşurată; fapt pentru care soţul ei se simţi, poate, uşor ofensat.

— Prin urmare, îţi era frică de indivizii ăia, Cornelia, întrebă el.

— Foarte mult, se mulţumi ea să răspundă.

Următoarele trei zile s-au scurs fără nici un incident şi, aşa cum anunţase călăuza, ajunseră la capătul Columbiei britanice.

Trecând cu bine frontiera cu Alaska, Belle-Roulotte făcu un nou popas. În locul acela nu le rămânea decât să-l plătească pe indian, care se arătase pe cât,de zelos, pe atât de credincios, şi să-i mulţumească pentru servicii. Apoi Ro No îşi luă rămas bun de la familie, după ce mai întâi le arătase în ce direcţie să meargă ca să ajungă pe drumul cel mai scurt la Sitka, în capitala posesiunilor ruseşti. Acum, când nu se mai aflau pe teritoriu englez, domnul Cascabel ar fi trebuit să se simtă mai în largul său. Dar nici vorbă de aşa ceva! După trei zile, tot nu-şi revenise de pe urma întâmplării petrecute în Satul Ticăloşilor, îi stătea ca un ghimpe în inimă. Aşa că nu se putu abţine să nu-i spună Corneliei:

— Trebuia să mă fi lăsat să mă întorc şi să-mi închei socotelile cu mylordul ăla.

— Povestea-i rezolvată, César, răspunse simplu doamna Cascabel. Era, într-adevăr, rezolvată, şi încă bine de tot. În timpul nopţii, când toţi ai casei dormeau, Cornelia dăduse târcoale pe lângă locuinţa baronetului. Văzându-l că iese şi se îndreaptă spre locul de pândă, îl urmărise câteva sute de paşi. Iar odată intrat în pădure, „locul întâi la concursul din Chicago” îi administra o bătaie zdravănă, în stare să lase lat un bărbat, învineţit tot, Sir Edward Turner nu-şi reveni decât a doua zi şi fu nevoit să poarte încă mult timp semnele întâlnirii sale cu femeia aceea drăguţă.

— Ah, Cornelia… Cornelia, exclamă soţul ei, strângând-o în braţe, – mi-ai salvat onoarea… Ai fost cu adevărat demnă de numele Cascabel!

IX.

PE AICI NU SE TRECE.

Alaska este acea parte a continentului care se află în nord-vestul Americii de Nord, între paralelele cincizeci şi două şi şaptezeci şi două de grade. Prin urmare, e tăiată de-a curmezişul de linia cercului polar arctic, care continuă peste strâmtoarea Bering. Priviţi mai cu atenţie harta şi veţi distinge destul de clar forma unei căpăţâni cu barbişon. Fruntea este cuprinsă între capul Lisabona şi capul Barrow; orbita ochiului e golful Kotzebue; nasul e capul Prinţul de Wales; gura e golful Norton, iar tradiţionalul barbişon e peninsula Alaska, prelungită cu şirul insulelor Aleutine, care se avântă în Oceanul Pacific. Căpăţâna se termină cu Munţii Coastei, ale căror ultime pante pier în Oceanul îngheţat.

Acesta e ţinutul pe care Belle-Roulotte urma să-l traverseze oblic pe o distanţă de şase sute de leghe.

Se înţelege că Jean studiase cu grijă harta, munţii, apele, conformaţia litoralului şi, în fine, traseul pe care îl aveau de parcurs. Pe tema asta ţinuse chiar o scurtă conferinţă ascultată de familia lui cu cel mai viu interes.

Datorită strădaniilor sale, toţi ştiau – până şi Cuişoară – că acel ţinut, situat în extremul nord-vestic al continentului american, fusese vizitat mai întâi de ruşi, apoi de francezul Laperouse şi de englezul Vancouver, iar la urmă de americanul Mac Clure cu prilejul expediţiei organizate de el în căutarea lui Sir John Franklin. În realitate, era o regiune cunoscută deja – chiar dacă numai parţial – ca urmare a călătoriilor lui Frederic Whimper şi a colonelului Bulxley, în 1865, când se punea problema instalării unui cablu submarin între lumea veche şi cea nouă, prin strâmtoarea Bering. Până atunci provincia Alaska nu fusese străbătută decât de reprezentanţii firmelor specializate în comerţul cu piei şi blănuri.

În timpul acela reapăruse în politica internaţională celebra doctrină a lui Monroe, după care America trebuia să

aparţină în întregime americanilor. Cum coloniile Marii Britanii

— Columbia şi Dominionul – nu le puteau reveni decât într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat, poate că Rusia avea să consimtă să cedeze Uniunii, Alaska, asta însemnând un teritoriu de patruzeci şi cinci de mii de leghe pătrate, în acest sens fură purtate serioase tratative cu guvernul Rusiei.

În Statele Unite, domnul Steward, secretarul de stat, fu mai întâi luat peste picior când emise pretenţia de a se obţine această Walrussia, – tărâm al focilor –, cu care se părea că Republica n-avea ce să facă. Totuşi, insistenţele domnului Steward, servite de o încăpăţânare tipică de yankeu, făcură ca în 1867 lucrurile să fie foarte avansate. Trebuie chiar să spunem că, dacă tratatul dintre America şi Rusia nu fusese încă semnat, operaţia urma să se facă de la o zi la alta.

În seara de 31 mai familia Cascabel făcu popas chiar pe frontieră, lângă un pâlc de copaci înalţi, în locul acela, Belle-Roulotte nu se mai afla pe teritoriul Columbiei britanice, ci în Alaska, pe posesiunile ruseşti. Domnul Cascabel putea fi liniştit în privinţa asta. Aşa că îi revenise buna dispoziţie şi ea era atât de molipsitoare, încât i-o împărtăşeau toţi ai săi. De acum înainte, până la limitele Rusiei europene, itinerarul lor n-avea să mai părăsească acest teritoriu. Provincia Alaska, sau Siberia asiatică, toate aceste ţinuturi vaste nu erau oare sub dominaţia ţarului?

Masa fu însoţită de multă veselie. Jean vânase un iepure mare şi gras, stârnit de Wagram dintr-un desiş. Un veritabil iepure rusesc, dacă doriţi.

— O să bem şi un vin bun, zise domnul Cascabel.

— Cerule! Îmi pare că respir mai uşor dincoace de frontieră. E aici un aer american, amestecat cu cel rusesc! Respiraţi adânc, copii! Nu vă sfiiţi. Ajunge pentru toată lumea, chiar şi pentru Cuişoară, cu toate că are un nas lung

de doi coţi. Uf! M-au sufocat cele cinci săptămâni, cât am traversat Columbia asta blestemată!

Isprăviră cina, sorbiră-ultima picătură din vinul cel bun şi se duseră cu toţii la culcare. Noaptea trecu într-o linişte desăvârşită. Nici apropierea unor animale răufăcătoare, nici apariţia indienilor nomazi n-o tulburară. A doua zi, atât caii cât şi clinii îşi reveniseră din oboseală.

Tabăra fu ridicată din timp şi oaspeţii primitoarei Ruşii, „sora Franţei”, cum îi spunea domnul Cascabel, se pregătiră de plecare. Nu dură mult. Cu ceva mai înainte de orele şase dimineaţa, Belle-Roulotte avansa spre nord-vest ca să ajungă la râul Simpson, pe care urmau să-l traverseze cu bacul.

Limba de pământ pe care Alaska o întinde spre sud este o fâşie îngustă, cunoscută în general sub numele de Thlinkithen. Ea se învecinează la apus cu un număr oarecare de insule şi arhipelaguri, cum ar fi Prinţul de Wales, Croozer, Kuju, Baranov, Sitka şi altele. Pe această ultimă insulă e situată capitala coloniei ruseşti, purtând numele de Noul Arhanghelsk. Când Belk-Roulotte va ajunge la Sitka, domnul Cascabel avea de gând să facă acolo un popas de mai multe zile, întâi ca să se odihnească, dar şi ca să-şi facă pregătirile pentru finalul primei părţi a călătoriei sale, care trebuia să-l scoată la strâmtoarea Bering.

Traseul îi obliga să urmeze o fâşie de pământ capricios decupată de-a lungul munţilor de coastă.

Domnul Cascabel porni aşadar, însă nici nu apucă să păşească bine pe solul Alaskăi, că un obstacol îl şi opri categoric, iar acel obstacol părea de netrecut. Primitoarea Rusie, sora Franţei, nu părea deloc dispusă să fie ospitalieră cu aceşti fraţi francezi ce alcătuiau familia Cascabel.

Într-adevăr, Rusia li se prezentă sub înfăţişarea a trei agenţi de frontieră, indivizi zdraveni cu bărbi stufoase, cu capete mari şi nasuri cârne, cu un aer asiatic, dar îmbrăcaţi

în uniforme negre şi purtând acele caschete plate care inspiră un temeinic respect atâtor milioane de oameni.

La un semn al şefului agenţilor, Belle-Roulotte se opri, iar Cuişoară, care mâna caii, îşi chemă patronul.

Domnul Cascabel apăru în uşa primului compartiment, urmat de copii şi de soţia sa. Coborâră cu toţii, întrucâtva neliniştiţi de uniformele acelea.

— Paşapoartele! ceru agentul în ruseşte, limbă pe care domnul Cascabel o pricepu cât se poate de bine în acea împrejurare.

— Ce paşapoarte? întrebă.

— Da! Nu poţi intra fără paşaport pe posesiunile ţarului!

— Păi, noi nu avem aşa ceva, stimate domn, răspunse politicos domnul Cascabel.

— Atunci n-o să treceţi!

Era limpede şi semnificativ, ca o poartă pe care o închizi în nasul unui nepoftit. Domnul Cascabel se strâmbă. Înţelese cât de severe erau instrucţiunile administraţiei ruse şi că era puţin probabil să ajungă la un aranjament. Ce ghinion, într-adevăr, să-i întâlnească pe agenţii aceia tocmai în locul pe unde Belle-Roulotte trecuse frontiera!

Foarte neliniştiţi, Cornelia şi Jean aşteptau rezultatul acelei discuţii de care depindea continuarea călătoriei.

— Oameni buni, zise domnul Cascabel apăsând cuvintele şi gesticulând larg ca să-şi pună şi mai mult în evidenţă limbuţia obişnuită, noi suntem francezi şi facem o călătorie pentru plăcerea noastră, aş îndrăzni să spun că şi pentru a altora, îndeosebi a nobililor boieri când aceştia binevoiesc să ne onoreze cu prezenţa lor. Am crezut că ne putem lipsi de hârtii pe pământul majestăţii sale ţarul, împăratul tuturor ruşilor…

— Niciodată nu s-a întâmplat să intre cineva fără permis special pe teritoriul său, niciodată!

— Şi nu s-ar putea o dată… măcar o singură dată? reluă domnul Cascabel cu o voce plină de insinuări.

— Nu, răspunse agentul pe un ton aspru, de neînduplecat. Aşa că, înapoi, şi fără să mai staţi pe gânduri!

— În sfârşit, unde se pot procura paşapoartele acelea, întrebă domnul Cascabel.

— Vă priveşte.

— Lăsaţi-ne să mergem până la Sitka, iar acolo, prin intermediul consulului Franţei…

— Nu-i nici un consul al Franţei la Sitka. Dar, de fapt, de unde veniţi?

— De la Sacramento.

— Înseamnă că trebuia să vă faceţi rost de paşapoarte la Sacramente. Prin urmare, nu mai insistaţi degeaba!

— Nu-i deloc degeaba, vorbi iarăşi domnul Cascabel, fiindcă vrem să ne întoarcem în Europa.

— În Europa… urmând direcţia asta?!

Domnul Cascabel pricepu că răspunsul său îl făcea cât se poate de suspect, deoarece ideea de a te-întoarce în Europa pe drumul acela era cam năstruşnică.

— Da, spuse, anumite împrejurări ne-au obligat să acceptăm acest ocol.

— Nu mă interesează! zise agentul. Peste teritoriile ruseşti nu se trece fără paşaport.

— Dacă nu trebuie decât să plătim ceva, poate ajungem totuşi să ne înţelegem? se interesă domnul Cascabel.

Şi, spunând asta, trase cu ochiul într-un fel cât se poate de semnificativ. Se părea însă că nici în asemenea condiţii nu aveau să cadă la înţelegere.

— Oameni buni, reluă domnul Cascabel în disperare de cauză, se poate oare să nu fi auzit niciodată de familia Cascabel?

Rostise cuvintele acelea de parcă familia Cascabel ar fi fost egală, ca importanţă, cu a Romanovilor!

Nici aşa nu avu mai mult succes. Fu nevoit să facă stânga-mprejur şi cale întoarsă. Agenţii merseră cu dispoziţiile lor severe şi de neînduplecat până acolo încât însoţiră vehiculul dincolo de frontieră, somându-i categoric pe ocupanţii lui să

n-o mai treacă înapoi. Ruşinat, domnul Cascabel se afla, prin urmare, iarăşi pe teritoriul Columbiei britanice.

Vom recunoaşte că situaţia era neplăcută şi, totodată, cât se poate de îngrijorătoare. Toate planurile se dăduseră peste cap. Erau nevoiţi să renunţe la itinerarul adoptat cu atâta entuziasm. Călătoria prin vest, întoarcerea în Europa prin Siberia asiatică, devenea imposibilă fără paşaport. Puteau, desigur, să ajungă la New York în condiţii obişnuite. Dar cum să treacă Oceanul Atlantic fără pachebot şi cum să urce pe un pachebot fără banii cu care să-şi plătească locul?

Şi n-ar fi fost prea înţelept,să spere că şi-ar putea procura din mers suma necesară unor asemenea cheltuieli. La urma urmei, cât timp le-ar fi trebuit ca s-o strângă? Familia Cascabel – de ce să n-o spunem? – epuizase Statele Unite, în douăzeci de ani, nu rămăsese oraş ori târg nevămuit pe traseul lui Great Trunk. Acum n-ar fi adunat nici în cenţi ce adunaseră altădată în dolari. Nu! Să se apuce din nou de colindat estul, asta ar fi adus nesfârşite întârzieri, poate ani şi ani înainte de a reuşi să plece în Europa. Erau siliţi să descopere, cu orice preţ, o şmecherie prin care Belle-Roulotte să ajungă la Sitka. Iată ce gândeau, ce discutau membrii acelei nostime familii, abandonaţi de cei trei agenţi în asemenea cugetări neplăcute.

— Frumoasă încurcătură, zise Cornelia, clătinând din cap.

— Chiar minunată, adăugă domnul Cascabel. Suntem în impas, într-o fundătură. Haide, bătrâne luptător în arenele publice, oare nu mai ai resurse care să te scoată deasupra nenorocului? O să te laşi copleşit de ghinion? Tu, saltimbanc dedat la toate farsele şi trucurile, n-o să izbuteşti acum să te descurci? Ţi s-a golit sacul cu şmecherii?

Oare imaginaţia ta atât de bogată în născociri salvatoare n-o să învingă şi de data asta?

— Cesar, spuse Cornelia, din moment ce afurisiţii ăia de agenţi erau acolo tocmai la ţanc ca să nu ne lase să trecem frontiera, hai să vorbim cu şeful lor.

— Şeful lor! exclamă domnul-Cascabel. Păi şeful lor e guvernatorul Alaskăi, vreun colonel rus tot atât de încăpăţânat ca şi subalternii lui, şi care o să ne trimită la dracu!

— De altfel, precis îşi are reşedinţa la Sitka, remarcă Jean, şi tocmai la Sitka nu ne lasă să mergem.

— Poate că poliţaii ăştia n-or să aibă nimic împotrivă să-l conducă pe unul dintre noi la guvernator, făcu o observaţie judicioasă Cuişoară.

— Ia te uită! Cuişoară are dreptate, aprecie domnul Cascabel.

— E o idee grozavă.

— Dacă nu cumva e o idee proastă, adăugă Cuişoară corectivul obişnuit.

— Trebuie să încercăm, înainte de a ne întoarce din drum, zise Jean. Şi, dacă vrei, tată, mă duc eu…

— Nu, mai bine mă duc eu, spuse domnul Cascabel. Sitka e departe de graniţă?

— Vreo sută de leghe, răspunse Jean.

— Înseamnă că peste vreo zece zile aş putea fi din nou în tabără. Să aşteptăm până mâne şi-o să ne încercăm norocul.

A doua zi, cum se crăpă de ziuă, domnul Cascabel porni să-i caute pe agenţi, îi găsi repede şi uşor, întrucât rămăseseră de veghe în preajma vehiculului.

— Iar dumneata? îi strigară pe un ton ameninţător.

— Iar eu, răspunse domnul Cascabel cu cel mai încântător surâs de care era în stare. Şi, cu tot felul de amabilităţi la adresa administraţiei ruse, le aduse la cunoştinţă că ar dori să fie condus la excelenţa sa guvernatorul din Alaska. Se oferea să plătească cheltuielile de deplasare ale „onorabilului funcţionar” care ar fi fost de acord să-1 însoţească şi lăsă chiar să se întrevadă perspectiva unei frumoase gratificaţii în monedă curentă pentru acel om generos şi devotat care… şi aşa mai departe. Propunerea eşua. Nici măcar perspectiva frumoasei gratificaţii n-avu

succes. Poate că agenţii, încăpăţânaţi ca nişte vameşi şi îndărătnici ca nişte perceptori de dări, începuseră chiar să vadă ceva foarte suspect în insistenţa aceea de a trece frontiera Alaskăi. Aşa că unul din ei îi dădu ordin să se retragă chiar în momentul acela, adăugând:

— Dacă vă mai prindem pe teritoriul rusesc, nu la Sitka o să fiţi dus, ci în fortul cel mai apropiat.

Nu fără nişte bruftuluieli, domnul Cascabel fu condus cu promptitudine înapoi la Belle-Roulotte, iar pe faţa lui descumpănită ceilalţi putură citi că eşuase. Oare locuinţa mobilă a familiei Cascabel era pe cale de a se preface într-una sedentară?

Luntrea care îl purta pe saltimbanc şi norocul său era oare gata să eşueze la frontiera columbo-alaskiană precum o navă pe care marea, retrăgându-se, o lasă pe uscat în mijlocul stâncilor? Adevărul e că uşor puteai crede acum una ca asta. Ce tristă fu ziua scursă în asemenea condiţii, şi la fel următoarele, trecute fără ca familia să poată lua o hotărâre!

Din fericire, alimentele nu le lipseau; mai aveau o provizie serioasă de conserve, pe care socotiseră că şi-o vor reface la Sitka. În plus, împrejurimile gemeau de vânat. Trebuia doar ca Jean şi Wagram să aibă grijă să nu se aventureze în afara teritoriului columbian. Altfel băiatul s-ar fi ales cu confiscarea puştii şi cu o amendă în folosul fiscului rusesc.

Domnul Cascabel şi ai săi fură cuprinşi de o cumplită amărăciune. Părea că şi animalele o împărtăşeau. Jako flecărea mai puţin ca de obicei. Cu coada atârnată, câniii scoteau lungi lătrături neliniştite. John Bull nu-şi mai dădea osteneala să facă giumbuşlucuri şi să se strâmbe. Numai Vermout şi Gladiator lăsau impresia că acceptă cu plăcere situaţia, neavând altceva de făcut decât să pască iarba grasă şi proaspătă de pe platoul înconjurător,

— Trebuie, totuşi, să luăm o hotărâre! spunea uneori domnul Cascabel, încrucişând braţele.

Desigur, dar care? Care anume? Iată ceva ce n-ar fi trebuit să-l pună deloc în încurcătură pe domnul Cascabel, fiindcă, la drept vorbind, nu avea de ales: era nevoit să se întoarcă din drum, din timp ce înainte nu putea merge. Să renunţe la călătoria prin vest, după ce o porniseră cu atâta hotărâre! Să revină pe blestematul pământ al Columbiei britanice, ca apoi s-o ia peste preriile din Far West până la ţărmul Atlanticului! Iar odată ajunşi la New York, ce aveau să facă? Poate că nişte suflete milostive le-ar fi deschis o subscripţie ca să ajute familia să se repatrieze? Ce umilinţă pentru nişte oameni cumsecade, care trăiseră întotdeauna din munca lor, care nu întinseseră niciodată mâna – să coboare până acolo încât să primească de pomană! Ah! Unde erau pungaşii aceia mizerabili care le furaseră mica avere în trecătorile Sierrei Nevada!

— Dacă nu-i spânzură în America, nu-i strangulează în Spania, nu-i ghilotinează în Franţa ori nu-i trag în ţeapă în Turcia, înseamnă că nu mai există dreptate pe lumea asta, spunea mereu domnul Cascabel.

În sfârşit, se hotărî.

— Mâne plecăm, spuse el în seara zilei de 4 iunie. Ne întoarcem la Sacramento şi apoi… Nu-şi termină fraza. Aveau să vadă la Sacramento. De altfel, totul era pregătit pentru plecare. Mai trebuiau doar înhămaţi caii şi întorşi în direcţia sud. Ultima seară petrecuta pe frontiera Alaskăi fu şi mai tristă. Fiecare stătea în colţul lui, fără să scoată o vorbă. Era întuneric beznă. Nori mari brăzdau cerul în neorânduială, semănând cu nişte sloiuri în derivă; un vânt puternic îi împingea spre est. Nu se zărea nici o stea, iar luna nouă tocmai dispărea după munţii înalţi care se profilau la orizont. Era în jur de ora nouă seara când domnul Cascabel porunci tuturor să meargă la culcare. A doua zi urmau să plece înainte de a se lumina. Belle-Roulotti avea să se angajeze din nou pe drumul urmat încoace de la Sacramento şi, chiar fără călăuză, nu lear fi fost prea greu să se descurce. Ajunşi la izvoarele râului

Frazer, le rămânea doar să coboare în lungul văii până la frontiera cu teritoriul Washington. Prin urmare, Cuişoară se pregătea să închidă uşa primului compartiment, după ce le spusese noapte bună celor doi câni, când se auzi foarte aproape o bubuitură.

— Pare să fie un foc de armă, strigă domnul Cascabel.

— Da, cineva a tras, răspunse Jean.

— Vreun vânător, fără îndoială, zise Cornelia.

— Vânător, pe bezna asta, întrebă Jean. Nu-mi vine a crede.

În momentul acela răsună a doua împuşcătură, urmată de strigăte.

X.

KAYETTE.

La auzul strigătelor, domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară se năpustiră afară din vehicul.

— Pe acolo, spuse Jean, arătând spre liziera unei păduri întinse de-a lungul frontierei.

— Să mai ascultăm, propuse domnul Cascabel.

Însă fără succes, deoarece nu se mai auzi nici un strigăt şi nici o bubuitură nu urmă celorlalte două.

— O fi vreun accident, întrebă Sandre.

— În orice caz, răspunse Jean, – e sigur că erau strigăte de ajutor. Pe undeva, pe acolo, e cineva în pericol…

— Trebuie să-i săriţi, în ajutor, zise Cornelia.

— Da, copii, să mergem, hotărî domnul Cascabel.

— Înarmaţi-vă bine.

La urma urmei, se putea-să nu fie un accident. Se putea ca vreun călător să fi fost victima unui atentat pe frontiera Alaskăi. Aşa că era înţelept să fie pregătiţi să se apere ei înşişi, dar să-i apere şi pe alţii.

Aproape imediat, domnul Cascabel şi Jean, cu puştile în mână, Sandre şi Cuişoară, fiecare cu câte un revolver, plecau din Belle-Roulotte, rămasă până la întoarcerea lor în paza Corneliei şi a celor doi câni.

Timp de vreo cinci-şase minute se ţinură prin marginea pădurii. Din când în când se opreau şi ciuleau urechea: nici un zgomot nu tulbura tăcerea desişurilor. Erau siguri, însă, că strigătele veniseră din direcţia aceea şi de la o distanţă destul de mică.

— De n-a fost cumva o părere, zise domnul Cascabel.

— Nu, tată, imposibil, vorbi Jean, ah, auzi?

De data asta era, în mod limpede, o chemare, însă nu o voce de bărbat, ca mai înainte, ci o voce de femeie sau de copil.

Noaptea era foarte întunecoasă, iar printre copaci nu se vedea nimic la câţiva metri mai încolo. Cuişoară avusese dreptate când propunea să ia cu ei unul din felinarele vehiculului, dar domnul Cascabel refuzase din prudenţă. Şi, de fapt, era mai bine să nu fie văzuţi în timp ce se apropiau.

Chemările se repetară şi erau atât de clare, încât era uşor să te conduci după ele. După toate probabilităţile, nu trebuiau să se adâncească prea mult în pădure. Într-adevăr, după încă vreo cinci minute, domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară ajunseră la marginea unui mic luminiş. Acolo, doi bărbaţi zăceau la pământ. O femeie, îngenuncheată lângă unul din ei, îi ţinea capul în braţe. Ale ei erau strigătele auzite a doua oară. Vorbea în limba chinuk, pe care domnul Cascabel o pricepea cât de cât.

— Veniţi!… Veniţi!… I-au omorât…

Jean se apropie de femeia aceea speriată pătată de sângele ce ţâşnea din pieptul nenorocitului pe care încerca să-l readucă la viaţă.

— Ăsta mai respiră, zise Jean.

— Dar celălalt? întrebă domnul Cascabel.

— Celălalt, nu ştiu, răspunse Sandre.

Domnul Cascabel se duse să-i asculte bătăile inimii şi răsuflarea, ca să-şi dea seama dacă în omul acela mai era vreo scânteie de viaţă.

— E mort de-a binelea, spuse el.

Şi mort era, într-adevăr, cu tâmpla străpunsă de un glonte care îi răpusese pe loc. Acum, cine era femeia aceea care, după cum vorbea, părea să fie de origine indiană?

Era tânără sau bătrână? Greu de stabilit pe întuneric, sub gluga trasă peste cap. Dar asta aveau s-o afle mai târziu; era destul timp să le spună atunci de unde venea şi în ce fel fusese comis acel dublu asasinat. Cel mai urgent lucru era să-l transporte în tabără pe cel ce încă respira şi să-i dea îngrijirile de a căror promptitudine putea să depindă salvarea lui. Cât priveşte cadavrul celuilalt, aveau să se întoarcă a doua zi ca să-l înmormânteze. Ajutat de Jean, domnul Cascabel îl ridică pe rănit de umeri, iar Sandre şi Cuişoară îl prinseră de picioare. Apoi, întorcându-se spre femeie, saltimbancul îi spuse:

— Vino cu noi.

Fără să şovăie, ea porni alături de corpul rănitului, ştergând cu o bucată de pânză sângele ce curgea necontenit din pieptul lui.

Nu puteau merge repede. Bărbatul era greu şi trebuiau să aibă grijă să nu-l scuture. Domnul Cascabel dorea să ducă la Belle-Roulotte un om viu, nu un mort. După vreo douăzeci de minute ajunseră, fără să fi avut vreo întâlnire neplăcută. Temându-se să nu fi fost la rândul lor atacaţi, Cornelia şi micuţa Napoléone îi aşteptau cumplit de neliniştite.

— Repede, Cornelia, strigă domnul Cascabel. Apă, prosoape şi tot ce mai trebuie ca să opreşti o hemoragie, altfel nenorocitul ăsta face sincopă.

— Bine, bine, răspunse grăbită Cornelia. Ştii că mă pricep, César! Nu mai vorbi atâta şi lasă-mă să-mi văd de treabă!

Într-adevăr, Cornelia se pricepea, căci nu doar o singură rană avusese prilejul să panseze ca urmare a profesiunii ei.

Cuişoară întinse în primul compartiment o saltea pe care aşezară corpul rănitului, cu capul uşor ridicat. La lumina lămpii din plafon, îi putură vedea faţa, având deja paloarea

dată de chinurile unei morţi apropiate, în acelaşi, timp o văzură bine şi pe indianca îngenuncheată lângă el.

Era tânără, nu părea să aibă mai mult de cincisprezece sau şaisprezece ani.

— Cine-i fata asta? întrebă Cornelia.

— Cea căreia i-am auzit strigătele, răspunse Jean. Am găsit-o lângă rănit. Bărbatul avea în jur de patruzeci şi cinei de ani. Barba şi părul îi erau grizonate, corpul bine clădit, mai înalt decât media. Avea o înfăţişare plăcută, iar caracterul energic ieşea la iveală în ciuda palorii feţei şi cu toate că nu-i puteai vedea ochii, ţinuţi închişi. Din când în când, printre buze îi scăpa un suspin, dar nu pronunţa nici un cuvânt după care să-ţi dai seama cărei naţionalităţi îi aparţinea.

Când îi dezgoliră pieptul, Cornelia observă că-i era străpuns de o lovitură de pumnal, între coasta a treia şi a patra. O rană mortală? Numai un medic şi-ar fi putut da seama. Neîndoielnic părea însă faptul că era foarte gravă.

Cu toate acestea, întrucât intervenţia unui doctor nu era posibilă în condiţiile lor, trebuiau să se mulţumească doar cu îngrijirile pe care i le putea da Cornelia şi cu leacurile aflate în mica farmacie de voiaj.

Aşa şi făcură, oprind o hemoragie ce ar fi putut aduce în scurt timp moartea rănitului. Aveau să vadă mai târziu dacă era sau nu posibil ca omul să fie transportat în cel mai apropiat târg. Iar de data asta domnului Cascabel nu-i mai păsa dacă era ori nu, vorba de un anglo-columbian.

După ce spălă cu grijă rana cu apă curată, Cornelia puse pe ea comprese îmbibate cu amică. Acest pansament fu suficient pentru a opri sângele, din care rănitul pierduse destul de mult din clipa când fusese înjunghiat şi până ajunsese în tabără.

— Şi acum, Cornelia, ce putem face? întrebă domnul Cascabel.

— Îl culcăm pe nefericitul ăsta în patul nostru, răspunse Cornelia, iar eu o să-l veghez, ca să-i schimb compresele

când va fi nevoie.

— Îl veghem cu toţii, spuse Jean, crezi că noi o să putem dormi? La urma urmei, trebuie să fim cu atenţia trează. Pe aici, pe aproape, există ucigaşi!

Domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară îl ridicară pe străin şi-l aşezară pe pat, în ultimul compartiment.

Iar în timp ce Cornelia stătea la căpătâiul său, pândind un cuvânt care nu mai venea, tânăra indiancă îşi istorisi povestea în dialectul chinuk, pe care domnul Cascabel reuşi săl tălmăcească. Era de rasă indigenă, una din rasele autohtone din Alaska. În această provincie, la nord şi la sud de fluviul Yukon, care o udă scurgându-se de la răsărit la apus, se află numeroase triburi, nomade ori sedentare, între care neamul co-yu-kon este principalul şi poate cel mai sălbatic, apoi indienii newicargut, tanana, kocho-a-kuchin şi, mai cu seamă spre vărsarea fluviului, grupurile pastolik, haveack, prinask, melomuţii şi indgeleţii. Tânăra indiană, pe care o chema Kayette, aparţinea acestui ultim trib. Kayette nu mai avea nici tată, nici mamă, pe nimeni din familie. Şi nu doar nişte familii dispar în felul acesta, ci chiar triburi întregi, din care nu mai găseşti nici o urmă pe teritoriul Alaskăi.

Aşa s-a întâmplat cu „oamenii de mijloc”, care trăiau odinioară la nord de Yukon. Rămasă singură, fără neamuri, Kayette o pornise spre sud prin ţinuturi cunoscute, fiindcă le străbătuse de nenumărate ori împreună cu indienii nomazi. Planul ei era să ajungă în capitală, la Sitka, unde spera să intre în serviciul vreunui funcţionar rus. Şi ar fi fost primită, fie şi numai pentru înfăţişarea ei cinstită, blânda, îndatoritoare. Era tare drăguţă, cu pielea ei uşor maronie, cu ochi negri şi gene lungi, păr negru bogat, strâns sub gluga care îi acoperea capul. Potrivită ca înălţime, părea graţioasă şi suplă, chiar şi în haina de blană. Se ştie că la rasele de indieni din America de Nord, băieţii şi fetele, a căror fire e în general iute şi veselă, se formează repede. La zece ani, băieţii mânuiesc cu dibăcie puşca şi

securea. La cincisprezece ani fetele se mărită şi, în ciuda tinereţii lor, sunt minunate mame. Kayette era, aşadar, mai serioasă şi mai hotărâtă decât i-ar fi cerut etatea, iar călătoria lungă pe care urma s-o facă stătea mărturie pentru puterea caracterului său. Pornise la drum în urmă cu o lună, coborând spre sud-vestul provinciei Alaska, şi ajunsese astfel pe fâşia aceea îngustă, învecinată cu insulele, nu departe de capitală. Când, mergând prin marginea pădurii, auzise deodată două împuşcături, apoi strigăte disperate, la câteva sute de paşi.

Erau strigătele ajunse până la locul unde făcea popas Belle-Roulotte. Kayette o luase numaidecât, cu curaj, spre liziera pădurii.

Iar apropierea ei dăduse alarma, fără îndoială, căci abia reuşise să vadă doi bărbaţi dispărând în desişuri. Dar era sigur că mizerabilii şi-ar fi dat curând seama că se speriaseră de un copil; şi, într-adevăr, se întorceau deja spre luminiş ca să jefuiască victimele, când sosirea domnului Cascabel însoţit de ai săi le băgase frica în oase – de data asta cu adevărat.

Ajunsă lângă cei doi bărbaţi care zăceau la pământ, unul mort, celălalt respirând încă, Kayette strigase după ajutor, şi se ştie ce a urmat. Primele strigăte auzite de domnul Cascabel erau ale călătorilor atacaţi; celelalte, ale tinerei indience. Noaptea trecu. Belle-Roulotte scăpă de atacul ucigaşilor, care, de bună seamă, se grăbiseră s-o şteargă de la locul crimei.

A doua zi, Cornelia nu constată nimic nou în starea rănitului, la fel de îngrijorătoare ca şi cu o seară în urmă.

În această împrejurare, Kayette se dovedi foarte utilă, culegând nişte ierburi cărora le cunoştea proprietăţile antiseptice. Făcu infuzii şi îmbibă cu ele noi comprese pe care le puse pe rană. Nu mai curgea din ea nici o picătură de sânge.

În decursul dimineţii observară că rănitul începea să respire mai uşor. Din gură nu-i ieşeau însă decât suspine,

nici măcar frânturi de cuvinte.

Prin urmare, n-aveau cum să afle cine era, de unde venea, încotro mergea, ce făcea pe frontiera Alaskăi, în ce chip fuseseră atacaţi el şi camaradul său, cine erau agresorii. în orice caz, dacă dăduseră atacul ca să jefuiască, ticăloşii aceia, prea iuţi s-o şteargă la sosirea tinerei indience, pierduseră o şansă colosală, cu care n-aveau să se mai întâlnească prin locuri atât de puţin umblate.

Nici o îndoială în privinţa asta: dezbrăcându-l pe rănit, domnul Cascabel găsi într-un brâu de piele, strâns pe talie, o grămadă de monezi de aur, americane şi ruseşti, în total vreo cincisprezece mii de franci. Puseră banii la loc sigur, ca să-i poată restitui îndată ce avea să fie cazul. Acte nu găsiră, decât un carnet cu câteva însemnări de călătorie, ba în rusă, ba în franceză. Absolut nimic după care să poată stabili identitatea necunoscutului. În dimineaţa aceea, pe la orele nouă, Jean zise:

— Tată, avem de împlinit o datorie faţă de cel rămas neîngropat.

— Ai dreptate, Jean. Să mergem! Poate găsim la el ceva hârtii lămuritoare. Tu vii cu noi, adăugă domnul Cascabel, adresându-i-se lui Cuişoară.

— Ia un hârleţ şi o lopată.

Cu aceste unelte, plecară toţi trei, nu înainte de a-şi lua şi armele. Mergeau în lungul acelei margini de pădure pe care o exploraseră şi în ajun. În câteva minute găsiră locul unde se comisese asasinatul. Era limpede că acolo cei doi bărbaţi se instalaseră pentru noapte. Se vedeau urme de popas, resturile unui foc a cărui cenuşă mai fumega. Lângă un pin mare fusese adunată iarbă, pe care să se poată întinde cei doi călători, şi poate că în momentul atacului aceştia dormeau.

Cât despre mort, el era deja ţeapăn.

După haine, după înfăţişare, după mânile lui aspre le fu uşor să-şi dea seama că omul, de cel mult treizeci de ani, trebuia să fie servitorul celuilalt. Jean îi scotoci prin

buzunare. Nu găsi nici o hârtie. Şi nici bani. La centură avea un revolver de fabricaţie americană, încărcat cu şase cartuşe pe care nefericitul nu avusese timp să le folosească.

Atacul fusese cu siguranţă neaşteptat, neprevăzut, iar cele două victime căzuseră în acelaşi timp.

La ora aceea, în jurul luminişului, pădurea era pustie. După o scurtă explorare, Jean se întoarse fără să fi văzut pe nimeni. Era limpede că ucigaşii nu se întorseseră, căci ar fi despuiat cadavrul, ori cel puţin i-ar fi luat revolverul de la centură. Între timp, Cuişoară săpase o groapă destul de adâncă, încât cadavrul să nu poată fi dezgropat de ghearele sălbăticiunilor. Mortul fu aşezat în ea şi acoperit cu pământ. Apoi domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară se întoarseră în tabără. Acolo, pe când Kayette stătea la căpătâiul rănitului, Jean, tatăl şi mama lui avură o discuţie.

— E clar că, dacă ne întoarcem în California, omul nostru nu va ajunge acolo viu, spuse domnul Cascabel. Avem de străbătut sute de leghe. Cel mai bine ar fi să mergem la Sitka, unde am ajunge în trei-patru zile, dacă nemernicii ăia de poliţişti nu ne-ar interzice să punem piciorul pe teritoriul lor.

— La Sitka trebuie să mergem, totuşi, vorbi cu hotărâre Cornelia.

— Şi la Sitka o să ne şi ducem.

— Dar cum? N-o să facem nici măcar o leghe până când ăia ne opresc din nou.

— N-are importanţă, César! Trebuie să plecăm, şi încă întins! Dacă-i întâlnim pe agenţi, le povestim ce s-a întâmplat, şi s-ar putea ca pe nenorocitul ăsta să nu-l refuze ca pe noi…

Domnul Cascabel clătină din cap în semn de îndoială.

— Mama are dreptate, zise Jean.

— Să încercăm să ajungem la Sitka fără nici o permisiune, fiindcă agenţii oricum n-au să ne-o dea. Ne-am pierde timpul aşteptând-o. De altfel, crezându-ne porniţi spre Sacramento, poate că au şi plecat. N-am mai văzut niciunul

de ieri, de pe timpul ăsta. Nici măcar împuşcăturile de aseară nu le-au atras atenţia.

— E adevărat, răspunse domnul Cascabel.

— Nu m-ar mira să fi plecat.

— Dacă nu cumva… interveni Cuişoară dornic să ia parte şi el la discuţie.

— Da… dacă nu cumva… Fără îndoială, acceptă domnul Cascabel. Observaţia lui Jean era justă şi poate că lucrul cel mai bun ce le rămânea de făcut era s-o apuce spre Sitka. Peste un sfert de oră, Vermout şi Gladiator se aflau în hamuri. Bine odihniţi datorită popasului prelungit pe frontieră, puteau să tragă cu spor în acea primă zi de marş. Belle-Roulotte porni la drum, iar domnul Cascabel părăsi teritoriul columbian cu o satisfacţie pe care nici nu încercă s-o ascundă.

— Copii, zise el, e cazul să căscăm bine ochii. Iar tu, Jean, să-ţi laşi puşca în pace. N-are nici un rost ca, în trecere, să atragem atenţia asupra noastră.

— În fond, avem ce mânca, adăugă doamna Cascabel.

Cu toate ca ţinutul de la nord de Columbia britanică era gestul de accidentat, drumul se putea parcurge cu uşurinţă, chiar dând ocol numeroaselor canale ce despart arhipelagurile de ţărmul continentului. Până departe, la orizont, nu se vedea nici un munte. Uneori, însă foarte rar, întâlneau câte o fermă izolată, pe care familia Cascabel se ferea s-o viziteze, întrucât studiase cu atenţie harta ţinutului, Jean se descurca destul de bine şi spera că vor ajunge la Sitka fără să aibă nevoie de călăuză.

Înainte de toate, lucrul cel mai important era totuşi să nu întâlnească vreun agent, nici pe cei de la frontieră şi nici pe cei din interior. Or, prima porţiune de drum parcursă lăsa să se înţeleagă că Belle-Roulotte era liberă să meargă pe unde îi plăcea. Aveau de ce să se minuneze! Aşa că domnul Cascabel era, pe cât de surprins, tot pe atâta de încântat. Cornelia punea întâmplarea pe seama Providenţei, iar soţul ei nu era prea departe de a gândi ca ea. Numai Jean înclina

să creadă că nişte împrejurări oarecare vor fi modificat procedurile administraţiei ruseşti.

Lucrurile se petrecură la fel şi în zilele de 6 şi 7 iunie. Se apropiau de Sitka. Poate că ar fi putut merge şi mai repede, dar Cornelia se temea că scuturăturile aveau să-i facă rău rănitului îngrijit fără pauză de ea şi de Kayette, una ca o mamă, cealaltă ca o fiică. Se temeau că n-o să ajungă viu până la capătul călătoriei. Starea lui nu se înrăutăţise, însă, din nefericire, nici nu se ameliorase. Modestele resurse ale micii lor farmacii, puţinul pe care cele două femei îl puteau face pentru o rană atât de gravă şi care ar fi trebuit tratată de un medic, toate acestea era insuficiente. Devotamentul nu putea înlocui ştiinţa – din păcate, fiindcă n-au existat vreodată infirmiere mai devotate. Oricine ar fi apreciat zelul şi isteţimea tinerei indience. Părea că face parte din familie, într-un fel chiar era a doua fiică a domnului Cascabel.

În ziua de 7 iunie, după-amiază, Belle-Roulotte trecu prin vad râul Stekin, un mic curs de apă ce se varsă într-unul dintre canalele înguste, aflate între uscat şi insula Baranov, la numai câteva leghe de Sitka.

Seara, rănitul putů să pronunţe câteva cuvinte:

— Tata… acolo… să-l văd, murmura el.

Cuvintele fură rostite în limba rusă şi domnul Cascabel le pricepu cât se poate de bine. Repetă de mai multe ori şi un nume:…

— Ivan. Ivan.

Era, fără îndoială, numele sărmanului servitor ucis lângă stăpânul său. Foarte probabil ca amândoi să fi fost ruşi.

Oricum, din timp ce rănitul începea să vorbească şi să-şi amintească, familia Cascabel avea să-i afle curând povestea.

În ziua aceea, Belle-Roulotte ajunsese pe malul unui canal îngust pe care trebuiau să-l treacă, spre a pătrunde în insula Baranov. Aşa că nu puteau să evite ajutorul luntraşilor specializaţi în asemenea servicii pe numeroasele canale din zonă. Dar domnul Cascabel nu putea spera că va

intra în legătură cu oamenii aceia fără să-şi trădeze naţionalitatea. Se temea să nu se ivească iarăşi neplăcuta problemă a paşapoartelor.

— Ei bine, zise el, rusul nostru a ajuns la Sitka! Dacă poliţaii ne obligă să ne întoarcem la frontieră, cel puţin pe el au să-l reţină aici, pentru că le este compatriot. Iar dacă noi am început prin a-l salva, să-i ia naiba în caz că nu termină ei treaba, vindecându-l. Bine gândit, însă familia nu era astfel mai puţin îngrijorată de primirea ce urma să i se facă. Ar fi fost destul de trist ca, odată ajunşi la Sitka, să fie nevoiţi să bată drumurile înapoi, spre New York.

Pe când vehiculul rămânea să aştepte pe malul canalului, Jean se duse să se intereseze de bac şi de luntraşii care făceau transportul.

În momentul acela, Kayette veni să-l anunţe pe domnul Cascabel că-l chema soţia, iar el se duse la ea imediat.

— Rănitul şi-a recăpătat complet cunoştinţa, spuse Cornelia.

— Vorbeşte, César, prin urmare dă-ţi silinţa să afli ce vrea să spună.

Într-adevăr, rusul îşi deschisese ochii şi privea nedumerit în jur, întrebându-i parcă din priviri pe oamenii aceia pe care îi vedea pentru prima oară în viaţa lui. Din când în când, îi scăpau de pe buze cuvinte neînţelese.

Cu o voce slabă, care abia se auzea, îl chemă pe servitorul său, Ivan.

— Domnule, servitorul dumneavoastră nu este aici, dar suntem noi, vorbi domnul Cascabel.

Auzind aceste cuvinte rostite în franceză, rănitul întrebă în aceeaşi limbă:

— Unde mă aflu?

— La nişte oameni care v-au purtat de grijă.

— În ce ţară?

— Într-o ţară unde nu aveţi de ce vă teme, dacă sunteţi rus.

— Rus… da!… Sunt rus.

— Aflaţi atunci că sunteţi în provincia Alaska, la câteva leghe de capitală.

— Alaska, murmură rănitul.

Şi se părea că în priviri i se aduna tot mai multă spaimă.

— Posesiunile ruseşti! exclamă el.

— Nu! Posesiunile americane!

Jean tocmai intra. El era acela care vorbise.

Prin ferestruica întredeschisă a vehiculului, arătă steagul american fluturând deasupra unei clădiri de pe ţărm.

Într-adevăr, de trei zile provincia Alaska nu mai era rusească, în urmă cu trei zile fusese semnat tratatul prin care era cedată în întregime Statelor Unite. De acum înainte, familia Cascabel nu avea de ce să se mai teamă de agenţii ruşi. Se afla pe pământ American.

XI.

SITKA.

Sitka, Noul Arhanghelsk, se află pe insula Baranov, în mijlocul arhipelagurilor de pe coasta de vest, şi este nu numai capitala insulei, ci a întregii provincii care tocmai fusese cedată guvernului federal. Nu există alt oraş mai important în zona aceea, unde întâlneşti doar câteva târguri răzleţe, ori simple sate aruncate la mari distanţe. Ar fi mai nimerit ca satele acestea să fie numite posturi sau factorii. Cele mai multe dintre ele aparţin companiilor americane, iar altele ţin de Compania engleză a golfului Hudson. Se înţelege că legătura între aceste porturi se face foarte greu, mai ales în anotimpul rău, când se dezlănţuie năpasta iernii polare.

Cu câţiva ani în urmă, Sitka nu era încă decât un centru comercial puţin frecventat, în care Compania ruso-americană îşi avea depozitele de blănuri. Dar, graţie descoperirilor făcute în această provincie, al cărei ţărm se desfăşoară până în vecinătatea întinderilor polare, Sitka s-a dezvoltat în scurt timp considerabil, urmând să devină sub noua administraţie un oraş bogat, demn de noul stat al Confederaţiei. încă de pe atunci, Sitka avea toate clădirile

publice necesare pentru ceea ce se cheamă un „oraş”: un templu luteran, foarte simplu, a cărui linie arhitectonică nu e lipsită de măreţie; o biserică de rit grecesc, cu o cupolă deloc potrivită cu cerul acela pâclos, atât de deosebit de cerul Orientului; un club, aşa-numitul Club Gardens, gen Tivoli, unde obişnuitul casei ori călătorul găsesc restaurante, cafenele, baruri şi tot felul de jocuri; altă sală de club, care nu-şi deschide porţile decât pentru celibatari; o şcoală, un spital şi, în sfârşit, case, vile, cabane pitoresc grupate pe dealurile din împrejurimi. Acest ansamblu e înconjurat de o întinsă pădure de răşinoase, constituindu-i un cadru de verdeaţă permanentă. Mai încolo se ridică un şir de munţi înalţi, cu vârfurile pierdute în ceaţă, dominaţi – pe insula Crouze, în nordul insulei Baranov – de muntele Edgcumbe, al cărui pisc ajunge la o altitudine de opt mii de picioare deasupra nivelului mării. În fine, dacă clima Sitkăi nu e prea aspră, dacă termometrul nu coboară niciodată sub şapte-opt grade – şi asta cu toate că prin localitate trece paralela cincizeci şi şase – ar merita să fie numită „oraşul apei” prin excelenţă, într-adevăr, pe insula Baranov plouă tot timpul, ca să spunem aşa, cu excepţia zilelor când ninge. Nu trebuie să ne mirăm, aşadar, că după ce traversase canalul pe bac, împreună cu personalul şi cu întreg materialul său, Belle-Roulotte îşi făcu intrarea în Sitka sub duşul unei ploi torenţiale. Cu toate acestea, domnului Cascabel nici prin cap nu-i trecea să se plângă, de timp ce sosise într-un moment care-i dădea dreptul să intre în citadelă fără paşaport.

— Am avut adesea noroc în viaţă, dar niciodată ca acum! repeta mereu. Stăteam la uşă fără să putem intra, şi iată că uşa se deschide la ţanc înaintea noastră!

Bineînţeles că tratatul de cedare a Alaskăi fusese semnat tocmai la timp ca să le îngăduie celor din Belle-Roulotte să treacă frontiera. Iar pe acel pământ devenit american, gata cu funcţionarii încăpăţânaţi, gata cu formalităţile pentru care administraţia rusă se arată atât de exigentă.

Acum ar fi fost cât se poate de simplu să-l ducă pe rus fie la spitalul din Sitka unde s-ar fi bucurat de îngrijiri, fără îndoială, fie într-un hotel, unde doctorul putea veni să-l vadă. Când domnul Cascabel îi făcu această propunere, rănitul răspunse:

— Mă simt mai bine, prietene, şi dacă nu vă deranjez…

— Să ne deranjaţi, domnule, întrebă Cornelia.

— Dar ce înţelegeţi prin asta?

— Aici sunteţi ca acasă, adăugă domnul Cascabel, – şi dacă vă gândiţi cumva că…

— Ei bine, mă gândesc, că n-ar fi rău pentru mine să nu-i părăsesc pe cei care m-au primit… care s-au devotat…

— În regulă, domnule, în regulă, răspunse domnul Cascabel.

— Totuşi, ar trebui să vă vadă cât de curând un doctor.

— N-ar putea veni aici?

— Nimic mai uşor, şi-o să merg chiar eu să-l caut pe cel mai bun din oraş. Belle-Roulotte se oprise la intrarea în Sitka, la capătul unei promenade plantate cu arbori, prelungită până în desişul pădurii. Acolo veni doctorul Harry, recomandat domnului Cascabel, să-l viziteze pe rus.

După ce examina cu atenţie rana, medicul declară că nu era nimic grav, fiindcă lovitura de pumnal fusese deviată de coastă. Nici un organ important nu fusese atins şi, mulţumită compreselor cu apă proaspătă, extractelor de ierburi culese de tânăra indiancă, cicatrizarea, deja începută, avea să fie în curând destul de avansată încât să-i permită rănitului să se ridice. Îi mergea cât se putea de bine şi putea chiar de pe acum să înceapă să mânce. Dar era absolut sigur că, dacă nu l-ar fi găsit Kayette, dacă hemoragia nu i s-ar fi oprit prin îngrijirile doamnei Cascabel, el ar fi murit la câteva ore după atentat. Doctorul Harry mai spuse că, după părerea lui, crima trebuie să fi fost înfăptuită de cineva din banda lui Karnov, sau chiar de Karnov însuşi – a cărui prezenţă fusese semnalată în estul provinciei. Acest Karnov era un răufăcător de origine

siberiană, având sub ordinele sale o trupă de dezertori, aşa cum mai întâlneşti în posesiunile ruseşti din Asia şi din America. Fără nici un succes, fuseseră oferite premii pentru prinderea bandei. Tot atât de temuţi pe cât erau de înfricoşători, ticăloşii scăpaseră întotdeauna. Crimele lor repetate, furturile şi asasinatele răspândiseră frica mai ales în partea sudică a teritoriului. Siguranţa călătorilor, a negustorilor, a funcţionarilor angajaţi de companiile de blănuri, nu mai era deloc garantată, şi doar complicii lui Karnov puteau fi autorii acelei noi crime. La plecarea doctorului, familia Cascabel rămase cât se poate de liniştită în privinţa stării oaspetelui ei.

Când venea spre Sitka, domnul Cascabei se gândise în mai multe rânduri că ar fi fost bine să stea câteva zile acolo, să se odihnească – odihnă meritată din plin de personalul său, după cele aproape şapte sute de leghe parcurse de la Sierra Nevada. În plus, conta şi pe încasările din două-trei spectacole date în oraş, încasări numai bune să-i sporească puţin mica sumă adunată.

— Copii, zise el, suntem în America, iar în faţa americanilor e permis să lucrăm. Domnul Cascabel nu se îndoia, de altfel, că renumele alor săi ajunsese până la locuitorii din Alaska şi că la Sitka se spunea: „Trupa Cascabel e la porţile noastre!”

Totuşi, după o discuţie ce avu loc două zile mai târziu între rus şi domnul Cascabel, planurile fură uşor modificate, mai puţin odihna aceea lungă, atât de necesară după oboseala drumului. Rusul – care în mintea Corneliei nu putea fi decât un prinţ – ştia acum cine erau oamenii cumsecade care îl salvaseră, sărmani artişti de bâlci, colindând America, îi fuseseră prezentaţi toţi membrii familiei Cascabel, inclusiv tânăra indiancă, salvatoarea lui de la moarte.

Într-o seară, când erau adunaţi cu toţii împreună, el îşi istorisi povestea, sau cel puţin atâta cât se cuvenea să cunoască şi ei din ea. Vorbea franceza cu o mare uşurinţă, ca şi cum ar fi fost limba sa maternă, până şi pe r îl

rostogolea un pic, lucru care dă vorbei ruseşti o inflexiune blândă şi totodată energică, având pentru ureche un farmec aparte. De fapt, povestea lui era foarte simplă. Nimic ce ţine de aventură, nimic legat de romanesc (romanesque).

Pe rus îl chema Serghei Vasilievici şi, începând din ziua aceea, cu îngăduinţa lui, familia Cascabel nu-i mai spuse decât „domnul Serghei”. Singura rudă pe care o mai avea era tatăl său, proprietar al unui domeniu situat în gubernia Perm, la mică distanţă de oraşul cu acelaşi nume. Împins de pornirile sale de călător, de gustul pentru descoperiri şi cercetări.geografice, domnul Serghei plecase din Rusia cu trei ani în urmă. După ce vizitase zona golfului Hudson, se pregătea să exploreze Alaska, de la râul Yukon până la Marea Arctică. Şi tocmai în acel moment fusese atacat. Lucrurile se petrecuseră aşa: El şi cu servitorul Ivan făcuseră popas pe frontieră în seara zilei de 4 iunie, când agresiunea, neaşteptată, îi surprinse abia adormiţi. Doi bărbaţi se năpustiseră asupra lor. Ei se treziseră, se ridicaseră, încercaseră să se apere… Fără succes, fiindcă în câteva clipe sărmanul Ivan căzu, împuşcat în cap.

— Era un servitor de treabă, cinstit, zise domnul Serghei. Zece ani am stat împreună, îmi era tare devotat şi îmi pare rău după el, ca după un amic.

Vorbind astfel, domnul Serghei nu încerca să-şi ascundă emoţia; de câte ori îl pomenea pe Ivan, citeai în ochii lui umezi cât de sinceră îi era durerea. Mai adăugă apoi că, lovit el însuşi în piept şi pierzându-şi cunoştinţa, nu ştia ce s-a întâmplat până în clipa când, întors la viaţă, dar fără să le poată mulţumi pentru îngrijiri, pricepuse că se afla pe mânile unor oameni milostivi.

Cum domnul Cascabel îi spuse că atentatul era pus pe seama lui Karnov, ori a unor complici de-ai lui, domnul Serghei nu păru deloc surprins, căci auzise că banda aceea cutreiera frontiera.

— Vedeţi, vorbi în încheiere, povestea mea n-are nimic neobişnuit. A voastră e, cu siguranţă, mai interesantă. Expediţia mea trebuia să se termine cu explorarea Alaskăi. De acolo urma să mă întorc în Rusia şi să-mi revăd tatăl, după care n-aveam să-mi mai părăsesc niciodată casa părintească. Şi acum, să vorbim despre voi, dar mai întâi vă întreb cum şi de ce nişte francezi se află atât de departe de ţara lor, în această parte a Americii?

— Oare saltimbancii, domnule Serghei, nu se plimbă peste tot prin lume, vorbi domnul Cascabel.

— Aşa este, însă mă uimeşte faptul că vă întâlnesc atât de departe de Franţa.

— Jean, zise domnul Cascabel, adresându-se fiului său mai mare.

— Povesteşte-i domnului Serghei de ce suntem aici şi cum o să ne întoarcem în Europa.

Jean descrise necazurile prin care trecuseră cei din Belle-Roulotte de la plecarea din Sacramento şi, cum voia să fie înţeles şi de Kayette, vorbi englezeşte, limbă pe care domnul Serghei o completa, folosind limbajul chinuk. Tânăra indiancă ascultă cu cea mai mare atenţie, în felul acesta află cine era familia Cascabel, de care ea se legase atât de mult. Înţelese că saltimbancii fuseseră prădaţi de toată agoniseala lor pe când străbăteau defileul Sierrei Nevada ca să ajungă pe ţărmul Atlanticului şi cum, siliţi să-şi modifice planurile din lipsă de bani, se hotărâseră să facă prin vest ceea ce nu le reuşea prin est. Atunci îşi întorseseră spre apus faţada casei lor pe roţi şi traversaseră statul California, Oregonul, teritoriul Washington, Columbia britanică, oprindu-se la frontiera cu Alaska. În sfârşit, acolo, confruntaţi cu dispoziţiile categorice ale administraţiei ruseşti, le fu imposibil să treacă mai departe –împrejurare fericită, la urma urmei, fiindcă interdicţia aceea le îngăduise să-l îngrijească pe domnul Serghei. Şi iată de ce nişte artişti de bâlci, francezi, ba chiar normanzi prin şeful familiei, se aflau la Sitka, în

urma anexării Alaskăi la Statele Unite, eveniment ce le descuiase porţile noii posesiuni americane. Domnul Serghei ascultase cu cel mai mare interes povestea tânărului şi, aflând că domnul Cascabel intenţiona să ajungă în Europa peste Siberia asiatică, avu o uşoară tresărire de surpriză, căreia, de altfel, nimeni nu-i înţelese semnificaţia.

— Prin urmare, prieteni, zise el când Jean îşi sfârşi istorisirea, – după ce plecaţi din Sitka, aveţi de gând s-o luaţi spre strâmtoarea Bering?

— Da, domnule Serghei! răspunse Jean. Şi s-o traversăm, atunci când va fi îngheţată.

— E lunga şi grea călătoria pe care o faceţi, domnule Cascabel.

— Lungă, într-adevăr, domnule Serghei! Poate că o să fie şi grea. Ce să-i faci? N-avem de ales. Şi, în fond, saltimbancilor nu le prea pasă de greutăţi, suntem deprinşi să cutreierăm lumea.

— Îmi dau seama că, în aceste condiţii, nu v-aţi propus să ajungeţi în Rusia anul acesta.

— Nu, spuse Jean, fiindcă strâmtoarea nu poate fi trecută mai din timp de începutul lui octombrie.

— În orice caz, reluă domnul Serghei, e un plan aventuros şi cutezător…

— Tot ce se poate, acceptă domnul Cascabel.

— Dar, cum nu avem altă soluţie…

— Domnule Serghei, suferim de dorul ţării! Vrem să ne întoarcem în Franţa şi o să ne întoarcem. Iar când vom trece prin Perm, sau prin Nijni pe timpul târgurilor, ei bine, ne vom da silinţa ca familia Cascabel să fie la înălţime.

— Bun, dar din ce o să trăiţi?

— Din nişte încasări făcute pe traseu şi pe care nădăjduiesc să le sporesc dând două-trei reprezentaţii la Sitka. În mod precis, oraşul sărbătoreşte anexarea şi îmi închipui că publicul o să fie interesat şi de exerciţiile trupei Cascabel.

— Prieteni, spuse domnul Serghei, mi-ar fi făcut mare plăcere să-mi împart banii cu voi, dacă nu mi i-ar fi furat hoţii.

— Nu vi i-au furat, domnule Serghei, vorbi Cornelia cu însufleţire.

— Nici măcar o jumătate de rublă, adăugă domnul Cascabel. Şi aduse brâul în care se aflau toţi banii domnului Serghei.

— Atunci, prieteni, binevoiţi să primiţi…

— Nici vorbă, domnule Serghei, răspunse domnul Cascabel.

— Nu sunt de acord să ieşim noi din încurcătură cu riscul de a băga pe altul în loc.

— Prin urmare, refuzaţi să împărţiţi cu mine…

— Categoric!

— Ah, francezii ăştia, zise domnul Serghei, întinzându-i mâna.

— Trăiască Rusia, exclamă Sandre.

— Trăiască şi Franţa, răspunse domnul Serghei.

Era, cu siguranţă, prima dată când urările acelea se făceau auzite pe îndepărtatele meleaguri americane.

— Şi-acum, gata cu pălăvrăgeala, domnule Serghei, spuse Cornelia. Doctorul v-a recomandat linişte şi odihnă, iar bolnavii trebuie să asculte întotdeauna de doctor.

— Eu am să vă ascult, doamnă Cascabel, o asigură domnul Serghei. Totuşi, v-aş mai pune o întrebare, sau mai bine zis v-aş cere ceva.

— La porunca dumitale, domnule Serghei.

— Ba chiar aş dori să-mi faceţi un serviciu.

— Un serviciu?

— Întrucât mergeţi spre strâmtoarea Bering, îngăduiţi-mi să vă însoţesc până acolo.

— Să ne însoţiţi?

— Da. Călătoria asta mi-ar împlini planul de a explora Alaska prin părţile ei din vest.

— Iar noi vă răspundem: cu multă plăcere, domnule Serghei, strigă domnul Cascabel.

— Cu o condiţie, interveni Cornelia.

— Care anume?

— Să faceţi tot ce vă stă în putinţă ca să vă vindecaţi… şi fără să crâcniţi!

— Am şi eu o condiţie: dacă vă însoţesc, voi contribui la cheltuielile de călătorie.

— O să facem cum doriţi, domnule Serghei, răspunse domnul Cascabel. Lucrurile se aranjară în aşa fel, încât amândouă părţile să fie mulţumite. Dar şeful familiei nu vru cu nici un chip să renunţe la planul său de a da câteva reprezentaţii în piaţa mare din Sitka – lucru menit să-i aducă atât faimă, cât şi profit. Toată provincia era în sărbătoare, iar Belle-Roulotte n-ar fi putut sosi mai la ţanc ca acum ca să prindă festivităţile publice.

Se înţelege că domnul Cascabel se duse să-şi facă declaraţia privitoare la atentatul comis împotriva domnului Serghei şi că fură date dispoziţii de urmărire înverşunată a bandei lui Karnov, la frontiera statului Alaska.

În 17 iunie, domnul Serghei ieşi pentru prima oară. Se simţea mult mai bine şi rana i se închisese, mulţumită îngrijirilor doctorului Harry.

Făcu atunci cunoştinţă cu restul artiştilor din trupă: cu cei doi câni, care i se gudurară blând pe lângă picioare, cu Jako, care îl întâmpină cu întrebarea:

— Merge, merge, domnule Serghei, cum îl învăţase Sandre, cu John Bull, gata să-şi pună în valoare cele mai reuşite strâmbături. Până şi cei doi cai bătrâni, Gladiator şi Vermout, nechezară cu voioşie când le oferi câte o bucăţică de zahăr. De acum înainte, domnul Serghei făcea parte din familie, ca şi tânăra Kayette. El remarcase caracterul serios, înclinaţia pentru studiu, aptitudinile ce-i depăşeau condiţia, calităţi ale fiului cel mare. Sandre şi Napoléone îl fermecau cu graţia şi vioiciunea lor. Cuişoară îl amuza prin aerul lui de bunătate nătângă. Cât despre soţii Cascabel nu

avea cuvinte să le aprecieze virtuţile. Hotărât, cei cu care avea de-a face erau cu toţii nişte oameni inimoşi. Se pregăteau intens pentru apropiata plecare. Nu aveau voie să scape nimic din vedere pentru a asigura reuşita călătoriei pe o distanţă de cinci sute de leghe, de la Sitka până la strâmtoarea Bering. Aproape necunoscut, ţinutul nu părea să prezinte mari pericole, ce-i drept, nici din partea fiarelor sălbatice, nici din partea indienilor nomazi ori sedentari. Puteau face şi popasuri pe la diferite factorii locuite de angajaţii companiilor de blănuri. Important era să se aprovizioneze cu alimente de toate zilele pentru o zonă în care resursele, în afară de vânat, erau ca şi inexistente.

Se înţelege că familia Cascabel discută aceste probleme cu domnul Serghei.

— În primul rând, zise domnul Cascabel, – trebuie să ţinem seama de un lucru, şi anume de faptul că pe timp ploios nu vom călători.

— Treabă înţeleaptă, aprecie domnul Serghei, – pentru că în Alaska, în vecinătatea cercului polar, iernile sunt cumplit de friguroase.

— Şi apoi, nu vom înainta orbeşte, adăugă Jean.

— Domnul Serghei trebuie să fie un geograf învăţat.

— O, răspunse domnul Serghei, – un geograf ajuns în regiuni pe care nu le cunoaşte n-o să se simtă la largul său când va trebui să-şi caute drumul. Dar, cu hărţile lui, prietenul meu Jean s-a descurcat bine până aici şi, împreună, sper că o să facem treabă bună. De altfel, am o idee pe care o să v-o împărtăşesc mai târziu…

Dacă domnul Serghei avea o idee, ea nu putea fi decât excelentă, aşa că îl lăsară s-o coacă îndelung până s-o pună în aplicare.

Cum nu duceau lipsă de bani, domnul Cascabel îşi reîmprospăta rezervele de făină, grăsime, orez, tutun şi mai ales ceai, care se consumă în cantităţi excesive în provincia Alaska. Îşi mai procurară şuncă şi conserve din carne de

vită, biscuiţi, carne de prepeliţă, de asemenea conservată, toate din depozitul Companiei ruso-americane. Apă se găsea din abundenţă pe traseu, în afluenţii Yukonului. Dar ar fi fost mai bună dacă i s-ar fi adăugat puţin zahăr şi coniac, ori – şi mai bine – acea vodcă tare, mult apreciată de ruşi. Prin urmare, cumpărară zahăr şi vodcă, atâta cât să le ajungă, în ce priveşte combustibilul, cu toate că l-ar fi găsit prin păduri, Belle-Roulotte fu încărcată cu o tonă din excelentul cărbune de Văncouver; nu mai mult de o tonă, căci nu era bine s-o îngreuneze peste măsură.

Între timp, în cel de-al doilea compartiment fusese amenajat un cadru suplimentar cu saltele de bună calitate – pat care îi plăcu domnului Serghei. Mai cumpărară cuverturi din blănuri de iepure, folosite de indieni mai ales pe timp de iarnă, în plus, pentru cazul că mai trebuia procurat ceva pe drum, domnul Serghei îşi făcu o rezervă de gablonţuri, stambă, cuţite şi foarfeci ieftine, care reprezintă moneda curentă între traficanţi şi indigeni.

Întrucât puteau conta pe vânat, fiindcă atât vânatul mare, cerbi lopătari şi reni, cât şi vânatul mic, iepuri, cocoşi sălbatici, gâşte şi potârnichi se aflau din abundenţă în ţinut, cumpărară praf de puşcă şi plumbi în cantităţi suficient de mari. Domnul Serghei izbuti chiar să-şi facă rost de două puşti şi o carabină, care întregiră arsenalul vehiculului. Era un trăgător bun şi îi plăcea să vâneze în compania lui Jean.

Nu trebuie să uităm că banda lui Karnov cutreiera, poate, locurile din preajma Sitkăi şi trebuiau să se păzească de vreun atac al acelor răufăcători, iar la nevoie să-i primească aşa cum meritau.

— Şi, dacă indiscreţii ăia or să ne pună ceva întrebări, nu cunosc răspuns mai bun decât un glonte în mijlocul pieptului, zise domnul Cascabel.

De nu cumva unul în cap, observă cu justeţe Cuişoară.

Pe scurt, datorită comerţului pe care capitala Alaskăi îl întreţinea cu diverse oraşe din Columbia britanică şi cu porturile Pacificului, domnul Serghei şi prietenii lui putură

să-şi procure, la preţuri accesibile, obiectele necesare unei lungi călătorii prin ţinuturi pustii. Pregătirile fură terminate abia în ultima săptămână din iunie, iar plecarea se fixă definitiv pentru ziua de 26. Cum nu putea fi vorba să traverseze strâmtoarea Bering înainte ca aceasta să îngheţe complet, aveau destul timp să ajungă acolo. Era nevoie, totuşi, să se gândească şi la unele întârzieri posibile, la obstacolele neprevăzute: mai bine să ajungă prea repede decât prea târziu. La Port Clarence, situat chiar pe ţărmul strâmtorii, aveau să se odihnească, aşteptând momentul favorabil trecerii pe coasta asiatică.

Dar ce făcea oare tânăra indiancă în timpul asta? Nimic mai simplu: ajuta cu iscusinţă pe doamna Cascabel în diversele pregătiri de călătorie. Minunata femeie se legase de ea cu un sentiment matern; ţinea la ea ca şi la Napoléone, ataşându-se cu fiecare zi mai mult de noua ei copilă. La rândul său, fiecare simţea o profundă afecţiune pentru Kayette şi, fără îndoială, sărmana fată era fericită cum nu fusese nicicând printre triburile nomade, în cortul indienilor. Momentul când Kayette avea să se despartă de familia Cascabel era aşteptat, aşadar, cu mare tristeţe. Căci acum, singură pe lume, ea trebuia să rămână la Sitka, unde venise să-şi găsească un servici şi să-şi câştige pânea, lucrând ca servitoare, poate în condiţii mizerabile.

— Şi totuşi, spunea uneori domnul Cascabel, dacă această drăgălaşă Kayette – îngăduiţimi să-i spun mica mea prepeliţă (joc de cuvinte intraductibil, între numele propriu Kayette şi caille care înseamnă prepeliţă) – dacă micuţei mele prepeliţe i-ar plăcea să danseze, poate s-ar cuveni să-i propunem… Ei, ce dansatoare plină de farmec ar fi! Sau ce călăreaţă graţioasă, dacă ar fi dispusă să-şi facă debutul într-un circ. Sunt sigur că, pe cal, ar părea un adevărat centaur.

Domnul Cascabel credea cu toată seriozitatea că centaurii erau nişte călăreţi neîntrecuţi şi nu potea fi contrazis în acest subiect.

Văzându-l pe Jean cum clătina din cap la vorbele tatălui său, domnul Serghei înţelese că băiatul, serios şi rezervat, era departe de a împărtăşi ideile paterne în privinţa acrobaţiei şi a altor exerciţii ale trupelor de bâlci.

Kayette îi neliniştea pe toţi; se întrebau ce-o să devină, ce soartă a aştepta la Sitka, iar când domnul Serghei, în ajunul plecării, o aduse de mână dinaintea familiei Cascabel, se întristară.

— Prieteni, vorbi el, – eu n-am avut fată şi uite că acum am, o fată adoptivă. Kayette a fost de acord să mă considere tatăl ei şi vă cer un loc pentru ea în Belle-Roulotte. Ce strigăte de bucurie îi răspunseră domnului Serghei şi ce de mângâieri primi „mica prepeliţă”. Iar domnul Cascabel, tulburat, îi spuse oaspetelui său:

— Eşti un om comsecade!

— De ce, prietene, se miră domnul Serghei.

— Oare ai uitat ce-a făcut Kayette pentru mine? Nu e firesc să fie copilul meu, din timp ce îi datorez viaţa?

— Ei bine, eu zic să împărţim, exclamă domnul Cascabel.

— Dacă dumneata, domnule Serghei, îi eşti tată, eu o să-i fiu unchi.

XII.

DE LA SITKA LA FORTUL YUKON.

În dimineaţa zilei de 26 iunie, „carul lui Cascabel ridică ancora”, ca să folosim una din expresiile metaforice, familiare comandantului său. Rămânea de văzut, ca să completăm această metaforă cu fraza plastică a nemuritorului Prudhomme, dacă nu cumva îşi începea navigaţia pe un vulcan. Şi n-ar fi fost deloc imposibil – întâi la figurat, fiindcă dificultăţile drumului erau mari, şi apoi la propriu, pentru că vulcanii, stinşi ori nu, nu lipsesc deloc de pe coasta septentrională a mării Bering.

Belle-Roulotte părăsi, aşadar, capitala Alaskăi, pe fondul a mii de urări de drum bun, care-i însoţiră zgomotos plecarea. Erau pornite de la numeroşii amici cărora familia

Cascabel le smulsese aplauzele şi rublele în cele câteva zile petrecute la porţile oraşului Sitka.

Cuvântul „porţi” e mai potrivit decât parc. Într-adevăr, localitatea e înconjurată de o palisadă bine întărită, având numai câteva locuri de trecere. Fără permisiune, n-o poţi străpunge cu uşurinţă.

Autorităţile ruseşti au fost silite să se protejeze de afluenţa indienilor kaluche, aşezaţi cel mai adesea între râurile Sţekin şi Chilcot, în preajma Noului Arhanghelsk. Acolo îşi fac colibele, extrem de rudimentar construite. Printr-o uşă scundă se intră într-o încăpere circulară, uneori despărţită în două compartimente luminate de o singură deschizătură practicată în partea de sus şi prin care iese şi fumul din vatră. Ansamblul acestor colibe alcătuieşte un fel de foburg al Sitkăi, un foburg extra muros. După apusul soarelui, nici un indian n-are voie să rămână în oraş. Interdicţie justificată, impusă de relaţiile adesea îngrijorătoare dintre pieile roşii şi feţele palide.

După ce ieşi din Sitka, Belle-Roulotte trebui mai întâi să traverseze o serie de mici strâmtori prevăzute cu bacuri în acest scop, ca să ajungă în fundul unui golf sinuos, terminat printr-o formă alungită care purta numele de canalul Lyan. Începând de acolo, aveau de mers numai pe uscat.

Planul călătoriei, ori mai degrabă traseul ei, fusese studiat cu toată atenţia de domnul Serghei şi de Jean pe hărţile la scară mare, procurate cu uşurinţă de la Gardens Club. Bună cunoscătoare a ţinutului, Kayette fusese chemată să-şi spună şi ea cuvântul în această împrejurare. Inteligenţa ei ascuţită o ajutase să priceapă indicaţiile de pe harta avută sub ochi. Vorbea într-o limbă jumătate indiană, jumătate rusă, iar observaţiile ei fură deosebit de utile. Era vorbea să se apuce, dacă nu drumul cel mai scurt, în orice caz cel mai uşor, până la Port Qarence, localitate situată pe ţărmul de est al strâmtorii. Se stabili, astfel, ca Belle-Roulotte să ajungă la fluviul Yukon chiar în dreptul fortului care şi-a luat numele de la acest important curs de apă. Era cam la

mijlocul traseului, deci la două sute cincizeci de leghe de Sitka. Se evitau, prin urmare, dificultăţile ce i-ar fi întâmpinat în caz că mergeau de-a lungul ţărmului zdrenţuit, unde coasta e pe alocuri muntoasă. Dimpotrivă, valea Yukonului se întinde, largă, între lanţurile complicate din vest şi Munţii Stâncoşi, care separă Alaska de valea Mackenzie şi de teritoriul Noii Britanii.

La câteva zile după plecare, familia Cascabel văzu, aşadar, dispărând spre sud-vest profilurile accidentate ale coastei, dominate de la mare înălţime de munţii Fairweather şi Elias.

Chibzuită cu grijă, repartizarea orelor de marş şi de popas era riguros urmată. Nu-i grăbea nimeni să ajungă la strâmtoarea Bering şi era mai bine să meargă piano(încet) ca să sosească acolo sano(sănătoşi). Era important să fie cruţaţi şi cei doi cai, pe care nu i-ar fi putut înlocui decât cu reni, dacă se întâmpla cumva să-i piardă „lucru ce trebuia evitat cu orice preţ. Aşa că, în fiecare dimineaţă, plecau pe la orele şase, făceau popasul de prânz la două şi continuau drumul până la şase seara. Toată noaptea, repaus. Asta însemna cam cinci-şase leghe pe zi.

De altfel, ar fi fost cât se poate de simplu să meargă şi noaptea, în caz de nevoie, fiindcă, aşa cum observase domnul Cascabel, soarele din Alaska nu prea doarme în patul său.

— Abia se duce la culcare, că se şi scoală, spunea el.

— Douăzeci şi trei de ore de lumină, şi nici măcar nu trebuie plătită.

Într-adevăr, în acel anotimp, adică în preajma solstiţiului de vară şi la acea latitudine, soarele dispărea la unsprezece şi şaptesprezece minute sara, ca să apară din nou la unsprezece şi patruzeci şi nouă de minute – ceea ce înseamnă treizeci şi două de minute petrecute sub orizont. Până şi în acest răstimp, amurgul, prelungit după dispariţia soarelui, îşi îmbina mereu luminile cu cele ale aurorii dimineţii care se apropia. Cât priveşte temperatura, era

cald, uneori chiar înăbuşitor, în astfel de condiţii, ar fi fost extrem de imprudent să nu facă popas pe arşiţa amiezii. Atât oamenii cât şi animalele sufereau din cauza căldurii excesive: Cine ar fi crezut că, la nivelul cercului polar, termometrul urcă uneori până la treizeci de grade? Şi totuşi, e cât se poate de adevărat. Cu toate că mergeau bine şi fără prea multe dificultăţi, Cornelia, foarte marcată de căldurile acelea mari, se plângea şi nu fără temei.

— O să regretaţi curând ceea ce vi se pare acum de nesuportat, spuse într-o zi domnul Serghei.

— Căldura asta? Niciodată, exclamă ea.

— Ba da, mamă, interveni Jean.

— O să suferi mult mai mult de frig, dincolo de strâmtoarea Bering, când o să traversăm stepele Siberiei.

— De acord, domnule Serghei, vorbi domnul Cascabel.

— Dar, dacă de căldură nu te poţi apăra, împotriva frigului poţi măcar să lupţi, folosindu-te de foc.

— Da, sigur, prietene, răspunse domnul Serghei. Şi chiar asta va trebui să faceţi peste câteva luni, căci frigul o să fie cumplit, nu uitaţi!

În data de 3 iulie, după ce străbătuse aşa-numitele canons. trecători strâmte, capricios tăiate printre dealuri de înălţime potrivită, Belle-Roulolte nu mai avu înainte decât câmpii întinse, presărate din loc în loc cu păduri.

Trebuiau, în ziua aceea, s-o ia de-a lungul unui mic lac, lacul Dease, de unde izvorăşte râul Lewis, unul dintre principalii afluenţi pe care îi primeşte Yukonul. Amintindu-şi de el, Kayette zise:

— Da, ăsta-i Cargoul care merge să-l întâlnească pe râul cel mare. Şi îi explică lui Jean că în vorbirea din Alaska „cargoul” înseamnă râu mic. Dar poate credeţi că pe drumul acela fără obstacole şi deloc obositor artiştii, trupei Cascabel nu-şi vor repeta exerciţiile, nu-şi vor întreţine forţa muşchilor, supleţea membrelor, dexteritatea mânilor? Bineînţeles că o vor face şi, atunci când căldura nu-i împiedica, fiecare loc de popas se transforma seara în

arenă, avându-i drept unici spectatori pe domnul Serghei şi pe Kayette. Amândoi admirau performanţele acelei înzestrate familii – tânăra indiană cu uimire, domnul Serghei cu bunăvoinţă. Pe rând, domnul şi doamna Cascabel ridicau greutăţi cu braţele încordate şi jonglau cu halterele; Sandre îşi exersa salturile şi răsucirile în care era specialist; Napolčone se avânta pe coarda întinsă între doi stâlpi şi îşi arăta graţiile de dansatoare, iar Cuişoară făcea paradă dinaintea unui public imaginar.

Jean ar fi preferat să rămână cu cărţile, desigur, să se instruiască stând de vorbă cu domnul Serghei, s-o înveţe la rândul său pe Kayette, care făcea, datorită lui, progrese rapide în limba franceză. Dar domnul Cascabel avea pretenţia ca fiul său să nu-şi piardă remarcabila iscusinţă de prestidigitator şi, ascultător, Jean jongla cu paharele, cu inelele, cu bilele, cuţitele şi bastoanele – avându-şi gândurile la cu totul altceva, bietul băiat!

De altfel, trăise o mare satisfacţie când domnul Cascabel renunţase la ideea de a face din Kayette o artistă de bâlci. De când fata fusese adoptată de domnul Serghei, om avut, învăţat, din lumea bună, viitorul ei era asigurat, şi încă în cele mai onorabile condiţii. Da, asta îi făcea plăcere lui Jean cel cumsecade, cu toate că, pe de altă parte, îi părea rău să se ştie părăsit de Kayette îndată după strâmtoarea Bering. Asta nu s-ar fi întâmplat dacă ea ar fi făcut parte din trupă, în calitate de balerină.

Dar Jean ţinea prea mult la fată ca să nu se bucure că fusese adoptată de domnul Serghei. Nu dorea oare şi el, din toată inima, să-şi schimbe condiţia? Dacă asculta de instinctele sale cele mai adânci, nu se simţea chemat spre viaţa de saltimbanc. De câte ori, în pieţe, nu se ruşinase de aplauzele pe care ile aducea nemaipomenita sa îndemânare!

Într-o seară, plimbându-se cu domnul Serghei, îi destăinui fără reţinere aspiraţiile şi regretele lui. Îi spuse ce-ar fi vrut să fie, ce socotea el că era pornirea lui naturală. Colindând

mai departe lumea producându-se cu prilejul sărbătorilor din târguri, văzânduşi mereu de meseria aceea de gimnaşti şi acrobaţi şi înconjurându-se de clovni şi de jongleri, poate că părinţii săi ar fi ajuns să strângă ceva bani, poate că el însuşi ar fi izbutit să facă avere. Dar ar fi fost prea târziu, atunci, să înceapă o carieră mai onorabilă.

— Nu mă ruşinez de tata şi de mama, domnule Serghei, adăugă el.

— Nu, aş fi un nerecunoscător, în limita posibilităţilor, ei au făcut totul. Au fost buni cu noi – copiii. Şi totuşi, eu simt că aş putea fi altceva, însă soarta mea e să rămân un biet saltimbanc.

— Prietene, te înţeleg, îi răspunse domnul Serghei.

— Îngăduie-mi totuşi să spun că orice meserie reprezintă ceva, dacă o faci cinstit. Cunoşti oameni mai cinstiţi decât tatăl şi mama ta?

— Nu, domnule Serghei.

— Atunci, respectă-i mai departe aşa cum îi respect şi eu. Vrând să faci mai mult, să te ridici, dai dovadă de o înclinare nobilă. Cine ştie ce-ţi rezervă viitorul? Curaj, băiete, şi bizuie-te pe sprijinul meu! N-am să uit niciodată ce a făcut familia ta pentru mine, niciodată! Iar într-o bună zi, dacă o să pot…

Pe când vorbea astfel, Jean vedea fruntea domnului Serghei întunecându-se. Vocea începuse să-i tremure. Părea că priveşte viitorul cu îngrijorare. Urmă un moment de tăcere, întrerupt de Jean:

— Domnule Serghei, ce-ar fi să vă continuaţi călătoria împreună cu noi şi după Port Clarence, din timp ce intenţionaţi să vă întoarceţi în Rusia, la tatăl dumneavoastră?

— Nu se poate, Jean, răspunse domnul Serghei.

— Nu mi-am terminat explorările prin teritoriile din vestul Americii.

— Kayette o să rămână cu dumneavoastră, murmură Jean.

Şi avea o voce atât de tristă, încât domnul Serghei nu-l putu asculta fără să se emoţioneze profund.

— Nu-e cazul, oare, să mă însoţească, reluă el, acum, când mi-am asumat răspunderea pentru viitorul ei?

— Va rămâne cu dumneavoastră, domnule Serghei, şi când veţi ajunge în patrie…

— Dragul meu, vorbi domnul Serghei, planurile nu mi le-am făcut definitiv. Asta-i tot ce-ţi pot spune deocamdată. O să mai vedem după ce ajungem la Port Clarence. Poate că atunci am să-i propun ceva tatălui tău şi de răspunsul lui va depinde…

Jean simţi iarăşi ezitarea pe care o mai surprinsese în vocea domnului Serghei. De data asta nu mai stărui, înţelegând că se cuvenea să fie cât mai discret. Dar, după discuţia aceea, între ei se născu o simpatie şi mai profundă. Domnul Serghei descoperise tot ce avea mai bun, mai sigur şi mai ales băiatul acela atât de cinstit şi. de sincer. Aşa că se ocupă de instruirea lui, îndrumându-l spre studiile pentru care avea înclinaţie. Iar domnul şi doamna Cascabel nu puteau fi decât încântaţi de ceea ce făcea domnul Serghei pentru fiul lor.

Jean nu-şi neglija, totuşi, rolul de vânător. Foarte pasionat de acest sport, domnul Serghei îl însoţea de cele mai multe ori, şi câte nu se pot spune între două împuşcături! Locurile erau pline de vânat. Puteai alimenta cu carne de iepure o caravană întreagă. Iar faptul că asigurau masa era doar unul din meritele lor.

— Nu numai muşchiuleţ şi ostropel aleargă pe aici, observă într-o zi domnul Cascabel, – ci şi mantouri, fulare, manşoane, pleduri…

— Într-adevăr, prietene, îi răspunse domnul Serghei. Iar când ajung la bucătărie sub o anume formă, ajung şi în garderoba voastră, sub o alta, tot atât de avantajoasă. Nimic nu-i prea mult când e vorba să te aperi de asprimea climatului siberian. Aşa că făceau rezerve din pieile acelea, economisind şi conservele pentru momentul când iarna

avea să alunge vinarul din ţinuturile polare. Iar atunci când vânătorii nu aduceau nici prepeliţe şi nici iepuri, Cornelia nu se dădea în lături să arunce în oală un corb sau vreo cioară cenuşie, cum făceau indienii. Supa era la fel de gustoasă. Din când în când se întâmpla ca domnul Serghei sau Jean să scoată din tolbă vreun superb cocoş sălbatic şi ne putem închipui cu uşurinţă cum arăta friptura aceea pe masă. Belle-Roulotte nu avea de ce să se teamă, prin urmare, de foamete. E adevărat, însă, că deocamdată străbătea partea cea mai lipsită de dificultăţi a itinerarului său. Una dintre neplăcerile, ba chiar suferinţele pe care trebuiau să le îndure erau, bunăoară, ţânţarii. Nemaiaflându-se pe pământ englezesc, domnul Cascabel îi găsea acum cât se poate de supărători. Şi e mai mult ca sigur că roiurile lor ar fi întrecut orice măsură, dacă rândunicile nu i-ar fi mâncat în cantităţi uimitoare. Dar rândunicile o luau de-acum spre sud, fiindcă şederea lor la latitudinea cercului polar este de foarte scurtă durată. La 9 iulie, Belle-Roulotte ajunse la confluenţa a două cursuri de apă, unul fiind afluentul celuilalt. Era râul Lewis, care se varsă în Yukon printr-o largă deschidere din malul stâng. Kayette le spusese că, în partea superioară a cursului său, fluviul mai poartă şi numele de Pelly River. De la întâlnirea cu râul Lewis, o ia în direcţia nord-vest, înainte de a devia spre vest ca să se verse în Marea Bering printr-un întins estuar. La confluenţa celor două ape pomenite se află un post, fortul Selkirk, mai puţin important decât fortul Yukon, situat la aproximativ o sută de leghe în aval, pe malul drept al fluviului.

De la plecarea din Sitka, tânăra indiancă le fusese de mare ajutor, călăuzind mica trupă prin indicaţii de o remarcabilă siguranţă, în viaţa sa nomadă, ea mai umblase pe câmpiile acelea udate de marele fluviu al Alaskăi. Întrebată de domnul Serghei cum îşi petrecuse copilăria, îi vorbi despre traiul ei greu de pe timpul când triburile indgeleţilor cutreierau valea Yukonului dintr-un loc într-altul, până la

împrăştierea tribului, apoi a familiei sale. Cum, apoi, rămasă fără părinţi, se văzuse constrânsă să intre servitoare la vreun funcţionar ori la vreun agent din Sitka. Jean îi ceruse de mai multe ori să-şi repete trista poveste şi de fiecare dată era adânc tulburat.

În preajma fortului Selkirk îi întâlniră pe unii dintre indienii care rătăcesc pe malurile Yukonului, mai ales din neamul birch, nume tradus de Kayette prin „oamenii mesteacănului”, într-adevăr, numeroase exemplare din această specie arctică se întâlnesc printre pinii, brazii Douglas şi arţarii ce împânzesc centrul provinciei Alaska. Ocupat de câţiva angajaţi ai Companiei ruso-americane, fortul Selkirk nu este, la drept vorbind, decât un depozit de blănuri şi piei, unde negustorii de pe ţărmul oceanului vin să-şi facă târguielile în perioade dinainte stabilite.

Bucuroşi de o vizită ce întrerupea monotonia vieţii lor, funcţionarii aceia primiră bine trupa din Belle-Roulotte. În consecinţă, domnul Cascabel hotărî să facă un popas de douăzeci şi patru de ore.

Totodată, se stabili ca vehiculul să traverseze fluviul Yukon prin acel loc, ca să nu fie nevoie să-l treacă mai târziu şi, poate, în condiţii mai puţin favorabile, într-adevăr, albia se lărgea, iar cursul devenea mai rapid pe măsură ce înainta spre vest. Cel care le.dăduse un asemenea sfat fusese domnul Serghei, după ce urmărise pe hartă traseul Yukonului, care le tăia drumul cu două sute de leghe înainte de Port Clarence. Prin urmare, Belle-Roulotte fu trecută cu bacul pe malul drept, cu ajutorul funcţionarilor şi al indienilor cantonaţi în preajma fortului Selkirk spre a exploata apa bogată în peşte a fluviului.

Sosirea familiei Cascabel avea să le fie de folos, în schimbul serviciilor proprii, li se făcu şi lor unul, deosebit de apreciat.

Şeful tribului era atunci grav bolnav – sau cel puţin aşa se putea crede. Şi nu avea alt medic şi alte leacuri decât vraciul tradiţional şi leacurile magice folosite de triburile

indiene. Astfel că, de câtva timp, şeful fusese culcat în piaţa satului, unde zi şi noapte ardea un foc mare. Adunaţi în jurul său, indienii cântau în cor o invocaţie marelui Manitu, pe când vraciul încerca cele mai iscusite vrăji ca să alunge spiritul rău din trupul bolnavului. Şi, ca să-i fie reuşita mai sigură, se străduia să vâre amintitul spirit în propriul său corp. Însă spiritul, foarte îndărătnic, nu voia deloc să-i dea ascultare. Din fericire, domnul Serghei, care avea ceva cunoştinţe de medicină, putu să-i dea şefului indian îngrijirile cerute de starea sănătăţii lui.

Când îl examina, domnul Serghei puse cu uşurinţă diagnosticul augustului bolnav şi, apelând la mica farmacie de voiaj, îi administra un puternic vomitiv, pe care nu l-ar fi putut înlocui toate descântecele vraciului la un loc.

Adevărul era că şeful avea o indigestie clasa întâi, iar înghiţiturile de ceai cu care încerca s-o trateze rămâneau ineficiente.

În consecinţă, nu muri, spre marea bucurie a tribului său – însă familia Cascabel pierdu astfel prilejul de a asista la ceremoniile ce însoţesc înmormântarea unui suveran. De fapt, cuvântul înmormântare nu e potrivit pentru funeraliile indiene, în cadrul cărora corpul se suspendă în aer, la câteva picioare deasupra solului, în coşciug, ca să-i fie la îndemână pe lumea cealaltă, i se pun pipa, arcul şi săgeţile, rachetele pentru zăpadă şi blănurile mai mult ori mai puţin preţioase pe care le purta iarna. Apoi, ca pe un copilaş, vântul îl leagănă pe când el îşi doarme somnul de veci.

Familia Cascabel nu rămase decât douăzeci şi patru de ore la fortul Selkirk. Îşi luară rămas bun de la indieni şi de la funcţionari, ducând cu ei o minunată amintire a acelui prim popas pe malul fluviului. Trebuiră să urce în susul apei, pe un mal cam desfundat, unde caii se descurcau destul de greu. În sfârşit, la 27 iulie, şaptesprezece zile după plecarea lor din fortul Selkirk, Belle-Roulotte ajunse la fortul Yukon.

XIII.

O IDEE A CORNELIEI CASCABEL.

Prima parte a acestei etape, cuprinsă între fortul Selkirk şi fortul Yukon, vehiculul o făcuse urmând malul drept al fluviului. Se ţinuseră mai mult sau mai puţin aproape de apă, după cum puteau evita ocolurile numeroase ale acelui curs sinuos, care formează adeseori mlaştini impracticabile. Cel puţin aşa stau lucrurile pe această parte, căci pe stânga valea e mărginită de câteva dealuri nu prea înalte, prelungite spre nord-vest. Poate că ar fi fost greu să treacă peste unii afluenţi ai Yukonului, bunăoară peste Stewart, care e lipsit de bac, dacă n-ar fi profitat de faptul că în sezonul cald apa nu ajunge, în vaduri, decât până la genunchi. Oricum, domnul Cascabel şi ai săi s-ar fi trezit în mare încurcătură dacă n-ar fi fost cu ei Kayette. Cunoscând bine valea, ea le arătă locurile de trecere.

Era un adevărat noroc c-o aveau drept călăuză pe tânăra indiancă. De altminteri, şi ea era foarte bucuroasă să le fie de folos noilor săi prieteni, nespus de mulţumită că se afla într-o nouă familie, înduioşată de faptul că mai avea parte de nişte mângâieri materne, pe care le crezuse pierdute pentru totdeauna.

Spre mijlocul ţării, terenul, denivelat ici-colo de mici ridicături era tot împădurit. Dar locurile se deosebeau de cele din vecinătatea Sitkăi.

Clima aspră, cu opt luni de iarnă pe an, împiedică aici dezvoltarea vegetaţiei. Aşa că esenţele specifice acestor regiuni, cu excepţia unor plopi cu vârful arcuit, aparţin familiei coniferelor şi mestecenilor. Mai sunt apoi pâlcuri rare de sălcii plângătoare, pipernicite şi fără culoare, repede despuiate de vânturile tăioase ce bat dinspre Oceanul îngheţat. Pe traseul cuprins între fortul Selkirk şi fortul Yukon vânătoarea fusese de mare succes, aşa că nu era nevoie să se atingă de rezerve când îşi pregăteau alimentaţia zilnică. Iepurii erau atât de mulţi, încât rând pe rând începură să se cam sature de ei. În fond, îşi puteau face meniul mai variat, îmbogăţindu-l cu friptura de gâscă şi de raţă sălbatică, fără să mai vorbim de ouăle acelor zburătoare, pe care Sandre şi Napoléone le adunau de prin cuiburi. Iar Cornelia cunoştea atâtea moduri de preparare a ouălor – îşi făcea chiar un titlu de glorie din asta – încât puteau conta de fiecare dată pe o surpriză plăcută.

— Iată un ţinut unde ţi-e mai mare dragul să trăieşti, exclamă într-o zi Cuişoară, isprăvind de ronţăit un enorm spate de gâscă.

— Păcat că nu-i plasat în mijlocul Europei sau al Americii.

— Dacă ar fi între ţările cu mulţi locuitori, s-ar prea putea ca vânatul să fie mai rar, spuse domnul Serghei.

— Dacă nu cumva… răspunse Cuişoară.

O privire de-a patronului său îl făcu să tacă, scutindu-i pe ceilalţi de prostia pe care, cu siguranţă, se pregătea s-o rostească.

Cum pe câmpie se afla vânat din abundenţă, trebuie să mai spunem că în afluenţii Yukonului, râuri şi pârâuri, trăiau nişte peşti excelenţi, mai ales ştiuci splendide, pe care Sandre şi Cuişoară le prindeau cu undiţa. Nu-i costa decât oboseala, ori mai degrabă plăcerea de a pescui după pofta inimii, fără să cheltuiască pentru trofeele lor nici un bănuţ, nici un cent. Dar cheltuielile nu-l îngrijorau deloc pe tânărul Sandre. Nu era oare asigurat viitorul familiei Cascabel datorită lui? N-avea el faimoasa pepită? Nu

ascundea într-un ungher al vehiculului, numai de el ştiut, preţioasa piatră găsită în valea Caribu? Ba da! Iar până acum puştiul fusese destul de tare încât să nu spună nimic, aşteptând cu răbdare ziua când îşi putea transforma pepita în bani frumoşi, de aur. Cu câtă bucurie avea să-şi arate atunci avuţia Nu fiindcă – doamne fereşte–s-ar fi gândit, ca un egoist, s-o păstreze numai pentru el. Tatălui şi mamei sale, lor le-o destinase; era o avere care ar fi plătit cu vârf şi îndesat furtul comis în trecătorile Sierrei Nevada. Când Belle-Roulotte, după un şir de zile foarte călduroase, ajunse la fortul Yukon, ocupanţii vehiculului erau cu adevărat obosiţi. Hotărârâră, aşadar, să poposească o săptămână întreagă acolo.

— Aveţi toată libertatea s-o faceţi, observă domnul Serghei, – fiindcă Port Clarence se află la numai două sute de leghe de fort. Astăzi e abia 27 iulie, şi doar peste două-trei luni strâmtoarea va putea fi trecută pe gheaţă.

— În regulă, acceptă domnul Cascabel.

— Şi, dacă tot avem timp, să facem popas.

Hotărârea fu primită cu aceeaşi satisfacţie de personalul cu două picioare al vehiculului, ca şi de cel cu patru picioare.

Întemeierea fortului Yukon datează din anul 1847. Situat aproape de limita cercului polar, este cel mai vestic dintre posturile Companiei golfului Hudson. Întrucât se află pe teritoriul Alaskăi, compania este obligată însă să plătească o indemnizaţie anuală rivalei sale, Compania ruso-americană.

Abia în anul 1864 a fost începută construcţia clădirilor actuale, înconjurate de o palisadă. Totul era încă proaspăt când familia Cascabel ajungea la fortul Yukon, cu intenţia de a rămâne acolo câteva zile.

Agenţii companiei îi oferiră cu multă plăcere ospitalitate în incinta fortului. Era destul loc liber şi în curte, şi în hangare. Domnul Cascabel mulţumi prin câteva fraze pompoase, cât se poate de recunoscătoare, însă preferă să rămână în confortabila sa Belle-Roulotte. Dacă garnizoana

fortului nu era alcătuită din mai mult de douăzeci de agenţi, majoritatea americani, având şi câţiva indieni în serviciul lor, în schimb, pe malurile Yukonului, indigenii se numărau cu sutele.

Fiind un punct central din Alaska, acolo se ţinea, de fapt, târgul cel mai căutat de negustorii interesaţi de comerţul cu piei şi blănuri. Acolo dădeau năvală diversele triburi ale provinciei, koch-a-kuchin, an-kuchin, tatanchok, tanana şi mai ales indienii care alcătuiesc populaţia cea mai importantă a regiunii, co-yukonii de pe malurile marelui fluviu.

Cum se vede, poziţia fortului este foarte avantajoasă pentru schimbul de mărfuri. E construit în unghiul format de Yukon la confluenţa cu râul Porcupine. Acolo fluviul dă naştere la cinci canale ce îngăduie traficanţilor să pătrundă mai uşor în interiorul ţinutului şi să facă negoţ până şi cu eschimoşii de pe râul Mackenzie.

Astfel, reţeaua de apă e brăzdată de ambarcaţiuni care urcă sau coboară, mai ales de aşa-numitele „baidare”, un fel de bărci uşoare din piele unsă cu ulei şi cu cusăturile gresate pentru mai multă etanşeitate. Cu aceste bărcuţe fragile indigenii se aventurează pe trasee uluitoare, fără să se dea în lături, de altfel, să le care în spate când vreo cascadă ori vreun baraj le împiedică navigaţia.

Însă ambarcaţiunile nu pot fi folosite decât cel mult.trei luni pe an. În restul anului, apa stă sub o crustă groasă de gheaţă. Atunci baidara îşi schimbă numele în acela de sanie. E un vehicul cu vârful curbat ca prora unei bărci, legat cu curele din piele de elan şi tras de câni sau de reni, putând fi manevrat foarte rapid. Cât despre pietoni, cu rachetele lor lungi în picioare, ei se deplasează şi mai repede încă.

Tot norocos, domnul Cascabel! Ajunsese tocmai la momentul potrivit la fortul Yukon, pentru că târgul de blănuri era în plină desfăşurare, în jurul factoriei îşi făcuseră tabăra sute şi sute de indieni.

— Să mă ia naiba dacă n-o să profităm de treaba asta, exclamă el.

— E un bâlci adevărat, şi să nu uităm că noi suntem artişti de bâlci. Acum ori niciodată, să le arătăm de ce suntem în stare! Vezi vreun inconvenient, domnule Serghei?

— Niciunul, prietene, răspunse domnul Serghei. Dar mă îndoiesc că aţi putea face încasări bune.

— Aş! Au să acopere, oricum, cheltuielile, de vreme ce nu-cheltuim nimic.

— Cât se poate de adevărat, acceptă domnul Serghei. Şi totuşi, mă întreb, în ce fel speri să-şi plătească locul aceşti vajnici indieni lipsiţi şi de bani americani, şi de cei ruseşti…

— Ei bine, au să plătească în piei de vidră, de castor, în sfârşit care cu ce poate. Pentru noi, primul folos pe care-l tragem din aceste reprezentaţii e faptul că ne dezmorţim un pic muşchii, fiindcă tare mi-e teamă ca nu cumva articulaţiile noastre să înceapă să-şi piardă supleţea! Şi, cum trebuie să ne justificăm reputaţia la Perm şi la Nijni, n-aş dori ca trupa mea să înregistreze un fiasco atunci când va debuta în patria dumitale… Aş muri, domnule Serghei! Da, da, aş muri cu adevărat.

Fortul Yukon, cel mai important din regiune, ocupă o suprafaţă destul de întinsă pe malul drept al fluviului. E un fel de patrulater alungit, întărit în fiecare colţ cu turnuri pătrate, semănând puţin cu morile acelea montate pe pivot, pe care le întâlneşti în nordul Europei, în interior sunt diverse clădiri unde locuiesc funcţionarii companiei şi familiile lor; mai sunt apoi două hangare mari, închise, cu un însemnat stoc de blănuri: jderi, castori, vulpi negre şi argintii, fără să mai punem la socoteală produsele de mai mică valoare.

Viaţă grea şi monotonă duc oamenii aceia! Alimentaţia lor se bazează cel mai adesea, pe carnea de elan, uneori şi de ren, fiartă sau friptă. Alte mărfuri trebuie aduse de la factoria York, din zona golfului Hudson, aşadar de la şase-

şapte sute de leghe depărtare, şi se înţelege că sosesc destul de rar.

După-amiază, când sălaşul le era aşezat, domnul Cascabel şi familia sa se duseră să le facă o vizită indigenilor instalaţi întreYukon şi Porcupine.

Câtă diversitate la locuinţele acelea improvizate, fiecare după obiceiurile tribului căruia îi aparţinea! Colibe din scoarţă şi piei, susţinute de pari şi acoperite cu crengi; corturi făcute dintr-un fel de pânză de fabricaţie indiană; bărci din panouri care se montează şi se demontează, după nevoile momentului.

Şi ce costume pestriţe! Unii cu haine de piele, alţii cu haine din bumbac, dar toţi cu ghirlande de frunze în jurul capului, ca să se apere de înţepăturile ţânţarilor. Îmbrăcate cu o fustă având în partea de jos un model în careuri, femeile îşi împodobesc faţa cu scoici. Bărbaţii poartă nişte ace cu care, iarna, îşi prind haina lungă din piele de elan, cu blană înăuntru. Ambele sexe îşi expun, în plus, şiraguri de perle false, apreciate exclusiv pentru mărimea lor. Între triburi se remarcă indienii tanana, uşor de recunoscut după feţele lor vopsite în culori ţipătoare, după penele prinse în păr, după mărgelele din argilă roşie, vesta de piele, pantalonii din blană de ren, după puşca lungă, cu cremene, şi cornul pentru pulbere încrustat cu deosebită migală.

În loc de bani, indienii aceştia folosesc cochilii de dentalium, pe care le regăseşti până şi la indigenii din arhipelagul Vancouver. Ei şi le atârnă de cartilajul nasului, scoţându-le atunci când au de plătit ceva.

— Iată un portmoneu ieftin, zise Cornelia. Şi e sigur că n-ai cum să-l pierzi…

— Numai dacă nu cumva îţi cade nasul, observă, cu înţelepciune, Cuişoară.

— Lucru care s-ar putea întâmpla foarte uşor în iernile geroase, spuse domnul Cascabel. Pe scurt, adunătura aceea de localnici oferea un spectacol cu totul original. Se înţelege că domnul Cascabei intrase în legătură cu unii

dintre indieni, întrucât cunoştea puţin dialectul chinuk, iar domnul Serghei îi întreba şi le răspundea în ruseşte. Timp de câteva zile, se făcu un comerţ foarte activ între vânători şi reprezentanţii companiei. Dar trupa Cascabel încă nu avusese ocazia să-şi prezinte talentele într-un spectacol public.

Totuşi, indienii aflaseră că aveau de-a face cu o familie de francezi şi că membrii ei se bucurau de o mare reputaţie în ce priveşte demonstraţiile de forţă şi scamatoriile. În fiecare seară veneau grămadă la Belle-Roulotte, s-o admire. Nu mai văzuseră niciodată un asemenea vehicul, pictat în culori atât de vii. Le plăcea mai ales fiindcă se deplasa cu multă uşurinţă – lucru de care era firesc ca nomazii să se intereseze în mod deosebit. Şi poate că, în viitor, n-ar trebui să ne mirăm auzind de apariţia unor colibe indiene pe roţi. Iar după casele mişcătoare, vin la rând satele ambulante. E de la sine înţeles că în asemenea condiţii noii veniţi erau datori cu o reprezentaţie extraordinară. Prin urmare, hotărâră că spectacolul urma să fie dat „la cererea unanimă a indienilor din fortul Yukon”.

Indigenul cu care domnul Cascabel făcuse cunoştinţă încă din primele zile era un „tyhi”, adică şef de trib. Bărbat arătos, de vreo cincizeci de ani, părea foarte inteligent şi în acelaşi timp plin de şiretenie. Venise de mai multe ori la Belle-Roulotte ca să le spună cât de bucuroşi ar fi indienii să asiste la exerciţiile familiei de saltimbanci.

Acest tyhi era cel mai adesea însoţit de un indian în etate de treizeci de ani, pe nume Fir Fu (suplu şi agil). Era vrăjitorul tribului, un jongler excelent, cunoscut bine în toată regiunea Yukonului.

— Aşadar, un confrate de-al nostru, exclamă domnul Cascabel când şeful i-l prezentase pentru prima dată.

Şi toţi trei, după ce sorbiră împreună nişte băuturi specifice ţinutului, fumară pipa păcii.

Tocmai în urma acelor întrevederi, la care tyhi stăruise insistent ca trupa să prezinte un spectacol, domnul

Cascabel îl fixă pe data de 3 august. Conveniră ca indienii să-şi dea şi ei concursul, fiind dornici să nu rămână mai prejos decât europenii în ce priveşte forţa, îndemânarea şi sprinteneala.

Lucrul acesta nu trebuie să mire: în Far West, şi la fel în provincia Alaska, indienii sunt mari amatori de jocuri şi de acrobaţii, între care intercalează farse şi mascarade executate cu pricepere.

Prin urmare, la data indicată, prin mulţimea spectatorilor adunaţi putu fi văzut un grup alcătuit din vreo şase indigeni cu feţele acoperite de măşti mari din lemn, îngrozitor de hidoase. Asemeni manechinelor groteşti purtate la carnavaluri, şi acestora li se puteau pune în mişcare gura şi ochii cu ajutorul unor sfori – ceea ce dădea impresia de viaţă în cazul unor figuri oribile, majoritatea terminate prin ciocuri de păsări. Cu greu ne-am putea imagina la ce perfecţiune ajungeau în ce priveşte strâmbăturile, încât maimuţa John Bull ar fi avut de unde să ia lecţii folositoare.

Nu mai trebuie să spunem că domnul şi doamna Cascabel, Jean, Sandre, Napoleone şi Cuişoară îşi îmbrăcaseră pentru acea împrejurare costumele de circ. Locul ales era un câmp întins, mărginit de copaci, unde Belle-Roulotte ocupa fundalul, ca într-un decor de teatru, în faţă se aşezaseră agenţii de la fortul Yukon, cu soţiile şi copiii lor. Pe margini, câteva sute de indieni, bărbaţi şi femei, alcătuiau un semicerc şi fumau în aşteptarea spectacolului.

Indigenii mascaţi, care trebuiau să participe la exerciţii, se ţineau ceva mai la o parte. La momentul potrivit, Cuişoară apăru pe platforma vehiculului cu gluma sa obişnuită:

— Domnilor indieni şi doamnelor indience, o să vedeţi ce-o să vedeţi… şi aşa mai departe.

Dar, întrucât nu vorbea în limba chinuk, e mai mult decât probabil ca tiradele lui fanteziste să nu fi fost deloc gustate de spectatori.

Ce pricepură, totuşi, erau scatoalcele tradiţionale, administrate cu dărnicie de patronul său, şi picioarele în

locul cuvenit, din care îşi primi obişnuita porţie cu resemnarea măscăriciului angajat pentru o asemenea treabă.

Când prologul luă sfârşit, domnul Cascabel salută asistenţa, apoi spuse:

— Acum e rândul animalelor.

Cânii Wagram şi Marengo, intraţi în arena amenajată lângă Belle-Roulotte, îi încântară pe indigeni, care nu prea erau obişnuiţi cu exerciţiile ce pun în evidenţă inteligenţa animalelor. Iar când John Bull îşi execută acrobaţiile pe spinarea prepelicarului şi a canişului, o făcu atât de abil şi cu o înfăţişare atât de hazlie, încât reuşi să învingă gravitatea indienilor.

În timpul ăsta, Sandre sufla neobosit în trompetă, cât putea de tare, Cornelia manevra tamburina, iar Cuişoară bătea toba. Dacă locuitorii Alaskăi rămâneau eventual nelămuriţi, de acum înainte, în privinţa impresiei deosebit de puternice pe care o poate produce o orchestră europeană, înseamnă că simţul artistic le lipsea cu desăvârşire. Până atunci, grupul mascat nu făcuse nici o mişcare, socotind, de bună seamă, că încă nu venise momentul să intre în scenă, îşi aştepta rândul.

— Domnişoara Napoléone, dansatoare pe sârmă, strigă Cuişoară într-o portavoce. Iar fetiţa, condusă de ilustrul ei tată, se arătă publicului.

Mai întâi dansă cu o graţie răsplătită prin numeroase aplauze, care nu luară deloc înfăţişarea unor strigăte ori bătăi în palme, ci a unor simple clătinări din cap, la fel de semnificative. Acelaşi lucru se întâmplă când o văzură cum se avânta pe o sârmă întinsă între doi stâlpi, umblând, alergând, sărind acolo cu o uşurinţă admirată în mod deosebit de indieni,

— E rândul meu, strigă tânărul Sandre.

Şi iată-l că vine, salută pocnindu-şi ceafa, se îndoaie, se răsuceşte, se dislocă, se contorsionează, se dezmembrează şi se dă peste cap, făcându-şi picioare din mâni şi mâni din

picioare; e când şopârlă, când broască şi îşi încheie exerciţiile cu un dublu salt mortal. Încă o dată avu succesul dintotdeauna. Dar abia mulţumise publicului, aplecându-şi capul până la picioare, că un indian de vârsta lui se desprinse de grup şi se prezentă, după ce îşi scosese masca.

Şi toate exerciţiile abia făcute de Sandre indigenul acela le execută cu o elasticitate şi o siguranţă în mişcări pe măsura oricăror exigenţe ale artei de acrobat. Chiar dacă-i lipsea graţia arătată de mezinul familiei Cascabel, era în schimb la fel de uluitor. Aşa că stârni cele mai entuziaste clătinări din cap ale localnicilor.

Putem fi siguri că trupa din Belle-Roulotte avu bunul simţ să aplaude laolaltă cu spectatorii. Dar, nevrând să rămână mai prejos, domnul Cascabel îi făcu semn lui Jean săşi înceapă jongleriile în care el îl considera imbatabil. Jean simţi că trebuia să apere onoarea familiei, încurajat de domnul Serghei printr-un gest şi de Kayette printr-un zâmbet, îşi apucă pe rând sticlele, farfuriile, bilele, cuţitele, discurile, bastoanele şi am putea spune că se întrecu pe sine însuşi, jonglând cu toate acele obiecte.

Domnul Cascabel nu se putu abţine să nu le arunce indienilor o privire plină de satisfacţie, în care se citea şi puţină sfidare, întorcându-se spre grupul mascat, părea că spune:

— Ei bine, faceţi şi voi aşa!

Invitaţia fu pricepută, de bună seamă, fiindcă – la un semn al lui tyhi – un alt indian, scoţându-şi masca, se desprinse de grup.

Era vrăjitorul Fir Fu. Şi el avea de apărat, o dată cu propria sa reputaţie, onoarea tribului.

Aşa că, luând unul după altul obiectele folosite de Jean, repetă pe rând exerciţiile rivalului său şi făcu să se încrucişeze prin aer cuţitele şi sticlele, discurile şi inelele, bilele şi bastoanele. Şi trebuie să mărturisim că totul îi reuşi

la fel de elegant şi cu o precizie a mânilor care o egala pe a lui Jean Cascabel.

Obişnuit să nu-şi admire decât patronul şi familia acestuia, Cuişoară era de-a dreptul zăpăcit, – cu ochii cât cepele şi urechile cât propria sa pălărie. De data asta domnul Cascabel nu aplaudă decât din politeţe şi din vârful degetelor.

— Drace! murmură el. Merg bine, pieile astea roşii. Ca să vezi! Nişte inşi fără educaţie… Ei bine, o să le arătăm noi!

De fapt, era foarte descumpănit că dăduse peste concurenţi acolo unde se aştepta să găsească numai admiratori. Şi ce concurenţi? Simpli indigeni din Alaska, altfel zis nişte sălbatici! Amorul său propriu de artist era cât se poate de şifonat. Ce naiba! Ori era saltimbanc, ori nu!

— Haideţi, copii, la piramida umană, strigă cu o voce răsunătoare. Se repeziră cu toţii spre el, ca la un asalt. Se proptise zdravăn în pământ, cu picioarele depărtate, cu şoldurile pregătite, cu pieptul scos în afară. Pe umărul drept i se caţără Jean, sprinten, dându-i mâna lui Cuisoară, ajuns pe umărul stâng. Sandre i se urcase chiar pe cap, iar deasupra lui, Napoléone încununa edificiul, trimiţând sărutări mulţimii. Abia fusese construită piramida franceză, că altă piramidă, cea indigenă, se şi înălţa în faţa ei. Fără să-şi mai scoată măştile, grupul se aranjase nu în formaţie de cinci, ci de şapte, depăşind cu un etaj familia Cascabel. Piramidă contra piramidă!

Acum izbucniră strigăte şi urale, semn că indienii îşi aclamau triburile. Bătrâna Europă era învinsă de tânăra Americă – şi încă de care Americă? Cea a co-yuko-nilor, a neamurilor tanana şi tatanchok!

Ruşinat şi încurcat, domnul Cascabel făcu o mişcare greşită şi era cât pe ce să-şi răstoarne familia.

— Ah! Aşa deci, zise el după ce scăpă de povară.

— Calmează-te, prietene, îl sfătui domnul Serghei. Nu merită…

— Nu merită! Se vede că nu eşti artist, domnule Serghei!

Apoi, întorcându-se spre soţie, strigă:

— Hai, Cornelia, luptele libere! O să vedem care dintre sălbaticii ăştia va cuteza să se măsoare cu „învingătoarea din Chicago…

Doamna Cascabel nu se clinti.

— Ce-i, Cornelia?

— Nu, César!

— Nu vrei să lupţi cu maimuţele astea şi să salvezi onoarea familiei?

— Am s-o salvez, se mulţumi să spună Cornelia. Las' pe mine. Am o idee!

Iar când femeia aceea uluitoare avea o idee, era mai bine s-o laşi să şi-o pună în aplicare decât s-o contrazici. Şi ea fusese la fel de uimită ca şi soţul ei de reuşitele indienilor, aşa că poate le pregătea o farsă în stilul său propriu. într-adevăr, Cornelia reintrase în Belle-Roulotte, lăsându-şi soţul plin de nelinişte, oricâtă încredere ar fi avut în inteligenţa şi imaginaţia muierii lui. După două minute, doamna Cascabel reapăru şi înainta spre grupul de indieni care o aştepta.

Apoi, adresându-se principalului funcţionar al fortului, îl rugă să repete indienilor ce spunea ea.

Şi iată ce traduse acesta, cuvânt cu cuvânt, în limbajul vorbit în provincia Alaska:

— Indieni şi indience, în exerciţiile de forţă şi de îndemânare aţi dovedit talente ce merită o răsplată, iar eu vă aduc răsplata aceasta.

Linişte totală şi atenţie sporită în adunare.

— Îmi vedeţi mânile, reluă Cornelia.

— Au fost strânse de nenumărate ori de cele mai de seamă persoane din lumea veche, îmi vedeţi obrajii? Deseori i-au sărutat cei mai puternici suverani ai Europei! Ei bine, aceste mâni şi aceşti obraji vă aparţin! Indieni din America, veniţi să le luaţi, veniţi să-i sărutaţi!

Şi vă pot garanta că indigenii nu aşteptară deloc să se lase rugaţi. Când ar mai fi avut ocazia să sărute mânile unei femei atât de superbe?

Unul dintre ei, un tanana chipeş, înainta şi apucă mâna întinsă de Cornelia… Ce strigăt scoase, în urma unei scuturături ce-l făcu să se răsucească de nenumărate ori!

— Ah, Cornelia, exclamă domnul Cascabel.

— Am priceput şi te admir!

În timpul acesta, domnul Serghei, Jean, Sandre, Napoléone şi Cuişoară râdeau de se prăpădeau de festa pe care extraordinara femeie le-o juca localnicilor.

— Altul la rând, zise ea cu braţele întinse spre asistenţă. Altul la rând!

Acum indienii ezitau, gândindu-se la vreun fenomen supranatural. Totuşi, şeful lor, tyhi, se decise. Se duse încet spre Cornelia, se opri la doi paşi de impunătoarea ei persoană, însă o privi cu un aer cât se poate de neliniştit.

— Hai, bătrâne, îi strigă domnul Cascabel.

— Haide, un pic de curaj! Sărut-o pe doamna!

Nu-i chiar aşa de greu, ba e chiar plăcut.

Întinzând mâna, tyhi se mulţumi să atingă doar degetul frumoasei europene. Altă scuturătură, apoi urletele şefului, gata-gata să cadă pe spate, şi adâncă stupefacţie în public. Dacă te zguduia în aşa hal numai când atingeai mâna doamnei Cascabel, ce s-ar mai fi întâmplat în caz că te hotărai s-o săruţi pe femeia aceea nemaipomenită, ai cărei obraji „primiseră sărutul celor mai puternici suverani din Europa.”

Ei bine, se găsi totuşi un curajos dispus să accepte riscul. Era vrăjitorul Fir Fu. El se credea pesemne la adăpost de orice farmece. Aşa că veni şi se postă în faţa Corneliei. Apoi se învârti o dată în jurul ei şi, încurajat de îndemnurile indigenilor, o luă în braţe, sărutând-o apăsat pe faţă.

De astă dată urmă o serie întreagă de tumbe. Jonglerul se preschimbase subit în acrobat! După două salturi pe cât de periculoase, pe atât de involuntare, ateriza în mijlocul grupului său, zăpăcit.

Ca să producă un astfel de efect asupra vrăjitorului şi a celorlalţi indigeni, Cornelia nu trebuise decât să apese pe

butonul unei mici pile electrice pe care o avea în buzunar. Da!

O mică pilă portabilă, pentru rolul „femeii electrice.

— Ah, femeie… Femeie! exclamă soţul ei strângând-o în braţe fără să i se întâmple nimic, în faţa indienilor năuciţi. Eşti aşa de descurcăreaţă… aşa de…

— Descurcăreaţă şi electrică, adăugă domnul Serghei.

Într-adevăr, ce altceva puteau crede indienii decât că femeia aceea ieşită din comun era în stare să se joace cu trăsnetul după bunul ei plac? Abia îi atingeai mâna şi te fulgera, în mod precis, nu putea fi altcineva decât soaţa Marelui Spirit, care binevoise să coboare pe pământ şi să se căsătorească, a doua oară, cu domnul Cascabel!

XIV.

DE LA FORTUL YUKON LA PORT CLARENCE.

În seara acelei memorabile reprezentaţii, într-o discuţie la care asista toată familia, se hotărî ca plecarea să aibă loc a doua zi.

Evident că – după cum cugeta pe bună dreptate domnul Cascabel – dacă ar fi avut nevoie de angajaţi pentru trupă, greutatea consta doar în alegerea lor dintre indigenii aceia din Alaska. Oricât ar fi suferit amorul său propriu, trebui să recunoască faptul că indienii aveau minunate înclinaţii pentru acrobaţie. Ca gimnaşti, săritori, clovni, echilibrişti, jongleri, ar obţine succese frumoase în orice ţară din lume. Sigur că talentul le-ar trebui întreţinut prin muncă intensă; dar natura a făcut destul de mult pentru ei, creându-i viguroşi, supli, îndemânatici. Ar fi fost nedrept să nu admiţi că se arătaseră la înălţimea trupei Cascabel. Din fericire, ultimul cuvânt rămăsese al familiei, datorită prezenţei de spirit a „reginei femeilor electrice”.

E iarăşi adevărat că angajaţii fortului – nişte amărâţi ignoranţi în marea lor majoritate – fuseseră tot atât de surprinşi ca şi indienii de ceea ce se petrecea înaintea lor. Se conveni, însă, ca nici lor să nu li se dezvăluie secretul acelui fenomen, pentru ca nimic din faima Corneliei să nu

se ştirbească. Se înţelege că a doua zi, când apărură în vizită ca de obicei, nu îndrăzneau să se apropie prea mult de stăpâna fulgerelor, care îi primi în schimb cu cel mai fermecător surâs. Îi strânseră mâna doar după vizibile ezitări. Acelaşi lucru se întâmplă cu tyhi şi cu vraciul, foarte interesaţi de un secret din care ar fi putut trage profit, - erescându-şi astfel prestigiul printre triburile indiene. Odată terminate pregătirile de plecare, domnul Cascabel şi ai săi îşi luară rămas bun – de la cei ce i-au primit – în dimineaţa de 6 august, iar atelajul, odihnit cum se cuvine, o apucă în direcţia vest, coborând în lungul malului drept al fluviului. Domnul Serghei şi Jean studiaseră cu multă atenţie harta. Puteau profita şi de îndrumările speciale ale tinerei indience. Kayette cunoştea cea mai departe dintre satele prin care urmau să treacă şi, după cum spunea ea, nici un curs de apă n-avea să le împiedice prea mult înaintarea.

De altfel, încă nu se punea problema să se abată de la valea Yukonului. Aveau să ţină mai întâi malul drept al fluviului până la postul Nelu, trecând prin satul Nuclakayette. Apoi, de la Nuclakayette până la fortul Noulato mai aveau de parcurs optzeci de leghe. Vehiculul urma să părăsească atunci Yukonul, tăind-o de-a dreptul spre vest. Timpul era încă bun, zilele calde, cu toate că în timpul nopţii temperatura scădea simţitor. Prin urmare, dacă nu apăreau întârzieri neprevăzute, domnul Cascabel era sigur că va ajunge la Port Clarence înainte ca iarna să le pună în cale obstacole de netrecut. Poate va fi de mirare că o asemenea călătorie se făcea în condiţii relativ uşoare. Dar, oare, ar trebui să se întâmple altfel într-o zonă de şesuri, când timpul rămâne bun, iar ziua lungă şi clima blânda îi favorizează pe călători? N-avea să mai fie aşa dincolo de strâmtoarea Bering, unde stepele siberiene se întind până la orizont, acoperite cât vezi cu ochii de zăpezile iernii, cu suprafaţa spulberată de rafalele vântului. Într-o seară, cum

tocmai vorbeau despre pericolele aflate în faţă, încrezătorul Cascabel exclamă:

— Ei, o să ne descurcăm noi cumva!

— Sper că va fi aşa, răspunse domnul Serghei.

— Vă sfătuiesc însă ca, îndată ce puneţi piciorul pe ţărmul siberian, s-o luaţi neîntârziat spre sud-vest, ca să ajungeţi în ţinuturi unde Belle-Roulotte va suferi mai puţin din cauza frigului.

— Chiar asta avem de gând să facem, domnule Serghei, zise Jean.

— Şi va fi cu atât mai bine, prieteni, cu cât de siberieni n-aveţi de ce să vă temeţi, numai dacă nu cumva… vorba lui Cuişoară… v-aţi aventura printre triburile de pe coasta nordică. De fapt, marele vostru inamic o să fie frigul.

— Nu ne ia pe nepregătite, spuse domnul Cascabel.

— O să mărşăluim fără grijă, cu un singur regret, domnule Serghei: acela că nu ne continuăm drumul împreună.

— Da, o să ne pară tare rău, adăugă Jean.

Domnul Serghei îşi dădea seama cât de mult se ataşase de el familia aceea şi cât de aproape îi simţea la rândul său. Pe măsură ce zilele treceau în această intimitate, legăturile lor afective se întăreau tot mai mult. Despărţirea ar fi fost dureroasă, şi oare aveau să se mai întâlnească vreodată în viaţă, din moment ce soarta le prezisese existenţe atât de diferite? Mai mult, domnul Serghei urma s-o ia cu sine pe Kayette, dar observase simpatia lui Jean faţă de tânăra indiancă. Oare domnul Cascabel remarcase şi el sentimentul acela atât de puternic la fiul său? Era o întrebare la care domnul Serghei nu putea răspunde, în ce-o privea pe Cornelia, din timp ce minunata femeie nu adusese niciodată vorba despre asta, el găsi de cuviinţă că trebuia să păstreze aceeaşi rezervă. Cui i-ar fi folosit explicaţia? Pe fiica adoptivă a domnului Serghei o aştepta un alt viitor, iar sărmanul Jean îşi făcea speranţe ce nu se puteau împlini.

În fine, călătoria se desfăşura fără obstacole mari, fără prea multă oboseală. Aveau să ajungă la Port Clarence mai înainte ca strâmtoarea Bering să fi îngheţat, iar acolo urmau să facă un popas mai lung. Nu era nevoie, aşadar, ca oamenii şi caii să se ostenească din cale-afară.

Cu toate acestea, oricând putea să apară un accident neprevăzut. Un cal rănit ori bolnav, o roată stricată ar fi reprezentat o serioasă încurcătură pentru Bel-le-Roulotte. Era bine, fără îndoială, să fie cât se poate de prevăzători.

În primele trei zile, traseul ţinu cursul fluviului, care se îndrepta spre vest. Când Yukonul începu, însă, s-o cotească spre sud, apreciară că trebuiau să se menţină pe linia paralelei şaizeci şi cinci (latitudinea oraşului Trondheim din Norvegia.) În locul pomenit, fluviul era foarte sinuos, iar valea se îngusta simţitor între nişte dealuri mai joase, trecute pe hartă cu numele de „metereze”, din cauza formei de bastion pe care o aveau.

Nu le fu prea uşor să iasă din labirintul acela şi îşi luară toate măsurile de siguranţă pentru ca vehiculul să nu se accidenteze, în trecătorile prea abrupte îl descărcară parţial, puseră umărul la roţi, şi asta cu atât mai mult cu cât „se părea că nu prea erau rotari prin regiune”, cum spunea domnul Cascabel.

Mai avură de trecut şi câteva pâraie, între care Nocolocargout, Shetehaut, Klakencot. Din fericire, apele lor nu erau prea adânci în acel anotimp şi vadurile puteau fi găsite cu uşurinţă.

Indienii erau puţini, mai deloc în aceste părţi ale provinciei, odinioară cutreierate de triburi aparţinând Oamenilor de Mijloc, acum aproape dispărute. Din când în când trecea câte o familie aflată în drum spre ţărmul sud-vestic, pentru pescuitul de toamnă. Alteori întâlneau vânzători de blănuri, venind dinspre vărsarea Yukonului şi îndreptându-se spre diferite posturi ale Companiei ruso-americane. Se uitau miraţi la vehiculul pictat în culori vii şi la cei pe care îi transporta. Apoi, după o urare de drum

bun, îşi continuau mersul spre est. La 13 august Belle-Koulotte sosi în satul Nuclakayette, la o sută douăzeci de leghe distanţă de fortul Yukon. La drept vorbind, localitatea nu e decât o factorie destinată comerţului cu blănuri, iar angajaţii sunt exclusiv ruşi. Veniţi din diverse puncte ale Rusiei asiatice şi de pe litoralul Alaskăi, ei îşi dau interesul să facă acolo concurenţă cumpărătorilor de la Compania golfului Hudson. Prin urinare, Nuclakayette e un punct de achiziţie unde indigenii îşi duc blănurile adunate în timpul iernii.

Îndepărtat de fluviu, ca să evite numeroasele lui coturi, domnul Cascabel ajunsese iarăşi la el în dreptul acelui sat, situat într-un loc foarte plăcut, între nişte dealuri scunde, înveselite de verdele copacilor.

Câteva colibe de lemn se grupau în jurul palisadei ce apăra fortul. Prin lunca înverzită murmurau pârâiaşe. Două sau trei bărci erau trase la malul Yukonului. Totul producea plăcere ochiului şi invita la popas. Cât despre indieni, cei din împrejurimi făceau parte din neamul tanana, tipul cel mai frumos, cum am mai spus, din Alaska septentrională. Oricât de îmbietor era locul, Belle-Roulotte nu rămase acolo decât douăzeci şi patru de ore. Atâta considerară că le ajungea cailor, de altfel destul de menajaţi. Domnul Cascabel intenţiona să accepte o oprire de mai lungă durată la Noulato, fort mai important şi mai bine aprovizionat, unde aveau toate şansele să facă diverse cumpărături necesare călătoriei prin Siberia.

E inutil să mai spunem că domnul Serghei şi Jean, uneori însoţiţi de Sandre, nu scăpau ocazia să vâneze din mers. Găseau şi pe acolo vânat mare, elani şi reni gonind peste câmpie şi căutând adăpostul pădurii, ori al pâlcurilor de copaci frecvent întâlnite în zonă. În locurile mlăştinoase, gâştele şi raţele sălbatice, becaţele şi alte zburătoare constituiau şi ele prăzi apreciate. Vânătorii izbutiră să împuşte până şi câteva perechi de bâtlani, în general mai puţin apreciaţi din punct de vedere culinar.

Şi totuşi, după cum spunea Kayette, bâtlanul este destul de preţuit de indieni – mai ales când n-au altceva de pus în gură. Făcură încercarea la prânzul din 13 august. Cu tot talentul Corneliei – şi se ştie cât de bine gătea – carnea rămânea seacă şi tare. Nu fu acceptată fără proteste decât de Wagram şi Marengo, care se ospătară cu ea, până la ultimul os.

E -adevărat că, în perioade de foamete, indigenii se mulţumesc cu bufniţe, cu şoimi şi chiar cu jderi. Dar numai pentru că n-au încotro, trebuie să recunoaştem. În 14 august, Belle-Roulotte trebui să se strecoare prin şerpuiturile unei trecători mai înguste, printre nişte dealuri destul de abrupte, aflate în lungul fluviului. De data asta defileul era atât de povârnit, cu atâtea praguri, de parcă ar fi fost albia surpată a unui torent, în ciuda măsurilor de prevedere, accidentul se produse totuşi. Din fericire, nu se rupse vreo roată, ci una dintre hulube. Aşa că reparaţia nu dură prea mult şi câteva capete de funie fură suficiente ca să se îndrepte stricăciunile.

După ce trecură de satul Suquongilla, situat pe o parte a fluviului, şi de Newicargout, sat aşezat pe partea cealaltă, chiar pe râul cu acelaşi nume, nu mai întâmpinară greutăţi. Dealurile se terminaseră. Un platou larg se întindea cât vedeai cu ochii. Trei sau patru râuleţe îl brăzdau cu albiile lor complet secate în anotimpul acela cu ploi rare. Însă în perioada furtunilor şi a zăpezilor, ar fi fost imposibil să înaintezi pe acolo. Pe când traversau una din văile unde apa avea abia un picior adâncime, domnul Cascabel observă un dig care o zăgăzuia.

— Ei, zise el, – dacă au făcut aici un dig, puteau foarte bine să facă şi un pod. Ar fi fost mai folositor când cresc apele.

— Cu siguranţă, tată, răspunse Jean.

— Numai că inginerii care au construit digul ăsta nar fi fost în stare să construiască un pod.

— Şi de ce, mă rog?

— Fiindcă sunt nişte ingineri cu patru picioare: sunt castori.

Jean nu se înşela şi aveai de ce să admiri munca acelor animale active, care au grijă săşi clădească digul ţinând seama de curent şi să-i dea înălţimea în raport cu nivelul cel mai scăzut al râului. Până şi înclinarea digului fusese calculată în aşa fel încât construcţia să reziste mai bine la presiunea apei.

— Şi totuşi, exclamă Sandre, – castorii ăştia nu s-au dus la şcoală, să înveţe…

— Nici n-aveau nevoie, răspunse domnul Serghei. La ce-ţi foloseşte ştiinţa, care mai greşeşte uneori, când ai instinctul ce nu greşeşte niciodată! Castorii fac digul ăsta, băiete, aşa cum furnicile îşi fac furnicarul, cum păianjenii îşi ţes pânza, cum albinele îşi aşază mierea în faguri, în sfârşit, aşa cum copacii şi arbuştii produc fructe şi flori. Nici o ezitare în ce-i priveşte şi, de asemenea, nici un progres. De altfel, progresul e inutil în acest gen de lucrări. Castorul de azi construieşte cu aceeaşi perfecţiune ca primul castor apărut pe glob. A tinde spre perfecţiune nu ţine de animale, e ceva propriu omului şi numai el se poate înălţa din progres în progres, în domeniul artelor, al industriei, al ştiinţelor. Prin urmare, să admirăm fără rezerve minunatul instinct al animalelor, care le ajută să facă asemenea lucruri. Dar lucrurile acestea nu le putem considera decât nişte opere ale naturii.

— Aşa este, domnule Serghei, spuse Jean, – şi vă înţeleg prea bine observaţia. Aici se află deosebirea între instinct şi raţiune, în fond, raţiunea e superioară instinctului, chiar dacă uneori ne-ar putea înşela…

— Incontestabil, amice, răspunse domnul Serghei.

— Dar, dacă descoperim mereu greşelile şi le reparăm, asta înseamnă că suntem pe calea progresului.

— În orice caz, eu repet ce-am spus, vorbi Sandre.

— Animalele nu trebuie să meargă la şcoală.

— De acord, însă oamenii rămân şi ei nişte animale dacă nu se duc la şcoală, aprecie domnul Serghei.

— Bine, bine, spuse Cornelia – mereu practică atunci când era vorba de lucruri ţinând de gospodărie.

— Oare castorii se mâncă?

— Sigur că da, răspunse Kayette.

— Eu chiar am citit undeva că, la acest animal, coada e excelentă, adăugă Jean. Nu putură verifica informaţia, deoarece nu erau castori în râu, ori, dacă erau, nu se dădeau prinşi.

Ieşind din albia lui Milocargout, Belle-Roulotte trecu prin satul Sacherteloutain, în plin ţinut al indienilor co-yukon. Sfătuiţi de Kayette, trebuiră să-şi ia unele măsuri de prevedere în relaţiile cu aceşti indigeni, datorită înclinaţiilor lor înnăscute pentru furt. Cum ei se îngrămădeau în jurul vehiculului, avură grijă să nu-i lase să pătrundă în interior. De altfel, nişte frumoase podoabe de sticlă, oferite cu dărnicie principalilor şefi ai tribului, avură un efect salutar, încât o scoaseră la capăt fără neplăceri. Itinerarul devenea de-acum dificil, întinzându-se în lungul bazei accidentate a meterezelor. N-aveau cum să le evite însă, decât aventurându-se într-o regiune mai muntoasă.

Deplasarea pierdu din viteză, acum, când le-ar fi convenit să nu întârzie prea mult. Temperatura începea să scadă, dacă nu ziua, cel puţin noaptea – lucru firesc în acea parte a anului, ţinând seama de faptul că regiunea se afla doar cu câteva grade sub cercul polar. Familia Cascabel ajunsese într-un loc unde fluvial face o cotitură brusca, luând-o spre nord. Trebuiră să urce până la confluenţa cu Co-Yukonul, care-şi trimite apele prin două braţe şerpuitoare. Căutară aproape o zi întreagă până să găsească un vad, recunoscut cu destulă greutate de Kayette, căci nivelul apei crescuse.

Odată trecut afluentul, Belle-Roulotte îşi reluă drumul spre sud şi coborî, printr-un ţinut destul de accidentat, până la fortul Noulato.

— De o mare importanţă comercială, acest post aparţine Companiei ruso-americane. Este cea mai nordică factorie instalată în vestul Americii. Măsurătorile lui Frederic Whimper i-au stabilit poziţia la 64° 42' Latitudine şi 155° 36' longitudine. În această parte a provinciei Alaska, era greu să crezi că te afli pe o paralelă atât de ridicată. Indiscutabil, solul este mult mai fertil decât în împrejurimile fortului Yukon. Peste tot copaci înalţi, peste tot prerii cu iarbă verde, ca să nu mai vorbim de terenurile vaste care ar putea fi cultivate cu folos, întrucât pământul argilos e acoperit cu un strat gros de humus, în plus, apă există din abundenţă în braţele râului Noulato – care curge spre sud-vest – şi în reţeaua de pâraie şi văioage întinse spre nord-est. Cu toate acestea, producţia vegetală se limitează la câţiva arbuşti cu fructe sălbatice, lăsaţi la voia întâmplării.

Fortul Noulato este organizat astfel: în jurul clădirilor, palisade apărate de două turnuri, dincolo de care indienii n-au voie să treacă în timpul nopţii, şi nici ziua, dacă sunt în număr mare; în interiorul incintei, barăci, hangare, prăvălii din panouri, având la ferestre băşică de focă în loc de geamuri. După cum se vede, posturile din nordul îndepărtat al Americii sunt cât se poate de primitive.

Domnul Cascabel şi ai săi fură primiţi cu simpatie, în locurile acelea pierdute ale noului continent, lipsite de orice fel de legături regulate, sosirea unor vizitatori înseamnă mai mult decât o simplă distracţie: un adevărat prilej de bucurie. Oaspeţii sunt întotdeauna bineveniţi, împreună cu ştirile aduse de departe.

Fortul Noulato era locuit de vreo douăzeci de angajaţi, de origine rusă şi americană. Toţi aceştia se grăbiră să pună la dispoziţia familiei Cascabel lucrurile de care avea nevoie. Aprovizionaţi periodic prin grija companiei, ei mai găsesc şi alte resurse în anotimpul frumos, fie vânând elani sau reni, fie pescuind în apele Yukonului. Anumite specii de peşte abundă, în special „nalima”, destinată mai cu seamă alimentaţiei cânilor, dar al cărei ficat este foarte apreciat de

cei ce obişnuiesc s-o mânce. Se înţelege că locuitorii din Noulato fură surprinşi de apariţia vehiculului şi, chiar mai mult, de planul domnului Cascabel de a se întoarce în Europa prin Siberia, Într-adevăr, trebuie să fii francez ca să nu te temi de nimic! În ce priveşte prima parte a călătoriei, cea care trebuia să se termine la Port Clarence, dădură asigurări că se putea încheia fără nici o dificultate, trupa urmând să ajungă acolo mai înainte ca primele valuri de frig să se reverse peste pământurile Alaskăi.

La sfatul domnului Serghei, hotărâră să cumpere nişte obiecte necesare drumului prin stepă, înainte de orice, aveau nevoie de ochelari pentru zăpadă, absolut indispensabili când străbaţi, iarna, întinderile întroienite. În schimbul câtorva podoabe de sticlă, primiră de la indieni o duzină. Erau nişte ochelari ciopliţi din lemn, fără lentile, dar care acoperă bine ochiul, lăsând doar o deschizătură îngustă pe unde să te uiţi. Asta îţi ajunge ca să te orientezi cât de cât şi te apără de oftalmiile produse inevitabil de lumina reflectată pe zăpadă. Cu toţii încercară ochelarii aceia, constatând că nu avea să le fie prea greu să se obişnuiască până la urmă cu ei.

După dispozitivul ce apără ochii, trebuiră să se gândească la încălţăminte, căci nu te poţi plimba cu ghete sau cu pantofi prin stepele bântuite de intemperiile siberiene. De la magazinul din Noulato cumpărară mai multe perechi de cizme din piele de focă – nu există unele mai potrivite pentru drumurile lungi, făcute pe sol îngheţat, iar unse cu un strat de grăsime devin impermeabile.

Asta îl determină pe domnul Cascabel să facă, sentenţios, o observaţie foarte justă:

— Întotdeauna e bine să te îmbraci ca animalele din ţinuturile prin care treci. Şi întrucât Siberia e patria focilor, să ne îmbrăcăm ca focile.

— Foci cu ochelari, exclamă Sandre, aprobat întru totul de tatăl său. Familia Cascabel rămase două zile la fortul Noulato, timp suficient pentru odihna dârzului atelaj. Cu

toţii erau nerăbdători să ajungă la Port Clarence. Belle-Roulotte o porni la drum în ziua de 21 august, La răsăritul soarelui, începând din punctul acela, părăsi definitiv malul drept al marelui fluviu.

Yukonul se răsucea dintr-o dată spre sud-vest, îndreptându-se spre golful Norton, unde se vărsa. Dacă ei ar fi mers mai departe de-a lungul fluviului, drumul li s-ar fi prelungit fără nici un folos, căci gura de vărsare se află mai jos de strâmtoarea Bering. De acolo ar fi trebuit să urce spre Port Clarence pe lângă un ţărm presărat cu fiorduri, golfuri şi golfuleţe, unde Gladiator şi Vermout s-ar fi ostenit inutil.

Frigul se simţea deja mai tare. Chiar dacă razele soarelui, căzute cât se poate de oblic, dădeau încă lumină suficientă, ele încălzeau, în schimb, destul de puţin. Nori groşi, adunaţi într-o perdea cenuşie, ameninţau cu zăpadă. Vânatul mic era tot mai rar, iar păsările migratoare începeau să plece spre sud, în căutarea unor locuri mai bune pentru iernat.

Până acum – lucru de care puteau fi foarte mândri domnul Cascabel şi ai săi – nu prea resimţiseră oboseala drumului. De bună seamă că se bucurau de o sănătate de fier, datorată în mod evident vieţii lor nomade, obişnuinţei de a se deprinde cu orice climă, constituţiei solide pe care o dau exerciţiile fizice. Aveau, prin urmare, motive să spere că vor ajunge teferi şi nevătămaţi la Port Clarence.

Şi chiar aşa se întâmplă la data de 5 septembrie, după ce străbătuseră cinci sute de leghe de la Sitka şi aproape o mie o sută de la Sacramento – adică o mie şase sute de leghe parcurse în şapte luni prin vestul Americii.

XV.

PORT CLARENCE.

Port Clarence este portul cel mai avansat spre nord-vest pe care îl are America de Nord la strâmtoarea Bering. Situat la miazăzi de capul Prinţul de Wales, se adânceşte în acea parte a ţărmului unde se conturează nasul profilului omenesc reprezentat de coasta Alaskăi. Portul are un

excelent loc de ancorare, foarte apreciat de navigatori şi mai ales de balenierele care îşi caută norocul prin mările arctice.

Belle-Roulotte făcuse camp în vecinătatea mării, la gura unui mic râu, sub nişte stânci înalte, încununate de un pâlc de mesteceni subţiri. Acolo urmau să facă popasul cel mai lung din toată călătoria. Acolo mica trupă avea să aştepte mult – o aşteptare forţată, impusă de strâmtoare, a cărei suprafaţă nu era încă îngheţată în acea perioadă a anului. Inutil să adăugăm că vehiculul n-ar fi putut trece la bordul ambarcaţiunilor ce deservesc Port Clarence, nişte simple vase pescăreşti de tonaj foarte mic. Trebuiau să-şi menţină planul de a ajunge pe coasta asiatică atunci când marea urma să se preschimbe într-un imens câmp de gheaţă.

Nu aveau de ce să regrete că făceau o lungă haltă înainte de a se lansa în a doua parte a călătoriei lor, cea în care se puteau aştepta să înceapă cu adevărat dificultăţile – lupta cu frigul, cu furtunile de zăpadă – cel puţin până când Belle-Roulotte va ajunge în ţinuturile mai suportabile din Siberia meridională. Până atunci, însă, rămâneau câteva săptămâni, poate chiar luni foarte grele, aşa că se puteau felicita pentru timpul avut la dispoziţie spre a-şi sfârşi pregătirile în vederea unui drum atât de greu. Într-adevăr, dacă anumite obiecte le cumpăraseră de la indieni din fortul Noulato, mai era nevoie şi de altele, pe care domnul Cascabel avea de gând să le achiziţioneze fie de la negustori, fie de la indigenii din Port Clarence.

Personalul său fu, aşadar, cât se poate de încântat când i se dădu cunoscuta poruncă:

— Pe loc… repaus!

Ordinul acela, întotdeauna bine primit în timpul marşurilor ori manevrelor militare, fu urmat imediat de altul, strigat din toate puterile de tânărul Sandre:

— Rupeţi rândurile!

Şi puteţi fi siguri că rândurile au fost rupte.

Cum e uşor de închipuit, la sosirea ei în Port Clarence, Belle-Roulotte nu trecuse deloc neobservată. O astfel de maşinărie ambulantă nu se aventurase niciodată atât de departe, ajungând să atingă înseşi marginile cele mai nordice ale Americii. Uimiţi, localnicii vedeau pentru prima oară nişte saltimbanci francezi.

La Port Clarence, în afara obişnuitei sale populaţii de eschimoşi şi negustori, se aflau atunci şi câţiva funcţionari ruşi. Erau cei care, după anexarea Alaskăi la Statele Unite, primiseră dispoziţie să treacă strâmtoarea şi să se ducă fie în peninsula Ciukotsk, pe coasta asiatică, fie la Petropavlovsk, în Kamceatka. Aceşti agenţi se alăturară mulţimii ca să întâmpine familia Cascabel, şi trebuie spus că primirea făcută de eschimoşi fu deosebit de cordială.

Erau aceiaşi eschimoşi pe care, cu doisprezece ani mai târziu, avea să-i găsească pe acele meleaguri celebrul navigator Nordenskjold, în timpul cutezătoarei sale expediţii soldate cu descoperirea trecerii din nord-vest. Pe atunci unii dintre indigeni erau înarmaţi cu pistoale şi puşti cu tragere rapidă, primele daruri ale civilizaţiei americane. Întrucât anotimpul cald abia se termina, locuitorii din Port Clarence nu-şi reocupaseră locuinţele de iarnă. Trăiau în mici corturi drăguţe, făcute din pânză groasă de bumbac, împestriţată cu culori vii şi întărită cu împletituri vegetale, înăuntru aveau o grămadă de ustensile meşterite din nuci de cocos.

Văzându-le pentru prima dată, Cuişoară exclamă:

— Aha, înseamnă că prin pădurile din Eschimosia cresc cocotieri.

— Asta numai dacă, răspunse domnul Serghei, – dacă nu cumva nucile sunt aduse din insulele Pacificului, în schimbul altor mărfuri, de balenierele care vin la Port Clarence.

Domnul Serghei avea dreptate. Relaţiile dintre americani şi indigeni erau bine angajate încă de pe atunci. Schimburile realizate între ei nu erau fără avantaj pentru dezvoltarea neamului eschimoşilor.

Ajunşi aici, trebuie să spunem, că, aşa cum se va vedea mai târziu, nu există nici o asemănare, ca fizionomie ori obiceiuri, între eschimoşii de origine americană şi indigenii din Siberia asiatică. Triburile din Alaska nici măcar no pricep limba vorbită în vestul strâmtorii Bering. Dar, cum amestecă în vorbă cuvinte englezeşti şi ruseşti, nu le este prea greu să se înţeleagă între ei.

Încă din primele zile trecute de la instalare, familia Cascabel îşi propuse să intre în legătură cu indigenii răspândiţi pe lângă Port Clarence. Fiind primită cu toată ospitalitatea în corturile acelor oameni cumsecade, le deschise şi ea, fără să stea pe gânduri, uşa casei sale pe roţi, lucru pe care nimeni nu trebui să-l regrete.

Eschimoşii sunt, de altminteri, mult mai civilizaţi decât se crede în general. Lumea şi-i închipuie ca pe nişte foci dintr-o specie vorbitoare, un fel de amfibii cu chip omenesc, judecându-i după hainele pe care obişnuiesc să le poarte, mai ales iarna. Nu e deloc aşa, iar la Port Clarence reprezentanţii rasei lor nu sunt respingători la înfăţişare şi îţi face plăcere să-i vizitezi. Unii respectă moda până într-atâta, încât se îmbracă aproape ca europenii. Cea mai mare parte dintre ei poartă haine din piele de ren sau de focă, aşanumitul „pask din blană de marmotă, şi au cochetăria de a-şi tatua faţa, aplicându-i nişte desene cu linii fine pe bărbie. Bărbaţii au barba scurtă şi rară; în colţurile buzelor, străpunse de trei găuri executate cu artă, îşi atârnă incluse de os sculptat, iar cartilajul nasului le este împodobit şi el cu asemenea ornamente.

În sfârşit, eschimoşii veniţi să prezinte omagii familiei Cascabel nu aveau deloc acea înfăţişare dizgraţioasă pe care o întâlneşti adesea la samoiezi sau la alţi indigeni de pe litoralul asiatic. Fetele purtau şiraguri de perle în urechi, iar pe braţe brăţări din fier ori din aramă, destul de fin lucrate.

Mai trebuie spus că erau oameni cinstiţi, de bună credinţă în tranzacţii, cu toate că se tocmesc şi se milogesc cam

mult. Dar ar însemna să dai dovadă de prea multă severitate dacă i-ai învinui pentru un asemenea defect pe cei din regiunile arctice. Între ei domneşte cea mai deplină egalitate. N-au nici măcar şefi de clan. Din punctul de vedere al religiei, sunt păgâni. Venerează, în chip de divinităţi, nişte stâlpi cu figuri sculptate şi vopsite în roşu, reprezentând felurite păsări cu aripi larg întinse în evantai. Au obiceiuri curate, un foarte pronunţat simţ al familiei, respect pentru părinţi, iubire pentru copii, şi îşi cinstesc morţii, ale căror cadavre expuse în aer liber sunt înveşmântate în haine de sărbătoare, avându-şi armele şi caiacul alături.

Familiei Cascabel îi plăceau mult plimbările făcute zilnic în împrejurimile aşezării. Adesea vizitau o veche fabrică de ulei, construită de americani şi care mai funcţiona pe vremea aceea.

Ţinutul nu este lipsit de arbori, nici solul de.vegetaţie, spre deosebire de peninsula Ciukotsk, aflată de partea cealaltă a strâmtorii. Asta din cauză că în lungul coastei noului continent urcă un curent cald, venit din zona înfierbântată a Pacificului, pe când de-a lungul ţărmului siberian coboară un curent rece, format în bazinul mărilor boreale. Se înţelege că domnul Cascabel nu avea de gând să dea spectacole pentru indigenii din Port Clarence. Reţinerile lui erau bine întemeiate. Gândiţi-vă ce-ar fi însemnat să găsească şi printre ei acrobaţi, jongleri, clovni la fel de pricepuţi ca indienii de la fortul Yukon!

Era mai bine să nu rişte să compromită încă o dată reputaţia familiei. În aşteptare, zilele se scurgeau, dar repausul era, de fapt, mai mare decât ar fi avut nevoie, pentru odihnă, mica trupă. Cu siguranţă, după o săptămână de popas la Port Clarence, erau în stare cu toţii să înfrunte greutăţile unei călătorii pe pământ siberian. Dar Belle-Roulotte nu putea trece încă strâmtoarea. La sfârşitul lunii septembrie, şi la acea latitudine, chiar dacă temperatura medie coborâse sub zero grade, braţul de mare ce separă

Asia de America nu era încă îngheţat. Nenumăratele sloiuri de gheaţă, formate în larg, în nordul bazinului Bering, urcau iarăşi spre miazănoapte, de-a lungul peninsulei Alaska, purtate de curentul venit din Pacific. Trebuiau să aştepte ca sloiurile să devină mai rezistente, să se adune grămadă, într-un imens câmp de gheaţă, neclintit şi „carosabil” pe distanţa dintre cele două continente.

Era limpede că, pe un strat de gheaţă ajuns atât de solid încât să poată permite trecerea unui convoi de artilerie, Belle-Roulotte şi personalul ei n-ar fi întâmpinat nici-un risc. De altfel, în partea cea mai îngustă, adică între capul Prinţul de Wales, cu ceva mai sus de Port Clarence, şi micul port Numana, situat pe coasta siberiană, strâmtoarea nu avea decât vreo douăzeci de leghe.

— Fir-ar să fie! exclamă într-o zi domnul Cascabel. Destul de rău că americanii n-au construit aici un pod.

— Un pod de douăzeci de leghe, se miră Sandre.

— De ce nu, zise Jean. S-ar putea sprijini, în mijlocul strâmtorii, pe insula Diomede.

— N-ar fi imposibil, aprecie domnul. Serghei. Şi ne putem gândi că într-o bună zi podul acela se va face, ca tot ce stă în puterile inteligenţei umane.

— Există unele propuneri pentru un pod peste strâmtoarea Calais, observă Jean.

— Ai dreptate, prietene, răspunse domnul Serghei. Să recunoaştem, totuşi, că un pod peste strâmtoarea Bering n-ar fi la fel de util ca unul construit între Calais şi Dover, în mod sigur nu şi-ar justifica cheltuielile!

— Dacă nu le-ar folosi călătorilor în general, cel puţin ne-ar prinde bine nouă, spuse Cornelia.

— Cred şi eu! vorbi domnul Cascabel. Însă, două treimi din an, acest pod există. E un pod de gheaţă, tot atât de rezistent ca orice pod din piatră ori din fier. Mama Natură îl reface mereu, după fiecare dezgheţ. Şi ea nici măcar mi ne cere taxă. Cu obiceiul său de a vedea întotdeauna partea bună a lucrurilor, domnul Cascabel spunea adevărul. De ce

să faci un pod care ar costa milioane, când poţi aştepta momentul favorabil atât pentru trecerea pietonilor, cât şi pentru cea a vehiculelor?

Oricum, momentul nu mai putea să întârzie mult. Era nevoie de puţină răbdare. În jur de 7 octombrie, deveni cert că iarna se stabilise definitiv la acea latitudine ridicată. Ningea mereu. Dispăruse orice urmă de vegetaţie. Despuiaţi de frunze, copacii rari de pe ţărm erau încărcaţi de promoroacă. Nu se mai vedeau plantele acelea scunde, specifice ţinuturilor boreale, cu specii atât de apropiate de cele din Scandinavia. Şi nici lihaceele ce alcătuiesc în mare măsură ierbarul florei arctice. Cu toate că sloiurile mai rătăceau prin strâmtoare, mânate de curentul rapid, suprafaţa şi grosimea lor erau în creştere. Aşa cum o temperatură ridicată sudează două metale, ajungea un ger cumplit ca să sudeze sloiurile într-un câmp de gheaţă. Se puteau aştepta la asta de la o zi la alta.

Şi chiar dacă familia Cascabel pândea cu nerăbdare clipa când strâmtoarea putea fi trecută, permiţându-i astfel să plece din Port Clarence, chiar dacă era o bucurie să pună în sfârşit piciorul pe vechiul continent, bucuria aceea rămânea umbrită de amărăciune. Se apropia clipa despărţirii.'Ei aveau să părăsească Alaska, fără îndoială, însă domnul Serghei rămânea acolo, fiindcă nu-şi manifestase dorinţa de a merge mai departe, spre vest. Iar după trecerea iernii, avea să-şi reia excursiile prin acea parte.a Americii pe care dorea s-o exploreze până la capăt, vizitând teritoriile situate la nord de Yukon şi dincolo de munţi.

Despărţirea era grea, atât pentru unii, cât şi pentru alţii, căci se legaseră nu numai prin simpatie, ci şi printr-o amiciţie foarte strânsă.

Cel mai trist dintre toţi era, aşa cum bănuiţi, Jean. Nu uita nici o clipă că domnul Serghei urma s-o ia cu el pe Kayette. Şi oare nu era în interesul tinerei indience să-şi încredinţeze noului său tată viitorul? Iar pentru asta cine putea fi mai potrivit decât domnul Serghei? El o adoptase,

avea s-o ducă în Europa, s-o instruiască, să-i asigure o situaţie pe care ea n-ar putea s-o câştige niciodată într-o familie de bieţi saltimbanci. Cu asemenea avantaje alături, mai putea sta pe gânduri? De bună seamă că nu, iar Jean era cel dintâi care s-o recunoască. Şi totuşi, era atât de îndurerat, încât îşi trăda tristeţea din ce în ce mai mare. Cum să se poată stăpâni? Era cumplit să se despartă de Kayette, să n-o mai vadă poate niciodată, ea fiind atât de departe de el, şi cu trupul şi cu gândul, atunci când va face parte din familia domnului Serghei; să piardă plăcuta obişnuinţă de a sta amândoi de vorbă, de a lucra împreună, de a fi mereu unul lângă altul. Pe de altă parte, dacă Jean era atât de nefericit, tatăl şi mama lui, fratele şi sora, profund ataşaţi de Kayette, nu se puteau obişnui cu ideea de a se despărţi de ea sau de domnul Serghei. Ce n-ar fi dat domnul Cascabel ca domnul Serghei să-i însoţească până la capătul călătoriei! Ar mai fi petrecut câteva luni împreună, după aceea, rămânea de văzut.

S-a mai spus că această familie le era tare simpatică locuitorilor din Port Clarence. Nu fără îngrijorare vedeau apropiindu-se momentul când ea îşi va începe aventura prin stepă, expunându-se unor reale pericole. Dar, dacă îi simpatizau pe francezi, care veneau de foarte departe şi plecau foarte departe, câţiva dintre ruşii de curând apăruţi în strâmtoare erau înclinaţi să stea cu ochii pe trupă, şi îndeosebi pe domnul Serghei, din cu totul alte motive.

Să nu uităm că la Port Clarence se aflau atunci unii dintre funcţionarii pe care anexarea Alaskăi îi obliga să se retragă pe pământ siberian.

Printre aceşti agenţi, doi fuseseră însărcinaţi ca o misiune cu totul specială în teritoriile americane aflate sub administraţie rusă. Trebuiau să-i supravegheze pe refugiaţii politici care primiseră azil în Noua Britanie, însă mai puteau fi tentaţi să treacă frontiera dinspre Alaska. Aşa că un rus însoţind o familie de saltimbanci în calitate de oaspete, acest domn Serghei care se oprea exact la

frontiera cu imperiul ţarului, li se păruse cam suspect. Prin urmare, nu-l scăpau din vedere, cu prudenţă însă, pentru ca lucrul să nu se observe. Domnul Serghei n-avea habar că devenise obiectul unor asemenea bănuieli. Şi pe el îl frământa doar gândul apropiatei despărţiri. Oare ezita între reluarea excursiior lui prin vestul Americii şi renunţarea la un asemenea plan, cu scopul de a-şi urma noii prieteni în Europa? Era greu de spus. Văzându-l preocupat, domnul Cascabel se hotărî să provoace o discuţie pe această temă.

În seara de 11 octombrie, după cină, îi spuse domnului Serghei ca şi cum ar fi fost vorba de ceva nou:

— Apropo, domnule Serghei, ştii că plecăm curând spre ţara dumitale?

— Fără îndoială, prieteni. E lucru stabilit.

— Da! Mergem în Rusia şi o să trecem chiar prin Perm, unde locuieşte tatăl dumitale, dacă nu mă înşel…

— Să nu credeţi că nu-mi pare rău că plecaţi sau că nu vă invidiez!

— Domnule Serghei, interveni Cornelia, aveţi de gând să mai rămâneţi mult în America?

— Mult? Nu prea ştiu…

— Iar când vă întoarceţi în Europa, pe ce drum o s-o luaţi?

— Prin Far West. Cercetările mele mă vor scoate, în mod sigur spre New York, iar de acolo o să mă îmbarc, împreună cu Kayette…

— Cu Kayette! şopti Jean, uitându-se la tânăra indiană, care îşi ţinea privirile plecate. Urmară câteva clipe de tăcere. Apoi domnul Cascabel reluă cu voce şovăitoare:

— Domnule Serghei, îndrăznesc să fac o propunere. Ah! Ştiu prea bine că o să fie greu de trecut peste Siberia aceea nesfârşită. Dar, în fine, cu curaj şi voinţă…

— Prietene, spuse domnul Serghei, te rog să mă crezi că nici primejdiile, nici greutăţile nu mă sperie şi le-aş împărţi cu dragă inimă cu voi, dacă…

— De ce n-am merge mai departe împreună? întrebă Cornelia.

— Ce minunat ar fi! adăugă Sandre.

— Iar eu chiar că v-aş săruta dacă spuneţi da! strigă Napoléone. Jean şi Kayette nu scoaseră o vorbă, însă inimile lor băteau cu putere,

— Dragul meu Cascabel, zise domnul Serghei după câteva momente de cugetare. Aş vrea să, discut ceva cu dumneata şi cu soţia dumitale.

— La ordin! Şi chiar acum…

— Nu acum, mâne! spuse domnul Serghei.

Cu acestea, se duseră cu toţii la culcare, plini de nelinişte şi în acelaşi timp foarte intrigaţi.

Oare ce voia să le spună domnul Serghei? Se hotărâse să-şi schimbe planurile, ori dorea numai să asigure familiei Cascabel cele mai bune condiţii de călătorie, oferindu-le nişte bani?

În orice caz, nici Jean şi nici Kayette nu închiseră ochii toată noaptea. Discuţia avu loc a doua zi dimineaţa. Domnul Serghei îi rugase pe soţii Cascabel să-l însoţească la o oarecare distanţă de locul de campare, şi nu fiindcă n-ar fi avut încredere în copii, ci de teamă să nu-i audă indigenii ori altcineva dintre cei ce se plimbau pe acolo. Ceea ce urma să le spună era, de bună seamă, important şi secret. O luară tustrei pe lângă plajă, în direcţia fabricii de ulei, şi începură să discute.

— Prieteni, zise domnul Serghei, ascultaţi-mă şi gândiţi-vă bine înainte de a răspunde propunerii pe care am să v-o fac. Nu mă îndoiesc de bunele voastre intenţii şi mi-aţi dovedit cât de mare vă este devotamentul. Dar, înainte de a lua o ultimă hotărâre, trebuie să ştiţi cine sunt…

— Cine eşti? Eşti un om cumsecade, zău aşa! exclamă domnul Cascabel.

— Un om cumsecade, fie! accepta domnul Serghei. Însă un om cumsecade care nu vrea să adauge, prin prezenţa sa, încă o pericol celor multe ce vă aşteaptă în călătoria prin Siberia.

— Prezenţa dumitale… e un pericol, domnule Serghei, întrebă Cornelia.

— Da, pentru că sunt contele Serghei Narkin. Un proscris politic. Şi domnul Serghei îşi istorisi, pe scurt, povestea.

Contele Serghei Narkin aparţinea unei familii bogate din gubernia Perm. Pasionat de ştiinţe şi de descoperiri geografice, aşa cum spusese, îşi petrecuse anii tinereţii în călătorii făcute prin toate părţile lumii.

Din nefericire, nu se mulţumise doar cu cutezătoarele sale campanii, care i-ar fi putut aduce o adevărată celebritate. Intră în politică şi, în anul 1857, fu descoperit într-o societate secretă, unde ajunsese datorită unor cunoştinţe. Pe scurt, membrii acelei societăţi fură arestaţi, judecaţi cu toată înverşunarea specifică administraţiei ruseşti şi, cei mai mulţi dintre ei, deportaţi pe viaţă în Siberia.

Printre conspiratori se afla şi contele Serghei Narkin. Trebui să plece la la Iakutsk, locul stabilit pentru detenţia sa, părăsindu-şi singura rudă rămasă din toată familia: pe tatăl său, prinţul Vasili Narkin, acum octogenar, care locuia pe domeniul său de la Valska, lângă Perm.

După cinci ani petrecuţi la Iakutsk, condamnatul izbuti să fugă şi ajunse la Ohotsk, pe ţărmul mării cu acelaşi nume. Acolo se îmbarcă pe o navă ce tocmai pleca şi ajunse întrunul din porturile Californiei. Aşa trăi contele Serghei Narkin, timp de şapte ani, fie în Statele Unite, fie în Noua Britanic, încercând mereu să se apropie de Alaska, unde avea de, gând să se întoarcă îndată ce provincia va fi devenit americană. Da, speranţa lui secretă era să revină în Europa prin Siberia – exact ce plănuise şi ce făcea domnul Cascabel. Vă puteţi închipui ce simţise când aflase că oamenii aceia, salvatorii săi de la moarte, intenţionau să treacă strâmtoarea Bering ca să ajungă în Asia. Se înţelege că dorinţa lui cea mai arzătoare era să-i însoţească. Dar i-af fi putut expune represaliilor guvernului rus. Ce s-ar fi întâmplat dacă se descoperea că ei înlesniseră întoarcerea

unui proscris politic în imperiul rus? Şi totuşi, tatăl său era foarte bătrân, dorea să-l revadă…

— Vino cu noi, domnule Serghei, insistă Cornelia.

— Vă riscaţi libertatea, prieteni, poate chiar viaţa, dacă se află…

— Ce contează, domnule Serghei! exclamă domnul Cascabel. Toţi avem un cont deschis acolo sus, nu-i aşa? Ei bine, să ne dăm osteneala să vârâm în el cât mai multe acţiuni bune! Asta o să le echilibreze pe cele rele…

— Dragul meu Cascabel, gândeşte-te bine!

— De altfel, n-o să fii recunoscut, domnule Serghei. Cei ca noi sunt descurcăreţi şi… să mă mănânce lupii dacă nu-i duc de nas pe toţi poliţaii din poliţia rusă!

— Totuşi… spuse domnul Serghei.

— Şi uite, dacă trebuie, o să te îmbraci în haine de saltimbanc, de nu cumva ţi-o fi ruşine…

— O, prietene!

— Cui o să-i treacă vreodată prin minte că un conte Narkin face parte din personalul trupei Cascabel?!

— Bine, prieteni, primesc. Primesc şi vă mulţumesc!

— Bun, bun! făcu domnul Cascabel. Ah, mulţumirile! Oare crezi cumva că noi o facem pentru mulţumiri? Prin urmare, domnule conte Narkin…

— Nu-mi spuneţi conte Narkin! Pentru toată lumea trebuie să rămân domnul Serghei. Chiar şi pentru copiii voştri.

— Adevărat. Nu e bine să se afle… Ne-am înţeles, mergem împreună, domnule Serghei. Iar eu, César Cascabel, făgăduiesc să te conduc la Perm sau, dacă nu, să n-am parte de nume – ceea ce ar însemna, să recunoaştem, o pierdere ireparabilă pentru artă!

De ce primire avu parte domnul Serghei, întors la Belle-Roulotte, unde Jean, Kayette, Sandre, Napoléone şi Cuişoară aflară că urma să-i însoţească până în Europa, se poate ghici cu uşurinţă, aşa că nu mai e cazul să insistăm.

XVI.

ADIO NOULUI CONTINENT.

Acum, ca să ajungă în Europa, nu le rămânea decât să pună în aplicare planul dinainte stabilit.

Examinat cu atenţie, planul lor avea şanse de reuşită, întrucât destinul său aparte împingea familia Cascabel să traverseze Rusia, şi încă tocmai prin gubernia Perm, contele Serghei Narkin n-avea nimic mai bun de făcut, desigur, decât să parcurgă restul drumului împreună cu această trupă. Cum să bănuiască cineva că un condamnat politic, evadat de la Iakutsk, se afla printre saltimbanci? Dacă nu săvârşea nimeni vreo indiscreţie, reuşita le era asigurată si, odată ajuns la Perm, unde avea să-l revadă pe prinţul Vasili Narkin, domnul Serghei ar fi putut lua hotărârea care îi era cea mai avantajoasă. Dacă izbutea să treacă prin Asia iară să lase vreo urmă descoperită de poliţie, mai departe ar fi acţionat în funcţie de împrejurări.

La drept vorbind, însă, în caz că în ciuda tuturor probabilităţilor ar fi fost recunoscut pe când traversa Siberia, asta putea avea urmări înfiorătoare asupra sa şi asupra familiei care îl adăpostea. Totuşi, nici domnul Cascabel şi nici soţia lui nu voiau să ia în seamă această pericol, iar dacă le-ar fi cerut şi copiilor părerea, ei ar fi fost întru totul de acord cu părinţii lor. Dar secretul contelui Narkin trebuia păstrat cu sfinţenie: camaradul lor de drum avea să rămână în continuare doar domnul Serghei.

Mai târziu, contele Narkin va şti, fără îndoială, să-şi arate recunoştinţa pentru devotamentul acestor francezi oneşti, cu toate că domnul Cascabel nu dorea altă recompensă decât plăcerea de a-l fi îndatorat, păcălind totodată poliţia rusă. Din păcate, niciunul şi nici celălalt nu-şi putuse imagina că planul lor avea să fie grav compromis încă din capul locului. La debarcarea pe ţărmul opus al strâmtorii, îi aşteptau cele mai mari pericole şi riscul de a fi arestaţi de agenţii ruşi din Siberia. într-adevăr, chiar a doua zi după ce proiectul fusese definitivat, doi bărbaţi se plimbau, discutând, într-un capăt al portului, unde vorba lor nu putea fi auzită de nimeni. Erau cei doi agenţi despre care s-

a mai pomenit, şi pe care îi surprinsese şi îi intrigase prezenţa domnului Serghei printre cei din Belle-Roulotte. Stabiliţi la Sitka de mai mulţi ani şi însărcinaţi cu supravegherea provinciei din punct de vedere politic, misiunea lor era, se ştie, să observe mişcările refugiaţilor în preajma frontierei cu Columbia britanică, să le semnaleze gurvernatorului Alaskăi şi să-i aresteze pe cei ce încercau să pătrundă clandestin. Grav era că, deşi nu-l cunoşteau personal pe contele Narkin, îi aveau semnalmentele din vremea când condamnatul evadase din fortăreaţa de la Iakutsk. La sosirea familiei Cascabel în Port Clarence, fuseseră surprinşi de înfăţişarea acelui rus care nu avea nici aparenţa şi nici comportamentul unui artist de bâlci. Ce căuta într-o trupă de saltimbanci pornită din Sacramento spre Europa, pe un traseu atât de neobişnuit? Din moment ce li se treziseră bănuielile, făcuseră cercetări, iscodiseră cu destulă băgare de seamă încât să nu atragă atenţia şi, apropiind figura domnului Serghei de semnalmentele contelui Narkin, presupunerea lor deveni certitudine.

— Adevărat! E chiar contele Narkin! spuse unul dintre agenţi. Şi e limpede că dădea târcoale pe lângă frontiera Alaskăi atunci când a întâlnit familia asta de circari, care i-au oferit adăpost. Iar acum, uite că are de gând să treacă în Siberia împreună cu ei!

Aşa şi era – şi, dacă domnul Serghei nu intenţionase chiar de la început să se aventureze dincolo de Port Clarence, cei doi agenţi nu fură deloc surprinşi să afle la un moment dat că se hotărâse să plece în Siberia cu Belle-Roulotte.

— A căzut norocul peste noi! zise celălalt agent. Contele putea rămâne aici, pe teritoriul american, unde n-avem dreptul să-l arestăm.

— Însă, de cum va pune piciorul dincolo de strâmtoare, se va afla pe pământ rusesc şi nu mai scapă, căci vom fi pregătiţi să-l întâmpinăm.

— Arestarea lui o să ne aducă faimă şi câştig! aprecie al doilea agent. Cu ce lovitură de maestru ne întoarcem în

ţară! Dar cum să procedăm?

— Nimic mai simplu. Familia Cascabel o să plece curând şi, cum vor urma drumul cel mai scurt, n-am nici o îndoială că ţintesc portul Numana. Ei bine, noi ajungem acolo mai înainte, sau în acelaşi timp cu contele Narkin, aşa că nu vom avea altceva de făcut decât să-i punem mâna pe umăr.

— În regulă, însă mi-ar plăcea să fim la Numana înaintea lor, ca să putem preveni politia de coastă. Să ne ajute în caz de nevoie.

— Aşa şi facem, dacă nu apare ceva neprevăzut, spuse primul agent. Saltimbancii ăştia sunt nevoiţi să aştepte până când gheaţa va fi suficient de tare încât să reziste la trecerea vehiculului lor. Ne va fi uşor să le-o luăm înainte. Să mai rămânem, prin urmare, la Port Clarence şi să-l supraveghem pe contele Narkin fără că el să intre la bănuieli. Se teme de funcţionarii ruşi care părăsesc Alaska spre a se întoarce în Europa, dar nici prin cap nu-i trece că l-am recunoscut. O să plece, noi îl arestăm la Numana, iar de acolo îl ducem sub escortă la Petropavlovsk sau la Iakutsk.

— Şi dacă îl apără circarii lui? întrebă cel de-al doilea agent.

— O să-i coste scump faptul că l-au ajutat pe un condamnat politic să se întoarcă în Rusia!

Acest plan, extrem de simplu, nu putea da greş, întrucât contele Narkin nu ştia că fusese recunoscut, iar familia Cascabel nu bănuia că era supravegheată în mod special, începută atât de bine, călătoria risca să se termine astfel rău pentru domnul Serghei şi camarazii săi.

Pe când se urzea uneltirea, ei se gândeau doar la faptul că n-aveau să se mai despartă, că făceau împreună drumul spre Rusia. Cit de bucuroşi erau, îndeosebi Jean şi Kayette!

Se înţelege că agenţii păstraseră pentru ei secretul din care urmau să tragă foloase. Aşa că nimeni altul din Port Clarence nu-şi putu închipui că printre cei din Belle-Roulotte se afla un personaj atât de important cum era

contele Serghei Narkin. Încă era riscant să se fixeze ziua plecării. Urmăreau plini de nerăbdare schimbările de temperatură, întru totul nefireşti, şi, aşa cum spunea domnul Cascabel, nicicând nu dorise atât de mult să se facă un ger de să crape pietrele.

Era important, totuşi, să treacă de cealaltă parte a strâmtorii mai înainte ca iarna să se înstăpânească definitiv în acele ţinuturi. La o temperatură nespus de scăzută se puteau aştepta începând din primele săptămâni ale lunii noiembrie, dar până a-tunci Belle-Roulotte avea destul timp să ajungă în regiunile sudice ale Siberiei, în vreun oraş de pe-acolo, ar fi aşteptat anotimpul favorabil călătoriei spre munţii Ural. În aceste condiţii, Vermout şi Gladiator puteau traversa singuri stepa, fără prea multă osteneală. Iar familia Cascabel ajungea la timp ca să participe la târgul din Perm, adică în luna iulie a anului următor.

Dar sloiurile de gheaţă continuau să urce spre nord, minate de curentul cald al Pacificului. O flotilă de aisberguri rătăcea între ţărmurile strâmtorii, în loc să se transforme într-un pod nemişcat şi solid.

În ziua de 13 octombrie fu semnalată, totuşi, o încetinire a acestei derive. Foarte probabil, undeva în nord apăruse un baraj care oprea sloiurile, într-adevăr, la orizont se vedea o linie continuă de creste albe, indicând îngheţarea totală a Mării Arctice. Reflexele albicioase ale banchizei umpleau cerul, iar îngheţul complet nu mai putea să întârzie.

Între timp, domnul Serghei şi Jean se consultau cu pescarii din Port Clarence. Amândoi crezuseră, de mai multe ori chiar, că puteau încerca să treacă; dar marinarii, care „îşi cunoşteau bine strâmtoarea”, îi sfătuiseră să mai aştepte.

— Nu vă grăbiţi, spuneau ei.

— Staţi să se facă destul de frig focă nu-i de-ajuns de aspru încât să formeze câmpul de gheaţă! Şi apoi, chiar dacă marea ar fi îngheţată bocnă în partea asta a strâmtorii, nu-i sigur deloc că-i la fel şi în partea cealaltă, mai ales în preajma insulei Diomede. Era un sfat înţelept.

— Iarna nu vine din timp în anul acesta, îi spuse într-o zi domnul Serghei unui pescar bătrân.

— Da, întârzie, răspunse omul. Un motiv în plus să nu vă aventuraţi înainte de a fi siguri că se poate trece. Iar vehiculul vostru e mai greu decât un simplu trecător, aşa că gheaţa trebuie să fie şi mai rezistentă. Aşteptaţi să cadă un strat bun de zăpadă, ca să se niveleze sloiurile şi să puteţi înainta ca pe o şosea! în plus, o să recuperaţi repede timpul pierdut, fără teama că rămâneţi încurcaţi în mijlocul strâmtorii.

Trebuiau să ţină seama de sfaturile acelea primite de la oameni pricepuţi, în consecinţă, domnul Serghei îşi dădea toată osteneala să-l potolească pe amicul său Cascabel, cel mai nerăbdător din toată trupa. Conta mai ales să nu se pună în pericol, din prea multă grabă, călătoria şi călătorii.

— Haide, haide, îi spunea, ai un pic de răbdare! Belle-Roulotte nu-i vapor. Dacă o prinde un dezgheţ, se scufundă cu totul. Familia Cascabel n-are nevoie să-şi sporească faima lăsându-se înghiţită de apele strâmtorii Bering!

— Oare chiar i-ar spori? întrebă, surâzând, gloriosul César.

Interveni şi Cornelia, declarând că n-avea de gând să comită nici o imprudenţă.

— Pentru dumneata ne grăbim, domnule Serghei! exclamă domnul Cascabel.

— De acord, însă eu nu mă grăbesc, tocmai pentru vreau, răspunse contele Narkin. Deşi erau nerăbdători cu toţii, Jean şi Kayette nu considerau că zilele ar fi trecut prea încet. Jean continua s-o instruiască pe Kayette. De-acum ea înţelegea şi vorbea franceza cu uşurinţă. Iar între ei nu le era deloc greu să se înţeleagă. Şi-apoi Kayette era atât de fericită în familia aceea, atât de fericită aproape de Jean, care avea nespusă grijă de ea!

Hotărât, ar fi trebuit ca domnul şi doamna Cascabel să fie orbi ca să nu observe sentimentele fiului lor. Aşa că începură să se neliniştească.

Ştiau cine era domnul Serghei şi ce va fi într-o bună zi Kayette. Nu mai era sărmana indiană care se ducea la Sitka să cerşească un serviciu de servitoare, era fiica adoptivă a contelui Narkin. Iar pe Jean îl aştepta multă tristeţe în viitor.

— La urma urmei, spunea domnul Cascabel, domnul Serghei are ochi să vadă, deci vede încotro merg lucrurile. Iar dacă el nu spune nimic, atunci, Cornelia, nici noi n-avem nimic de spus.

Într-o seară, Jean o întrebă pe fată:

— Te bucuri, micuţă Kayette, că mergi în Europa?

— În Europa? Da, răspunse ea, – dar aş fi şi mai bucuroasă dacă m-aş duce în Franţa.

— Ai dreptate! Ţara noastră e şi frumoasă, şi bună. Dacă ar ajunge vreodată să fie şi ţara ta, ţi-ar plăcea…

— Mi-ar plăcea oriunde ar fi familia ta, Jean, iar dorinţa mea cea mai mare e să nu plec niciodată de la voi.

— Draga mea Kayette!

— E departe Franţa?

— Totul e departe, Kayette, mai ales atunci când eşti nerăbdător să ajungi. Dar o să ajungem… poate chiar prea repede…

— De ce, Jean?

— Pentru că tu rămâi în Rusia cu domnul Serghei! Dacă nu ne despărţim acum, va trebui să ne despărţim acolo. Domnul Serghei are să te ţină la el, micuţă Kayette! O să facă din tine o fată distinsă… iar noi n-o să te mai vedem.

— De ce vorbeşti aşa, Jean? Domnul Serghei e bun şi recunoscător. Nu eu l-am salvat, ci voi, chiar voi! Dacă n-aţi fi fost acolo, ce-aş fi putut face pentru el? Mamei tale, vouă tuturor vă datorează faptul că trăieşte. Crezi că domnul Serghei ar putea uita asta? De ce vrei tu, Jean, să ne despărţim pentru totdeauna, dacă o să se întâmple să ne despărţim?

— Micuţă Kayette… eu nu vreau, răspunse Jean, care nu-şi mai putea stăpâni emoţia. Dar teamă mi-e, că n-o să te mai

văd, Kayette! De-ai şti cât de nefericit aş fi! Şi nu numai să te văd aş fi vrut… Ah, de ce nu te-ai mulţumi cu familia mea, de vreme ce tu nu mai ai părinţi? Mama şi tata te iubesc atât de mult.

— La fel îi iubesc şi eu, Jean.

— Tot aşa sora şi fratele meu… Speram să-ţi fie şi ţie soră şi frate!

— Îmi vor fi mereu. Iar tu, Jean…

— Eu… şi eu, micuţă Kayette… Un frate, da, însă mai devotat, mai iubitor! Jean nu merse mai departe. Apucase mâna fetei şi o strângea. Apoi plecă, nevrând să spună mai mult. Foarte emoţionată, Kayette îşi simţea inima bătându-i tare şi o lacrimă îi scăpă din ochi. La data de 15 octombrie, marinarii din Port Clarence îl vestiră pe domnul Serghei că se putea pregăti de plecare. Frigul se înteţise mult de câteva zile. Temperatura medie nu se mai ridica peste zece grade sub zero (celsius). Câmpul de gheaţă părea complet nemişcat, încetaseră până şi trosniturile acelea semnificative, produse atunci când cimentarea nu e completă.

Te puteai aştepta să-i vezi apărând, din clipă în clipă, pe unii dintre indigenii asiatici care traversează în timpul iernii strâmtoarea, făcând ceva negoţ între Numana şi Port Clarence. E o rută destul de frecventată uneori. Adesea poţi vedea sănii trase de câni sau de reni, care trec de la un continent la altul, parcurgând în două-trei zile cele douăzeci de leghe ce despart ţărmurile în punctele cele mai apropiate ale strâmtorii. Aşadar, e vorba de o trecere naturală, deschisă la începutul iernii şi închisă la sfârşitul ei, cu alte cuvinte practicabilă mai mult de şase luni pe an. Numai că e bine să nu pleci nici prea din timp şi nici prea târziu, ca să eviţi îngrozitoarele nenorociri datorate unei eventuale dislocări ale câmpului de gheaţă. În vederea călătoriei prin teritoriile siberiene, până în ziua când Belk-Roulotte urma să se oprească spre a aştepta sfârşitul iernii, domnul Serghei cumpărase la Port Clarence diferite obiecte

necesare unui drum făcut prin geruri mari. Între altele, mai multe perechi de rachete purtate de indieni, un fel de patine care îi ajută să parcurgă rapid vaste întinderi îngheţate. Unor copii de saltimbanci nu le trebuie mult până să se obişnuiască şi cu ele. În câteva zile, Jean şi Sandre deveniseră experţi în folosirea lor, exersând pe pâraiele îngheţate din lungul ţărmului. Domnul Serghei mai cumpărase şi ceva blănuri, pe lângă cele achiziţionate la fortul Yukon. Aveau nevoie de ele nu numai ca să le îmbrace, ci şi pentru a căptuşi pe dinăuntru compartimentele vehiculului, acoperind paturile, tapetând pereţii şi podeaua, ca să se păstreze căldura venită de la soba din bucătărie. Asta în ciuda faptului că domnul Cascabel – s-o spunem încă o dată avea de gând ca, după trecerea strâmtorii, să-şi petreacă lunile cele mai aspre ale iernii într-unul din târguşoarele nelipsite din districtele sudice ale Siberiei. Plecarea se fixă, în sfârşit, pentru data de 21 octombrie. De patruzeci şi opt de ore ningea necontenit. Un strat întins de zăpadă albă făcea din imensul câmp de gheaţă o suprafaţă netedă. Pescarii din Port Clarence declarau că strâmtoarea trebuia să fi îngheţat de la un ţărm la altul.

De altfel, în scurtă vreme avură ocazia să se convingă. Soseau deja traficanţi din portul Numana, iar călătoria lor se desfăşurase fără piedici şi fără pericole. În ziua de 19 octombrie domnul Serghei auzi că cei doi agenţi ruşi aflaţi la Port Clarence se grăbiseră să ajungă pe ţărmul siberian. Porniseră chiar în dimineaţa aceea, cu intenţia de a face popas pe insula Dipmede, urmând să-şi încheie traversarea în ziua următoare. La aceasta, domnul Cascabel făcu observaţia de mai jos:

— Iată nişte persoane mai grăbite decât noi. Puteau foarte bine să mai aştepte, ce naiba!

Şi am fi călătorit bucuroşi împreună.

Apoi îşi spuse că, de bună seamă, agenţii se temuseră să nu întârzie prea mult în caz că însoţeau vehiculul, deoarece

Belle-Roulotte nu putea avansa rapid pe stratul de zăpadă. Într-adevăr, cu toate că lui Vermout şi Gladiator îi se puseseră potcoave cu crampoane, vehiculul greu avea nevoie de câteva zile pentru a ajunge pe ţărmul opus. Trebuiau să ţină cont şi de popasul ce urma să fie făcut pe insula Diomede.

În realitate, cei doi agenţi preferaseră să meargă înaintea contelui Narkin cu scopul de a lua toate măsurile necesare arestării lui.

Stabiliră să plece la răsăritul soarelui. Era cazul să profite de cele câteva ore de lumină pe care le mai aveau de la soare. Peste şase săptămâni, în preajma solstiţiului din 21 decembrie, noaptea continuă se lăsa peste ţinuturile acelea străbătute de cercul polar. În ajunul plecării, la un „ceai” dat de domnul şi doamna Cascabel, într-un hangar bine închis şi aranjat anume pentru această sărbătoare, se adunară notabilităţile din Port Clarence, funcţionari, pescari şi câţiva fruntaşi din familiile eschimoşilor, interesaţi de călătorii. Petrecerea se desfăşură cu multă veselie, Cuişoară contribuind cu cele mai caraghioase pantomime din repertoriul său. Cornelia pregătise un punci fierbinte, la care, dacă economisise zahărul, nu se zgârcise deloc cu alcoolul. Băutura fu cu atât mai apreciată de invitaţi, cu cât îi aştepta, la întoarcerea acasă, un frig cumplit – unul din gerurile acelea care, în anumite nopţi de iarnă, par să vină din marginile cele mai îndepărtate ale bolţii înstelate.

Americanii închinară pentru Franţa, francezii pentru America. Apoi se despărţiră, după ce schimbară puternice strângeri de mână cu familia Cascabel.

A doua zi, cei doi cai fură înhămaţi la ora opt dimineaţa. Maimuţa John Bull se ghemui în coş, vârându-se între blănuri în aşa fel încât doar botul îi rămânea afară, pe când Wagram şi Marengo ţopăiau pe lângă Belle-Roulotte. Înăuntru, Cornelia, Napoléone şi Kavette se închiseseră ermetic, ca să-şi vadă de treburile obişnuite: să facă ordine,

să întreţină focul în sobă, să pregătească mâncarea. Domnul Serghei şi domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară, unii mergând înaintea atelajului, alţii pe lături, trebuiau să aibă grijă de vehicul şi să preîntâmpine eventualele neplăceri.

În fine, fu dat semnalul de plecare şi, în acel moment, răsunară uralele populaţiei din Port -Clarence.

După încă o clipă, Belle-Roulotte îşi înfigea roţile în zăpada scârţâitoare a câmpului de gheaţă.

Domnul Serghei şi familia Cascabel părăsiseră pentru totdeauna pământul Americii.

I.

STRÂMTOAREA BERING.

Canalul Bering este o strâmtoare destul de îngustă prin care marea cu acelaşi nume se deschide spre Oceanul îngheţat. Aşezat precum Pasul Calais între Marea Mânecii şi Marea Nordului, are aceeaşi orientare, însă o lărgime triplă. Distanţa dintre capul GrisNez de pe coasta franceză şi South Foreland de pe coasta engleză este de numai şaseşapte leghe, pe când cea dintre Numana şi Port Clarence de douăzeci de leghe. Aşadar, după ce plecase din ultimul său loc de popas din America, Belle-Rou-totte se îndrepta spre portul Numana, punctul cel mai apropiat de pe ţărmul asiatic. De bună seamă că un traseu ce ar fi tăiat oblic Marea Bering i-ar fi permis lui César Cascabel să circule pe o paralelă mai mică, mult sub cercul polar, în cazul acesta ar fi trebuit s-o ia în direcţia sud-vest, spre insula Sf. Laurenţiu – o insulă destul de importantă, locuită de numeroase triburi de eschimoşi tot atât de ospitalieri ca indigenii din Port Clarence. Apoi, dincolo de golful Anadar, mica trupă ar fi acostat la capul Navarin, urmând să se aventureze peste ţinuturile Siberiei meridionale. Dar asta ar fi însemnat să-şi prelungească drumul pe mare, sau mai bine zis pe banchiză şi, în consecinţă, să se expună pe un traseu mai lung pericolelor reprezentate de un câmp de gheaţă. Se înţelege că familia Cascabel se grăbea să ajungă

pe uscat. Aşa că hotărâră să nu modifice nimic din primul plan, conform căruia trebuiau s-o taie spre Numana, cu oprire în insula Diomede. Situată m mijlocul strâmtorii, această insulă stâncoasă e la fel de solidă ca oricare alt loc de pe continent.

Dacă domnul Serghei ar fi avut o navă la bordul căreia să-şi îmbarce caravana şi întreg materialul ei, s-ar fi mers pe un alt traseu. Din Port Clarence, nava ar fi pornit-o spre sud în direcţia insulei Bering, loc de iernat foarte căutat de foci şi de alte animale marine. De acolo s-ar fi îndreptat spre unul din porturile peninsulei Kamceatka, poate chiar spre Petropavlovsk, capitala acelei gubernii, însă, în lipsa navei, le rămânea doar drumul cel mai scurt, singurul pe care puteau pune piciorul pe continentul asiatic. Strâmtoarea Bering nu are adâncimi prea mari. Ca urmare a ridicărilor geologice începute din epoca glaciară, s-ar putea întâmpla chiar ca, într-un viitor foarte îndepărtat, prin acest punct să se facă joncţiunea între Asia şi America. Ar apărea atunci podul visat de domnul Cascabel, ori – şi mai exact – o şosea destinată călătorilor. Dar, pe cât de folositoare le-ar fi acestora, pe atât de păgubitoare s-ar dovedi pentru navigatori şi mai ales pentru baleniere, cărora le-ar închide accesul în mările arctice. Iar în acest caz ar trebui să vină un alt Lesseps (Ferdinand de Lesseps (1805 1894), diplomat şi om de afaceri francez, între 1859 şi 1869 a dirijat lucrările de construire a Canalului Suez) ca să taie istmul şi să aducă lucrurile la starea lor dinainte. Urmaşilor stră-stră-nepoţilor noştri le va reveni sarcina să se ocupe de această eventualitate.

Făcând sondaje în diferite puncte ale strâmtorii, hidrografii au constatat că cel mai adânc canal este cel aflat de-a lungul ţărmului Asiei, pe lângă peninsula Ciukotsk. Pe acolo circulă curentul rece, coborât din nord, pe când curentul cald urcă prin zona mai puţin adâncă.a strâmtorii, în partea dinspre coasta americană. În nordul acelei peninsule, lângă insula Koliucin, în golful cu acelaşi nume,

avea să fie imobilizată – doisprezece ani mai târziu – timp de nouă luni, de la 26 septembrie 1878 până la 15 iulie 1879, nava lui Nordenskjold, Vega, după ce descoperise trecerea de nordest. Familia Cascabel plecase deci la data de 21 octombrie, în condiţii destul de bune. Era un ger mare şi sec. Furtuna de zăpadă se potolise, vântul slăbea şi el, abătându-se spre nord. Cerul era de un cenuşiu mat, uniform. Abia puteai bănui soarele dincolo de vălul de ceaţă pe care razele lui, foarte slabe din cauza oblicităţii, nu izbuteau să-l străpungă. La amiază, când atingea culminaţia maximă, nu se ridica mai mult de trei sau patru grade deasupra orizontului, spre sud.

Înainte de plecarea din Port Clarence fusese luată, de comun acord, o măsură, cât se poate de înţeleaptă: să nu meargă deloc pe întuneric. Ici-colo, banchiza avea crăpături largi şi, dacă nu le vedeai din timp ca să le dai ocol, se putea întâmpla o catastrofă. Stabiliseră că, atunci când nu distingeau mai departe de o sută de paşi, Belle-Roulotte avea să se oprească. Era mai bine să parcurgă cele douăzeci de leghe, cât avea strâmtoarea, în cincisprezece zile, decât să meargă orbeşte, când nu aveau suficientă lumină.

Căzută necontenit timp de douăzeci şi patru de ore şi formând un covor destul de gros, zăpada se cristalizase sub acţiunea frigului. Acest strat făcea deplasarea pe câmpul de gheaţă mai puţin chinuitoare. Dacă nu mai ningea, ar fi traversat strâmtoarea cu uşurinţă. Aveau însă motive să se teamă că, acolo unde se întâlneau cei doi curenţi, cel cald şi cel rece, ciocnindu-se înainte de a intra fiecare pe alt canal, sloiurile mereu izbite unele de altele în timpul derivei nu se îngrămădiseră încă destul. Iar dacă era aşa, ruta li se prelungea prin multe ocoluri.

Cornelia, Kayette şi Napoléone intraseră, cum am mai spus, în vehicul. Ca să-l uşureze pe cât era posibil, bărbaţii erau nevoiţi să facă drumul pe jos. Conform planului dinainte stabilit, Jean, asemeni unui cercetaş, fusese

însărcinat să verifice starea banchizei; se putea avea încredere în el. Era înarmat cu o busolă şi, cu toate că n-avea posibilitatea de a folosi puncte de reper, mergea spre vest cu o precizie mulţumitoare.

În fruntea atelajului se afla Cuişoară, gata să-i susţină ori să-i ridice pe Vermout şi Gladiator, dacă făceau un pas greşit; ei înaintau însă fără să se poticnească, ajutaţi de crampoanele de pe potcoave. De altfel, suprafaţa aceea nu avea asperităţi de care s-ar fi putut împiedica.

Domnul Serghei şi César Cascabel mergeau pe lângă vehicul, cu ochelarii pe ochi, discutând. Erau bine înfofoliţi, ca şi ceilalţi.

În ce-l privea pe Sandre, cu greu i se putea găsi un loc, sau măcar să fie ţinut undeva anume. El mergea, venea, alerga, ţopăia asemeni celor doi câni, ba îşi permitea chiar plăcerea unor lungi alunecări pe gheaţă, însă tatăl său nu-i îngăduise să-şi pună rachetele eschimoşilor şi tocmai asta îl necăjea.

— Cu patinele acelea, zise el, ai traversa strâmtoarea în câteva ore.

— Ce folos, din moment ce caii noştri nu ştiu să patineze! observă domnul Cascabel.

— Ar trebui să înveţe, răspunse puştiul, făcând o tumbă.

În vremea asta, Cornelia, Kayette şi Napoléone se ocupau de bucătărie, iar prin burlanul de tablă ieşea un fum subţire, de bun augur. Dacă ele nu sufereau deloc de frig în interiorul compartimentelor ermetic închise, trebuiau să se gândească, totuşi, la cei rămaşi afară. Şi chiar aşa şi făceau, având mereu pregătite câteva ceşti cu ceai, căruia îi adăugau vodcă, băutura aceea tipic rusească, în stare să învie până şi un mort. Cât despre cai, nutreţul le era asigurat de cele câteva legături de fân cumpărate de la eschimoşii din Port Clarence, cantitate suficientă pentru traversarea strâmtorii. Wagram şi Marengo aveau din abundenţă carne de elan şi păreau mulţumiţi de ea. În plus, banchiza nu era chiar aşa de lipsită de vânat cum s-ar putea

crede, în cursele lor, cei doi câni stârneau mii de potârnichi de tundră şi alte zburătoare specifice regiunilor polare. Preparate cu grijă, ca să le îndepărtezi gustul uleios, aceste zburătoare pot constitui un aliment acceptabil. Dar, cum n-avea nici un rost să le împuşte o dată ce cămara Corneliei era ticsită, luaseră hotărârea să, nu folosească puştile domnului Serghei şi a lui Jean pe traseul dintre Port Clarence şi Numana.

Amfibii, foci şi alte specii marine de acest fel nu văzură în prima zi a călătoriei. Deşi plecaseră cu veselie, domnul Cascabel şi ai săi fură cuprinşi în scurtă vreme de nedefinita senzaţie de tristeţe pe care o dau câmpiile fără orizont, suprafeţele albe, întinse cât vezi cu ochii. Spre orele unsprezece, dispăruseră din raza privirii stâncile înalte de lângă Port Clarence şi înălţimile capului Prinţul de Wales, estompate de ceţuri îndepărtate. Nu se distingea nimic la o distanţă de o jumătate de leghe, aşa că avea să mai treacă mult timp până să descopere capul răsăritean al peninsulei Ciukotsk. Înălţimile ei erau, totuşi, un excelent punct de reper pentru călători.

Situată aproape de mijlocul strâmtorii, insula Diomede nu e dominată de nici un vârf stâncos. Întrucât abia se ridică deasupra nivelului mării, putea fi recunoscută doar atunci când roţile ar fi scârţâit pe solul ei pietros, prin stratul de zăpadă. Oricum, cu busola în mână, Jean dirija fără dificultate vehiculul, iar dacă Bel-le-Roulotte nu mergea prea repede, cel puţin avansa cu toată grija.

Din mers, domnul Cascabel şi domnul Serghei făceau comentarii privitoare la situaţia lor de atunci. Traversarea strâmtorii păruse un lucru simplu înaintea plecării şi avea să pară şi mai simplă odată ce ajungeau dincolo, însă acum, când erau porniţi la drum, nu puteau să-i treacă uşor cu vederea marile primejdii.

— E cam mult ce încercăm noi să facem, zise domnul Csscabel.

— Fără îndoială, răspunse domnul Serghei. Nu i-ar fi venit oricui ideea să străbată strâmtoarea Bering cu un vehicul atât de greu.

— Cred şi eu, domnule Serghei! Ce să-i faci? Când îţi intră în cap gândul că trebuie să te întorci acasă, nimic nu te mai poate opri. Ah, de-ar trebui să parcurgem sute de leghe prin Far West ori prin Siberia, nici nu mi-ar păsa! Mergi pe un teren solid, fără să-ţi fie teamă că ţi s-ar putea deschide hăul sub picioare. Pe când douăzeci de leghe de mare îngheţată, cu un atelaj, cu încărcătură şi toate celelalte… La naiba! Aş vrea s-o fi făcut deja. Să putem spune că am dus la bun sfârşit etapa cea mai dificilă, ori măcar cea mai periculoasă a călătoriei.

— Într-adevăr, amabile Cascabel, mai ales dacă dincolo de strâmtoare Belle-Rau-lotte izbuteşte să ajungă cât mai repede în ţinuturile Siberiei meridionale. Ar fi cât se poate de imprudent s-o ţinem de-a lungul ţărmului pe gerurile cumplite ale iernii. Prin urmare, de cum ajungem la Numana, o tăiem spre sud-vest ea să găsim un loc convenabil unde să ne petrecem iarna, în unul din târgurile întâlnite în cale.

— Aşa am plănuit. Dar îmi închipui că dumneata cunoşti locurile, nu-i aşa, domnule Serghei?

— Nu cunosc decât zona dintre Îakutsk şi Ohotsk, fiindcă am umblat mult pe-acolo după evadare. Din drumul făcut de la frontiera Europei până la Iakutsk nu mi-a rămas decât amintirea acelei cumplite oboseli care torturează zi şi noapte convoaiele de prizonieri. Câtă suferinţă! N-aş dori-o nici inamicilor mei de moarte.

— Domnule Serghei, oare ţi-ai pierdut orice speranţă de a reveni în ţară, vreau să zic, deplin liber şi cu permisiunea guvernului?

Pentru asta ar trebui ca ţarul să dea o amnistie în care să intre şi contele Narkin, alături de toţi patrioţii condamnaţi împreună cu el, răspunse domnul Serghei. „Se vor ivi

împrejurări politice care să facă posibilă o asemenea hotărâre? Cine ştie, scumpul meu Cascabel!

— E trist, totuşi, să trăieşti în exil. E ca şi cum ai fi alungat din propria ta casă.

— Da, departe de toţi cei care-ţi sunt dragi! Iar tatăl meu e atât de bătrân, şi aş vrea să-l mai văd…

— O să-l revezi, domnule Serghei! Dă-i crezare unui bătrân saltimbanc care nu de puţine ori le-a prezis oamenilor norocul. O să ne facem intrarea în Perm împreună. Nu faci parte, oare, din trupa Cascabel? Va trebui chiar să te învăţ câteva scamatorii – s-ar putea să ne prindă bine la nevoie, fără să mai punem la socoteală că păcălim poliţia ţarului, trecându-i pe sub nas.

Şi César Cascabel nu se putu abţine să nu râdă în hohote. Ia închipuiţi-vă! Contele Narkin, mare senior rus, ridicând greutăţi, jonglând cu sticle, dând replici clovnilor – şi adunând banii încasaţi!

Spre orele trei ale după-amiezii, Belle-Roulotte trebui să se oprească. Deşi nu era încă întuneric, o ceaţă groasă micşora câmpul de vizibilitate. Aşa că Jean, întorcându-se din drum, îi sfătui să facă popas. Era extrem de nesigur să-şi continue drumul în aceste condiţii.

Domnul Serghei prevăzuse corect că pe acea parte a banchizei, sub care trecea curentul canalului estic, asperităţile, denivelările sloiurilor de gheaţă rămâneau ascunse sub stratul de zăpadă. Vehiculul se zguduia puternic. Caii îngenuncheau la fiecare pas. După o jumătate de zi de marş, erau cumplit de obosiţi.

În total, caravana parcursese cel mult două leghe în prima etapă. De cum se opri atelajul, Cornelia şi Napoléone coborâră – înfofolite cu grijă, din cap până-n picioare, fiindcă temperatura scădea brusc de la plus zece grade, cât era în interior, la minus zece grade afară. Cât despre Kayette, obişnuită cu iernile aspre din Alaska, nu se gândise nici o clipă să-şi pună blănurile cele mai călduroase.

— Îmbracă-te mai bine, Kayette, îi spuse Jean, – ai să răceşti.

— O, nu mi-e teamă de frig, m-am obişnuit cu el în valea Yukonului, zise ea.

— Te rog, Kayette.

— Jean are dreptate, spuse domnul Cascabel.

— Hai, prepeliţă mică, du-te şi înveleşte-te cu o pătură. Altfel te previn că, dacă răceşti, eu voi fi acela care te vindecă, şi-o să fie cumplit! Dacă e nevoie, îţi tai şi capul ca să nu poţi strănuta.

La o asemenea ameninţare, tânăra indiancă nu mai avea altceva de făcut decât să se supună. Şi chiar aşa se şi întâmpla.

Apoi, fiecare se ocupă de pregătirea taberei. Treabă cât se poate de simplă. Nu era nevoie să se taie lemne din pădure, din lipsa pădurii; nu trebuiau să aprindă focul, din lipsa combustibilului; şi nici măcar iarbă pentru animale nu aveau cum să adune, însă Belle-Roulotte era acolo, asigurând locuitorilor săi obişnuitul confort, temperatura potrivită, paturile făcute, masa servită, ospitalitate permanentă. N-aveau decât să le dea nutreţ lui Vermout şi Gladiator cu fân adus din Port Clarence. După care îi înveliră pe cei doi cai cu pături groase, lăsându-i să se odihnească până a doua zi. Nu uitară nici de papagalul din colivie, nici de maimuţa din coş, nici de cei doi câni, gata să-şi înfulece cu lăcomie porţia de carne uscată. În sfârşit, după ce se îngrijiseră de animale, domnul Serghei şi camarazii lui prânziră, sau, mai bine zis, dată fiind ora cam înaintată, cinară cu poftă.

— Ei-ei! exclamă domnul Cascabel. Cred că-i pentru prima dată când nişte francezi iau o masă atât de bine servită în mijlocul strâmtorii Bering.

— Tot ce se poate! răspunse domnul Serghei. Dar sper că peste trei-patru zile o să ne putem aşeza la masă pe uscat.

— La Numana, întrebă Cornelia.

— Nu, pe insula Diomede, unde o să rămânem o zi sau două. Caii noştri merg atât de înceta încât vor face cel puţin o săptămână până pe ţărmul asiatic. Terminând de mâncat, nimeni nu refuză să meargă la culcare, cu toate că nu era decât ora cinci seara. După drumul greu făcut pe un câmp de gheaţă, însemna ceva să poţi sta o noapte întreagă întins într-un pat comod şi învelit cu pături. Domnul Cascabel socoti că nici nu era nevoie să se ocupe, de paza locului de camp. Într-un asemenea pustiu n-aveau de ce să se teamă de întâlniri neplăcute. De altfel, câniii rămâneau de veghe şi, la nevoie, ar fi dat de veste în caz că se apropia cineva de Belle-Roulotte. Cu toate acestea, domnul Serghei se sculă în două-trei rânduri să cerceteze aspectul banchizei, pe care o bruscă schimbare de temperatură o putea modifica oricând; ăsta era lucrul care îl îngrijora cel mai mult… Nu părea să fi intervenit însă nici o fluctuaţie în starea timpului, iar pe deasupra strâmtorii sufla o briză uşoară dinspre nord-est. A doua zi continuară călătoria în aceleaşi condiţii. Nu întâmpinară, propriu-zis, nici un fel de dificultăţi, dacă excludem oboseala. Parcurseră trei leghe până la ora popasului şi luară aceleaşi măsuri ca şi în ajun.

În ziua următoare – 25 octombrie – nu reuşiră să plece înainte de orele nouă, şi chiar şi atunci abia se făcea ziuă.

Domnul Serghei observă că frigul era mai puţin aspru. La orizont, spre sud-est, se adunau în dezordine nişte nori. Termometrul înregistra o vagă tendinţă de încălzire, iar presiunea aerului din zonă începea să scadă.

— Asta nu-mi place, Jean, spuse domnul Serghei.

— Atâta vreme cât ne aflăm pe banchiză, nu trebuie să ne plângem că gerul se înteţeşte. Din păcate, barometrul începe să coboare o dată cu schimbarea direcţiei vântului. Cel mai tare trebuie să ne temem de o creştere a temperaturii. Uită-te bine la suprafaţa banchizei, Jean, nu lăsa să-ţi scape nimic şi întoarce-te fără să stai pe gânduri ca să ne anunţi!

— Puteţi conta pe mine, domnule Serghei.

Era limpede că, din luna următoare şi până la mijlocul lui aprilie, modificările de care se temea domnul Serghei nu s-ar fi putut produce. Iarna urma să fie atunci pe deplin înstăpânită. Dar, cum în anul acela venise târziu, începutul ei alterna perioade de frig şi de dezgheţ, puţind provoca dislocarea parţială a câmpului de gheaţă. Da, pe când traversau strâmtoarea, era mai bine să suporte temperaturi între douăzeci şi cinci-treizeci de grade sub zero.

La plecare, ziua era doar pe jumătate zi. Proiectate foarte oblic, razele slabe ale soarelui nu aveau putere să străpungă ceaţa densă ca vata. În plus, cerul începea să fie brăzdat până la zenit de nori joşi şi lungi, pe care vântul îi împingea destul de repede spre nord.

În frunte, Jean cerceta cu atenţie stratul de zăpadă, înmuiat puţin încă din ajun, şi care ceda la fiecare pas al cailor. Cu toate acestea, reuşiră să parcurgă o distanţă de aproximativ două leghe, iar noaptea nu fu marcată de nici un accident. A doua zi, 27 octombrie, porniră la ora zece. Domnul Serghei era cât se poate de neliniştit, întrucât constatase o nouă creştere a temperaturii – fenomen cu adevărat neobişnuit pentru luna aceea, la latitudinea respectivă.

Frigul fiind îmblânzit, Cornelia, Napoléone şi Kayette doriră să meargă pe jos. Încălţate cu cizme de-ale eschimoşilor, umblau destul de sprinten, îşi puseseră cu toţii ochelarii indieni pentru protejarea ochilor şi încercau să se obişnuiască treptat să privească prin despică tura îngustă din dreptul pupilei. Treaba asta îl amuza de fiecare dată pe ştrengarul de Sandre, care sălta ca un ied, fără să-i pese de oboseală. În fond, vehiculul nu înainta deloc repede. Roţile intrau adânc în zăpadă şi tracţiunea întâmpina multă greutate. Când obada se lovea de denivelările şi marginile colţuroase ale sloiurilor, şocurile produse nu puteau fi evitate. Câteodată se întâmpla ca blocuri enorme, îngrămădite unele peste altele, să bareze drumul, obligându-i să facă lungi ocolişuri. Dar asta

însemna numai o prelungire a traseului şi se puteau considera norocoşi că înaintarea le era stânjenită de ridicături şi nu de crevase. Cel puţin rezistenţa banchizei nu intra în discuţie.

Termometrul continua să urce, iar barometrul să coboare, încet, dar constant. Domnul Serghei era din ce în ce mai neliniştit, înspre amiază, femeile pătrunseră din nou în vehicul, începu să ningă intens, cu fulgi mici, transparenţi, gata să se transforme în apă. Părea o ploaie de pene albe, uşoare, pe care mii de păsări le scuturau prin văzduh. César Cascabel îi propuse domnului Serghei să se adăpostească în Belle-Rou-lotte, însă acesta refuză. Putea suporta şi el ceea ce suportau camarazii săi. Ninsoarea aceea care cădea pe jumătate topită îl neliniştea din cale-afară; dacă ajungea să se topească de tot, provoca până la urmă dislocarea câmpului de gheaţă Trebuiau să se refugieze cât mai repede pe insula Diomede.

Din prudenţă, însă, înaintau cu multă băgare de seamă. Astfel că domnul Serghei se hotărî să meargă împreună cu Jean, cu o sută de metri înaintea atelajului, în timp ce domnul Cascabel şi Cuişoară rămâneau în faţa cailor, care alunecau întruna. Dacă vehiculul suferea vreun accident şi ei n-ar fi avut altă alternativă decât să-l abandoneze în plină banchiză, pierderea ar fi fost ireparabilă.

Păşind alături de Jean, domnul Serghei privea cercetător prin binoclu; studia, în direcţia vest, orizontul înceţoşat de nori. Vederea era extrem de redusă, înaintau pe bâjbâite şi domnul Serghei ar fi dat semnalul de oprire, dacă integritatea câmpului de gheaţă ar fi fost în pericol.

— Cu orice preţ, zise el, trebuie să ajungem chiar astăzi pe insula Diomede, fie şi cu riscul de a rămâne pe ea până la următorul îngheţ.

— Cât credeţi că mai avem până acolo? întrebă Jean.

— Cam o leghe şi jumătate, Jean. Ne mai rămân două ore de lumină, sau mai bine zis de semiîntuneric, în care putem

păstra direcţia bună. Să facem orice ca să ajungem înainte de lăsarea întunericului deplin!

— Domnule Serghei, vreţi să mă duc înainte şi să descopăr insula?

— Nu, Jean, nu! Ai risca să te rătăceşti pe viscolul ăsta, prin urmare altă complicaţie. Să încercăm să ne orientăm după busolă. Dacă depăşim insula Diomede, fie pe-o parte, fie pe cealaltă, nu ştiu ce-o să se întâmple cu noi…

— Auziţi, domnule Serghei? întrebă Jean, aplecându-se.

Domnul Serghei se aplecă şi el şi auzi în banchiză nişte trosnete surde, semă-nând cu un zgomot de sticlă spartă. Trebuiau să se aştepte, oare, dacă nu la dezgheţ, măcar la o dislocare parţială? Şi totuşi, până unde ajungea privirea, nici o crăpătură nu apărea pe întinderea de gheaţă.

Situaţia era extrem de riscantă. Dacă îşi petreceau noaptea în aceste condiţii, călătorii puteau fi victimele unei catastrofe. Insula Diomede rămânea singura lor scăpare şi trebuiau să ajungă acolo, indiferent cum. Şi cât mai regreta domnul Serghei că nu rămăseseră încă vreo câteva zile la Port Clarence!

Se întoarse cu Jean la atelaj, punându-l la curent şi pe domnul Cascabel cu starea lucrurilor. Femeilor nu era cazul să le mai spună la ce se puteau aştepta. Le-ar fi speriat degeaba. Hotărâră, aşadar, să le lase în vehicul, iar ei se plasară fiecare la câte o roată, ca să ajute caii deşelaţi, istoviţi, asudaţi sub rafalele vântului. Spre orele două, ninsoarea scăzu simţitor, în scurtă vreme nu mai cădeau decât câţiva fulgi răzleţi, învârtejiţi prin aer. Era cu mult mai uşor să păstrezi direcţia bună. Îndemnară caii cu nădejde. Domnul Serghei era ferm hotărât să nu se oprească până când Belle-Roulotte avea să ajungă cu roţile pe solul pietros al insulei Diomede. După calculele sale, insula nu putea fi acum mai departe de o jumătate de leghe spre vest şi, dacă dădeau bice cailor, poate că într-o oră ar fi ajuns. Din păcate, lumina, care era şi aşa destul de puţină, slăbi atât de mult, încât apărea ca o reflexie vagă. Erau sau

nu pe drumul cel bun? în direcţia aceea trebuiau să meargă? Cum să-şi poată da seama?

În momentul acela, se auziră lătrăturile puternice ale celor doi câni. Anunţau apropierea unei primejdii? Nu cumva descoperiseră vreun grup de eschimoşi ori de ciukci, trecând peste strâmtoare? Dacă era aşa, domnul Serghei n-ar fi ezitat să ceară ajutor indigenilor, ori măcar să se lămurească în privinţa direcţiei de urmat ca să ajungă la insulă.

Chiar atunci una dintre ferestruicile vehiculului se deschise, iar Cornelia întrebă de ce lătrau atât de tare Wagram şi Marengo.

I se răspunse că încă nu ştiau, dar nu era cazul să se alarmeze.

— Să coborâm, se interesă ea.

— Nu, Cornelia, răspunse domnul Cascabel. Tu şi fetele staţi bine unde sunteţi. Rămâneţi acolo!

— Şi dacă au simţit miros de animal… vre-un urs, de pildă?

— Au să ne dea ei de ştire! De fapt, ţine puştile la îndemână. Şi, mai ales, nu coborâţi!

— Închide fereastra, doamnă Cascabel, ceru domnul Serghei. Nu mai putem pierde nici o clipă! Trebuie să pornim mai departe chiar acum.

Oprit la primele lătrături ale cânilor, atelajul îşi reluă marşul penibil. Vreme de o jumătate de oră, Belle-Roulotte putu înainta ceva mai repede, fiindcă suprafaţa banchizei era acolo mai netedă. Caii, istoviţi de-a binelea, cu capul plecat, cu picioarele încordate, trăgeau din răsputeri. Se simţea că erau ultimele lor opinteli şi că, dacă efortul li se prelungea, s-ar fi prăbuşit.

Abia mai vedeau în jur. Puţina lumină rămasă părea să vină mai curând de la câmpul de gheaţă decât din înălţimi.

Cei doi câni lătrau necontenit, alergând înainte, oprindu-se cu botul în vânt, cu coada ţeapănă. Apoi reveneau la atelaj.

— Precis au simţit ceva, spuse domnul Cascabel.

— Insula Diomede! exclamă Jean.

Şi arătă o grămadă de stânci care se conturau nedesluşit spre vest, la câteva sute de paşi.

Iar dovada că Jean nu se înşela era faptul că stâncile apăreau împestriţate cu puncte negre, bine reliefate pe albul zăpezii.

— Într-adevăr, zise domnul Serghei, „trebuie să fie insula.

— Oare mi se pare mie, sau punctele acelea negre se mişcă, întrebă domnul Cascabel.

— Se mişcă?

— Aşa mi se pare.

— Or fi, de bună seamă, vreo câteva mii de foci adăpostite pe insulă…

— Câteva mii de foci?! Exclamă domnul Cascabel.

— Ah, patroane, ce noroc pe capul nostru dacă am putea lua una cu noi, s-o arătăm 'prin bâlciuri, zise Cuişoară.

— Şi să mai spună şi „tată”, adăugă Sandre. La ce-i stătea mintea unui tânăr saltimbanc!

II.

ÎNTRE DOI CURENŢI.

Belle-Roulotte era, în sfârşit, pe uscat, fără teamă că banchiza avea să se rupă. Vă puteţi închipui cât de mult preţuia familia Cascabel avantajul de a simţi pământul solid sub picioare.

Se făcuse întuneric. Pentru cât stăteau acolo luară aceleaşi măsuri ca în ajun, de data asta la cinci-şase sute de paşi în interiorul insulei Diomede. Apoi se ocupară de animale şi, la sfârşit, de „lumea bună”, vorba lui César Cascabel.

Altfel, nu era tocmai frig. Termometrul arăta abia patru grade sub zero. În fond, asta navea nici o importanţă. Cât dura acel popas nu trebuiau să se sperie de vreo creştere a temperaturii. Puteau să aştepte până când un ger puternic va îngheţa definitiv banchiza. Iarna n-avea să întârzie să-şi intre pe deplin în drepturi.

Fiind de-acum întuneric beznă, domnul Serghei amână pentru a doua zi plănuita explorare a insulei. Mai întâi, era

important să se ocupe de cai, care – extenuaţi cum erau – aveau nevoie de nutreţ bun şi de odihnă. Apoi, după cină, fiecare îşi ceru dreptul său la repaus, grăbindu-se să se întindă în pat. Drumul fusese cumplit de obositor. Curând, Belle-Roulotte se scufundă în somn, iar în noaptea aceea Cornelia nu mai visă nici dezgheţuri, nici bulboane gata să-i înghită casa rulantă. A doua zi, de cum se făcu destulă lumină, domnul Serghei, César Cascabel şi cei doi fii ai săi plecară în recunoaştere pe insulă.

Primul lucru care îi surprinse fu numărul incredibil de mare al focilor refugiate acolo. Făceau parte din specia denumită „otarii cu blană”.

Tocmai în zona aceea a Mării Hering, limitată la sud de paralela cincizeci de grade latitudine nordică, trăiesc cele mai multe animale de acest fel. Examinând harta, te încântă configuraţia celor două coaste, americană şi asiatică, şi mai ales asemănarea lor. Dacă le compari, au acelaşi profil, detaşat foarte clar: capul Prinţul de Wales seamănă cu peninsula Ciukotsk; golful Norton are drept corespondent golful Anadar; capătul peninsulei Alaska se curbează la fel ca peninsula Kamceatka şi totul se închide prin şirul insulelor Aleutine. Totuşi, nu se poate trage concluzia că America s-a separat brusc de Asia în urma vreunei convulsii geologice din timpurile preistorice, care ar fi deschis strâmtoarea Bering, căci proeminenţele unui ţărm nu corespund intrândurilor celuilalt.

În această zonă se află nenumărate insule: Sf. Laurenţiu, pe care am mai pomenit-o, Nunivak, pe litoralul american, Karagniski, pe cel asiatic; apoi, nu departe de ţărmurile Kamceatkăi, insula Bering, învecinată cu mica Insulă de Aramă, iar aproape de Alaska, insulele Pribilof. Asemănarea dintre coaste e întregită, prin urmare, de o identică dispunere a arhipelagurilor.

Îndeosebi insulele Pribilof şi insula Bering sunt invadate de coloniile de foci care trăiesc în această mare. Vin acolo cu milioanele. Aşa că în locurile acelea îşi dau întâlnire

vânătorii de profesie care caută otarii şi lutre de mare, ultimele foarte numeroase în urmă cu mai puţin de un secol, dar acum împuţinate din cauza unei nesocotite distrugeri. Cât despre otarii – nume generic ce include leii de mare, vacile de mare, urşii de mare – se adună în grupuri fără număr şi rasa nu pare ameninţată să dispară vreodată. Şi totuşi, cât de vânate sunt în tot timpul sezonului cald! Pescarii le urmăresc neînduplecaţi până în aşa-numitele „rookeries, un fel de parcuri unde se grupează familiile. Sunt hăituite mai ales animalele mature, iar de la dispariţie le. salvează doar fecunditatea lor extraordinară. Calculele spun că, din anul 1867 până în anul 1880, au fost nimicite trei sute optzeci şi opt de mii nouă sute optzeci şi două de otarii numai în rezervaţiile din insula Bering. De pe insulele Pribilof, pescarii din Alaska au recoltat un stoc de trei milioane cinci sute de mii de piei şi furnizează anual încă o sută de mii, cel puţin. Şi oare câte nu se opresc pe alte insule din Marea Bering! Domnul Serghei şi camarazii săi puteau să-şi dea seama după ceea ce vedeau pe insula Diomede. Toată plaja era acoperită de un furnicar de foci, îngrămădite unele în altele, încât nu se vedea nimic din covorul, de zăpadă pe care stăteau.

Erau privite, însă şi ele făceau acelaşi lucru cu vizitatorii insulei. Nemişcate, neliniştite, poate iritate de luarea în posesiune a domeniului lor, nu încercau deloc să fugă, iar câteodată scoteau un fel de behăit prelung, în care se simţea o oarecare furie. Apoi, ridicându-se, îşi agitau puternic labele, ori mai bine zis înotătoarele desfăcute în evantai. Ah! Dacă, aşa cum dorea tânărul Sandre, focile acelea ar fi avut darul vorbirii, cu ce tunet s-ar fi rostogolit cuvântul „tată” de pe buzele lor mustăcioase! Se înţelege că nici domnul Serghei şi nici Jean nu se gândeau să vâneze prin armata aceea de amfibii. Şi totuşi, era acolo o bogăţie de „blănuri pe picioare”, cum spunea domnul Cascabel. Dar ar fi fost un masacru inutil, ba chiar primejdios, înspăimântătoare prin număr, animalele ar fi putut pune în

pericol vehiculul. Aşa că domnul Serghei recomandă cea mai deplină prudentă.

Oare prezenta focilor pe insulă nu era cumva un semn de care trebuiau să tină cont? Şi nu era cazul să se întrebe de ce se refugiaseră animalele pe acea îngrămădire de stânci, lipsită de orice resurse?

Pe acest subiect avu loc o discuţie foarte serioasă între domnul Serghei, César Cascabel şi fiul său mai mare. Ajunseseră în partea centrală a insulei, pe când femeile se ocupau de gospodărie, iar Cuişoară şi Sandre aveau grijă de cai. Domnul Serghei deschise discuţia:

— Prieteni, mă întreb dacă n-ar fi mai bine să plecăm de pe insula Diomede îndată ce caii vor fi destul de odihniţi, decât să ne prelungim popasul aici.

— Domnule Serghei, răspunse César Cascabel, şi eu cred că nu-i cazul să ne jucăm prea mult de-a Robinsonii pe insula asta. Mărturisesc că aş vrea să simt sub picioare o bucăţică din coasta siberiană.

— Înţeleg, tată, interveni Jean, – şi totuşi ar fi mai bine să nu ne mai expunem ca atunci când am pornit să traversăm strâmtoarea. Ce s-ar fi ales de noi de n-ar fi fost insula asta?

Mai avem vreo zece leghe până la Numana.

— Ei bineJean, dacă dăm nişte bice bune cailor, le-am putea parcurge în două-trei etape.

— Greu, tată, chiar dacă banchiza ne-ar permite! aprecie Jean.

Cred că Jean are dreptate, zise domnul Serghei. E limpede că suntem grăbiţi să trecem dincolo de strâmtoare. Din moment ce frigul s-a potolit însă pe neaşteptate, mi se pare că n-ar fi totuşi deloc înţelept să părăsim uscatul. Am plecat prea din timp din Port Clarence; să ne dăm silinţa să nu plecăm prea repede şi de pe insula Diomede. Un lucru e sigur: strâmtoarea nu e destul de îngheţată pe toată întinderea ei.

— De asta am auzit ieri trosnetele, adăugă Jean. Precis, gheaţa n-are rezistenţa care ne trebuie.

— Da, asta-i o dovadă, admise domnul Serghei. Şi ar mai fi una.

— Care, întrebă Jean.

— Una ce mi se pare la fel de edificatoare, şi anume prezenţa acestor mii de foci împinse de instinct pe insula Diomede. Fără îndoială că, plecând din regiunile mai nordice ale mării, animalele se îndreptau spre insula Bering, ori spre insulele Aleutine, dar au „mirosit” că se apropie ceva. Au simţit că nu trebuiau să rămână pe banchiză. Fie temperatura în creştere riscă să producă o dislocare a sloiurilor, fie vreun fenomen submarin ar putea rupe câmpul de gheaţă. Dar dacă noi suntem grăbiţi să ajungem pe coasta siberiană, amfibiile astea sunt la fel de grăbite să ajungă în parcurile lor de pe insula Bering, ori din insulele Pribilof. Şi, de vreme ce s-au oprit pe insula Diomede, înseamnă că au avut motive foarte serioase s-o facă.

— Atunci, ce ne sfătuieşti, domnule Serghei. întrebă domnul Cascabel.

— Sfatul meu e să rămânem aici până când focile, plecând, au să ne dea de veste că nu mai e nici o pericol.

— Drace! Ia te uită ce nepotrivire afurisită!

— Nu-i aşa de grav, tată, spuse Jean.

— Şi să sperăm că n-o să fie nici de-acum înainte.

— De altfel, situaţia asta nu poate dura prea mult, adăugă domnul Serghei. Oricât de întârziată ar fi iarna anul acesta, în scurtă vreme vine sfârşitul lui octombrie. Şi, cu toate că termometrul nu coboară acum sub zero, de la o zi la alta poate arăta cu douăzeci de grade mai puţin. Când vântul o să bată dinspre nord, banchiza va fi tot atât de solidă ca un continent. Prin urmare, sfatul meu bine cumpănit este să mai aşteptăm, în eventualitatea că nimic nu ne zoreşte să plecăm.

Oricum, aşa era mai înţelept. Hotărârâ deci ca Belle-Roulotte să rămână pe insula Diomede până când, în urma

unui frig intens, strâmtoarea avea să fie suficient de îngheţată.

În ziua aceea, domnul Serghei şi Jean vizitară o parte din suprafaţa granitică pe care se simţeau în deplină siguranţă. Insula avea o circumferinţă de trei kilometri. Chiar şi în timpul verii părea să fie complet pustie. O îngrămădire de stânci, atâta tot. Ar fi ajuns, totuşi, pentru stâlpii faimosului pod Bering pe care şi-l dorea domnul Cascabel, dacă inginerii ruşi şi cei americani s-ar fi gândit vreodată să unească cele două continente – făcând astfel inversul lucrului ce-i place în mod deosebit domnului de Lesseps. Plimbându-se, vizitatorii aveau multă grijă să nu sperie focile. Cu toate acestea, era clar că prezenţa oamenilor aducea animalele într-o stare de mare agitaţie. Se aflau printre ele masculi puternici care răcneau răguşit, adunându-şi pe lângă ei familiile, majoritatea foarte numeroase, pentru că sunt poligami şi în jurul unui singur tată se întâlnesc câte patruzeci-cincizeci de adulţi.

Aceste manifestări nu prea amicale începură să-l neliniştească pe domnul Serghei, mai ales când observă la amfibii o oarecare tendinţă de a se apropia de locul popasului. Dacă erau izolate, nu aveai de ce să te temi; ar fi fost însă greu, chiar imposibil să te lupţi cu o forţă atât de masivă, presupunând că ar fi avut chef să-i alunge pe intruşii apăruţi pe terenurile lor din insula Diomede. Jean fu la fel de frapat de pornirea aceea. La întoarcere, şi el şi domnul Serghei erau destul de alarmaţi.

Ziua trecu fără incidente, dacă nu socptim faptul că briza dinspre sud-est se transformase în vânt puternic. Era limpede că se pregătea furtună mare, poate una dintre vijeliile acelea arctice care durează mai multe zile. Barometrul scăzuse brusc la şaptezeci şi doi de centimetri.

Se anunţa o noapte foarte rea. În plus, de cum intrară cu toţii în Belle-Rou-lotte, nişte urlete de a căror provenienţă nu se puteau înşela sporiră vuietul rafalelor. Focile se apropiaseră de vehicul şi începeau să-l ia cu asalt. Caii

nechezau înfricoşaţi, temându-se de un atac al turmelor la care Wagram şi Marengo lătrau cu o furie fără succes. Trebuiră să se scoale, să se repeadă afară, să-i aducă înapoi pe Vermout şi Gladiator, să aibă grijă de ei. Încărcară revolverele şi puştile. Domnul Serghei era totuşi de părere să nu le folosească decât în caz de forţă majoră.

Era întuneric beznă, întrucât în acea obscuritate profundă nu se vedea nimic, aprinseră felinarele. La lumina lor descoperiră mii de foci în jurul vehiculului, toate aşteptând, fără îndoială, venirea zilei ca să-i atace.

— Dacă ne asaltează, nu putem opune rezistenţă şi riscăm să fim copleşiţi, spuse domnul Serghei.

— Ce-i de făcut? întrebă Jean.

— Trebuie să plecăm!

— Când? să interesă domnul Cascabel.

— Chiar în clipa asta! răspunse domnul Serghei.

În faţa acelui pericol, foarte grav, fără îndoială, făcea oare bine domnul Serghei sfătuindu-i să părăsească insula? Da, nu aveau de ales. De bună seamă, focile voiau doar să-i alunge pe cei refugiaţi pe domeniul lor şi, în mod foarte probabil, n-aveau să înceapă o urmărire îndârjită pe banchiză. Să le împrăştie cu forţa ar fi fost şi inutil, şi cât se poate de imprudent. Ce puteau însemna câteva puşti şi pistoale în faţa atâtor mii de animale?

Înhămară caii, femeile intrară din nou în compartimente, iar bărbaţii, gata să se apere, se plasară de-o parte şi de alta a vehiculului, care îşi reîncepea coborârea spre vest. Noaptea era atât de întunecată, încât felinarele abia izbuteau să lumineze în jur până la douăzeci de paşi. În acest timp, viforniţa se dezlănţuia cu şi mai multă furie. Nu ningea, iar fulgii care fluturau prin aer erau smulşi de vânt de pe suprafaţa banchizei. Şi măcar dacă îngheţul ar fi fost deplin! Nu era însă deloc aşa. Se auzea gheaţa plesnind cu pârâituri lungi. Apăreau crăpături prin care apa mării năvălea în jerbe. Domnul Serghei şi camarazii săi merseră astfel vreme de o oră, cu spaima că în orice clipă câmpul de

gheaţă li se putea rupe sub picioare. Era imposibil să ţii o anume direcţie, cu toate că Jean încerca, de bine de rău, să se orienteze după acul busolei. Din fericire, îndreptându-se spre vest, nu erau acum tot atât de preocupaţi de abatere ca atunci când riscau să depăşească insula Diomede pe la nord, ori prin sud, fără s-o recunoască. La vreo zece leghe depărtare, coasta siberiană se întindea pe trei pătrimi din orizont, încât era exclus să nu dea peste ea.

Dar trebuiau să ajungă odată acolo, iar prima condiţie era ca Belle-Roulotte să nu fie înghiţită de adâncurile Mării Bering.

Şi totuşi, nu era singurul pericol, în orice moment vehiculul putea fi răsturnat de o rafală ce-l lovea oblic, dinspre sud-est. Din prudenţă, Cornelia, Napoléone şi Kayette coborâră şi ele. Domnul Serghei şi domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară se agăţau de roţi ca să contracareze efectul vântului. Ne putem închipui cât de încet avansau caii în asemenea condiţii, simţind cum le fugea „pământur de sub picioare. Spre orele cinci şi jumătate dimineaţa, pe o beznă tot atât de profundă ca aceea care scaldă spaţiile interstelare, fură siliţi să oprească. Atelajul nu mai putea înainta. Pe suprafaţa banchizei, apăruseră denivelări mişcătoare din cauza talazurilor împinse de vijelie din regiunile sudice ale Mării Bering.

— Cum o să scăpăm de aici, întrebă Jean.

— Trebuie să ne întoarcem pe insulă, strigă Cornelia, care nu reuşea s-o liniştească pe Napoléone.

— Acum nu se mai poate, răspunse domnul Serghei.

— De ce, întrebă domnul Cascabel. Prefer să mă lupt cu focile decât…

— Repet că acum nu ne mai putem întoarce pe insulă! spuse domnul Serghei. Ar trebui să mergem împotriva vântului şi vehiculul nu rezistă. S-ar demola, dacă nu ţinem aceiaşi sens cu furtuna.

— Să nu fim siliţi cumva să-l abandonăm, zise Jean.

— Să-l abandonăm?! exclamă domnul Cascabel. Ce-o să se aleagă de noi fără Belle-Roulotte?

— Vom face totul ca să nu ajungem în situaţia asta! răspunse domnul Serghei. Vehiculul e salvarea noastră, aşa că ne vom strădui şi noi să-l salvăm cu orice preţ.

— Prin urmare, nu ne putem întoarce îndărăt? întrebă domnul Cascabel.

— Nu, răspunse domnul Serghei. Suntem siliţi să mergem mai departe. Curaj, stăpânire de sine, şi vom ajunge cu bine la Numana!

Aceste cuvinte îi îmbărbătară pe toţi. Era evident că din pricina vântului nu se puteau întoarce pe insula Diomede. Sufla dinspre sud-est cu atâta putere, încât nici animalele şi nici oamenii n-ar fi reuşit să meargă împotriva lui. Chiar dacă rămânea pe loc, Belle-Roulotte tot s-ar fi răsturnat, numai încercând să reziste la rafale. Pe la orele zece miji de ziuă – o zi ştearsă şi ceţoasă. Foarte joşi şi deşiraţi, norii păreau că târăsc după ei fâşii de abur, măturând cu furie strâmtoarea. În vârtejul de zăpadă, mici bucăţi de gheaţă desprinse din banchiză zburau prin aer ca în timpul unui bombardament cu grindină, în condiţii atât de grele, nu făcură decât o jumătate de leghe într-o oră şi jumătate, pentru că trebuiau să evite ochiurile de apă şi să ocolească mormanele de sloiuri adunate pe banchiză. Hula din larg imprima câmpului de gheaţă, pe dedesubt, o legănare îngrijorătoare, un fel de ruliu ce provoca trosnituri necontenite. În jurul amiezii se produse brusc o zguduitură puternică. O reţea de crăpături brazdă larg banchiza în jurul vehiculului. Sub copitele cailor se deschise b crevasă cu diametrul de treizeci de picioare.

La un strigăt al domnului Serghei, camarazii săi se opriră la câţiva paşi de crăpătură.

— Caii! Caii noştri! ţipă Jean. Tată, să salvăm caii!

Era prea târziu. Gheaţa cedase, iar sărmanele animale tocmai dispăreau în vâl-toare. Dacă oiştea şi curelele nu s-

ar fi rupt, Belle-Roulotte ar fi fost trasă şi ea în adâncurile mării.

— Bietele animale! strigă domnul Cascabel, disperat.

Da, acei vechi prieteni ai saltimbancului, care cutreieraseră lumea împreună cu el, împărtăşindu-i cu credinţă, atâta vreme, existenţa nomadă, sfârşiseră înghiţiţi de ape. Lacrimi mari curgeau din ochii domnului Cascabel, ai soţiei şi ai copiilor săi.

— Înapoi! înapoi! porunci domnul Serghei.

Împingând de roţile vehiculului, izbutiră cu greu să se îndepărteze de crăpătura pe care oscilaţiile banchizei o tot lărgeau. Ajunseră astfel la vreo douăzeci de picioare de locul dezastrului.

Situaţia rămânea însă extrem de gravă. Ce era de făcut? Să părăsească vehiculul în mijlocul strâmtorii, apoi să revină din Numana cu un atelaj de reni şi să-l caute? Părea că nu aveau altă soluţie.

Deodată, Jean strigă:

— Domnule Serghei, domnule Serghei! Uitaţi-vă! Suntem în derivă.

— În derivă?

Era cât se poate de adevărat.

Fără îndoială că un dezgheţ general punea sloiurile în mişcare, între cele două ţărmuri ale strâmtorii. Adăugate la creşterea temperaturii, izbiturile vijeliei desfă-cuseră banchiza insuficient cimentată în partea de mijloc. Spre nord se deschiseseră canale largi ca urmare a deplasării sloiurilor, unele urcate pe banchiză, altele intrate sub ea. Astfel că mica insulă plutitoare ce purta vehiculul aluneca împinsă de uragan. Câţiva gheţari imobilizaţi constituiau puncte de reper după care domnul Serghei reuşi să stabilească direcţia derivei. Vă închipuiţi în ce măsură se înrăutăţise situaţia, şi aşa destul de îngrijorătoare după pierderea cailor. Nu mai puteau ajunge la Numana, nici măcar abandonând vehiculul, în locul unor simple crăpături ce puteau fi ocolite, apăruseră nenumărate canale pe care

nu aveai cum să le treci; în plus, ele îşi mai şi schimbau direcţia după capriciile furtunii. Dar oare blocul acela de gheaţă, încălecat de Belle-Roulotte, cât avea să reziste la şocul valurilor sparte de marginile lui? în orice caz, nu-l puteau opri. Nimic de făcut! Era peste puterile omeneşti să încerci să conduci sloiul în aşa fel încât să ajungă pe ţărmul siberian. Blocul plutitor s-ar fi oprit doar într-un obstacol serios şi cine ştie dacă obstacolul acela n-avea să fie tocmai banchiza îndepărtată ce acoperă marea polară!

Spre orele două după-amiază, întrucât obscuritatea creştea cu ceaţa ce cuprinsese aerul, era destul de întuneric încât să nu mai vezi nimic la câţiva paşi. Adăpostiţi în partea orientată spre nord, domnul Serghei şi camarazii săi rămâneau tăcuţi. Ce să-şi fi spus, din moment ce nu puteau face nimic? Înfofolite în pături, Cornelia, Kayette şi Napoléone se ghemuiau una lângă alta. Sandre fluiera, mai mult surprins decât neliniştit, în interiorul vehiculului, Cuişoară punea la loc lucrurile răsturnate de zdruncinături. Dacă domnul Serghei şi Jean îşi păstraseră stăpânirea de sine, nu se întâmplase la fel şi cu domnul Cascabel, care se învinuia că îi vârâse pe toţi într-o asemenea încurcătură. Era important ca mai întâi să-şi dea seama în ce situaţie se aflau. Să nu uităm că prin strâmtoarea Hering circulă doi curenţi contrari. Unul coboară spre sud, altul urcă spre nord. Primul este curentul Kamceatkăi, al doilea curentul strâmtorii Bering. Dacă blocul de gheaţă pe care se afla trupa şi materialul din Belle-Roulotte ar fi fost prins de primul curent, existau şanse să fie mânat şi să ajungă pe coasta siberiană. Dacă, dimpotrivă, intrau în zona de influenţă a celui de-al doilea, urma să fie împins spre întinderile Oceanului îngheţat, unde nici continentul şi nici eventuale grupuri de insule nu-l mai puteau opri.

Din păcate, pe măsură ce uraganul se înteţea, focarul lui se deplasa din sud-est spre sud. O dată cu schimbarea direcţiei vântului, în fundul pâlniei formate de strâmtoare aerul era aspirat cu o violenţă greu de bănuit.

Observând ce se petrecea, domnul Serghei şi Jean înţelegeau că n-aveau nici o şansă să fie prinşi de curentul Kamceatkăi. După busolă, direcţia derivei era nordul. Puteau oare spera că gheţarul avea să fie dus spre peninsula Prinţul de Wales, pe coasta teritoriului Alaska, de unde Port Clarence ajungea în raza privirii? Ar fi fost un deznodământ cu adevărat providenţial. Dar strâmtoarea se lărgeşte atât de mult între Capul Oriental şi capul Prinţul de Wales, încât era imprudent să se abandoneze acelei speranţe. Pe blocul de gheaţă aproape că nu se mai putea sta: nimeni nu reuşea să se ţină pe picioare din cauza vijeliei. Mergând să vadă cum arăta marea în partea din faţă, Jean fu răsturnat şi, fără intervenţia domnului Serghei, ar fi căzut în valuri. Ce noapte petrecură acei nefericiţi – ori mai curând naufragiaţi, căci păreau să fie supravieţuitorii unui naufragiu! Câte spaime în fiecare clipă! Aisberguri cu masă considerabilă loveau din când în când insula plutitoare cu asemenea zguduituri şi pârâituri, încât ameninţa să se dezintegreze. Valuri mari treceau peste suprafaţa ei, dându-le impresia că se scufundau în abis. Erau rebegiţi cu toţii de duşurile reci pe care vântul le pulveriza peste capetele lor. Nu se puteau feri de ele decât intrând în vehicul; dar acesta se clătina sub rafale şi nici domnul Serghei. nici domnul Cascabel nu îndrăzneau să le dea sfatul de a se adăposti înăuntru.

Se scurseră astfel ore nesfârşite. Cum locurile de trecere deveneau tot mai largi, deriva începea să fie scutită de şocuri. Oare sloiul trecuse de porţiunea îngustă a strâmtorii care, la câteva leghe mai încolo, se lărgea în direcţia Oceanului îngheţat? Ajunsese cumva în zona situată deasupra cercului polar? Curentul strâmtorii Bering nu-l împinsese în cele din urmă spre curentul Kamceatkăi? în cazul acesta, dacă nu-l opreau coastele Americii, putea fi împins până la banchiza cea mare.

Şi nu se mai făcea odată ziuă! Pe lumină şi-ar fi dat seama, fără îndoială, în ce situaţie se aflau. Bietele femei!

Murmurau o rugăciune, convinse că numai Cerul le mai putea salva.

În fine, veni şi ziua aceea de sfârşit de octombrie. Ea nu avuse nici o îmbunătăţire a situaţiei atmosferice. Ba chiar părea că furia vijeliei sporea o dată cu răsăritul soarelui. Cu busola în mână, domnul Serghei şi Jean cercetau orizontul. Fără succes se sileau să descopere vreo bucată de pământ mai înălţat, fie spre est, fie spre vest… Mânat de curentul Bering, gheţarul – asta se putea spune acum cu toată siguranţa –o apucase spre nord.

Aşa cum bănuiţi, furtuna produse locuitorilor din Port Clarence cea mai vie nelinişte cu privire la soarta familiei Cascabel. Dar cum i-ar fi putut veni în ajutor, când dezgheţul tăia orice legătură între cele două ţărmuri ale strâmtorii?

Acelaşi lucru se întâmplă şi în portul Numana, unde cei doi agenţi ruşi, trecuţi cu patruzeci şi opt de ore înaintea lor, anunţaseră plecarea echipajului din Bel-le-Roulotte. De fapt, dacă erau întrucâtva neliniştiţi pentru însoţitorii vehiculului, sentimentele lor nu porneau deloc din simpatie. Se ştie că-l aşteptau pe contele Narkin pe coasta siberiană, unde aveau de gând să-l aresteze… şi uite că, după toate probabilităţile, contele Narkin pierise în dezastrul acela, împreună cu toată familia Cascabel. Iar după trei zile, când curentul aruncă două cadavre de cai într-un mic golf de pe litoral, nu mai încăpu nici o îndoială. Erau Vermout şi Gladiator, componenţii unicului atelaj al saltimbancilor.

— Pe legea mea, zise unul dintre agenţi. Am făcut bine că am trecut strâmtoarea înaintea omului nostru.

— Aşa e, răspunse celălalt, – însă partea neplăcută e că am ratat o astfel de lovitură!

III.

ÎN DERIVĂ.

Ştim acum care era situaţia naufragiaţilor la data de 27 octombrie, îşi puteau face vreo iluzie asupra soartei lor? Mai rămânea loc pentru vreo licărire de speranţă? Aflaţi în

derivă prin strâmtoarea Bering, ultima lor şansă era să fie atraşi de curentul sudului şi împinşi apoi spre coasta asiatică. Dar curentul nordului îi antrena în larg!

Iar odată ajunşi în Oceanul îngheţat, ce avea să se întâmple cu sloiul lor, presu-punând că nu se topea, că rezista la şocuri? S-ar fi pierdut pe lângă vreunul din pământurile arctice, împins de vânturile estului, dominante atunci, cale de sute de leghe, nu cumva urma să fie aruncat în barierele arhipelagului Spitzbergen, sau spre Novaia Zemlea? Iar în acest ultim caz, chiar cu preţul unor cumplite încercări, aveau să mai ajungă oare naufragiaţii pe continent?

La urmările unei asemenea ipoteze se gândea domnul Serghei. Le discuta cu domnul Cascabel şi cu Jean, cercetând mereu cu privirile orizontul pierdut în ceaţă.

— Amicii mei, zise el, n-am nici o îndoială că ne aflăm în mare pericol, deoarece sloiul se poate rupe în orice clipă, iar nouă ne este cu neputinţă să-l părăsim.

— Asta-i cea mai mare pericol care ne ameninţă? întrebă domnul Cascabel.

— Pentru moment, da! răspunse domnul Serghei. Dar, dacă se face iarăşi frig, pericolul devine mai mic şi în cele din urmă dispare cu totul. Iar în acest anotimp şi la această latitudine nu se poate ca o creştere de temperatură să dureze mai mult de câteva zile.

— Aveţi dreptate, domnule Serghei, vorbi Jean. Numai că, dacă gheţarul rezistă… încotro va fi dus?

— După părerea mea, nu poate merge prea departe şi în scurtă vreme se va lipi de vreo banchiză. Aşa că, îndată ce marea va fi pe deplin îngheţată, încercăm să ajungem pe continent şi ne reluăm vechiul traseu.

— Cum o să înlocuim însă caii înecaţi? izbucni domnul Cascabel. Ah, bietele animale!

Bietele mele animale! Domnule Serghei, slujitorii aceia credincioşi făceau parte din familie, şi din cauza mea au…

Domnul Cascabel nu se putea consola. Era copleşit de remuşcări. Se învinuia că pricinuise catastrofa aceea. Să treci marea cu caii, cine mai pomenise aşa ceva? Şi poate că se gândea mai mult la ei decât la neplăcerile pricinuite de dispariţia lor.

— Da, e o nenorocire ireparabilă în condiţiile pe care le avem acum, după dezgheţ, spuse domnul Serghei. Noi, bărbaţii, să zicem că o să putem suporta lipsurile şi oboseala decurgând din pierderea asta. Dar doamna Cascabel, dar Kayette şi Napoléone, care sunt încă nişte copii, ce-au să facă în caz că părăsim vehiculul?

— Să-l părăsim?! Exclamă domnul Cascabel.

— Vom fi nevoiţi, tată!

— Într-adevăr, zise domnul Cascabel, dându-şi pumni în cap, mai bine îmi rupeam gâtul decât să fac o asemenea călătorie! Să mergi în Europa pe un traseu ca ăsta!

— Nu te lăsa copleşit, prietene, îl sfătui domnul Serghei. Să înfruntăm cu bărbăţie pericolul. E cel mai sigur mod de a trece peste el.

— Lasă, tată, adăugă Jean, ce-a fost s-a dus, şi cu toţii am convenit să procedăm aşa. Nu trebuie să te învinuieşti doar pe tine. Unde ţi-e energia de altădată?

Cu toate aceste încurajări, domnul Cascabel era însă dărâmat, iar încrederea în sine însuşi, filosofia sa naturală, primiseră o grea lovitură.

Prin orice mijloc avut la îndemână, busolă, puncte de reper, domnul Serghei încerca să stabilească direcţia curentului. Cele câteva ore de lumină ce limpezeau orizontul erau folosite pentru acest gen de observaţii.

Treaba nu era deloc uşoară, fiindcă punctele de reper se schimbau necontenit. De altfel, dincolo de strâmtoare marea părea să fie liberă pe o vastă întindere. Se vede că din cauza temperaturilor anormale banchiza arctică nu apucase să se formeze complet. Dacă lăsase altă impresie vreme de câteva zile, era din pricină că sloiurile ce coborau dinspre nord ori urcau dinspre sud sub acţiunea celor doi

curenţi se îngrămădiseră unele în altele în îngusta porţiune dintre cele două continente.

În urma numeroaselor sale observaţii, domnul Serghei se crezu îndreptăţit să afirme că direcţia derivei se modificase sensibil spre nord-vest. Asta se întâmpla, desigur, datorită faptului că pomenitul curent Bering, cotind-o spre ţărmul siberian şi învingând curentul Kamceatkăi, ieşea din strâmtoare printr-un larg ocol şi ajungea să evolueze paralel cu cercul polar.

Totodată, domnul Serghei constată că vântul, rămas la fel de puternic, sufla exact dinspre sud-est. Dacă pentru scurtă vreme îl descoperiseră bătând spre nord, de vină erau coastele strâmtorii, care, prin dispunerea lor, modificaseră direcţia generală a curenţilor de aer, redobândită însă în larg. De cum înţelese situaţia, domnul Serghei reveni lângă domnul Cascabel şi îl informă că era cel mai fericit lucru dintre câte li se puteau întâmpla în împrejurările acelea. Vestea bună îl mai linişti puţin pe conducătorul familiei.

— Da, zise el, nu-i rău să mergi tocmai în partea în care voiai. Dar ce ocol o să facem, Dumnezeule, ce ocol!

Naufragiaţii îşi dădură atunci osteneala să se instaleze cât mai bine cu putinţă, ca şi cum ar fi urmat să petreacă vreme îndelungată pe insula lor plutitoare. Mai întâi, hotărâră că vor locui mai departe în Belle-Roulotte, acum în mică măsură pândită de riscul răsturnării, întrucât ceda, o dată cu sloiul, la bătaia vântului. Cornelia, Kayette şi Napoléone putură să intre iarăşi în vehicul, să se ocupe de bucătăria neglijată total timp de douăzeci şi patru de ore. În scurtă vreme mânca-rea fu gata; se aşezară la masă şi, chiar necondimentată cu obişnuita veselie, cina avu măcar darul de a-i reconforta pe comeseni, atât de greu încercaţi de la plecarea lor de pe insula Diomede. Ziua se încheie în aceste condiţii. Rafalele continuau să se dezlănţuie cu o violenţă înfricoşătoare. Cerul era plin de păsări, petreli, potârnichi de tundră şi altele, pe bună dreptate numite păsările furtunii.

A doua zi şi cele următoare, 28, 29, 30 şi 31 octombrie, nu aduseră nici o schimbare. Bătând dinspre est, vântul nu modifică deloc starea atmosferei. Domnul Serghei cercetase cu grijă forma şi mărimea gheţarului. Era un fel de trapez neregulat, având între trei sute cincizeci şi patru sute de picioare în lungime, iar lăţimea de o sută de picioare. Ieşind din apă cu o bună jumătate de stânjen, trapezul se bomba uşor spre interior. Cu toate că se auzeau adesea pârâituri surde, la suprafaţă nu apărea nici o crăpătură. Cel puţin până acum, rezistenţa lui se arătase capabilă să facă faţă valurilor şi vijeliei. Belle-Roulotte fusese împinsă cu mari eforturi până în centru. Acolo, cu funiile şi cu picheţii cortului ce servea pentru reprezentaţii de circ, fusese fixată atât de bine, încât nu mai putea fi răsturnată.

Cele mai îngrijorătoare erau şocurile produse de nişte ciocniri neaşteptate cu unele aisberguri enorme, care se deplasau cu viteze diferite, minate de curenţi ori numai învârtite de vâltoare. Câte unul, având o înălţime de cincisprezece-douăzeci de picioare, părea că se lansează ca pentru abordaj, îl zăreai de departe, îl vedeai venind, dar cum să te fereşti de izbitură? Unele blocuri de gheaţă se rostogoleau cu zgomot, când deplasarea centrului de greutate le modifica echilibrul; iar când se ocneau, coliziunile erau extrem de primejdioase. Deseori izbitura era atât de puternică, încât, dacă n-ar fi luat din timp unele măsuri, totul s-ar fi spart în interiorul vehiculului. O dislocare bruscă îi ameninţa neîncetat. Aşa că, de cum era semnalată apropierea vreunui gheţar mai mare, domnul Serghei şi camarazii săi se adunau pe lângă Belle-Roulotte, ţinându-se strâns unii de alţii. Jean căuta să se apropie de Kayette. Dintre toate riscurile, cel mai cumplit ar fi fost să se vadă utind, separat, pe bucăţile rupte ale sloiului. De altfel, în partea centrală, unde grosimea era mai mare, te aflai mai în siguranţă decât pe margini. În timpul nopţii, domnul Serghei şi domnul Cascabel, Jean şi Cuişoară

vegheară pe rând. Depuneau toate eforturile să se orienteze în bezna aceea adâncă, bântuită de enorme forme albe care se mişcau ca nişte fantome, în văzduhul plin de ceaţă vânturată de interminabila vijelie, luna, abia ridicată deasupra orizontului, răspândea o lumină alburie, iar aisbergurile puteau fi văzute la o oarecare distanţă. La strigătul celui ce făcea de pază, toată lumea era în picioare, aşteptând rezultatul ciocnirii. Adesea aisbergul îşi schimba direcţia şi trecea foarte aproape de ei; însă uneori îi izbea, iar zguduitura rupea frânghiile şi smulgea pacheţii care ancorau Belle-Rou-lotte. Ai fi zis că totul urma să se împrăştie; puteau să se socotească fericiţi că rezistaseră coliziunii. Şi temperatura nu mai scădea! Iar marea nu era încă îngheţată în prima săptămână din noiembrie! Şi regiunile acelea care rămâneau navigabile la numai câteva grade deasupra cercului polar! Era, într-adevăr, un ghinion teribil. Măcar dacă ar fi trecut prin raza vederii lor vreo balenieră întârziată în campania de pescuit, să-i semnalizeze, să-i atragă atenţia prin împuşcături! După ce i-ar fi luat pe naufragiaţi, i-ar fi dus într-unul din porturile ţărmului american, la San Francisco, la San Diego, ori pe coasta siberiană, la Petropavlovsk, la Ohotsk… Dar nici vorbă, nici o navă! Numai aisberguri în mişcare. Numai întinsa mare pustie, mărginită la nord de o banchiză de neînvins. Din fericire, dacă anomalia climei nu se prelungea peste măsură, problema alimentelor nu devenea îngrijorătoare, chiar şi în eventualitatea că deriva mai dura câteva săptămâni. În vederea călătoriei lor prin teritoriile asiatice,'unde le-ar fi fost greu să-şi procure hrană, făcuseră serioase provizii de conserve, făină, orez, grăsime şi altele. Şi, spre regretul tuturor, nu trebuiau să se îngrijească nici de nutreţul cailor. E cazul să spunem însă că, dacă Vermout şi Gladiator ar fi supravieţuit dezgheţului, ar fi pierit de foame. În zilele de 2, 3, 4, 5 şi 6 noiembrie, nimic nou în afară de faptul că vântul avea tendinţa de a

slăbi, abătându-se uşor spre nord. Ziua dura abia două ore, ceea ce înrăutăţea şi mai mult situaţia.

Cu toate că domnul Serghei făcea mereu investigaţii, îi era tot mai greu să controleze deriva şi, în lipsa şansei de a fixa un traseu pe hartă, nu mai puteau şti unde se află. Totuşi, în ziua de 7, reuşiră să stabilească un punct de reper, apoi să-l fixeze cu o oarecare exactitate.

În ziua aceea, spre orele unsprezece, pe când licărul slab al aurorii dimineţii umplea cerul, domnul Serghei şi Jean, însoţiţi de Kayette, se îndreptau spre partea din faţă a gheţarului. Printre instrumentele circului se afla şi o lunetă destul de bună, de care se servea Cuişoară când arăta la tot soiul de gură-cască. Ecuatorul, figurat printr-un fir întins pe obiectiv, şi locuitorii Lunii, reprezentaţi prin nişte insecte introduse în tub. După ce curăţise cu grijă luneta, Jean o luase cu el şi, privind prin ea, încerca să distingă în larg vreo dungă de pământ.

De câteva clipe cerceta cu multă atenţie orizontul. Deodată, întinzând mâna spre nord, Kayette spuse:

— Domnule Serghei, cred că văd acolo… Oare nu-i un munte?

— Un munte, întrebă Jean. Nu! Poate că-i un aisberg, îndreptă luneta în direcţia arătată de tânăra indiană.

— Kayette are dreptate! spuse imediat.

Întinse instrumentul spre domnul Serghei, care îl îndreptă şi el în aceeaşi direcţie.

— Da, confirmă domnul Serghei.

— E un munte destul de înalt. Kayette nu s-a înşelat.

Se mai uitară o dată şi stabiliră că spre nord, la vreo cinci-şase leghe distanţă, era pământ. Un lucru deosebit de important.

— Când un ţinut e dominat de un munte atât de înalt, înseamnă că e foarte întins, spuse Jean.

— Aşa este, confirmă domnul Serghei. O să încercăm să găsim locul pe hartă. Asta ne va permite să stabilim exact unde ne aflăm.

— Jean, parcă iese fum din muntele ăla, zise Kayette.

— Să fie vreun vulcan? Întrebă domnul Serghei.

— Da, da! strigă Jean, care-şi pusese iarăşi luneta la ochi. Se vede foarte bine fumul. Ziua era însă pe sfârşite şi, chiar mărit de lentile, conturul muntelui dispărea, încetul cu încetul.

Într-adevăr, peste o oră, când întunericul se îngroşase mult, apărură nişte lumini vii în direcţia pe care o însemnaseră cu o linie trasă prin zăpadă.

— Hai să ne uităm pe hartă, zise domnul Serghei.

— Şi se întoarseră toţi trei la campament.

Jean căută pe atlas harta regiunilor boreale de dincolo de strâmtoarea Bering şi ajunseră la următoarele concluzii:

De vreme ce domnul Serghei constatase că, pe de o parte, curentul – după ce urcase spre nord – o cotea spre nord-vest la vreo cincizeci de leghe dincolo de strâmtoare, iar pe de altă parte că blocul de gheaţă urma direcţia aceea de câteva zile, trebuiau să vadă dacă exista pământ spre nord-vest. La vreo douăzeci de leghe depărtare de continent, pe hartă figura o insulă mare, cunoscută de geografi sub numele de insula Vranghel, şi ale cărei contururi sunt încă abia schiţate în partea de nord. Era posibil ca gheţarul să nici nu ajungă la ea, dacă se lăsa purtat de curent mai departe, prin largul braţ de mare ce o separă de coasta siberiană.

Domnul Serghei nu avea nici o îndoială asupra identităţii insulei Vranghel. Într-adevăr, între cele două capuri de pe coasta meridională, capul Hawan şi capul Thomas, se află un vulcan activ, notat pe hărţile recente. Nu putea fi decât vulcanul zărit de Kayette şi a cărui lumină se văzuse bine la lăsarea nopţii. Le era uşor acum să recunoască drumul urmat de gheţar de la ieşirea din strâmtoarea Bering. Alunecând pe lângă coastă, trecuse de capul Serdţe Kamen, de golful Koliucin, de promontoriul Vankarem, de capul Nord; apoi se angajase în canalul De Long, dintre insula Vranghel şi ţărmul provinciei Ciukotsk.

Încotro va mai fi împins gheţarul, după ce curentul avea să-l scoată din canalul De Long? Era imposibil de prevăzut. Pe domnul Serghei îl preocupa cel mai mult faptul că în partea de nord, pe hartă, nu mai figura nici un alt pământ. În spaţiul acela imens se întinde doar banchiza, care are în centrul ei însuşi polul.

Se mai puteau agăţa acum de o singură şansă de salvare, şi anume: îngheţarea completă a mării, sub acţiunea unui frig intens – ceea ce nu putea întârzia şi, în fond, ar fi trebuit să se întâmple de câteva săptămâni. Deriva ar fi sfârşit atunci în marginile banchizei, iar naufragiaţii, coborând spre sud, puteau încerca să ajungă pe continentul asiatic. Dar, fară Belle-Roulotte, pe care în lipsă de atelaj erau nevoiţi s-o abandoneze, cum aveau să se descurce pe lungul traseu ce le rămânea?

Vântul bătea mereu dinspre est, suftând destul de tare, fără a fi însă vijelie. Şi totuşi, în locurile acelea nesuferite, valuri lungi se rostogoleau zgomotos şi se izbeau de blocul plutitor, după care, scăpând din vâltoarea provocată de şoc, năpădeau mai toată suprafaţa de gheaţă, cum ar fi şters puntea unui vas ţinut la capă. Zdruncinăturile erau atât de puternice, încât gheţarul îşi clătina până şi partea din mijloc, lăsând impresia că se despică dintr-o clipă în alta. În plus, valurile enorme care ajungeau până la Belle-Roulotte ameninţau să-i smulgă pe toţi cei aflaţi afară.

Prin urmare, la sfatul domnului Serghei, luară câteva măsuri de prevedere, în prima săptămână din noiembrie ninsese din abundenţă şi era uşor să construiască un fel de dig în partea din spate a gheţarului, ca să-l apere de valurile venite, de cele mai multe ori, din direcţia aceea. Toată lumea se puse pe treabă, iar când zăpada bine bătătorită se întări, un obstacol înalt şi gros de patru-cinci picioare se afla de-acum în calea valurilor, încât doar stropii mai treceau pe deasupra lui. Era un fel de bastingaj ridicat la pupa unui vas dezorientat.

Pe când lucrau la dig, Sandre şi Napoléone se bulgăreau, fără să-l cruţe nici pe Cuişoară. Cu toate că nu era momentul potrivit pentru distracţie, domnul Cascabel nu-i dojeni prea aspru, decât într-o zi când un bulgăr, greşind ţinta, nimeri în căciula domnului Serghei.

— Cine-i nepricopsitul? strigă domnul Cascabel.

— Eu, tată! răspunse Napoléone descumpănită.

— Afurisită şi nepricopsită ce eşti! repetă domnul Cascabel. Iart-o, domnule Serghei, pe ştrengăriţa asta…

— Nu-i, nimic, prietene Cascabel. Să vină să mă sărute şi-o să-mi treacă. Aşa se şi întâmplă.

Nu construiră doar digul din partea din spate a gheţarului, ci în scurtă vreme Belle-Roulotte fu înconjurată cu un fel de meterez din gheaţă, care urma să-i asigure o şi mai bună protecţie, în vreme ce roţile, scufundate până la butuc, îi dădeau o stabilitate absolută. Zidul acela urca până la înălţimea galeriei superioare; printr-un culoar îngust, lăsat în interior, se putea circula însă de jur împrejur. Vehiculul părea o navă poposită pe timp de iarnă între aisberguri, cu coca apărată de o cuirasă de zăpadă contra frigului şi vijeliilor. Dacă gheţarul nu se despica, naufragiaţii nu mai aveau de ce să se teamă de valuri, iar în asemenea condiţii îşi puteau permite, poate, să aştepte momentul când iarna arctică avea să pună definitiv stăpânire pe ţinuturile acelea hiperboreene. Dar atunci, odată sosit momentul, trebuiau să plece spre continent. Erau nevoiţi să-şi abandoneze casa rulantă care-i plimbase prin toată Lumea Nouă! Trebuiau să renunţe la adăpostul solid şi sigur al familiei. Părăsită între gheţurile mării polare, Belle-Roulotte urma să dispară în dezgheţul adus de anotimpul cald.

Când domnul Cascabel se gândea la asta, el, care era atât de filosof, atât de predispus să ia în seamă partea bună a lucrurilor, îşi ridica mânile spre cer, blestema ceasul rău, se învinuia de toate nenorocirile, uitând că ele erau pricinuite de ticăloşii care-l furaseră în trecătorile Sierrei Nevada, singurii răspunzători pentru tot ce li se întâmplă. Fără

succes căuta Cornelia să-l smulgă din gândurile acelea întunecate, mai întâi cu vorbă bună, apoi prin mustrări aspre. Fără succes îşi asumau copiii şi Cuişoară partea lor în consecinţele nefastei hotărâri! Fără succes repetau că proiectul de călătorie se făcuse cu asentimentul întregii familii. Fără succes încercau domnul Serghei şi „mica prepeliţă să-l consoleze pe nefericitul Cascabel. Nu voia să audă de nimic. Tu nu mai eşti bărbat? îl întrebă într-o zi Cornelia, scuturându-l zdravăn.

— În orice caz, nu atâta cât tine! răspunse el, restabilindu-şi echilibrul ameninţat, de acea admonestare conjugală.

De fapt, doamna Cascabel era nespus de îngrijorată pentru viitor; dar simţea nevoia să lupte cu descurajarea soţului său, atât de rezistent altădată la loviturile soartei. Problema alimentelor începea să-l preocupe, totuşi, pe domnul Serghei. Mai întâi, era important să aibă alimentele asigurate până în ziua când puteau să-şi înceapă marşul peste banchiză, dar şi mai târziu, când cei din Belle-Roulotte şi-ar fi încercat norocul spre coasta siberiană. Pe vânat nu puteau conta în perioada aceea: stolurile de păsări de mare apăreau destul de rar prin ceaţă. Din prevedere, aşadar, trebuiau să-şi drămuiască rezervele, pentru eventualitatea unui drum mai lung.

În aceste condiţii, împins irezistibil de curenţi, gheţarul ajunse în dreptul insulelor Anjou, situate în nordul litoralului asiatic.

IV.

DE LA 16 NOIEMBRIE PÂNĂ ÎN 2 DECEMBRIE.

Domnul Serghei credea că se aflau în dreptul acelui grup de insule, bazându-se pe nişte simple aproximări. Pe cât era posibil, în fiecare dintre observaţiile sale zilnice ţinuse cont de derivă, calculată în medie la cincisprezece leghe în douăzeci şi patru de ore. Arhipelagul, pe care nu-l putea vedea, este situat – după indicaţiile hărţilor – la 150° longitudine şi 75° latitudine, adică la circa o sută de leghe de continent. Iar domnul Serghei nu se înşela, în data de 16

noiembrie, gheţarul era la sud de insulele Anjou. Însă la ce distanţă? Asta se putea stabili doar cu aproximaţie până şi cu instrumentele folosite de obicei de navigatori. Cu un soare care se arăta timp de câteva minute prin ceaţă, calculele n-ar fi dat nici un rezultat. Intraseră de-acum în lunga noapte a regiunilor polare.

Vremea era mizerabilă, cu toate că frigul avea tendinţa să se întărească. Mercurul termometrului oscila puţin sub zero grade. Temperatura nu era încă destul de scăzută ca să sudeze aisbergurile risipite pe suprafaţa bazinului arctic, în consecinţă, nici un obstacol nu putea opri deriva blocului de gheaţă.

Totuşi, între scobiturile de pe margini se produceau acele îngheţuri parţiale cunoscute sub numele de bay ices, când iau naştere în golfuleţele înguste ale unei coaste. Ajutat de Jean, domnul Serghei urmărea necontenit aceste formaţiunii care în scurt timp urmau să se întindă pe toată suprafaţa mării. Perioada, glacială avea să fie atunci în toată plenitudinea sa, iar situaţia naufragiaţilor trebuia să se schimbe „în bine” cel puţin aşa sperau. În ultima jumătate a lunii noiembrie zăpada căzu necontenit, în cantităţi considerabile. Purtată de vânt, ea se aduna în straturi groase peste meterezele făcute în jurul vehiculului, înălţându-le în scurt timp apreciabil.

De fapt, această zăpadă nu prezenta nici un pericol, ba dimpotrivă, apărându-i mai bine de frig, familia Cascabel o socotea avantajoasă. Cornelia putea economisi petrolul, folosindu-l numai pentru nevoile bucătăriei. Era un lucru ce pretindea să fie tratat cu toată seriozitatea: când s-ar fi terminat lichidul acela mineral, cu ce l-ar mai fi înlocuit?

Temperatura din interiorul compartimentelor rămânea, din fericire, suportabilă – trei sau patru grade peste zero. Ea crescu îndată ce Belle-Roulotte fu îngropată sub zăpadă, în asemenea condiţii riscau să le lipsească nu căldura, ci aerul, care nu mai avea pe unde să intre înăuntru.

Aşa că se apucară să cureţe zăpada şi fiecare îşi aduse contribuţia la munca aceea istovitoare.

Domnul Serghei fu de părere că trebuia mai întâi degajat culoarul dintre vehicul şi metereze. Apoi deschiseră o trecere menită să le permită ieşirea liberă în exterior. Trecerea aceasta fu orientată spre vest. În caz contrar, putea fi astupată de vârtejurile de zăpadă venite dinspre răsărit.

Pericolul nu putu fi, însă, îndepărtat cu totul, aşa cum se va vedea îndată. Se înţelege că naufragiaţii nu ieşeau din Belle-Roulotte nici ziua, nici noaptea. Era un adăpost sigur contra viscolului şi frigului în creştere, după cum arăta termometrul, coborând încet, dar continuu.

Totuşi, domnul Serghei şi Jean nu uitau să-şi facă zilnic observaţiile, în momentul când nişte vagi lumini colorau orizontul, de sub care soarele nu mai ieşea până la solstiţiul din 21 decembrie. Şi mereu aceeaşi speranţa deşartă că ar putea zări vreo balenieră rămasă să-şi petreacă iarna pe acolo, ori încercând să-şi croiască drum spre vreun port din strâmtoarea Bering. Mereu aceeaşi speranţă înşelată de a vedea gheţarul definitiv înţepenit în vreo banchiză care i-ar fi legat de ţărmul Siberiei. Apoi, întorşi la campament, încercau să repereze pe hartă presupusa direcţie a derivei. S-a mai amintit aici că de la plecarea din Port Clarence nu mai aveau vânat proaspăt pentru bucătărie. Ce putea face Cornelia cu păsările de mare, al căror gust uleios era greu de îndepărtat? În ciuda talentelor sale culinare, potârnichile de tundră şi petrelii n-ar fi fost primiţi prea bine de comeseni, în consecinţă, Jean hotărî să nu-şi irosească plumbul şi praful de puşcă pe zburătoarele de origine mult prea arctică. Când trebuia să iasă însă afară, îşi lua întotdeauna puşca, iar într-o zi, în după-amiaza de 26 noiembrie, avu ocazia să se folosească de ea. Într-adevăr, la vehicul ajunse zgomotul unei împuşcături şi, imediat după aceea, se auzi vocea lui Jean, strigând după ajutor. Întâmplarea pricinui o oarecare surpriză amestecată cu

îngrijorare. Domnul Serghei şi domnul Cascabel, Sandre şi Cuişpară, urmaţi de cei doi câni, ieşiră repede afară.

— Veniţi! Veniţi, striga Jean.

Iar în timpul acesta alerga încolo şi încoace, încercând să taie retragerea unui animal.

— Ce se întâmplă? Întrebă domnul Cascabel.

— Am rănit o focă şi-o să ne scape dacă o lăsăm să ajungă la apă. Era o amfibie uriaşă, rănită în piept, şi care lăsa pete roşii, de sânge, pe zăpadă. Şi ar fi izbutit, cu siguranţă, să fugă, dacă n-ar fi sosit la vreme domnul Serghei şi camarazii lui. Cuişoară se azvârli cu curaj peste animalul care îl răsturnase pe Sandre cu o singură lovitură de coadă. Foca fu potolită, cu chiu, cu vai, iar Jean; aplicându-i ţeava puştii pe cap, îi zbură creierii.

Nu era un vânat prea grozav pentru obişnuiţii clienţi ai Corneliei, dar cel puţin aveau o importantă rezervă de carne pentru Wagram şi Marengo. Dacă ar fi putut vorbi, cei doi câni i-ar fi mulţumit lui Jean pentru un asemenea chilipir.

— La urma urmei, de ce nu vorbesc animalele? întrebă domnul Cascabel, când se aşezară cu toţii la masă.

— Pentru simplul motiv că nu sunt destul de inteligente ca să vorbească, răspunse domnul Serghei.

— Credeţi, aşadar, că vorbirea are legătură cu inteligenţa? întrebă Jean.

— Desigur, dragă Jean. Cel puţin la animalele superioare. Cânele are un laringe identic cu al omului. Aşa că ar putea vorbi, însă nu vorbeşte, fiindcă nu-i destul de inteligent ca să-şi poată exprima impresiile prin cuvinte.

Ipoteza susţinută de domnul Serghei era cel puţin discutabilă, însă unii fiziologi moderni o admit.

Trebuie să notăm faptul că în mintea domnului Cascabel se producea, încetul cu încetul, o schimbare. Cu toate că îşi reproşa mereu răspunderea pentru situaţie, filosofia sa ieşea din nou deasupra. Obişnuit să se descurce din cele mai grele încercări, nu putea crede că steaua lui cea bună

se stinsese. Nu, cel mult se întunecase un pic. Până atunci, de altfel, familia Cascabel nu fusese prea mult expusă unor suferinţe fizice. E adevărat că, dacă primejdiile se agravau – şi se poteau aştepta la aşa ceva – moralul său risca şi el să fie afectat.

Gândindu-se la ce-i aşteaptă, domnul Serghei îi încuraja necontenit pe toţi ceilalţi, în timpul nesfârşitelor ore fără ocupaţie, aşezat la masă sub lumina răspândită de lampă, discuta cu ei, îi instruia, le povestea întâmplări din călătoriile sale prin Europa şi America. Unul lângă altul, Jean şi Kayette ascultau cu mult interes şi, când puneau întrebări, le dădea întotdeauna un răspuns plin de învăţăminte, în concluzie, întemeiat pe propria sa experienţă, spunea:

— Vedeţi, amicilor, nu trebuie să disperăm. Gheţarul care ne duce e solid şi n-o să se sfărâme tocmai acum, când s-a înstăpânit temeinic frigul, în plus, observaţi că merge chiar în direcţia dorită de noi şi că navigam fără probleme, ca şi cum ne-am afla pe un vas. Puţină răbdare, şi-o să ajungem unde trebuie.

— Dar care dintre noi e disperat, dacă nu-i cu supărare, întrebă atunci domnul Cascabel. Cine-şi permite să fie disperat, domnule Serghei? Pe cel care disperă fără aprobarea mea, îl trec la regim de pâne goală!

— N-avem pâne! ripostă ştrengarul de Sandre.

— În fine, la biscuiţi goi, şi n-are voie să iasă afară.

— Nici nu se poate ieşi, observă Cuişoară.

— Destul! Am spus!

În ultima săptămână din noiembrie, ninsoarea căpătase proporţii fabuloase. Zăpada era atât de mare, încât trebuiseră să renunţe la părăsirea vehiculului – ceea ce dădu ocazie unui grav accident.

În ziua de 30, dis-de-dimineaţă, la trezire, Cuişoară fu surprins de faptul că respira cu multă dificultate, ca şi cum aerul tras în plămâni nu i-ar fi fost de ajuns. Ceilalţi dormeau încă în compartimentele lor, un somn greu şi

chinuit, încât dădeau impresia că încep să se sufoce. Cuişoară încercă să deschidă uşa avantrenului. dar nu reuşi.

— Hei, patroane! strigă cu o voce atât de puternică, încât îi trezi pe toţi cei din Belle-Roulotte.

Domnul Serghei, domnul Cascabel şi cei doi fii ai săi se ridicară îndată, iar Jean strigă:

— Ne sufocăm! Deschideţi uşa!

— N-am putut s-o deschid, răspunse Cuişoară.”

— Atunci obloanele.

Dar cum obloanele se închideau din exterior, nici ele nu puteau fi clintite, în câteva minute demontară uşa şi pricepură de ce nu izbutiseră s-o deschidă. Culoarul din jurul vehiculului era umplut de zăpada adunată de rafale; şi nu numai culoarul, ci şi deschiderea practicată în zidul de gheaţă.

— Oare s-a schimbat direcţia vântului? întrebă domnul Cascabel.

— Nu cred, răspunse domnul Serghei. N-ar fi nins atât de mult dacă ar fi bătut dinspre vest.

— Atunci înseamnă că s-a răsucit gheţarul, presupuse Jean.

— Da, asta trebuie să fie, zise domnul Serghei. Să ne ocupăm de ce-i mai urgent… Nu cumva să ne asfixiem din lipsă de aer!

Jean şi Cuişoară se înarmară numaidecât cu cazmale şi lopeţi şi se puseră pe treabă, încercând să degajeze culuarul. Era o munca într-adevăr istovitoare, fiindcă zăpada întărită îl astupase cu totul, acoperindu-le în mod precis adăpostul. Ca să lucreze mai spornic, trebuiră să se schimbe unii pe alţii. Cum nu puteau arunca zăpada afară, fură nevoiţi s-o vâre în primul compartiment, de unde, topită de căldura interiorului, curgea afară.

După o oră, hârleţul nu străpunsese încă masa compactă din culoar. Nu puteau să iasă, nu puteau aerisi încăperile

vehiculului, iar respiraţia devenea tot mai grea din lipsa oxigenului şi a excesului de bioxid de carbon.

Gâfâind, cu toţii căutau fără succes o gură de aer proaspăt în atmosfera aceea aproape irespirabilă. Kayette şi Napoléone simţeau că se înăbuşă. Dar era limpede că doamna Cascabel se afla în cea mai mare pericol. Stăpânindu-şi propriile suferinţe, Kayette se străduia s-o ajute. Era neapărată nevoie să se deschidă o fereastră prin care aerul să apuce să se reîmprospăteze; însă, cum am văzut, zăpada înţepenea obloanele tot aşa cum făcuse şi cu uşa.

— Curaj! Curaj! spunea mereu domnul Serghei. Am înaintat cu şase picioare. Stratul nu mai poate fi atât de gros.

Aşa trebuia să fie, dacă ninsoarea ar fi încetat. Dar poate că tot mai ningea! Lui Jean îi veni ideea să facă o gaură prin stratul care forma un plafon deasupra culoarului. Nu putea să aibă o prea mare grosime şi poate că nici nu era din cale-afară de întărit. într-adevăr, duseră la capăt operaţia în cele mai bune condiţii şi, după o jumătate de oră – era şi timpul – prin gaură pătrundea aerul din exterior.

Toţi cei din Belle-Roulotte respirară uşuraţi.

— Ah, cât e de bun, exclamă micuţa Napoléone, trăgând adânc aer în piept.

— Da! spuse Sandre, lingându-şi buzele. Mai bun chiar decât prăjiturile. Trecură câteva minute până să-şi revină Cornelia dintr-un început de asfixie, destul de serioasă, totuşi, încât fusese cât pe ce să-şi piardă cunoştinţa.

După ce lărgiră gaura, bărbaţii se strecurară prin ea până în vârful meterezului de gheaţă. Nu mai ningea, însă totul era alb, cât vedeai cu ochii. Belle-Roulotte dispăruse în întregime sub mormanul care forma o cocoaşă în mijlocul gheţarului plutitor… Privind busola, domnul Serghei constată că vântul bătea tot dinspre est, însă gheţarul făcuse o jumătate de rotaţie în jurul axei sale, schimcându-

şi total orientarea. De asta se adunase atâta zăpadă în locul de trecere.

Afară, termometrul nu arăta decât şase grade sub zero, iar marea era liberă, atât cât se putea aprecia printr-o beznă aproape compactă. Trebuie să mai spunem că, deşi se răsucise, prins fără îndoială de vreun vârtej, blocul de gheaţă plutea tot înspre vest. Ca să preîntâmpine o eventuală repetare a situaţiei, cu consecinţe atât de deplorabile, domnul Serghei socoti că trebuiau luate noi măsuri. Sfătuiţi de el, săpară prin zid încă un culoar, în partea opusă celui din tu. Oricare ar fi fost de acum înainte orientarea gheţarului, puteau comunica oricând cu exteriorul. Prin urmare, n-aveau de ce să se mai teamă că rămân fără aer.

— Orice-aţi spune, zise domnul Cascabel, e un ţinut păcătos, cu adevărat păcătos! Abia dacă-i bun pentru foci, iar clima lui nici nu se compară cu cea din Normandia!

— De acord, răspunse domnul Serghei, dar ce să-i faci, trebuie să-l iei aşa cum este.

— La dracu”, îl iau, domnule Serghei… Îl iau, însă cu toată scârba.

Nu, inimosule Cascabel, nu-i clima din Normandia şi nici măcar cea din Suedia, Norvegia, ori Finlanda, când acolo e iarnă. E clima de la poli, cu noaptea de patru luni, cu rafale şuierătoare, cu ninsori interminabile şi cu perdeaua groasă de ceaţă ce lasă locurile fără orizont.

Şi câte griji îi mai aşteptau în viitor! După derivă, când gheţarul urma să fie imobilizat, când marea va fi o imensă banchiză, pe unde aveau să se găsească oare? Când se gândeau că vor trebui să abandoneze vehiculul, să parcurgă pe jos câteva sute de leghe până la ţărmul Siberiei, erau îngroziţi de-a binelea. Domnul Serghei se întreba dacă n-ar fi fost mai înţelept să ierneze chiar în locul unde se va opri blocul plutitor. Până se va face vreme bună, să rămână în adăpostul casei lor rulante, care în mod sigur n-o să mai ruleze niciodată. De mare nevoie, ar fi

putut sta acolo câtă vreme ţineau gerurile cumplite. Dar trebuiau să părăsească locul de iernat înainte de creşterea temperaturii; înainte ca Marea Arctică să se dezgheţe, erau nevoiţi să treacă peste banchiza ce n-ar mai fi întârziat să se disloce.

Cum naufragiaţii nu erau încă în situaţia aceea, le mai rămânea destul timp să se gândească la ceea ce vor face la sfârşitul iernii. Urmau să ţină cont de distanţa la care se aflau faţă de continentul asiatic, admiţând că o vor putea aprecia în vreun fel oarecare. Domnul Serghei spera ca depărtarea să nu fie prea mare, căci blocul de gheaţă plutise tot timpul în direcţia vest, trecând pe lângă capurile Kekurnăi, Şeliagski, Baranov, depăşind apoi strâmtoarea De Long şi golful Kolama.

De ce nu se oprise oare la intrarea în acel golf! De acolo le-ar fi fost uşor să ajungă în ţinuturile iukaghirilor, unde naufragiaţii puteau găsi adăpost la Kabacikova, la Nijne-Kolamsk, ori în alte orăşele. Un atelaj de reni ar fi adus vehiculul, din locul de iernat, pe continent. Dar, cunoscând viteza de înaintare, domnul Serghei îşi dădea seama că golful rămăsese în urmă, la fel şi gurile râurilor Ciukotcia şi Alazeia. După cum indica harta, gheţarul nu mai putea fi oprit decât de arhipelagurile cunoscute sub numele de insulele Anjou, insulele Leahov, insulele De Long. Iar pe aceste insule, în cea mai mare parte nelocuite, cum să găsească mijloacele necesare întoarcerii în patrie a trupei şi a materialului său? Şi tot ar fi fost mai bine aşa, decât să se piardă prin vreo fundătură îndepărtată a regiunii polare!

Luna noiembrie era pe sfârşite. Trecuseră treizeci şi nouă de zile de când familia Cascabel părăsise Port Clarence, aventurându-se peste strâmtoarea Bering. Dacă banchiza nu s-ar fi rupt, puteau atinge Numana în urmă cu cinci săptămâni. Ajunşi apoi în provinciile meridionale ale Siberiei, ar fi găsit, în vreun târg anume, adăpost sigur împotriva pericolelor iernii arctice.

Totuşi, deriva nu mai putea dura mult. Se făcea tot mai frig, iar termometrul cobora fără oscilaţii. Examinând blocul de gheaţă, domnul Serghei îl descoperea crescut în fiecare zi prin adăugarea altor gheţuri, printre care trecea. Suprafaţa i se mărise cu o treime, iar în noaptea de 30 noiembrie spre 1 decembrie în partea din spate se suda un gheţar enorm. Baza acestuia fiind adânc scufundată în apă, curentul îi imprima o viteză mult mai mare, astfel că blocul lor făcu o jumătate de rotaţie şi se luă după celălalt, ca remorcat.

Cu gerul acela tot mai puternic şi mai aspru, cerul se înseninase complet. Vântul sufla acum dinspre nord-est – împrejurare fericită, întrucât îi ducea spre coasta siberiană. Stelele sclipitoare ale cerului arctic luminau lungile nopţi polare şi, deseori, aurorele boreale inundau văzduhul cu vâlvătăile lor vii, dispuse în evantai. Privirea răzbătea până la orizontul îndepărtat, conturat de primele semne ale banchizei. Pe un fundal mai puţin întunecat, lanţul acela de gheţuri veşnice profila creste înalte, culmi rotunjite, o pădure de piscuri şi vârfuri subţiri. Era o încântare să le priveşti şi naufragiaţii uitară o clipă de situaţia lor critică, admirând fenomenele acelea cosmice, specifice zonelor hiperboreene. Viteza derivei se micşorase după schimbarea direcţiei vântului, încât acum erau împinşi numai de curent. Prin urmare, era foarte posibil ca gheţarul să nu fie antrenat foarte departe în vest, fiindcă marea îngheţa în spaţiile dintre aisberguri. Până atunci, însă, acea „gheaţă crudă”, cum îi spun vânătorii de balene, ceda la cel mai mic soc. Cum blocurile dispersate în larg nu lăsau între ele decât coridoare înguste, gheţarul se ciocnea de multe ori de nişte mase considerabite. Însă, după ce rămânea imobilizat timp de câteva ore, se punea iarăşi în mişcare. Totuşi, era de prevăzut în scurtă vreme o oprire ce avea să dureze toată iarna.

În ziua de 3 decembrie, spre amiază, domnul Serghei şi Jean se duseră în partea din faţă a gheţarului. Bine înfofoliţi

în blănuri, Kayette, Napoléone şi Sandre îi însoţeau, înfruntând frigul aspru. Spre sud, o lumină vagă arăta că soarele tocmai trecea prin dreptul meridianului. Lucoarea nedesluşită ce plutea în văzduh venea, cu siguranţă, de la vreo îndepărtată auroră boreală.

Atenţia le era intens solicitată de mişcările aisbergurilor, de formele lor bizare, de ciocnirile produse şi de răsucirile unor blocuri care, măcinate pe dedesubt, nu se mai ţineau în echilibru.

Brusc, gheţarul sudat cu două zile înainte oscilă, se răsturnă şi, desprinzându-se, rupse marginea insulei lor plutitoare, inundând-o cu un val uriaş. Se retraseră cu toţii în mare grabă, în aceeaşi clipă, însă, auziră strigăte:

— Ajutor! Jean! Ajutor!

Era Kayette. Se afla pe bucata desprinsă din cauza' şocului şi era dusă de valuri.

— Kayette! Kayette! strigă Jean.

Dar bucata de gheaţa, prinsă de un curent lateral, se îndepărta în lungul gheţarului imobilizat de un vârtej. În câteva clipe, Kayette urma să dispară printre aisberguri.

— Kayette! Kayette! striga mai departe Jean.

— Jean! Jean! erau ultimele ţipete ale tinerei indience.

Auzind strigătele, domnul Cascabel şi Cornelia sosiră în mare goană. Stăteau acolo, îngroziţi, lângă domnul Serghei, care nu ştia ce să facă pentru salvarea nefericitei copile. În momentul acela, cum blocul de gheaţă se apropiase până la o distanţă de cinci-şase picioare, Jean îşi luă avânt şi, înainte de a putea fi oprit, căzu lângă Kayette.

— Băiatul meu! Băiatul meu! strigă doamna Cascabel.

Era cu neputinţă să li se vină în ajutor. Când sărise, Jean împinsese sloiul pe care se afla Kayette. Amândoi dispărură curând printre aisberguri şi în scurtă vreme nu li se mai auzeau nici măcar strigătele, pierdute în spaţiu.

După lungi ore de aşteptare, în răstimpul cărora se făcuse întuneric, beznă, domnul Serghei, domnul Cascabel, Cornelia şi copiii fură nevoiţi să se întoarcă la campament.

Sărmanii oameni! îşi petrecură noaptea aceea rătăcind pe lângă Bel-le-Roulotte, pe când câniі lătrau jalnic. Jean şi Kayette purtaţi de valuri, fără adăpost, fără hrană, pierduţi!

Cornelia nu se mai oprea din plâns, iar Sandpe şi Napoleone îi ţineau isonul. Zdrobit de această nouă lovitură, domnul Cascabel nu rostea decât cuvinte incoerente, învinuindu-se de toate nenorocirile abătute asupra familiei sale. Şi cum l-ar fi putut consola domnul Serghei, când el însuşi era de neconsolat!

A doua zi – 4 decembrie – spre orele opt dimineaţa, ieşind din vârtejul care îl reţinuse toată noaptea, gheţarul îşi reluă cursa. Aluneca în direcţia urmată de Jean şi Kayette, însă cu optsprezece ore mai înainte, aşa că trebuiau să renunţe la orice speranţă că i-ar mai putea ajunge sau găsi. Prea multe primejdii îi ameninţau, ca să poată scăpa vii şi nevătămaţi: frigul care se înteţea, foamea pe care n-aveau cu ce să şi-o potolească, apoi ciocnirea cu aisbergurile, dintre care până şi cel mai mic i-ar fi zdrobit. Mai bine să nu descriem durerea nefericiţilor ce purtau numele de Cascabel! în ciuda temperaturii scăzute, refuzară să intre în compartimentele lor, rămânând să-i strige pe Jean şi pe Kayette, fără ca aceia să-i poată auzi.

Ziua trecu fără să se fi produs vreo schimbare; apoi se lăsă noaptea şi domnul Serghei îi obligă pe toţi să se adăpostească în Belle-Roulotte, unde nimeni nu-şi află somnul măcar o clipă.

Deodată, spre orele trei dimineaţa, un şoc înspăimântător zgudui atât de tare vehiculul, încât păru că o să-l răstoarne. Ce se întâmplase? Vreun aisberg uriaş să fi lovit şi poate chiar să fi despicat sloiul de gheaţă?

Domnul Serghei ieşi afară. Un reflex al aurorei boreale lumina spaţiul înconjurător, încât se putea vedea până la o jumătate de leghe de campament. Primul gând al domnului Serghei fu să cerceteze în toate părţile. Nu se vedeau nici Jean şi nici Kayette.

Şocul se produsese la izbirea gheţarului de banchiză. Datorită unui nou val de frig – erau aproape douăzeci de grade sub zero – marea îngheţase complet la suprafaţă. Tot ce plutise cu o zi înainte, acum rămânea într-o imobilitate deplină. După şocul acela, deriva luase sfârşit.

Domnul Serghei reintră numaidecât, anunţând oprirea definitivă a gheţarului.

— Prin urmare, toată marea din faţa noastră e îngheţată, întrebă domnul Cascabel.

— Da, în faţă, în urmă şi în jurul nostru! răspunse domnul Serghei.

— Atunci să mergem să-i căutăm pe Jean şi pe Kayette! Nu trebuie să pierdem nici o clipă.

— Să mergem! spuse domnul Serghei.

Cornelia şi Napoléone nu voiau nici ele să mai r am în ă în Belle-Roulotte, aşa că vehiculul fu lăsat în grija lui Cuişoară şi toţi ceilalţi plecară, în frunte cu cei doi câni care amuşinau suprafaţa banchizei.

Mergeau destul de repede pe zăpada tare ca granitul, păstrând direcţia vest. Dacă Wagram şi Marengo ar fi dat de urmele tânărului lor stăpân, le-ar fi recunoscut cu siguranţă. După o jumătate de oră, însă, nu descoperiseră încă nimic. Fură nevoiţi să se oprească, deoarece repede ţi se tăia răsuflarea în gerul acela atât de cumplit, încât aerul părea şi el îngheţat.

Întinsă cât cuprindea privirea spre nord, spre sud şi spre est, banchiza era mărginită spre vest de nişte înălţimi ce n-aveau obişnuita formă de aisberg. Putea fi ţărmul unui continent, ori al vreunei insule.

În momentul acela, câniii lătrară cu putere şi se repeziră spre o movilă alburie, deasupra căreia se profilau nişte puncte negre.

O porniră din nou, grăbind pasul. Curând, Sandre observă că punctele negre erau oameni, iar doi dintre ei făceau semne.

— Jean!Kayette, strigă el, năpustindu-se pe urmele lui Wagram şi ale lui Marengo. Erau Jean şi Kayette, vii şi nevătămaţi…

Nu erau singuri, îi, înconjurau un grup de indigeni, iar indigenii aceia erau locuitorii insulelor Leahov.

V.

INSULELE LEAHOV.

În regiunea Mării Arctice se află trei arhipelaguri cunoscute sub numele comun de Noua Siberie: insulele De Longi insulele Anjou şi insulele Leahov. Acesta din urmă, cel mai apropiat de continentul asiatic, este format dintr-un grup de insule situate între 73° şi 75° latitudine nordică şi 135° şi 140° longitudine estică, pe o suprafaţă de patruzeci şi nouă de mii de kilometri pătraţi. Printre cele mai însemnate se put aminti insulele Kotelnai, Blinai, Mălai şi Belkovski.

Ţinuturi aride, fără copaci, fără culturi agricole, cu o vegetaţie sărăcăcioasă în cele câteva săptămâni de vară şi nimic altceva decât oase de cetacee şi mamuţi îngrămădite în decursul erelor geologice, sau lemn fosil în impresionante cantităţi – acestea sunt arhipelagurile Noii Siberii.

Insulele Leahov au fost descoperite în primii ani ai secolului al XVIII-lea. După o derivă de patruzeci de zile şi după ce parcursese o distanţă de şase-şapte sute de leghe, Belle-Roulotte nimerise pe insula Kotelnai, cea mai importantă şi mai sudică din grup, la vreo patru sute de kilometri de continent. La sud-vest, pe ţărmul Siberiei, se deschidea marele golf al Lenei, largă adâncitură prin care apele acestui fluviu, unul dintre cele mai importante din nordul Asiei, se varsă în Oceanul îngheţat. După cum se vede, arhipelagul Leahov este ultima Thule(nume dat de romani unei insule din nordul Europei, socotită capătul lumii) a regiunilor polare, la această longitudine. Dincolo de el, până la hotarul de nestrăbătut al banchizei, navigatorii n-au mai dat peste vreun alt pământ. Cu cincisprezece

grade mai sus se află polul nord. Prin urmate, naufragiaţii fuseseră aruncaţi la capătul lumii, chiar dacă erau la o latitudine mai mică decât insulele Spitzbergen ori decât teritoriile septentrionale ale Americii. La urma urmei, familia Cascabel ajunsese mai la nord decât prevedea traseul iniţial, dar se apropiase în mod constant de Rusia europeană. Sutele de leghe străbătute începând de la Port Clarence îi aduseseră mai mult pericole decât oboseală, în asemenea condiţii, o derivă însemna avans câştigat prin ţinuturi aproape impracticabile pe timp de iarnă. Şi poate că n-ar fi avut de ce să se plângă dacă, printr-un ultim ghinion, domnul Serghei şi prietenii săi n-ar fi căzut în mânile indigenilor din arhipelagul Leahov. Era puţin probabil că aveau să fie lăsaţi în libertate, ori că vor izbuti să şi-o dobândească mai târziu. În orice caz, în scurtă vreme urmau să afle şi, după aceea, le rămânea timp să acţioneze în funcţie de împrejurări.

Insula Kotelnai este locuită de un trib înapoiat, având între două sute cincizeci şi trei sute de suflete, bărbaţi, femei şi copii la un loc. Cu o înfăţişare respingătoare, localnicii sunt cei mai necioplţi dintre toţi locuitorii literalului, ciukci, iukaghiri şi samoiezi. Idolatria lor întrece orice credinţă, în ciuda devotamentului misionarilor, care n-au reuşit să le scoată din cap superstiţiile şi nici să înfrângă pornirile spre hoţie şi pungăşie ale acestor neosiberieni.

Principala industrie a arhipelagului Leahov este pescuitul cetaceelor, care populează masiv acele zone ale Mării Arctice, şi vânătoarea de foci, aproape la fel de abundentă ca în insula Hering în sezonul cald. Iarna e foarte aspră pe latitudinea Noii Siberii. Indigenii locuiesc, ori mai degrabă se adăpostesc în nişte hrube întunecoase, săpate sub zăpadă. Hrubele sunt împărţite uneori în mai multe încăperi, unde se menţine cu uşurinţă o temperatură destul de ridicată. Focul se face cu lemn fosil, care seamănă cu huila şi se găseşte în cantităţi apreciabile prin insulele acelea, fără să mai punem la socoteală oasele de cetacee,

folosite şi ele drept combustibil. Printr-o gaură deschisă în acoperişul acelor troglodiţi iese fumul unor vetre cât se poate de primitive, în consecinţă, la prima vedere ai impresia-că ies aburi din pământ, ca în cazul unor solfatare(emanaţie de gaze de natură vulcanică, conţinând o mare cantitate de bioxid de sulf, de hidrogen sulfurat şi mici cantităţi de apă).

Alimentaţia de bază a localnicilor o constituie carnea de ren. Turme impresionante din aceste rumegătoare trăiesc pe insulele şi insuliţele arhipelagului, în alimentaţie mai intră elanul şi peştele uscat, din care se fac provizii serioase pentru iarnă. Cei din Noua Siberie n-au, prin urmare, de ce să se teamă că vor pieri de foame.

Grupul de pe insulele Leahov era condus de un şef pe nume Ciuciuk, care avea o putere incontestabilă asupra oamenilor săi. Cunoscând un regim de supunere absolută, aceşti indigeni se deosebesc categoric de eschimoşii din Alaska, aflaţi într-un fel de egalitate republicană. Sunt diferiţi de aceştia din urmă şi ca atitudine, cu obiceiurile lor sălbatice, cu lipsa de ospitalitate de care deseori se plâng marinarii de pe baleniere. Da, oamenii de treabă din Port Clarence nu puteau fi decât regretaţi!

Într-adevăr, familiei Cascabel i se întâmplase tot ce putea fi mai rău. Să nimerească, după catastrofa din strâmtoarea Bering, tocmai în arhipelagul Leahov şi să intre în contact cu nişte triburi atât de neprimitoare, asta depăşea, fără îndoială, limitele oricărui nenoroc. Aşa că domnul Cascabel nu-şi ascunse deloc dezamăgirea, văzându-se înconjurat de vreo sută de băştinaşi care urlau, gesticulau, ba îi mai şi ameninţau pe naufragiaţii căzuţi din întâmplare în mânile, lor.

— Cu cine au treabă maimuţoii ăştia? întrebă el după ce-i împinse pe cei ce-l înghesuiau prea tare.

— Cu noi, tată, răspunse Jean.

— Ciudat fel de a-ţi primi oaspeţii! Nu cumva, vor să ne mânce?

— Nu, dar în mod sigur au de gând să ne ţină prizonieri pe insulă!

— Prizonieri?

— Da, aşa cum au procedat şi cu doi mateloţi sosiţi înaintea noastră. Lui Jean nu-i făcea nici o plăcere să dea explicaţii mai ample. Vreo doisprezece indigeni îi înhăţară pe domnul Serghei şi pe camarazii lui. Fură nevoiţi să-i urmeze, vrând-nevrând, spre satul Turkev, altfel spus, capitala arhipelagului.

În acest timp, alţi vreo douăzeci se îndreptau spre Belle-Roulotte, al cărei fum subţire se mai putea vedea spre est, în lumina înserării.

După un sfert de oră, prizonierii ajunseră la Turkev şi fură introduşi într-o încăpere mare, scobită sub zăpadă.

— O fi, de bună seamă, închisoarea locului! zise domnul Cascabel după ce rămaseră singuri în jurul unui foc aprins în mijlocul încăperii.

Întâi de toate, Jean şi Kayette le povestiră întâmplările prin care trecuseră. Dispărând îndărătul blocurilor aflate în derivă, bucata de gheaţă care îi purta o luase spre vest. Jean o ţinea în braţe pe tânăra indiancă, de teamă să nu fie răsturnată de vreo zguduitură. Erau fără mâncare şi fără adăpost pentru cine ştie câtă vreme, dar cel puţin se aflau împreună. Ghemuiţi unul în altul, poate că nu mai simţeau nici frigul şi nici foamea. Se făcu noapte. Nu puteau să se vadă, însă se puteau auzi. Orele se scurgeau într-o continuă groază, în spaima că aveau să fie înghiţiţi de ape. Apoi apărură din nou razele palide ale zilei, chiar în clipa în care se izbeau de banchiză. Jean şi Kayette porniră de-a curmezişul imensului câmp de gheaţă, merseră multă vreme şi, ajunşi pe insula Kotelnai, căzură în mânile indigenilor.

— Jean, zici că mai sunt şi alţi naufragiaţi pe care-i ţin prizonieri, întrebă domnul Serghei.

— Da, domnule Serghei, răspunse Jean.

— I-aţi văzut?

— Nu, domnule Serghei, spuse Kayette. Dar am înţeles ce vorbeau localnicii, fiindcă folosesc limba rusă şi au pomenit de doi mateloţi pe care îi ţin în satul lor. Într-adevăr, triburile Siberiei septentrionale vorbesc ruseşte şi domnul Serghei urma să se înţeleagă cu locuitorii insulelor Leahov. Dar ce puteau aştepta de la pungaşii aceia care, alungaţi din regiunile destul de populate de la gurile fluviilor, se refugiaseră în arhipelagurile Noii Siberii, unde nu mai aveau de ce să se teamă de autorităţi!

Domnul Cascabel nu se putea linişti atâta vreme cât nu erau liberi să umble, pe unde le plăcea. Se temeau, pe bună dreptate, că Belle-Roulotte va fi descoperită şi prădată de ticăloşii aceia, poate chiar distrusă. Şi doar nu scăpaseră cu greu din dezastrul strâmtorii Bering pentru a cădea în puterea acelei „scursori polare”!

— Haide, César, calmează-te! Furia nu-ţi foloseşte la nimic! în fond, puteam s-o păţim şi mai rău.

— Mai rău, Cornelia?

— Fără îndoială, César. Dacă nu i-am mai fi găsit pe Jean şi pe Kayette? Ei bine, sunt aici amândoi şi cu toţii suntem în viaţă! Gândeşte-te prin ce primejdii am trecut şi cum am scăpat ca prin minune. Aşa că, în loc să ne înfuriem, ar trebui să mulţumim Cerului.

— Eu îi mulţumesc, Cornelia, îi mulţumesc din toată inima! Dar, fie-mi îngăduit să-l blestem pe diavolul care ne-a aruncat în ghearele acestor netrebnici! Seamănă mai mult cu nişte fiare decât cu fiinţele omeneşti.

Domnul Cascabel avea dreptate, însă nici Cornelia nu greşea. Toţi cei din BelleRoulotte erau în viaţă. Câţi plecaseră din Port Clarence, atâţia ajunseseră în satul Turkev.

— Da, într-o groapă de dihori şi de cârtiţe! mormăi domnul Cascabel. O hrubă unde nici măcar un urs ceva mai spălat nu şi-ar face bârlogul.

— Aoleu! Cuişoară! strigă Sandre.

Ce se întâmplase oare cu băiatul acela de treabă? îl lăsaseră să aibă grijă de Belle-Roulotte. O fi încercat, riscându-şi viaţa, să apere bunurile stăpânului său? L-or fi prins şi pe el sălbaticii?

După ce Sandre pomenise de Cuişoară, începură şi ceilalţi:

— Şi Jako, spuse Cornelia.

— Şi John Bull, adăugă Napoléone.

— Şi cânii noştri, zise Jean.

Se înţelege că erau neliniştiţi mai ales pentru Cuişoară. Maimuţa, papagalul, Wagram şi Marengo erau pe planul doi. În clipa aceea se auzi zgomot afară. Erau înjurături amestecate cu lătrăturile celor doi câni. Imediat, borta prin care se intra în hrubă se deschise brusc. Wagram şi Marengo se năpustiră înăuntru, iar după ei apăru Cuişoară.

— Sunt aici, patroane, striga sărmanul băiat.

— Dacă nu cumva ăsta nu mai sunt eu, fiindcă habar n-am unde mă aflu!

— Eşti exact acolo unde suntem şi noi, explică domnul Cascabel, întinzându-i mâna.

— Ce-i cu Belle-Roulotte, întrebă Cornelia nerăbdătoare.

— Belle-Roulotte? Ei bine, gentlemanii ăia au descoperit-o sub zăpadă, s-au înhămat la ea ca nişte animale şi au adus-o în sat, răspunse Cuişoară.

— Dar Jako? întrebă Cornelia.

— Şi pe Jako.

— Dar John Bull, se interesă Napoléone.

— Şi pe John Bull.

La urma urmelor, dacă familia Cascabel era reţinută la Turkev, era mai bine ca şi casa lor rulantă să se afle acolo, chiar cu riscul de a fi jefuită. Începea să li se facă foame, totuşi, iar localnicii nu dădeau semne că ar fi avut de gând să-şi alimenteze prizonierii.

Din fericire, prevăzătorul Cuişoară avusese grijă să-şi umple buzunarele. Scoase de acolo câteva cutii de conserve, suficiente pentru o masă. Apoi, înfăşuraţi în blănuri, dormiră cât de cât, într-o atmosferă pe care fumul

o făcea aproape irespirabilă. A doua zi – 5 decembrie, domnul Serghei şi camarazii săi fură scoşi din hrubă şi, cu toate că era un frig straşnic, în aerul de afară se simţiră minunat. Fură duşi înaintea şefului.

Cu o înfăţişare vicleană şi o mutră nu tocmai atrăgătoare, individul stătea într-o locuinţă subterană mult mai mare şi mai confortabilă decât bordeiele supuşilor săi. Grota era săpată lângă o stâncă acoperită cu zăpadă, al cărei vârf semăna foarte bine cu un cap de urs.

Ciuciuk avea vreo cincizeci de ani. Faţa lui spână, cu ochi mici şi aprinşi ca jăraticul, arăta bestial – dacă ni se îngăduie să folosim această expresie – din cauza colţilor ascuţiţi care îi ieşeau de sub buzele răsfrânte. Aşezat pe un morman de blănuri, îmbrăcat în piei de ren, încălţat cu cizme din piele de focă, îşi legăna încet capul vârât într-o căciulă îmblănită.

— Are o figură de şarlatan bătrân! spuse în şoaptă domnul Cascabel. De-o parte şi de alta se aţineau două-trei persoane mai importante din trib.

Afară aşteptau vreo cincizeci de indigeni îmbrăcaţi aproape la fel ca şeful lor şi cărora nu le puteai ghici sexul după haine, pentru că în Noua Siberie bărbaţii şi femeile se îmbracă la fel.

Mai întâi Ciuciuk i se adresă domnului Serghei, căci îi ghicise, fără îndoială, naţionalitatea, îl întrebă într-o rusească uşor de înţeles:

— Cine eşti?

— Un supus al ţarului, răspunse domnul Serghei, socotind că, poate, titlul acela imperial avea să-l impresioneze pe mai-marele arhipelagului.

— Dar ăştia, reluă Ciuciuk, arătând spre membrii familiei Cascabel.

— Sunt francezi, răspunse domnul Serghei.

— Francezi, repetă şeful. Se părea că nu auzise niciodată de vreun popor ori de vreo populaţie cu acest nume.

— Ei bine, suntem francezi… francezi din Franţa, nemernicule, exclamă domnul Cascabel.

Dar rosti acestea în limba lui, cu neînfrânarea cuiva care e sigur că nu poate fi înţeles.

— Şi ea? Întrebă Ciuciuk, arătând spre Kayette, despre care îşi dăduse seama că era de altă rasă.

— Indiancă, explică domnul Serghei.

Apoi se încinse o discuţie foarte aprinsă între el şi Ciuciuk. Domnul Serghei traducea pentru familia Cascabel ce era mai important.

Pe scurt, rezultatul acelei întrevederi era că naufragiaţii trebuiau să se considere prizonieri, urmând să rămână pe insula Kotelnai până când vor plăti, în bani ruseşti, o despăgubire de trei mii de ruble.

— Dar de unde crede fiul ăsta al Marii Ursoaice că o să luăm banii? Ticăloşii trebuie că au pus mâna pe tot ce mai aveaţi, domnule Serghei!

Ciuciuk făcu un semn şi prizonierii fură scoşi afară. Li se îngăduia să se plimbe prin sat, cu condiţia să nu se îndepărteze şi, încă din primele zile, îşi dădură seama că erau supravegheaţi îndeaproape. De altfel, plină iarnă fiind, le-ar fi fost imposibil să evadeze şi să ajungă pe continent.

Domnul Serghei şi prietenii săi se duseră imediat la Belle-Roulotte. Acolo se buluceau o grămadă de indigeni, rămaşi în extaz în faţa maimuţei John Bull, care îi încânta cu cele mai nostime strâmbături. Întrucât nu mai văzuseră niciodată maimuţe, îşi închipuiau că animalul acela cu păr roşcat făcea parte din rasa umană.

— Măcar tot atâta cât ăştia, observă Cornelia.

— Da, dar ei o fac de ruşine, spuse domnul Cascabel. Apoi, gândindu-se puţin, adăugă:

— Am greşit când le-am spus ăstora maimuţe. Le sunt inferiori în toate privinţele, aşa că te rog să mă ierţi, micul meu John Bull.

John Bull răspunse prin câteva tumbe. Când însă un indigen vru să-l apuce de labă, îl muşcă până la sânge.

— Bravo, John Bull! Muşcă-i! Muşcă-i cât mai tare, strigă Sandre. Totuşi, asta se putea sfârşi rău pentru maimuţă şi în mod sigur ar fi plătit scump pentru muşcătură, dacă atenţia băştinaşilor n-ar fi fost atrasă de apariţia lui Jako, care, găsindu-şi colivia deschisă, ieşise să se plimbe legănat.

Ca şi maimuţele, nici papagalii nu erau cunoscuţi în arhipelagurile Noii Siberii. Nimeni nu văzuse vreodată o astfel de zburătoare, cu pene atât de viu colorate, cu ochii rotunzi, având aparenţa unor ochelari, şi cu ciocul încovoiat ca un cârlig. Şi ce efect produse Jako asupra lor când din cioc îi ieşiră câteva cuvinte, clar articulate! Pasărea îşi puse în valoare întreg repertoriul, spre stupefacţia localnicilor. O pasăre care vorbea! Şi, cum erau foarte superstiţioşi, se aruncară la pământ înspăimântaţi, de parcă vorbele ar fi ieşit din gura vreunei divinităţi de-a lor. Domnul Cascabel se distra, stârnind papagalul.

— Hai, Jako! îi striga, zgândărindu-l. Nu te jena, Jako, spune-le măgari imbecililor ăstora!

Iar Jako îi împroşca cu expresiile sale favorite. Şi o făcea cu atâta fanfaronadă, încât indigenii o luară în cele din urmă la fugă, îngroziţi, în ciuda îngrijorărilor – ce-a mai râs întreaga familie – cum avea să spună ilustrul ei şef.

— Haide, haide! vorbi el, regăsindu-şi ceva din buna dispoziţie. Să mă ia naiba dacă nu reuşim să ducem de nas turma asta de brute!

Prizonierii rămaseră singuri şi, întrucât se părea că Ciuciuk le lăsa Belle-Roulot-te la dispoziţie, n-avură nimic mai bun de făcut decât să se întoarcă în propria lor locuinţă. Fără îndoială că locuitorii Noii Siberii o socoteau mult inferioară hrubelor lor săpate în zăpadă.

La drept vorbind, din vehicul nu lipseau decât câteva obiecte fără importanţă, însă şi banii ce-i mai rămăseseră domnului Serghei – bani pe care César Cascabel n-avea de gând să-i lase acolo nici măcar sub formă de despăgubire. Până una-alta, era un noroc să poată sta iarăşi în salonaş, în sufragerie, în compartimentele vehiculului, decât să

locuiască prin hrubele infecte din Turkev. Totul era la loc. Aşternuturile, uneltele, alimentele conservate, toate acestea se pare că nu fuseseră pe placul domnilor şi doamnelor din arhipelag. Dacă erau nevoiţi să ierneze acolo, pândind prilejul s-o şteargă din insula Kotelnâi, ei bine, exact aşa avea să se întâmple, nu-i deranja. între timp, putând să umble pe unde le plăcea, domnul Serghei şi camarazii săi luară hotărârea să intre în legătură cu cei doi mateloţi naufragiaţi în arhipelagul Leahov. Poate că, în bună înţelegere cu ei, aveau să-l păcălească în vreun fel oarecare pe Ciuciuk, evadând când împrejurările deveneau favorabile.

Restul zilei şi-l petrecură făcând ordine în Belle-Roulotte. Tare se mai simţea nevoia, iar Cornelia, gospodină meticuloasă cum era, îşi făcea sânge rău din pricina asta. Napoléone, Kayette şi Cuişoară avură cu ce să-şi ocupe timpul până la culcare. Trebuie să notăm în treacăt că, de când se hotărâse să-i joace o festă înălţimii sale Ciuciuk, domnul Cascabel îşi recăpătase toată buna dispoziţie de altădată, atât de afectată de ultimele lovituri ale soartei.

A doua zi, el şi domnul Serghei se duseră să-i caute pe cei doi mateloţi. Probabil că aceştia se bucurau de aceeaşi libertate ca şi ei. Într-adevăr, nu erau închişi şi întâlnirea avu loc în pragul locuinţei lor de la capătul satului, fără ca indigenii să arate că ar avea ceva împotrivă.

Mateloţii, unul în vârstă de treizeci şi cinci, celălalt de patruzeci de ani, erau ruşi. Traşi la faţă, cu figuri înfometate, îmbrăcaţi cu blănuri jerpelite peste hainele marinăreşti, marcaţi de lipsa alimentaţiei şi de frig în aceeaşi măsură, cu trăsăturile greu de recunoscut sub părul netuns şi barba încâlcită, oamenii aceia aveau un aer cât se poate de jalnic. Erau însă bine clădiţi, cu o constituţie puternică, încât la nevoie ar fi putut da o mână de ajutor. Dar nu păreau prea dornici să facă legături cu străinii despre a căror sosire pe insula Kotelnâi auziseră. Şi asta în ciuda faptului că se aflau în aceeaşi situaţie, aşadar dorinţa

de a scăpa ajutându-se unii pe alţii ar fi trebuit să-i apropie de familia Cascabel. Domnul Serghei discuta cu cei doi bărbaţi în ruseşte. Cel mai în etate spunea că-l cheamă Ortik, iar tânărul se numea Kircev. După ce ezitară un timp, se hotărâră să vorbească despre ei.

— Suntem marinari din portul Riga, spuse Ortik. Acum un an ne-am îmbarcat la bordul balenierei Seraski, pentru un sezon de pescuit în Oceanul îngheţat. Din păcate, la sfârşitul pescuitului, nava n-a mai ajuns la timp în strâmtoarea Bering, a fost prinsă de gheţuri şi zdrobită la nord de insulele Leahov. Întreg echipajul a pierit, în afară de Kircev şi de mine. Ne-am suit într-o barcă, iar furtuna ne-a împins pe insulele Noii Siberii, unde am căzut în mânile acestor indigeni.

— Când s-a întâmplat asta, întrebă domnul Serghei.

— Acum două luni.

— Şi cum v-au primit?

— La fel ca pe voi, fără îndoială, răspunse Ortik. Suntem prizonierii lui Ciuciuk şi nu ne eliberează decât în schimbul despăgubirii…

— Dar de unde s-o luăm? interveni Kircev. Apoi, pe un ton repezit, Ortik spuse:

— Dacă nu cumva aveţi voi banii, şi pentru voi, şi pentru noi… căci mi se pare că suntem compatrioţi.

— Aşa este, răspunse domnul Serghei, însă banii pe care îi aveam ni i-au furat localnicii şi suntem la fel de neajutoraţi ca şi voi.

— Cu atât mai rău! replică Ortik.

Amândoi povestiră apoi amănunţit despre felul cum trăiau. Scobitura aceea strâmtă şi întunecoasă era locuinţa lor; îi lăsau în libertate, dar îi supravegheau. Hainele le deveniseră zdrenţe, n-aveau altă mâncare decât mâncarea băştinaşilor, şi abia dacă le ajungea şi aceea. Erau siguri că în sezonul cald, când evadarea devenea posibilă, aveau să fie supravegheaţi mult mai sever.

— Ajunge o barcă de pescuit ca să poţi fugi pe continent. Dar indigenii vor fi, fără îndoială, mult mai prevăzători şi poate că ne vor şi închide.

— Anotimpul cald nu soseşte decât peste patru sau cinci luni, spuse domnul Serghei. Şi să rămânem prizonieri până atunci…

— Ştiţi cumva vreo cale de evadare, întrebă cu interes Ortik.

— Deocamdată nu, răspunse domnul Serghei. Până una-alta, ar fi normal să încercăm să ne dăm o mână de ajutor. Se pare că aţi suferit destul de mult, prieteni, şi dacă vă putem fi de vreun folos…

Cei doi mateloţi îi mulţumiră domnului Serghei, fără prea multă amabilitate. Da, dacă din când în când i-ar putea ajuta cu.ceva mâncare mai bună, le-ar fi recunoscători. Ei nu cereau mai mult, eventual nişte pături, dacă ar binevoi să le mai dea. Însă de locuit împreună, nu! Preferau să rămână în hruba lor, promiţând să le întoarcă vizita. Domnul Serghei şi domnul Cascabel – care pricepuse unele cuvinte din conversaţie – îşi luară rămas bun de la cei doi mateloţi. Oamenii aceia nu aveau o înfăţişare prea simpatică, dar ăsta nu era un motiv să le refuze ajutorul. Naufragiaţii trebuie să se sprijine între ei. Aşa că le vor întinde mâna, pe cât le stătea în puteri s-o facă, iar dacă s-ar fi ivit vreo ocazie de evadare, domnul Serghei n-avea să-i părăsească. Erau compatrioţii lui!

Erau nişte oameni, ca şi el!

Trecură cincisprezece zile în care se obişnuiră treptat cu noua situaţie, în fiecare dimineaţă erau obligaţi să apară în faţa şefului local şi să-i suporte insistentele cereri de despăgubire. Se înfuria, îi ameninţa, îşi invoca idolii. Nu pentru el însuşi, ci pentru idoli cerea tributul eliberării.

— Vulpe bătrână! exclamă domnul Cascabel. Dă-ne mai întâi banii înapoi şi, după aceea, o să mai vedem!

Viitorul se arăta îngrijorător. Oricând era posibil să descopere puse în aplicare ameninţările acelui Ciuciuk, ori

mai degrabă „Chouchou”, cum îi spunea domnul Cascabel, cu toate că numele de alint i se potrivea ca nuca în perete. (Chouchou înseamnă: preferat, iubit, favorit în limba franceză.)

Îşi storcea întruna creierii, gândindu-se cum i-ar putea juca o farsă. Ce fel de farsă?

Nu-i venea nimic în minte. Aşa că se întreba dacă nu cumva i se golise sacul, iar când pomenea de sac, îşi avea în vedere propriul cap. Într-adevăr, omul care îşi îngăduise să scoată la iveală minunata idee, pe cât de cutezătoare, pe atât de regretabilă, de a se întoarce în America în Europa prin Asia, putea să-ţi spună liniştit şi cât se poate de întemeiat că nu era decât un dobitoc.

— Nici vorbă, César, nici vorbă! îi repeta Cornelia. Găseşti tu ceva până la urmă. O să-ţi vină în minte când te gândeşti mai puţin.

— Crezi?

— Sunt sigură!

Ce mişcător era să vezi nestrămutata încredere pe care doamna Cascabel o arăta geniului soţului ei, în ciuda acelui blestemat de proiect de călătorie!

De altfel, mai era acolo şi domnul Serghei, gata să-i îmbărbăteze pe toţi. Însă încercările prin care voia să-l determine pe Ciuciuk să renunţe la pretenţiile lui nu dădeau nici un rezultat. La urma urmei, nu aveau de ce să fie prea nerăbdători. Chiar dacă şeful băştinaş ar fi acceptat să-i repună în libertate, familia Cascabel n-ar fi putut pleca de pe insula Kotelnâi în miez de iarnă, când temperatura oscila între treizeci şi patruzeci de grade sub zero.

Sosind şi ziua de 25 decembrie, Cornelia îşi propuse să dea o oarecare strălucire Crăciunului. Totul se reduse de fapt la o masă mai deosebită, mai abundentă ca de obicei, dar în care conservele ocupau un loc de cinste, în plus, cum nu le lipseau nici făina, nici orezul, nici zahărul, excelenta

gospodină îşi dădu toată silinţa să facă o prăjitură uriaşă, al cărei succes era dinainte asigurat.

Cei doi mateloţi ruşi fură invitaţi la masă, iar ei acceptară. Intrau pentru prima dată în Belle-Roulotte. De cum începu unul dintre ei să vorbească – cel pe care îl chema Kircev – vocea lui o tulbură pe Kayette. Vocea i se părea cunoscută. N-ar fi putut spune, însă, unde-o mai auzise.

De fapt, nici Cornelia, nici Napoléone şi nici Cuisoară nu se arătară încântaţi de cei doi bărbaţi, care păreau oarecum stânjeniţi în prezenţa semenilor lor. Spre sfârşitul mesei, la cererea lui Ortik, domnul Serghei trebui să le povestească aventurile familiei Cascabel în provincia Alaska. Le spuse cum l-au găsit, pe jumătate mort, după tentativa de asasinat comisă asupra sa de cei din banda lui Karnov. Dacă ar fi avut feţele în lumină, s-ar fi văzut cum cei doi mateloţi au schimbat priviri ciudate atunci când se pomenise de crimă. Dar amănuntul trecu neobservat şi, după ce primiră câte o porţie zdravănă de prăjitură, udată din abundenţă cu vodcă, Ortik şi Kircev plecară din Belle-Roulotte.

Îndată ce ajunseră afară, unul dintre ei zise:

— Frumoasă întâlnire! E rusul pe care l-am atacat la frontieră şi pe care blestemata asta de indiancă ne-a împiedicat să-l lichidăm.

— Şi să-i luăm banii, adăugă celălalt.

— Da! Iar miile acelea de ruble se află acum în mânile lui Ciuciuk! Prin urmare, cei doi pretinşi mateloţi nu erau în realitate decât nişte tâlhari din banda lui Karnov, ale căror nelegiuiri băgaseră spaima ta tot vestul Americii. După atacul nereuşit asupra domnului Serghei, pe care nu-l văzuseră bine la faţă din cauza întunericului, izbutiseră să ajungă la Port Clarence. Câteva zile mai târziu, cu o barcă furată, încercaseră să treacă peste strâmtoarea Bering; dar, duşi de curent, după ce fuseseră gata să piară de sute de ori, eşuaseră pe principala insulă din arhipelagul Leahov, unde băştinaşii îi luaseră prizonieri.

VI.

POPAS DE IARNĂ.

Aceasta era situaţia în care se aflau domnul Serghei şi camarazii săi de călătorie la data de l ianuarie 1868. Destul de îngrijorătoare prin faptul că locuitorii insulelor Leahov îi ţineau prizonieri, ea se complica şi mai mult datorită prezenţei lui Ortik şi Kircev. Cine ştie dacă cei doi nemernici n-aveau să caute să profite de întâlnirea aceea atât de neaşteptată! Din fericire, nu-şi închipuiau că în călătorul atacat de ei pe frontiera Alaskăi se ascundea contele Narkin, condamnat politic evadat din închisoarea de la Iakutsk; că domnul Serghei era fugarul care încerca să reintre în Rusia cu o trupă de saltimbanci. Dacă ar fi bănuit, n-ar fi şovăit nici o clipă să se folosească de acel secret, şantajându-l pe contele Narkin, ba chiar predându-l autorităţilor ruse în schimbul vreunui avantaj, ori al unei recompense. Dar nu exista oare riscul ca întâmplarea să dezvăluie un secret ştiut numai de soţii Cascabel?

De fapt, Ortik şi Kircev continuau să trăiască izolaţi, cu toată hotărârea lor ca, la primul prilej, să se alăture eforturilor făcute de domnul Serghei spre a-şi recăpăta libertatea.

Era însă cât se poate de limpede că în perioada aceea de iarnă polară n-avea sens să se încerce nimic. Atât de frig se făcuse, încât până şi aburul respiraţiei îngheţa. Termometrul cobora uneori la minus patruzeci de grade. Cu neputinţă să suporţi o asemenea temperatură, chiar şi pe timp liniştit. Cornelia şi Napoleone nu mai îndrăzneau să iasă din Belle-Roulotte şi, de altfel, ceilalţi nici nu le-ar fi lăsat. Cât de lungi li se păreau zilele acelea fără soare, sau mai degrabă nopţile de aproape douăzeci şi patru de ore!

Obişnuită cu iernile din nordul Americii, Kayette nu se temea să înfrunte frigul de afară. Aşa făceau şi femeile localnicilor, îşi vedeau de treburile obişnuite, îmbrăcate cu o dublă rochie din piele de ren, înfăşurate într-un cojoc de blană, încălţate cu ciorapi călduroşi şi cu mocasini din piele de focă, iar pe cap având căciuli căptuşite cu blană de câne.

Nu li se vedea nici măcar vârful nasului – dar se pare că în asta nu era nimic de regretat.

Domnul Serghei, domnul Cascabel, cei doi fii ai săi şi Cuişoară, strâns înfăşuraţi în blănuri, îi făceau zilnic lui Ciuciuk o vizită obligatorie. La fel şi cei doi mateloţi ruşi, cărora le dăruiseră pături groase.

Locuitorii din Noua Siberie nu ezită să iasă afară pe orice timp. Vânează pe întinsele câmpii îngheţate, îşi potolesc setea cu zăpadă, se alimentează cu carnea animalelor ucise în drum. Săniile lor foarte uşoare, făcute din maxilare, coaste şi fanoane de balenă, sunt fixate pe patine ori pe rachete pe care le udă înainte de plecare, ca să-şi facă un strat de gheaţă. Echipajele de reni le trag cu rezultate dintre cele mai bune. Câniі, de rasă samoiedă, seamănă cu nişte lupi şi sunt la fel de sălbatici; au picioare lungi şi blană deasă în două culori: alb cu negru sau galben cu maro.

Când indigenii umblă pe jos, îşi pun rachetele lungi, skiurile, altfel zis patina pentru zăpadă, cu care străbat rapid distanţe mari pe marginile strâmtorilor ce despart diferite insule ale arhipelagului. Ei numesc tundre fâşiile de pământ existente cel mai adesea de-a lungul ţărmurilor arctice.

Locuitorii insulelor Leahov nu se pricep la confecţionarea armelor nici pe departe cât eschimoşii din America septentrională, întreg arsenalul lor ofensiv şi defensiv este alcătuit din arcuri şi săgeţi. Ca unelte de pescuit au harpoanele, cu care atacă balena, şi plasele pentru foci, întinse sub gheţuri. Mai folosesc lănci şi cuţite atunci când se luptă cu morsele – treabă destul de riscantă, căci animalele acestea sunt nişte mamifere primejdioase.

Dar fiara cea mai de temut cu care au de-a face este ursul alb, pe care frigul cumplit din timpul iernii şi nevoia de a-şi face rost de mâncare după lungi zile de post îl împing uneori până în satele arhipelagului. Trebuie să recunoaştem că indigenii dau dovadă de curaj într-o asemenea situaţie. Ei nu fug din calea puternicului animal,

a cărui ferocitate creşte din cauza foamei; cu cuţitul în mână, se aruncă hotărâţi asupra lui şi de cele mai multe ori lupta se sfârşeşte în profitul lor.

În mai multe rânduri, familia Cascabel fu martora unor asemenea atacuri în care ursul polar, după ce rănise grav mai multe persoane, cădea răpus de ceilalţi vânători. Tot tribul alerga atunci la locul întâmplării, iar satul era în sărbătoare. Un adevărat noroc cu carnea aceea de urs – excelentă, se pare, pentru stomacurile celor din Noua Siberiei Cele mai bune bucăţi ajungeau, cum se şi cuvenea, pe masa, ori mai degrabă în blidul lui Ciuciuk. Cât despre umilii săi supuşi, primeau fiecare câte o mică parte din ceea ce binevoia el să le lase. Prilej de beţii prelungite, după care rămâneau cu toţii turtiţi de puterea unei licori făcute din lăstari tineri de salcie pitică, din zeamă de merişoare şi din nişte boabe galbene recoltate de prin mlaştini, în cantităţi mari, în cele câteva săptămâni ale sezonului cald. Adevărul e că urşii sunt rari în acele arhipelaguri şi nu se poate conta pe ei ca vânat, mai ales din cauza riscurilor presupuse de captură. Aşa că alimenaţia de bază a localnicilor rămâne carnea de ren, iar din sângele animalului femeile gătesc o supă ce nu stârni decât, dezgust familiei Cascabel.

Dacă vă întrebaţi cum trăiesc renii pe timp de iarnă, o să vă răspundem că aceste animale izbutesc să-şi găsească alimentaţia vegetală până şi sub straturile groase de zăpadă. De altfel, înainte de a se lăsa frigul, se strâng enorme cantităţi de furaje, suficiente pentru alimentaţia miilor de rumegătoarexle pe teritoriul Noii Siberii.

— Mii şi mii! Şi când te gândeşti că vreo douăzeci ne-ar scoate din încurcătură! spunea domnul Cascabel, preocupat de felul cum şi-ar fi putut înlocui atelajul. E momentul să insistăm asupra faptului că locuitorii insulelor Leahov nu sunt numai idolatri, ci şi foarte superstiţioşi: atribuie totul divinităţilor şi se supun orbeşte idolilor ciopliţi de propriile lor mâni. Această idolatrie ţine loc de credinţă, iar marele şef Ciuciuk, mai mult decât oricine altul, îşi practica religia

cu un fanatism foarte pe placul supuşilor săi. În fiecare zi, Ciuciuk se ducea la un fel de templu, ori mai curând loc sfânt, numit Vorspiuk, adică „grota rugăciunilor”. Reprezentate prin nişte simpli stâlpi de lemn vopsiţi în culori ţipătoare, divinităţile erau aşezate în fundul unei scobituri în stâncă, unde indigenii se închinau rând de rând. Nu mergeau cu intoleranţa până acolo încât să interzică străinilor să se apropie de Vorspiuk; dimpotrivă, îi invitau în lăcaş. Prin urmare, domnul Serghei şi camarazii lui îşi putură satisface curiozitatea, vizitând idolii neosiberieni.

În vârful fiecărui stâlp rânjeau nişte capete hidoase de zburătoare, cu ochi rotunzi şi roşii, cu ciocuri enorme, larg deschise, cu creste de os care se curbau în formă de coarne. Credincioşii se întindeau la baza acestor stâlpi, îşi lipeau urechea de ei, îşi făceau rugile şi, cu toate că zeul nu le răspundea niciodată, plecau cu convingerea că i-au auzit răspunsul ca fiid în general potrivit cu gândul ascuns al adoratorului. Când era vorba de vreun nou tribut pe care Ciuciuk voia să-l impună supuşilor săi, şarlatanul obţinea întotdeauna aprobarea divină şi nimeni n-ar fi cutezat să se opună vreunei porunci venite de la asemenea înălţime.

O dată pe săptămână avea loc o ceremonie mai importantă în sensul că localnicii mergeau acolo cu mare pompă. Chiar dacă era cumplit de frig, chiar dacă viscolul se dezlănţuia cu violenţă, secerându-te de pe picioare, toţi îl urmau fără şovăire pe Ciuciuk la Vorspiuk. Iar de când sosise Belle-Roulotte, cu ce credeţi că se găteau bărbaţii şi femeile pentru solemnitatea aceea? Cu zorzoanele furate trupei şi purtate de ei peste îmbrăcămintea proprie; maiourile lăbărţate ale domnului Cascabel, fustele decolorate ale Corneliei, cămăşile copiilor, coiful cu panaş al lui Cuişoară! Şi trompeta în care unul din ei sufla mai-mai să-şi dea sufletul, trombonul din care altul scotea sunete neverosimile, toba mică şi toba mare, toate instrumentele orchestrei de calci contribuiau, printr-ua vacarm asurzitor, la strălucirea sărbătorii.

Văzând una ca asta, domnul Cascabel ţipase la nemernicii, la hoţii care-şi permiteau să-i folosească astfel costumele, care ameninţau să-i dezarticuleze trombonul, să-i strice trompeta şi să-i spargă toba!

— Ticăloşilor! Ticăloşilor, răcnea întruna, şi nici măcar domnul Serghei nu reuşea să-l calmeze.

Dacă o ţineau înainte aşa, situaţia începea să devină enervantă, pe cât de încet se scurgeau zilele şi săptămânile. Şi, în fond, cum urma să arate sfârşitul acestei aventuri, dacă avea cumva vreun sfârşit? Timpul pe care nu-l mai puteau folosi pentru exerciţii – iar domnul Cascabel se temea că trupa va ajunge extrem de anchilozată în târgul de la Perm – timpul acela nu trecea totuşi fără folos. Ca să nu-i vadă căzuţi pradă descurajării, domnul Serghei le stârnea mereu interesul prin lecţii, prin diverse întâmplări povestite. În revanşă, domnul Cascabel ţinu să-l înveţe mai multe trucuri şi scamatorii – pentru propria sa plăcere, spunea, în realitate, asta i-ar fi fost de ajutor domnului Serghei dacă vreodată ar fi trebuit să joace cu adevărat rolul de saltimbanc, spre a păcăli poliţia rusă. Cât despre Jean, el îi desăvârşea tinerei indience instruirea. Eleva

începea să scrie şi să citească sub îndrumarea tânărului ei profesor. Kayette era nespus de inteligentă, iar Jean se dovedea destul de zelos ca s-o facă să progreseze. Era oare sortit ca băiatul acela minunat, atât de dotat, să fie doar un biet artist de circ, neînstare să urce pe scara socială?

Un asemenea secret rămânea în seama viitorului, dar ce viitor îi era rezervat familiei ajunse în puterea unui trib sălbatic de la capătul lumii cunoscute?

Într-adevăr, pretenţiile lui Ciuciuk nu păreau să se fi schimbat. Nu voia să-şi elibereze captivii fără despăgubire, iar ajutoare din afară n-aveau cum să primească. Prin urmare, cum să facă rost de banii ceruţi de hrăpăreţul conducător al insulelor Leahov?

E drept că familia Cascabel poseda o comoară – fără să ştie de ea. Comoara era pepita, faimoasa pepită a tânărului Sandre; puştiul, cel puţin, n-avea nici o îndoială că reprezenta o valoare. Când nu-l vedea nimeni, o scotea din ascunzătoare, o admira, o ştergea, o lustruia. Sigur că n-ar fi stat pe gânduri să o sacrifice ca să-şi răscumpere familia. Dar „Chouchou” n-ar fi primit niciodată, în locul banilor lichizi, o bucată de aur de forma şi aparenţa unei pietre. Aşa.că Sandre rămânea la ideea lui de a aştepta până când, întors în Europa, îşi va putea schimba pepita pe bani frumoşi, înlocuind astfel în mod fericit dolarii furaţi în America.

Ce minunată lovitură, la urma urmei, cu condiţia să poată reveni vreodată în Europa!

Oricum, întoarcerea nu părea să fie prea apropiată. Asta îi preocupa şi pe cei doi răufăcători, pe care ghinionul îi scosese în calea familiei Cascabel. Într-o zi – era 23 ianuarie – Ortik se prezentă la Belle-Roulotte să discute cu domnul Serghei, cu Jean şi cu tatăl acestuia, despre întoarcerea în patrie. Scopul său era, însă, să afle ce aveau de gând prizonierii în caz că Ciuciuk le îngăduia să plece de pe insula Kotelnâi. Începu printr-o întrebare:

— Domnule Serghei, când aţi pornit din Port Clarence, aveaţi de gând să iernaţi în Siberia?

— Da, răspunse domnul Serghei, căzuserăm de acord să încercăm să ajungem în vreun orăşel, unde am fi rămas până începe sezonul cald. De ce mă întrebi, Ortik?

— Fiindcă aş vrea să ştiu dacă vă reluaţi traseul, admiţând că blestemaţii ăştia de localnici vă lasă să plecaţi.

— Nicidecum, răspunse domnul Serghei.

— Ar însemna să prelungim inutil un drum şiaşa destul de lung. După mine, e mai bine s-o luăm de-a dreptul spre Rusia europeană, ţinând spre una din trecătorile munţilor Ural.

— În nordul lanţului, îmi închipui!

— De bună seamă, pentru că ar fi calea cea mai scurtă pe care am urma-o prin stepă (şi aici, ca şi în alte părţi ale romanului, autorul foloseşte oarecum impropriu cuvântul stepă pentru a denumi forme geografice cunoscute îndeobşte prin denumirile de tundră şi taiga.)

— Dar vehiculul, domnule Serghei? insistă Ortik. Îl lăsaţi aici?

Fără îndoială, domnul Cascabel înţelegea despre ce era vorba, căci se grăbi să răspundă:

— Belle-Roulotte l S-o lăsăm aici? Nici gând, dacă izbutesc să fac rost de un atelaj, iar peste puţin timp… sper că…

— Ai vreo idee? se interesă domnul Serghei.

— Deloc. Dar Cornelia îmi spune tot timpul că o să-mi vină una şi Cornelia nu s-a înşelat niciodată. E o femeie superioară şi care mă cunoaşte bine, domnule Serghei. Mereu acelaşi, uluitorul César Cascabel, mereu încrezător în steaua sa, incapabil să admită că patru francezi şi trei ruşi n-aveau să-i vină de hac lui Ciuciuk. Domnul Serghei îi comunică lui Ortik părerea domnului Cascabel în privinţa vehiculului.

— Pentru hardughia asta aveţi nevoie de un atelaj de reni, observă matelotul rus, dornic să insiste, după câte se vedea, asupra subiectului.

— Aşa-i cum spui.
— Şi credeţi că a să vi-i dea Ciuciuk?
— Cred că domnul Cascabel va găsi un mijloc prin care să-l oblige.
— Şi-o să încercaţi să ajungeţi pe coasta Siberiei, traversând banchiza?
— Exact!
— În cazul ăsta, domnule Serghei, trebuie să porniţi înaintea dezgheţului, adică în cel mult trei luni.
— Fireşte.
— Dar cum anume?
— Poate că localnicii ne vor lăsa să plecăm.
— Nu-mi vine să cred, fiindcă n-aveţi cu ce plăti răscumpărarea. După ce i se tălmăcise părerea lui Ortik, domnul Cascabel răspunse prompt:
— Dacă nu cumva nătărăii ăştia vor fi siliţi să ne lase…
— Forţaţi? De cine, întrebă Jean.
— De împrejurări!
— De împrejurări, tată?
— Da! Asta e. Împrejurările, fiule, împrejurările!
Şi se scărpina în cap, mai-mai să-şi smulgă părul, nereuşind să scoată de-acolo nici o soluţie.
— Prieteni, zise domnul Serghei, important e să vedem ce-am face dacă indigenii refuză să ne lase liberi. Plecăm fără consimţământul lor?
— Putem încerca, domnule Serghei, răspunse Jean. Dar am fi nevoiţi să abandonăm Belle-Roulotte.
— Nu vorbi aşa, Jean, strigă domnul Cascabel. Îmi frângi inima.
— M-am gândit bine, tată!
— Nu! Belle-Roulotte este casa noastră umblătoare. Acoperişul sub care te-ai fi putut naşte, băiete! S-o lăsăm la cheremul acestor amfibii, al acestor…
— Dragul meu Cascabel, interveni domnul Serghei, vom face tot ce ţine de noi a să-i determinăm pe băştinaşi să ne redea libertatea. Dar, cum cel mai probabil că vor refuza

singura noastră şansă ar fi evadarea. Şi n-am reuşi să înşelăm vigilenţa lui Ciuciuk decât părăsind…

— Casa Familiei Cascabel, exclamă şeful trupei, dând impresia că rostogolea o grămadă de r, deşi în cuvintele acelea nu exista niciunul.

— Tată, spuse Jean, – cred că ar mai fi o posibilitate de salvare şi lucrurile s-ar rezolva.

— Care anume?

— De ce n-ar încerca unul dintre noi să plece, să ajungă pe continent şi să lunţe autorităţile ruseşti? Domnule Serghei, mă ofer cu plăcere.

— Asta niciodată! vorbi cu hotărâre domnul Cascabel.

— Nu, să nu faceţi aşa ceva! spuse tot atât de hotărât Ortik, atunci când domnul Serghei îi explică propunerea lui Jean.

Domnul Cascabel şi matelotul se dovedeau a fi pe aceeaşi poziţie faţă de subiectul discutat. Dacă unul se gândea, însă, numai la primejdia în care s-ar trezi contele Narkin odată încăput pe mâna autorităţilor ruseşti, celălalt nu se sinchisea şi de puţin de asta, ci de cu totul altceva.

De altfel, luând în considerare un alt aspect al propunerii lui Jean, domnul Serghei spuse:

— Te recunosc, inimosul meu băiat, şi îţi mulţumesc că vrei să te sacrifici pentru noi. Dar sacrificiul tău n-ar avea nici o şansă de izbândă. Să te aventurezi în miezul iernii arctice peste banchiză, să străbaţi cele o sută de leghe ce despart insula Kotelnâi de continent, asta ar fi nebunie curată! Ai pieri pe drum, bietul de tine! Nu, prieteni, n-o să ne despărţim, iar dacă vom reuşi într-un fel sau altul să plecăm din arhipelagul Leahov, o vom face cu toţii împreună.

— Bine spus, observă domnul Cascabel, şi vreau ca Jean să-mi promită că n-o să întreprindă nimic fără încuviinţarea mea.

— Îţi promit, tată.

— Iar când spun că plecăm toţi, reluă domnul Serghei, adresându-se lui Ortik, vreau să se înţeleagă că dumneata

şi Kircev o să veniţi cu noi. Nu vă lăsăm în mânile indigenilor.

— Vă mulţumesc, domnule Serghei, răspunse Ortik. Kircev şi cu mine vom căuta să vă fim de folos în călătoria prin Siberia. Deocamdată nu se poate face nimic. Dar trebuie să fim pregătiţi de fugă înaintea dezgheţului. De cum se va domoli gerul. Cu acestea, Ortik se retrase.

— Da, reluă domnul Serghei, – va trebui să fim gata.

— O să fim! declară domnul Cascabel. Ce anume o să facem pentru asta? Să n-ajung ziua de mâne dacă am habar!

Într-adevăr, în ce fel i-ar fi putut spune adio lui Ciuciuk, cu sau fără voia lui, aceasta era întrebarea, sau măi bine zis problema la ordinea zilei. Foarte greu ar fi putut înşela vigilenţa băştinaşilor. Pe Ciuciuk nu mai sperau să-l facă să cadă la o învoială mai rezonabilă. Le rămânea doar o singură cale: să-l „tragă pe sfoară”, vorba domnului Cascabel, rostită de douăzeci de ori pe zi.

Şi tocmai asta se şi străduia să facă! Dar fără succes îşi „comprima căpăţâna”, ca să folosim una din expresiile sale preferate; luna ianuarie se sfârşea fără ca el să fi găsit ceva în fundul sacului.

VII.

O REUŞITĂ FARSĂ A DOMNULUI CASCABEL.

Începutul lui februarie fu cumplit de aspru – o lună în care, la acea latitudine, se întâmplă să îngheţe mercurul în termometre. Sigur că rămânem încă departe de temperaturile spaţiului interstelar, de cele două sute şaptezeci şi trei de grade sub zero, capabile să imobilizeze moleculele corpurilor în ceea ce s-a numit starea solidă absolută. Şi totuşi, ai fi zis că moleculele din aer nu mai alunecau Unele pe lângă altele, că atmosfera se solidificase. Respirat, aerul ardea ca focul. Se făcuse atât de frig, încât cei din Belle-Roulotte hotărâră să nu mai iasă afară. Cerul era nemaipomenit de limpede, iar constelaţiile străluceau nespus de puternic; aveai impresia că ajungi cu privirea

până în străfundurile bolţii cereşti. Lumina zilei, spre amiază, era doar un amestec de zori şi asfinţit.

Băştinaşii înfruntau totuşi, din obişnuinţă, asprele condiţii de climă ale locului. Dar ce măsuri îşi mai luau pentru ca picioarele, mânile, nasul să nu le îngheţe subit! Corpul şi-l înfăşurau în piei de ren, pe cap îşi trăgeau gluga, astfel că nimic din om nu rămânea la vedere. Erau nişte pachete de blănuri umblătoare. Şi de ce, oare, trebuiau să se aventureze afară din locuinţe? Din ordinul lui Ciuciuk. Aveau misiunea să se asigure că prizonierii, care nu-l mai puteau vizita zilnic, nu şterseseră putina. Măsură de prevedere deplasată, pe o asemenea vreme.

— Bună seara, mutre de focă, le striga dinăuntru domnul Cascabel, văzându-i prin ferestruicile cărora le dezgheţa sticla pe partea dinspre interior. Cred că animalele astea au sânge de amfibie în vine! Se plimbă, nici că le pasă, prin locuri unde nişte oameni de treabă ar îngheţa în cel mult cinci minute.

În compartimentele vehiculului ermetic închis, temperatura se menţinea la un nivel suportabil. Făceau focul în soba din bucătărie cu lemn fosil, economisind astfel rezerva de petrol, iar căldura se răspândea în toate încăperile, încât acestea chiar trebuiau aerisite din când în când. Dar atunci, abia dacă deschideau uşa dinspre avantren, că lichidele din interior îngheţau instantaneu. Între temperatura de afară şi cea dinăuntru era o diferenţă de cel puţin patruzeci de grade – lucru pe care domnul Serghei l-ar fi putut constata cu precizie, dacă băştinaşii n-ar fi furat termometrele.

La sfârşitul celei de-a doua săptămâni din februarie, gerul avea tendinţa să se mai înmoaie puţin. Vântul îşi schimbase direcţia spre sud, iar viscolele începură să bântuie din nou, cu o furie cumplită, ţinuturile Noii Siberii. Dacă Belle-Roidotte n-ar fi fost adăpostită după nişte stânci înalte, n-ar fi reuşit să facă faţă rafalelor. Cum era îngropată în zăpadă până deasupra roţilor, puteau fi liniştiţi în privinţa ei. Mai

trecură încă nişte valuri de frig puternic, modificând brusc starea atmosferei. Cu toate acestea, pe la jumătatea lunii temperatura medie nu mai cobora sub minus douăzeci de grade.

Domnul Serghei, domnul Cascabel, Jean, Sandre şi Cuişoară îndrăzniră să-şi scoată iarăşi nasul afară, luându-şi cele mai minuţioase măsuri de prevedere pentru ca trecerea de la o temperatură la alta să nu se facă prea brusc. Din punct de vedere medical, aici era pericolul cel mai mare.

Împrejurimile campamentului dispăruseră cu totul sub covorul alb, încât era imposibil să deosebeşti denivelările terenului. Şi nu din lipsă de lumină, căci vreme de două ceasuri orizontul prindea, în partea de sud, o lumină alburie, o răsfrângere a razelor de soare, fără căldură, dar care urma să sporească o dată cu apropierea echinocţiului de primăvară. Putură, aşadar, să se plimbe puţin, întâi şi-ntâi, din ordinul categoric al lui Ciuciuk, se duseră la locuinţa acestuia.

„ Nimic nu se schimbase în hotărârile încăpăţânatului indigen. Prizonierii fură avertizaţi să aducă neîntârziat cele trei mii de ruble, sau, în caz contrar, Ciuciuk avea să vadă ce-i rămânea de făcut.

— Ticălos ordinar, îi răspunse domnul Cascabel în acea franceză curată pe care „înălţimea sa” n-o putea pricepe. „Da! De trei ori bestie! De patru ori brută! Rege peste idioţi!

E adevărat însă că toate acele calificative, atât de potrivite şefului din arhipelagul Leahov, nu schimbau deloc lucrurile. Mai grav era că Ciuciuk amenința să treacă la măsuri drastice.

Şi tocmai în furia sa oarbă, domnului Cascabel îi veni o idee genială – ceea ce nu trebuie să surprindă la un om din cale-afară de descurcăreţ.

— Pe toate focile, exclamă el într-o dimineaţă, – îi dau gata cu farsa asta, cu farsa asta grozavă! Şi de ce nu mi-ar reuşi,

cu nişte bieţi nătărăi?

Deşi îi scăpaseră asemenea fraze, domnul Cascabel hotărî să păstreze secretul. Nu spuse nimănui nimic, nici măcar domnului Serghei sau Corneliei. Se părea, totuşi, că una din condiţiile esenţiale pentru reuşita planului său era să vorbească bine limba rusă – limbă folosită de toate populaţiile din Siberia septentrională. Astfel că, în vreme ce Kayette se perfecţiona în studiul francezei sub îndrumarea prietenului său Jean, domnul Cascabel se decise să se perfecţioneze în studiul limbii ruse sub îndrumarea prietenului său Serghei. Şi unde ar fi găsit oare vreun profesor mai devotat?

Prin urmare, în ziua de 16 februarie, pe când se plimba cu domnul Serghei pe lângă Belle-Roulotte, îi împărtăşi dorinţa sa de a-i învăţa mai bine limba.

— Vezi dumneata, dacă tot mergem, în Rusia, mi-ar fi de folos să vorbesc ruseşte şi o să mă simt în largul meu cât vom sta la Perm şi la Nijni.

— De acord, dragul meu Cascabel, răspunse domnul Serghei. Dar, cu câtă rusă ştii, te descurci destul de bine.

— Nu, domnule Serghei! E adevărat că înţeleg puţin ce mi se spune, dar nu prea reuşesc să mă fac eu înţeles, şi tocmai asta aş vrea.

— Cum doreşti.

— De altfel, domnule Serghei, e nevoie să ne umplem timpul cu ceva.

În definitiv, propunerea domnului Cascabel nu era de loc surprinzătoare şi nimeni nu se arătă mirat.

Iată-l, deci, buchisind ruseşte cu domnul Serghei, câte două-trei ore pe zi, preocupat mai mult de pronunţie decât de gramatică. Lăsa impresia că la asta ţine în mod deosebit. Or, dacă ruşii vorbesc cu destulă uşurinţă limba franceză, chiar fără accent străin, pentru francezi e ceva mai greu să vorbească ruseşte. Nu-i deloc complicat să ne închipuim strădaniile domnului Cascabel, eforturile pe care le făcea ca să pronunţe cât mai corect, umplând cu vocea sa încăperile

din Belle-Roulotte. Şi într-adevăr, având înclinaţii înnăscute pentru limbi, făcuse progrese menite să-i uimească pe toţi ceilalţi. După lecţie, se ducea pe plajă şi acolo, sigur că nu-l putea auzi nimeni, exersa. Rostea cu voce tare diverse fraze, intonându-le în fel şi chip şi silindu-se să pronunţe consoana r aşa cum fac ruşii. Iar pentru asta trebuia să se dezveţe de obişnuinţa unor vibraţii adânc fixate în exerciţiul meseriei sale de saltimbanc. Uneori se întâlnea cu Ortik şi cu Kircev şi, cum cei doi mateloţi nu ştiau o boabă franţuzeşte, vorbea cu ei în limba lor, asigurându-se în felul acesta că începea să se facă înţeles destul de mulţumitor.

De la un timp, cei doi veneau mai des la Belle-Roulotte. Mereu intrigată de vocea lui Kircev, Kayette încerca să-şi amintească în ce împrejurări o mai auzise. La discuţiile dintre Ortik şi domnul Serghei lua acum parte şi domnul Cascabel. Vorbeau, de fiecare dată, despre modul în care ar fi putut părăsi insula şi nu ajungeau la nici o soluţie.

— Mai avem o şansă să ne întoarcem acasă, spuse într-o zi Ortik.

— Nu ne-am gândit niciodată la ea, dar s-ar putea ivi pe neaşteptate.

— Care, întrebă domnul Serghei.

— Când marea polară o să fie iarăşi navigabilă, se întâmplă adesea ca vreo balenieră să treacă pe lângă arhipelagul Leahov, răspunse matelotul. În cazul ăsta putem face semne, ca s-o chemăm încoace.

— Ar însemna să-i expui pe cei din echipaj riscului de a ajunge şi ei prizonierii lui Ciuciuk, în loc să ne elibereze, observă domnul Serghei. Un echipaj redus va cădea cu uşurinţă în mânile băştinaşilor.

— De fapt, interveni domnul Cascabel, marea nu va fi curăţată de gheţuri decât peste vreo trei luni, iar eu n-am atâta răbdare!

Iar după o clipă de gândire, adăugă:

— Şi apoi, dacă am reuşi să ne îmbarcăm pe vreo balenieră, fie şi cu învoirea acestui bătrân minunat care e

Chouchou, Belle-Roulotte tot pierdută ar fi…

— Va trebui, fără îndoială, să ne resemnăm în privinţa asta, aprecie domnul Serghei.

— Să ne resemnăm! izbucni domnul Cascabel. Hai să fim serioşi!

— Ai găsit cumva vreo soluţie?

— Ei, ei!

Domnul Cascabel nu spuse mai mult. Dar ce surâs avea pe buze, şi ce sclipiri în privire!

Când îi ajunse la urechi un asemenea răspuns, Cornelia simţi nevoia să comenteze:

— În mod precis, César a pus ceva la cale. Ce anume? Nu ştiu. La urma urmei, de la unul ca el te poţi aştepta la orice.

— Tata e mai şmecher decât domnul Ciuciuk, zise micuţa Napoléone.

— Aţi observat că de la un timp îi spune „bătrân minunat”? întrebă Sandre. Asta-i un semn de prietenie.

— Numai dacă nu cumva e chiar invers, spuse Cuişoară.

În partea a doua a lunii februarie, temperatura crescu simţitor. Suflând dinspre sud, vântul aducea curenţi de aer mai puţin rece şi-i împrăştia în atmosferă. Nu mai era timp de pierdut. După ce îi prinsese o dată dezgheţul în strâmtoarea Bering, din pricina iernii întârziate, ar fi fost culmea ghinionului să se expună aceleiaşi primejdii datorită primăverii timpurii. Dacă planul domnului Cascabel reuşea, dacă l-ar fi convins pe Ciuciuk să-l elibereze împreună cu personalul şi materialul său, trebuiau să plece până când câmpul de gheaţă, uniform întărit, mai exista între arhipelagul Leahov şi coasta siberiană.

Un atelaj de reni putea parcurge distanţa respectivă în condiţii relativ bune, iar călătorii n-ar fi avut de ce să se teamă că banchiza s-ar fi dislocat.

— Spune-mi, dragul meu Cascabel, îl întrebă întro zi domnul Serghei, speri, aşadar, că ticălosul de Ciuciuk o să-ţi dea renii de care ai nevoie pentru ca vehiculul să ajungă pe continent?

— Domnule Serghei, răspunse grav domnul Cascabel, Chouchou nu-i deloc ticălos. Dimpotrivă, e un ins respectabil şi minunat! Dacă ne lasă să plecăm, o să ne îngăduie să ducem şi această Belle-Roulotte, iar dacă ne îngăduie s-o ducem, atunci n-are altceva de făcut decât să ne dea douăzeci de reni, cincizeci, o sută, o mie, câţi o să-i cer!

— Înseamnă că-l ai la mână!

— Dacă-l am la mână pe Chouchou? E ca şi cum i-aş ţine nasul între degete, domnule Serghei. Iar eu, când ţin ceva, ţin bine!

Mereu aceeaşi comportare de om sigur pe sine, şi mereu acelaşi zâmbet plin de satisfacţie! Chiar atunci, ducându-şi două degete la buzele ţuguiate, trimise un sărut pe adresa „înălţimii sale” indigene, înţelegând că dorea să păstreze o discreţie absolută în privinţa planurilor sale, domnul Serghei avu tactul de a nu insista să le afle. O dată cu îmblânzirea frigului, supuşii lui Ciuciuk începură să-şi reia activităţile obişnuite, vânătoarea de păsări, prinderea focilor ieşite din nou deasupra banchizei. Totodată, ceremoniile întrerupte de gerul cel mare îi aduceau pe credincioşi în grota cu idoli.

Participarea întregului trib dădea multă strălucire fiecărei zi de vineri. Se pare că vinerea este duminica Noii Siberii. Or, vineri, 29 februarie – anul 1868 fiind bisect – urma să aibă loc o procesiune generală a băştinaşilor.

În ajun, seara, domnul Cascabel le spuse celorlalţi, la culcare:

— Mâne mergem la ceremonia din Vorspiuk, împreună cu prietenul nostru Chouchou.

— Ce? Chiar vrei tu asta, César, întrebă Cornelia.

— Vreau!

Ce putea să însemne răspunsul acela atât de categoric? Oare domnul Cascabel spera săl îmbuneze pe şeful insulelor Leahov, participând la adoraţiile sale superstiţioase? Fără îndoială, Ciuciuk avea să fie încântat să-şi vadă prizonierii

omagiind divinităţile locului. Dar.să le venereze, să îmbrăţişeze religia indigenă, asta era cu totul altceva şi probabil că domnul Cascabel n-ar fi mers până la apostazie ca să fie pe placul „înălţimii sale” neosiberiene. Ptiu!

Oricum, a doua zi în zori întreg tribul se afla în mişcare. Timp splendid, temperatură de numai zece grade sub zero. Ziua se lungise deja la patru-cinci ore, arătând vagi urme de raze de soare alunecate pe deasupra orizontului.

Localnicii ieşiseră din bordeie. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni, adulţi, cu toţii îşi puseseră hainele cele mai bune, cojoace din piele de focă, pantaloni din piele de ren, cu părul lăsat la vedere. Era o paradă fără seamăn: blănuri albe şi negre, căciuli împodobite cu perle false, pieptare colorate, fâşii de piele legate peste frunte, cercei, brăţări, podoabe din os de morsă, încrustate, atârnate de cartilajul nasului.

Şi totuşi, se pare că lucrurile acelea nu erau suficiente pentru o asemenea solemnitate. Unele persoane mai însemnate din trib socotiseră nimerit să se împodobească şi mai bogat, folosind în acest scop diferite obiecte furate din Belle-Roulotte. Într-adevăr, pe lângă faptul că îmbrăcaseră costumele de saltimbanc, cu fir sclipitor şi zorzoane, pe lângă tichiile de clovn şi caschetele de general pe care şi le puseseră pe cap, unii purtau în bandulieră o coardă de care atârnau inelele folosite în exerciţiile de jonglerie, alţii îşi atârnaseră la brâu o grămadă de bile şi de haltere, în sfârşit, marele şef Ciuciuk îşi expune pe piept, cu mare pompă, un barometru aneroid, ca pe o decoraţie a vreunui ordin de curând inventat de suveranul Noii Siberii.

Iar instrumentele din orchestra de circ îşi amestecau sunetele într-un concert înfiorător, într-un vacarm spărgător de timpane, trompeta concurând cu trombonul, toba mică dând replică tobei mari.

Cornelia şi copiii erau cumplit de furioşi la auzul unor astfel de cacofonii asurzitoare. Ar fi avut chef să-i fluiere pe

artiştii care, după părerea lui Cuişoară, se comportau „ca nişte foci”.

Ei bine, lucru de necrezut: domnul Cascabel le zâmbea acelor interpreţi barbari. Le făcea complimente, îi lăuda, bătea din palme strigând „bravo” şi spunea întruna:

— Oamenii ăştia mă uimesc cu adevărat! Sunt deosebit de dotaţi pentru muzică şi, dacă ar vrea să se angajeze în trupa mea, garantez că ar avea mare succes la târgul din Perm, şi la fel la cel din Saint Cloud!

În mijlocul îngrozitorului tumult, procesiunea străbătea satul, îndreptându-se spre locul sacru unde idolii aşteptau să fie proslăviţi de credincioşi. Ciuciuk era în frunte. Imediat după el veneau domnul Serghei şi domnul Cascabel, apoi familia şi Cei doi mateloţi ruşi, escortaţi de toată suflarea din Turkev.

Convoiul se opri în faţa grotei care adăpostea, în adânc, divinităţile indigene, Înfăşurate în blănuri superbe şi decorate cu picturi împrospătate special în vederea acelei ceremonii.

Ciuciuk intră în Vorspiuk cu mânile ridicate şi, după ce îşi plecă smerit capul de trei ori, se lăsă pe vine, pe un covor din piele de ren, întins pe jos. Era modul de a îngenunchea al localnicilor.:

Domnul Serghei şi camarazii săi se grăbiră să-l imite pe şeful satului, iar ceilalţi se prosternară la rândul lor.

După ce se făcu din nou linişte solemnă, Ciuciuk, cu intonaţia unui predicator anglican, adresă câteva cuvinte jumătate cântate, jumătate şoptite, celor trei idoli, superbi în măreţia lor hieratică.

Deodată, o voce îi răspunse – o voce puternică, bine timbrată, care se auzi până în colţul cel măi îndepărtat al grotei.

Minune! Vocea ieşea din ciocul uneia dintre divinităţi, cea din dreapta, şi iată ce rosti ea în limba rusă: „Ani sviati, eţi inostranţî, katorâe ot zăpada prişli! Zăcem ti îh poderjaeş?

Asta însemna: „Aceşti străini care vin din Apus sunt sfinţi! De ce îi ţii prizonieri?

Auzite clar de toţi închinătorii, cuvintele acelea stârniră stupoare generală. Pentru prima dată, zeităţile din Noua Siberie binevoiau să stea de vorbă cu adoratorii lor.

Chiar atunci o altă voce, şi mai puternică, poruncitoare, ieşi din ciocul idolului din stânga, articulând vibrant: „Îţi poruncesc să-i pui în libertate pe aceşti prizonieri! Poruncesc poporului tău să aibă cel mai mare respect pentru ei şi să le înapoieze toate lucrurile furate! Îţi poruncesc să-i ajuţi să ajungă pe coasta siberiană!

De data asta nu mai erau uluiţi, ci cuprinşi de groază. Ciuciuk se săltase în genunchi, tremurând, cu privirea buimacă şi gura căscată, cu degetele ţepene, în ultimul hal de zăpăceală. Pe jumătate ridicaţi, băştinaşii nu ştiau dacă era cazul să se prosterneze, ori s-o ia la fugă.

În sfârşit, a treia divinitate, cea din mijloc, vorbeşte şi ea. Dar cu ce voce cumplită, plină de mânie şi de ameninţări! Şi cât de dramatic articulează silabele, fă-cându-le să bubuie ca tunetul! Şi iată cuvintele ei, vizând-o direct pe înălţimea sa neosiberiană:

— Dacă nu faci aşa chiar atunci când o doresc aceşti oameni sfinţiţi, iadul să cadă asupra tribului tău!

În clipa aceea, şi stăpânul şi supuşii gemură de spaima, înţepeniţi pe jos ca nişte cadavre, pe când domnul Cascabel, ridicându-şi braţele spre idoli în semn de recunoştinţă, le mulţumea pentru intervenţia lor divină. Iar în acest timp camarazii săi se ţineau de burtă ca să nu izbucnească în râs. O simplă demonstraţie de ventriloc, iată ce pusese la cale omul acela nemaipomenit, un artist fără seamăn, ca să forţeze mâna „minunatului Chouchou”. Şi, de fapt, nici nu trebuia mai mult pentru a-i învârti pe degete pe băştinaşii superstiţioşi.

Oamenii veniţi din Apus – ce denumire admirabilă găsise domnul Cascabel! Oamenii aceştia sunt sfinţi. De ce-i ţinea Ciuciuk prizonieri?

Ei bine, nu! Ciuciuk n-avea să-i mai ţină. Avea să-i lase să plece îndată ce-şi vor exprima dorinţa, iar indigenii aveau să-i respecte ca pe nişte călători protejaţi de pronia cerească.

Pe când Ortik şi Kircev, care nu ştiau nimic despre talentul de ventriloc al domnului Cascabel, nu-şi ascundeau deloc uimirea, Cuişoară repeta plin de încântare:

— Ce geniu e patronul! Ce cap! Ce om! Numai dacă nu cumva…

— Dacă nu cumva e zeu! spuse Cornelia, înclinându-se în faţa soţului ei. Farsa era jucată. Reuşise datorită faptului că triburile din Noua Siberie sunt de o credulitate ce depăşeşte orice închipuire. Domnul Cascabel intuise corect situaţia asta, şi aşa îi venise ideea de a-şi întrebuinţa talentul de ventriloc pentru salvarea tuturor. Se înţelege că atât el cât şi familia sa fură conduşi la campament cu toate onorurile cuvenite unor sfinţi. Ciuciuk se întrecea în plecăciuni şi vorbe măgulitoare, amestecate cu o oarecare spaimă şi respect. Nu era departe de a confunda adoraţia pentru familia Cascabel cu cea pentru idolii din Kotelnâi. La urma urmelor, cum ar fi putut bănui populaţia satului Turkev, în ignoranţa ei desăvârşită, că avea de-a face cu un mistificator?

Fără nici o îndoială, înseşi divinităţile din Vorspiuk vorbiseră cu vocile acelea înspăimântătoare! Chiar din gura lor, mută până atunci, ieşiseră ameninţătoarele porunci rostite într-o rusească acceptabilă. Şi, în fond, nu exista oare un precedent? Papagalul Jako nu vorbea şi el? Nu se miraseră localnicii de cuvintele care-i ieşeau din cioc? Ei bine, dacă o pasăre putea vorbi, de ce n-ar fi în stare să facă acelaşi lucru nişte divinităţi cu cap de pasăre?

Din ziua aceea, domnul Serghei, César Cascabel şi familia sa, precum şi cei doi marinari ceruţi de compatriotul lor se putură considera liberi. Iarna era de-acum mult avansată, iar temperaturile începeau să devină suportabile. Prin urmare, naufragiaţii hotărâră să plece cât mai curând din

arhipelagul Leahov. Nu de teamă că băştinaşii s-ar fi putut răzgândi. Erau prea impresionaţi ca s-o mai poată face. Domnul Cascabel se afla acum în cele mai bune relaţii cu prietenul său Chou-chou, care n-ar fi ezitat să-i lustruiască până şi cizmele, dacă i-ar fi cerut. Se înţelege că acel om de treabă se grăbi să restituie toate obiectele furate din Belle-Roulotte. El însuşi, îngenunchind, u înapoiase domnului Cascabel barometrul purtat în chip de medalie, iar César Cascabel binevoise să-i întindă o mână pe care Ciuciuk o sărutase cu evlavie: mâna aceea o credea în stare să arunce trăsnetul şi să dezlănţuie furtuna.

Pe scurt, în ziua de 8 martie pregătirile de plecare erau terminate. Domnul Cascabel ceruse douăzeci de reni spre a fi înhămaţi la Belle-Roulotte, iar Ciuciuk se grăbise să-i ofere o sută – lucru pentru care noul său prieten fi mulţumi, rămânând însă la cifra amintită. Ceru în plus doar furajele de care avea nevoie ca să-şi alimenteze atelajul pe timpul cât traversa banchiza.

În dimineaţa aceleiaşi zile, domnul Serghei, familia Cascabel şi cei doi marinari îşi luară rămas bun de la băştinaşii din Turkev. Tot tribul se adună să asiste la plecarea oaspeţilor şi să le ureze drum bun.

„Scumpul de Chouchou” era acolo, în rândul din faţă, stăpânit de o foarte sinceră emoţie. Domnul Cascabel se apropie de el şi, bătându-l pe burtă, se mulţumi să-i spună doar aceste cuvinte, în franceză:

— Adio, nătărăule!

Dar palma aceea dată cu familiaritate avea să sporească şi mai mult prestigiul „înălţimii sale” în mintea supuşilor.

Zece zile mai târziu, traversând fără nici o problemă câmpul de gheaţă ce unea arhipelagul Leahov de coasta Siberiei, Belle-Roulotte ajungea pe ţărm, la gura fluviului Lena.

După atâtea incidente şi accidente, pericole şi aventuri de la plecarea din Port Clarence, domnul Serghei şi camarazii

săi de călătorie puseseră, în sfârşit, piciorul pe continentul asiatic.

VIII.

ŢINUTUL IAKUŢILOR.

Traseul iniţial, cel ce trebuia urmat din strâmtoarea Bering până la hotarele Europei, fusese modificat prin forţa lucrurilor, datorită ocolului din timpul derivei urmate de abordarea arhipelagurilor Noii Siberii. Acum nu mai trebuiau să străbată partea meridională a Asiei ruseşti. De altfel, sezonul cald avea să modifice condiţiile de climă, scutindu-i de iernatul în vreun târg oarecare. Se putea spune chiar că deznodământul ultimelor întâmplări fusese nu doar favorabil, că de-a dreptul minunat. Problema cea mai arzătoare devenise, în acel moment, direcţia pe care urmau s-o ia ca să ajungă pe drumul cel mai scurt la munţii Ural, frontieră naturală între Rusia asiatică şi Rusia europeană. Tocmai asta avea de gând să facă domnul Serghei înainte de a părăsi tabăra instalată pe ţărm.

Era un timp liniştit şi luminoas. În plină perioadă de echinocţiu, durata zilei depăşea unsprezece ore, sporind cu luminozitatea întârziată a crepusculului, care stăruia timp îndelungat în zona paralelei şaptezeci.

Mica lor caravană era alcătuită din zece persoane, de când Kircev şi Ortik făceau parte din ea. Cu toate că nu se prea simpatizau cu camarazii lor de drum, cei doi mateloţi ruşi deveniseră comesenii celor din Belle-Rouhtte; mâncau cu ei la aceeaşi masă, ba chiar erau nevoiţi să se şi culce în vehicul, atâta timp cât din cauza frigului nu puteau dormi afară.

Temperatura medie dacă rămânea cu câteva grade sub zero, lucru ce se constata acum cu uşurinţă, căci îndatoratul Ciuciuk înapoiase termometrul proprietarului său legitim, întreg ţinutul, până la orizont, zăcea sub un covor alb pe care soarele de aprilie avea să-l topească în curând. Pe zăpada întărită, ca şi pe întinderile ierboase ale

stepelor, atelajul de reni putea trage fără dificultate vehiculul cel greu.

Pe tot traseul de la insula Kotelnai până la sosirea în golful fluviului Lena, alimentaţia animalelor fusese asigurată pe furajele puse la dispoziţie de băştinaşi. De aici înainte, renii urmau să se alimenteze singuri, cu muşchiul scos de sub zăpadă şi cu frunzele tufişurilor ce împânzesc pământurile Siberiei. Trebuie să mai adăugăm că, pe când traversa banchiza, noul atelaj se dovedise a fi foarte docil, lăsându-se mânat de Cuişoară fără nici o problemă.

Alimentaţia călătorilor era şi ea garantată de stocul de conserve, făină, grăsime, orez, ceai, biscuiţi, rachiu, alimente din rezerva vehiculului. Cornelia mai dispunea şi de nişte unt preparat după reţeta iakuţilor şi păstrat în lădiţe de mesteacăn; fusese oferit de scumpul de Chouchou prietenului său Cascabel. Provizia de petrol avea însă mare nevoie să fie reîmprospătată, cu prima ocazie, la vreun orăşel siberian. În scurt timp, vânătoarea urma să le asigure vânat proaspăt, iar domnul Serghei şi Jean puteau conta pe nenumărate prilejuri de a-şi folosi din mers priceperea la interesul bucătăriei.

Trebuiau să recurgă şi la sprijinul celor doi mateloţi ruşi. Ei afirmau că regiunea nordică a Siberiei le era în parte cunoscută, prin urmare serviciile lor în calitate de călăuze le-ar fi prins cât se poate de bine.

Chiar acesta fu subiectul discuţiei desfăşurate în ziua aceea, în campament.

— Dacă aţi mai umblat prin părţile astea, înseamnă că o să ne călăuziţi voi, îi spuse domnul Serghei lui Ortik.

— Măcar atâta să facem şi noi, răspunse Ortik, – pentru faptul că domnul Cascabel ne-a eliberat.

— Eu? Nici vorbă, răspunse domnul Cascabel. Stomacul meu, pe care natura l-a înzestrat cu darul vorbirii. Lui trebuie să-i adresaţi mulţumirile!

— Ortik, după ce plecăm din golful Lena, pe ce traseu ne sfătuieşti s-o luăm, întrebă domnul Serghei.

— Pe cel mai scurt, dacă sunteţi de acord, domnule Serghei. Necazul e că principalele oraşe din district, aflate mai la sud, vor fi ocolite, dar în felul ăsta mergem direct spre munţii Ural. Mai sunt, totuşi, nişte sate în drum, unde vă puteţi aproviziona. Dacă o să fie nevoie, puteţi chiar rămâne acolo câteva zile.

— La ce bun? zise domnul Cascabel, întrerupându-l pe Ortik. N-avem ce face într-un sat. Cel mai important lucru e să nu întârziem deloc şi să lungim pasul. Traversarea locurilor nu cred să fie periculoasă.

— În nici un fel, aprecie Ortik.

— Şi apoi, avem arme, încât vai de ticăloşii care ar încerca să ia cu asalt Belle-Roulotte!

N-ar scăpa prea ieftin.

— Fiţi pe pace, domnule Cascabel, n-aveţi de ce vă teme, spuse Kircev. S-a putut observa că acest Kircev vorbea foarte rar. Nesociabil, sumbru şi taciturn, îl lăsa pe camaradul său să participe la discuţii. Ortik era în mod vădit mai inteligent decât el, era cu adevărat inteligent, lucru de care domnul Serghei avusese de mai multe ori prilejul să se convingă.

În sfârşit, traseul propus de Ortik avea darul de a mulţumi pe toată lumea. Că ocoleau oraşele importante, unde ar fi întâlnit posturi militare, îi convenea contelui Narkin şi, în acelaşi timp, le convenea şi celor doi pretinşi marinari. Nu era tocmai uşor să evite centrele populate, mai ales pe cele de la frontiera europeană, încât puţină prevedere nu strica. Până acolo, însă, satele din stepă prezentau mai puţine pericole în această privinţă. Odată acceptat în principiu planul călătoriei, nu le mai rămânea decât să studieze diversele provincii pe care urmau să le străbată de-a curmezişul, între fluviul Lena şi munţii Ural.

Jean caută în atlas harta Siberiei septentrionale. Domnul Serghei cercetă minuţios aceste ţinuturi, unde fluviile siberiene, în loc să înlesnească traseele orientate de la est spre vest, le pun mai degrabă serioase piedici. Şi iată ce

hotărâră: Să traverseze teritoriul iakuţilor, cu sate rare, ţinând-o mereu spre sud-vest. Să treacă din bazinul fluviului Lena în bazinul Anabar, apoi în cel al Hatangăi, apoi în cel al lui Enisei, apoi în cel al lui Obi, distanţă cifrată la aproximativ şapte sute cincizeci de leghe.

Să străbată bazinul fluviului Obi până la munţii Ural, frontiera Rusiei europene, pe un parcurs de o sută douăzeci şi cinci de leghe.

În fine, de la Ural la Perm mai aveau de făcut vreo sută de leghe în direcţia sud-vest. Cu totul, exact o mie de leghe.

Dacă nu apărea vreo întârziere pe drum, dacă nu erau siliţi să oprească în vreo localitate, puteau face călătoria în mai puţin de patru luni. În jur de şapte-opt leghe pe zi ar fi fost o distanţă normală pentru atelajul de reni, iar în aceste condiţii Belle-Roulotte urma să ajungă la Perm şi apoi la Nijni pe la mijlocul lui iulie, adică în plină desfăşurare a renumitului târg.

— Veniţi cu noi până la Perm, îl întrebă domnul Serghei pe Ortik.

— Nu cred, răspunse marinarul.

— După ce trecem în Europa, avem de gând s-o luăm spre Petersburg, de unde vom ajunge la Riga.

În regulă, acceptă domnul Cascabel, dar să ne vedem mai întâi la frontieră. Stabiliseră ca, odată ajunşi pe continent, să facă un popas de douăzeci şi patru de ore – oprire întru totul meritată după ce trecuseră, cu atâta repeziciune, peste banchiză. Ziua aceea era, aşadar, destinată repausului.

Fluviul Lena se varsă în golful cu acelaşi nume printr-o capricioasă reţea de guri despărţite de o mulţime de canale şi canale. După ce străbate o distanţă de o mie cinci sute de leghe, pe parcursul cărora primeşte nenumăraţi afluenţi, acest minunat curs de apă se pierde în adâncurile Oceanului îngheţat. Bazinul său este estimat la o sută cinci milioane de hectare.

Sfârşind examinarea atentă a hărţii, domnul Serghei se gândi că era bine să urmeze mai întâi linia golfului, aşa încât să evite mulţimea gurilor de vărsare ale fluviului. Cu toate că apa era încă îngheţată, le-ar fi fost foarte dificil să se aventureze în labirintul acela. Sloiurile acumulate pe parcursul iernii alcătuiau acolo o monstruoasă îngrămădire de blocuri de gheaţă, deasupra cărora se înălţau adevărate aisberguri cu aspect foarte pitoresc, dar greu de ocolit.

Dincolo de golf, începea stepa nesfârşită, pe care abia de se înălţau câteva dune, putând fi străbătută cu uşurinţă.

Ortik şi Kircev erau obişnuiţi, fără îndoială, cu călătoria prin asemenea ţinuturi nordice. Camarazii lor de drum remarcaseră asta pe când treceau peste câmpul de gheaţă dintre arhipelagul Leahov şi coasta Siberiei. Cei doi marinari se pricepeau să aşeze o tabără, să construiască, la nevoie, o colibă de gheaţă. Cunoşteau felul în care pescarii de pe ţărm scăpau de umezeala din haine, îngropându-le sub zăpadă. Puteau deosebi fără ezitare blocurile provenite din îngheţarea apei sărate de cele provenite din îngheţarea apei dulci; în sfârşit, erau la curent cu metodele familiare călătorilor prin ţinuturile arctice. Chiar în seara aceea, după cină, se discuta despre geografia Siberiei septentrionale, iar Ortik fu pus în situaţia de a povesti în ce împrejurări străbătuseră, el şi Kircev, ţinuturile respective.

La întrebarea domnului Serghei:

— Cum se face că nişte marinari ca voi au avut prilejul să umble prin asemenea locuri?”

— Domnule Serghei, răspunse el, – acum doi ani eu, Kircev şi alţi vreo zece mateloţi eram în portul Arhanghelsk, aşteptând să ne îmbarcăm pe vreo balenieră, când ni s-a cerut să salvăm o navă aflată în pericol printre gheţuri, la nord de vărsarea fluviului Lena. Drumul din Arhanghelsk şi până la golf l-am făcut pe coasta nordică a Siberiei. Am ajuns la Vremea, am pus-o pe linia de plutire şi chiar pe nava asta ne-am făcut campania de pescuit. Dar, aşa cum v-am mai spus, a pierit în furtună împreună cu echipajul, iar

eu şi prietenul meu suntem singurii supravieţuitori. Vijelia ne-a împins barca spre arhipelagul Leahov, unde ne-aţi găsit.

— N-aţi ajuns niciodată pe teritoriul Alaskăi, întrebă Kayette, care, se ştie, înţelegea şi vorbea limba rusă.

— Alaska, întrebă Ortik.

— Ţara asta nu-i în America?

— Întocmai, răspunse domnul Serghei. Un teritoriu situat în nord-vestul noului continent. Kayette acolo s-a născut. Campaniile de pescuit nu v-au purtat şi prin părţile acelea?

— Nu cunoaştem ţara asta, răspunse Ortik pe un ton cât se poate de firesc.

— Şi n-am fost niciodată dincolo de strâmtoarea Bering, adăugă Kircev. Vocea acelui om avu efectul obişnuit asupra tinerei indience, care nici acum nu-şi aminti unde o mai auzise. Trebuia să fi fost, totuşi, undeva prin Alaska, pe care ea n-o părăsise niciodată până atunci.

După răspunsul cât se poate de limpede dat de Ortik şi Kircev, Kayette, rezervată ca întreg neamul său, nu mai întrebă nimic. Un semnal de alarmă fi rămânea însă în minte şi, la fel, o instinctivă neîncredere în cei doi mateloţi.

În timpul celor douăzeci şi patru de ore de popas, renii se odihniră îndeajuns încât să poată pleca mai departe. Cu toate că le legaseră picioarele de dinainte, puteau umbla în jurul campamentului, păscând arbuştii şi căutând muşchi sub zăpadă. La 20 martie, pe la opt dimineaţa, caravana o porni la drum. Timpul era rece şi senină, cu vânt dinspre nord-est. Cât vedeai cu ochii se întindea stepa acoperită în întregime de zăpada încă destul de tare pentru ca vehiculul să poată înainta cu uşurinţă. Renii erau înhămaţi câte patru, într-un sistem de tracţiune bine gândit. Alcătuiau astfel cinci rânduri, iar dintr-o parte îi mânŕ Ortik, din cealaltă Cuişoară.

Călătoriră astfel cinci zile, fără întâmplări ce ar merita să fie pomenite. Deseori domnii Serghei şi Cascabel, Jean şi Sandre mergeau pe jos toată ziua, însoţiţi uneori şi de

Cornelia, Napoléone şi Kayette, când ele nu trebuiau să se ocupe de gospodărie. În fiecare dimineaţă, Belle-Roulotte parcurgea cam un koes, unitate siberiană de măsură, egală cu douăzeci de verste, altfel zis cam două leghe şi jumătate. După amiaza îşi continuau drumul spre vest cu încă pe atât, ceea ce însemna cinci leghe bune pe zi. În 29 martie, după ce trecuseră pe gheaţă râul Oleniok, domnul Serghei şi camarazii lui ajunseră în târgul Maksimova, situat la patruzeci şi două de leghe în sud-vestul golfului Lena.

Nu exista nici un motiv pentru care domnul Serghei să nu se oprească douăzeci şi patru de ore în localitatea aceea pierdută la capătul stepelor nordice. N-avea nici căpitanguvernator, nici post militar căzăcesc. Prin urmare, contele Narkin putea fi fără grijă. Erau în plin ţinut al iakuţilor şi familia Cascabel fu primită excelent ele locuitorii din Maksimova.

Acest ţinut, muntos şi împădurit în estul şi sudul său, are în partea de nord doar vaste câmpii netede, înveselite ici-colo de pâlcuri de copaci gata să înverzească în apropiatul sezon cald. Producţia de fân a locurilor este extrem de bogată. Asta se explică prin faptul că, dacă iernile sunt foarte reci în Siberia hiperboreeană, în lunile de vară este, în schimb, foarte cald.

Aici trăieşte o populaţie de o sută de mii de iakuţi, care urmează obiceiurile ruseşti. Oameni cuvioşi, ospitalieri, cu moravuri sănătoase, ei sunt plini de recunoştinţă pentru binefacerile Providenţei şi foarte resemnaţi când trec prin încercări grele. Pe traseul dintre golful Lena şi orăşel, întâlniseră un număr oarecare de siberieni nomazi. Erau bărbaţi voinici, de statură mijlocie, cu faţa lată, ochi negri, păr bogat, aspect tineresc. Acelaşi tip se regăsea şi la Maksimova, ai cărei locuitori sunt oameni sociabili, paşnici, inteligenţi, harnici şi care nu se lasă uşor păcăliţi. Iakuţii nomazi umblă numai călare şi înarmaţi, păzind nenumărate cirezi răspândite prin stepă. Cei sedentari trăiesc în sate şi târguri şi se ocupă mai ales cu pescuitul, exploatând miile

de afluenţi bogaţi în peşte pe care marele fluviu îi înghite în drumul său. Deşi iakuţii sunt înzestraţi cu toate virtuţile publice şi individuale, trebuie să recunoaştem că fac cu prea multă plăcere abuz de tutun şi – lucru chiar mai grav – de rachiu şi alte băuturi alcoolice.

— Au totuşi o oarecare scuză, observă Jean.

— Trei luni din an nu beau decât apă şi rod coajă de pin.

— Nu cumva vrei să spui coajă de pâne, domnule Jean, – întrebă Cuisoară.

— Nu, coajă de pin. Aşa că, după asemenea privaţiuni, puţin exces se poate trece cu vederea.

În vreme ce nomazii locuiesc în iurte, un fel de corturi conice din pânză albă, cei aşezaţi stau în case din lemn, făcute după gustul şi nevoile fiecăruia. Foarte îngrijite, casele au acoperişuri cu pantă mare, ceea ce favorizează topirea zăpezii sub razele soarelui de aprilie, în consecinţă, târgul Maksimova are un aspect vesel. Bărbaţii sunt plăcuţi la înfăţişare, cu firea deschisă, cu privirea luminoasă, cu o fizionomie pe care se citeşte o oarecare mândrie. Femeile sunt graţioase şi destul de drăguţe, deşi au faţa tatuată. Foarte rezervate, foarte severe în privinţa moravurilor, ele nu umblă vreodată nici cu picioarele goale, nici cu capul descoperit.

Familia Cascabel fu primită cu multă căldură de şefii iakuţi, cărora li se spune „kinoe”, iar bătrânilor „starşina”, adică notabilii locului. Oamenii aceia de treabă îşi disputau onoarea de a-i primi şi alimenta pe cheltuiala lor. Dar, după ce le mulţumi, Cornelia nu vru să primească nimic decât contra cost, între altele făcându-şi o rezervă de petrol ce urma să alimenteze, un timp, soba din bucătărie.

Ca de obicei, Belle-Roulotte stârni senzaţie. Prin ţinutul acela nu mai umblase niciodată vreun vehicul cu saltimbanci. Nenumăraţi iakuţi, bărbaţi şi femei deopotrivă, veniră să-l viziteze şi locatarii nu avură nici un motiv să se plângă. Rar se întâmpla să se comită vreun furt pe acolo, chiar şi în dauna străinilor. Iar când se întâmplă, totuşi,

făptaşul îşi primeşte numaidecât pedeapsa. Dacă fapta e dovedită, hoţul încasează în public o bătaie cu vergile. După pedeapsa fizică, urmează pedeapsa morală: dezonorat pe viaţă, e lipsit de drepturile civice şi nu-şi mai recapătă niciodată numele de „om cumsecade”.

În ziua de 3 aprilie, călătorii soseau pe malurile râului Oden, curs de apă modest, care se varsă în golful Anabar după ce străbate cincizeci de leghe. Vremea, până atunci foarte bună, începu să se schimbe. Urmară curând ploi abundente, al căror prim efect fu topirea zăpezii. Asta ţinu opt zile şi în tot acest timp vehiculul trebui să lupte cu înnămolirile şi chiar să facă faţă unor scufundări periculoase când trecea prin zona de mlaştină. Aşa se anunţa primăvara la acele latitudini mari: printr-o temperatură medie de două-trei grade peste zero.

Traseul era foarte obositor. Insă cei doi mateloţi ruşi se dovediră devotaţi şi serviabili din cale-afară, încât se puteau felicita că-i luaseră cu ei.

La 8 aprilie, Belle-Roulotte poposi pe malul drept al fluviului Anabar, după ce parcursese patruzeci de leghe de la Maksimova.

Încă mai puteau trece dincolo pe gheaţă, chiar dacă în aval dezgheţul începuse. Se auzea trosnetul sloiurilor mânate de curent, cu zgomot, spre golf. Sosind mai târziu cu o săptămână, ar fi trebuit să caute un vad de trecere şi nu le-ar fi fost deloc uşor, fiindcă o dată cu topirea zăpezilor apele se umflă rapid. În stepă creştea iarba nouă, păscută de reni cu plăcere. Arbuştii înmugureau, în mai puţin de trei săptămâni, mugurii de pe ramuri aveau să plesnească, lăsând să iasă primele frunze. Vegetaţia urma să readucă astfel la viaţă scheletul vlăguit al copacilor, prefăcut de gerurile iernii în lemn uscat.

Pe alocuri, pâlcuri de mesteceni şi zadă se mlădiau în bătaia vântului. Toată natura nordului se reînsufleţea sub căldura razelor de spare.

Ţinuturile Siberiei asiatice sunt cu atât mai pustii, cu cât se află mai departe de litoral. Uneori mica trupă întâlnea câte un perceptor care umbla din sat în sat după dări. Atunci se opreau, schimbau câteva cuvinte cu funcţionarul rătăcitor şi-i ofereau un pahar de vodcă, acceptat cu bucurie. Apoi se despărţeau, urându-şi drum bun. Într-o zi, Belle-Roulotte întâlni un convoi de deţinuţi. Pe nenorociţii aceia, condamnaţi la ocnele de sare, îi duceau spre părţile cele mai răsăritene ale Siberiei, dar detaşamentul de cazaci care-i însoţea nu se ferea să se poarte mizerabil cu ei. Bineînţeles că şeful escortei nu remarcă nimic suspect în legătură cu domnul Serghei; însă Kayette, mereu neîncrezătoare în cei doi mateloţi ruşi, observă că aceştia se sileau să nu atragă asupra lor, prin nimic, atenţia cazacilor.

În 19 aprilie, după ce mai străbătuseră şaptezeci şi cinci de leghe, Belle-Roulotte făcu popas pe malul drept al fluviului Hatanga, care se varsă în golful cu acelaşi nume. De data asta nu mai găseau un pod de gheaţă ce le-ar fi înlesnit trecerea pe malul celălalt. Doar nişte sloiuri plutitoare, semn că dezgheţul era pe sfârşite. Trebuiau să-şi caute loc de trecere prin vad – ceea ce le-ar fi pricinuit o mare întârziere, dacă Ortik n-ar fi descoperit unul la o jumătate de verstă în amonte. Trecură destul de greu, cu vehiculul scufundat până la osii. Ajunşi dincolo de fluviu, îşi continuară drumul şi, la douăzeci şi cinci de leghe mai încolo, se opriră pe malul lacului Iej.

Cât contrast faţă de monotonia stepei! Era ca o oază printre nisipurile Saharei. Închipuiţi-vă o întindere de apă limpede, înconjurată de copaci cu frunze persistente, pini, brazi, pâlcuri de arbuşti înviorаţi de verdele proaspăt, merişori cu boabe roşii, tufe de afine, coacăzi roşietici, măceşi pe care primăvara îi împodobea cu flori abia deschise. Prin tufişurile dese de pe malurile lacului, Wagram şi Marengo n-ar fi întârziat să descopere ceva

vânat cu blană sau pene, dacă domnul Cascabel le-ar fi îngăduit să scotocească vreo oră sau două.

De altfel, pe lac înotau numeroase cârduri de lebede, gâşte şi raţe sălbatice. Prin văzduh fâlfâiau perechi de cocori şi berze sosite din ţinuturile centrale ale Asiei, îţi venea să baţi din palme când vedeai acel spectacol încântător.

La propunerea domnului Serghei, hotărârâră să facă un popas de patruzeci şi opt de ore. Tabăra fu amenajată la coada lacului, sub nişte brazi înalţi, cu ramurile întinse deasupra apei.

Însoţiţi de Wagram, vânătorii trupei îşi luară puştile şi plecară, promiţând să nu se îndepărteze prea mult. După nici un sfert de oră, se auziră primele împuşcături. Între timp, domnul Cascabel, Sandre, Ortik şi Kircev îşi încercau norocul la pescuit, pe marginile lacului. Singurele lor unelte erau nişte undiţe cumpărate de la indigenii din Port Clarence. Dar ce altceva le-ar fi trebuit unor pescari demni de acest nume, destul de inteligenţi încât să lupte cu vicleniile peştelui şi înarmaţi cu suficientă răbdare încât să aştepte până când acesta va binevoi să muşte din momeală?

De fapt, de această din urmă calitate nici n-ar fi fost nevoie în ziua aceea. Abia aruncaseră cârligele în apă, că plutele se şi mişcară. Atâta peste era pe lângă malurile lacului, încât cel prins într-o jumătate de zi ţi-ar fi ajuns pentru mai multe săptămâni. Sandre nu mai putea de bucurie. Nici nu vru să audă când Napoleone veni la el şi-i ceru undiţa, să arunce şi ea. Se certară, iar Cornelia trebui să intervină. Cum ea socotea că prinseseră destul peşte, porunci copiilor şi tatălui lor să-şi strângă uneltele; şi, când poruncea doamna Cascabel, n-aveai încotro, erai obligat să asculţi. După două ore, domnul Serghei şi prietenul său Jean se întorceau împreună cu Wagram, care trebuia tras puţin de ureche „la propriu şi la figurat” căci nu mai voia să iasă din desişurile pline de vânat.

Vânătorii fuseseră la fel de norocoşi ca şi pescarii. Prin urmare, vreo câteva zile meniul promitea să fie pe cât de variat, pe atât de plăcut. La loc de cinste stătea peştele din lacul Iej, dar mai ales excelentul vânat, specific acelor ţinuturi din Siberia superioară. Printre altele, vânătorii aduseră o grămadă de „karali” care trăiesc în grupuri şi câteva perechi de „dikuta”, zburătoare mai mici decât găinuşele de munte, având o carne delicioasă.

Ne putem închipui cât de gustoasă fu cina din seara aceea! Mâncară sub copaci şi niciunul dintre comeseni nu avu impresia că era cam frig pentru un ospăţ în aer liber. Cornelia se întrecu pe sine pregătind peşte la grătar şi friptură de vânat. Iar cum rezerva de făină fusese reînnoită în ultimul sat prin care trecuseră, la fel ca şi provizia de unt iakut, să nu ne mirăm că obişnuita prăjitură, rumenă şi crocantă, îşi făcu apariţia la desert. Băură şi câteva păhărele de rachiu, din sticlele cumpărate la Maksimova, şi ziua li se încheie fără ca orele plăcute să le fie tulburate de ceva.

Se putea crede cu adevărat că vremea încercărilor trecuse şi că faimoasa călătorie se împlinea spre cinstea şi profitul familiei Cascabel.

Ziua următoare era tot zi de odihnă, iar renii păscură iarăşi pe săturate. La 21 aprilie, Belle-Roulotte porni la drum dimineaţa la orele şase, iar după alte patru zile atingea limita occidentală a teritoriului locuit de Iakuţi.

IX.

SPRE OBI.

Trebuie să Devenim la situaţia celor doi ruşi pe care ghinionul îi scosese în calea familiei Cascabel.

S-ar putea crede că, recunoscători de primirea ce li se făcuse, Ortik şi Kircev se întorseseră la gânduri mai bune. Nici vorbă, însă! Mizerabilii aceia, care săvârşiseră atâtea ticăloşii cu banda lui Karnov, nu se gândeau decât la altele noi. Intenţionau să pună mâna pe Belle-Roulotte şi pe banii restituiţi de Ciuciuk; apoi, pătrunşi în Rusia în veşminte de

saltimbanci, să-şi reînceapă viaţa nelegiuită. Dar, ca să-şi pună în aplicare planurile, trebuiau mai întâi să scape de camarazii de călătorie, de oamenii aceia minunaţi, cărora le datorau libertatea. Şi aveau s-o facă fără nici o ezitare. Totuşi, singuri nu şi-ar fi putut duce planul la bun sflrşit. Acesta era motivul pentru care se îndreptau spre una din trecătorile munţilor Ural, bântuită de răufăcători, vechii lor complici, unde puteau să atragă de partea lor destui bandiţi încât să poată ataca vehiculul. Şi cine i-ar fi bănuit de acel mârşav complot? Se prefăceau că doresc să fie de folos şi nimeni nu avusese vreodată de ce să se plângă de ei. Dacă nu inspirau simpatie, nu inspirau nici neîncredere – exceptând-o pe Kayette, care avusese întotdeauna îndoieli în privinţa lor. O clipă îi trecuse prin gând că auzise vocea lui Kircev în noaptea când fusese atacat domnul Serghei, la frontiera Alaskăi. Dar cum să fi crezut că autorii crimei erau tocmai cei doi marinari găsiţi la o mie două sute de leghe depărtare, pe una din insulele arhipelagului Leahov? Aşa că, rămânând să-i observe în continuare, Kayette avea grijă să nu-şi trădeze bănuielile acelea de necrezut.

Şi-acum iată ce mai trebuie amintit: dacă tânăra indiancă îi suspecta pe Ortik şi pe Kircev, aceştia găseau şi ei ciudată situaţia domnului Serghei. După ce fusese grav rănit pe frontiera teritoriului Alaska, familia Cascabel îl îngrijise şi-l dusese la Sitka. Până aici totul era firesc. Odată vindecat, însă, de ce nu rămăsese la Sitka? De ce mersese cu saltimbancii până la Port Clarence? De ce îi însoţea în traversarea Siberiei? Prezenţa unui rus în trupa lor era cel puţin ciudată.

Drept urmare, într-o zi Ortik îi spuse lui Kircev:

— Nu cumva acest domn Serghei încearcă să se întoarcă în Rusia la adăpostul unor măsuri de prevedere luate ca să nu fie recunoscut? Poate că de aici am putea trage foloase. Să fim cu ochii în patru!

Şi, fără să bănuiască nimic, contele Narkin era spionat de Ortik, care spera să-i descopere secretul. La 23 aprilie,

ieşind din ţinutul iakuţilor, se angajară pe teritoriul locuit de ostiaci. În drumul său Belle-Roulotte întâlnea uneori săniile acelea cărora li se spunea „narke”. Erau trase de trei reni cu ajutorul unei simple curele ce se petrece pe sub pieptul animalelor, şi conduse cu hăţuri legate de coarne. Puteau parcurge şapte-opt leghe fără ca atelajul să aibă nevoie de odihnă.

Nu trebuiau să pretindă acelaşi efort şi de la renii care constituiau atelajul vehiculului. N-aveau de ce să se plângă de ei, căci le erau de mare folos.

Iar când domnul Serghei spuse într-o zi că poate nu era rău să-i înlocuiască de-acum cu nişte cai, îndată ce-şi puteau face rost de ei, domnul Cascabel protestă:

— Să-i înlocuim? Şi de ce, mă rog? Renii ăştia n-or să ne poată duce în Rusia?

— Dacă am merge numai prin nordul Rusiei, nu mi-aş face nici o grijă, răspunse domnul Serghei. Dar partea centrală a ţării e cu totul altceva. Aceste animale suportă foarte greu căldura, care le vlăguieşte, încât nu mai sunt bune de nimic. De asta, pe la sfârşitul lunii aprilie, pot fi văzute numeroase cirezi de reni întorcându-se în teritoriile nordice şi mai ales pe platourile înalte din Ural, veşnic înzăpezite.

— Ei bine, domnule Serghei, vom hotărî când ajungem la frontieră. Drept să-ţi spun, însă, despărţirea de atelajul ăsta ar însemna un mare sacrificiu. Ia gândeşte-te ce impresie aş face sosind la Perm în toiul târgului, cu douăzeci de reni înhămaţi la carul familiei Cascabel! Ce impresie şi ce reclamă!

— Ar fi minunat, într-adevăr, răspunse domnul Serghei, zâmbind.

— Un triumf! Un veritabil triumf! Şi, apropo de asta, ne-am înţeles, nu-i aşa, că şi contele Narkin face parte din trupa mea, iar la nevoie n-o să se dea înapoi să lucreze în faţa publicului?

— Ne-am înţeles.

— Atunci nu neglija lecţiile de scamatorie, domnule Serghei. Crezând că înveţi pentru plăcerea dumitale, nici copiii şi nici cei doi mateloţi n-au să se mire. Ştii că ai ajuns deja destul de îndemânatic?

— Cum să nu fiu, cu un profesor ca dumneata, prietene Cascabel?

— Îmi cer iertare, domnule Serghei, dar te asigur că ai înclinaţii naturale deosebite! Cu un pic de exerciţiu, devii un jongler de elită şi sunt sigur că ai face încasări mari. La 6 mai Belle-Roulotte sosea pe malul fluviului Enisei, la o sută de leghe de lacul Iej. Enisei este unul dintre principalele fluvii ale Siberiei şi se varsă în Marea Arctică prin golful cu acelaşi nume, situat pe paralela şaptezeci.

Nici urmă de sloiuri pe apa aceea largă, la data respectivă. Un mare bac pentru vehicule şi pasageri făcea legătura între cele două maluri, iar caravana – material şi personal – putu trece de partea cealaltă după plata unei sume destul de pipărate. Începea iarăşi stepa, cu orizonturile ei nesfârşite.

Călătoriseră fără prea mari dificultăţi de când Belle-Roulotte părăsise gurile fluviului Lena. Uneori trebuiau să ocolească păduri dese de pin şi mesteacăn, care mai alungau monotonia câmpiilor, dar pe unde n-ar fi putut trece.

De fapt, ţinutul era aproape pustiu. Străbăteau leghe după leghe fără să întâlnească vreun cătun ori vreo casă. Densitatea populaţiei din această zonă este foarte mică, iar districtul Berezovo – cel mai bogat – nu are decât cincisprezece mii de locuitori pe o suprafaţă de trei mii de kilometri, în schimb, şi poate că tocmai din acest motiv, vânatul mişună prin regiune.

Domnul Serghei şi Jean se consacrară vânătorii cu toată pasiunea lor, aprovizionând în acelaşi timp cămara doamnei Cascabel. De multe ori Ortik îi însoţea, dând dovadă de o remarcabilă pricepere. Prin stepă aleargă mii de iepuri, fără a mai aminti de prada înaripată, care zboară în stoluri

nenumărate. Mai erau apoi elani, cerbi lopătari. reni sălbatici, chiar şi mistreţi mari, animale foarte periculoase pe care, din prudenţă, vânătorii se fereau să le stârnească.

Dintre păsări, întâlneau raţe şi gâşte sălbatice, cufundări, sturzi, găinuşe sălbatice, berze, potârnichi albe. Puteai alege după placul inimii! Aşa că, atunci când alicele loveau din întâmplare vreun vânat mai puţin comestibil, Cornelia îl lăsa în seama cânilor, care îl primeau fără nazuri.

Cu această abundenţă de vânat, se înţelege că se mânca bine, chiar prea bine.

Treabă care-l obliga pe domnul Cascabel să-şi sfătuiască artiştii la cumpătare.

— Copii, aveţi grija să nu vă îngrăşaţi! spunea el mereu. Grăsimea este moartea articulaţiilor. Flagelul acrobatului! Mâncaţi prea mult! Puţină cumpătare, ce naiba!

Sandre, mi se pare că începi să faci burtă. Ptiu! La vârsta ta! Nu ţi-e ruşine?

— Tată, îţi promit…

— Nu promite nimic! Am să te măsor în fiecare seară şi, dacă te prind că ai burtă, ţi-o vâr înapoi în stomac! Şi Cuişoară la fel. Se îngraşă văzând cu ochii!

— Eu, patroane?

— Da, tu! Iar o paiaţă nu se cade să fie grasă, mai ales când o cheamă Cuişoară. O să te faci cât un butoi.

— Dacă nu cumva o să mă fac cât un ţâr! răspunse Cuişoară, strângându-şi cureaua. Belle-Roulotte urma să treacă în scurtă vreme peste Taz, care îşi varsă apele în golful cu acelaşi nume, nu departe de punctul unde traseul întretăia cercul polar spre a intra în zona temperată. Asta arată cât de mult se deplasaseră spre sud-vest de la plecarea din arhipelagul Leahov. Ajunşi aici, domnul Serghei, ascultat întotdeauna cu interes, socoti că trebuie să explice auditoriului său ce anume era cercul polar, dincolo de care soarele nu se ridica niciodată, în timpul verii, la mai mult de douăzeci şi trei de grade deasupra orizontului.

Având de-acum unele noţiuni de cosmografie, Jean înţelese explicaţia dată de domnul Serghei. Domnul Cascabel, însă, nici dacă trăgea de toate arcurile inteligenţei sale, nu putea să priceapă ce era cercul polar.

— Nu cunosc alte cercuri decât cele prin care trec călăreţii şi călăreţele, spuse el. Dar, la urma urmei, nu-i un motiv să nu-l udăm pe ăsta!

Şi cercul polar fu udat cu o sticlă de rachiu, aşa cum udă marinarii Ecuatorul, pe vasele care trec dintr-o emisferă în alta.

Traversarea râului Taz se făcu cu o oarecare dificultate. Nici un bac nu asigura legătura între cele două maluri şi fură nevoiţi să caute un vad, ceea ce le răpi câteva ore. Cei doi ruşi se dovediră extrem de zeloşi şi, de mai multe ori, intrară în apă până la brâu ca să ferească bolovanii din calea roţilor.

Mult mai uşor decurse traversarea din 16 mai, când Belle-Roulotte avu de trecut îngustul râu Pur, care nu e nici rapid, nici adânc.

La începutul lui iunie, căldura deveni exagerată – lucru ce pare totuşi normal în ţinuturile aflate la o latitudine atât de mare. În a doua jumătate a lunii, termometrul înregistra valori cuprinse între douăzeci şi cinci şi treizeci de grade. Cum în stepă umbra lipsea cu desăvârşire, domnul Serghei şi camarazii săi suferiră mult din pricina căldurii. Noaptea nu potolea deloc arşiţa zilei, căci în perioada aceea soarele abia dacă se lasă sub orizontul câmpiilor nesfârşite. După ce-l atinge aproape de nord, discul său încins până la alb se înalţă iarăşi ca să-şi reia cursa diurnă.

— Ah, soarele ăsta blestemat, spunea mereu Cornelia, ştergându-şi faţa de transpiraţie. Ce cuptor! Şi măcar de-ar fi aşa iarna!

— Dacă ar fi aşa iarna, observă domnul Serghei, – atunci iarna ar deveni vară.

— Just, aprobă domnul Cascabel.

— Dar ce mi se pare mie supărător e că nu avem măcar o bucată de gheaţă să ne răcorim, după ce luni întregi am avut cu mult mai multă decât ne trebuia.

— Ei, prietene Cascabel, dacă am avea gheaţă, ar fi frig, iar dacă ar fi frig…

— N-ar fi cald! Iarăşi foarte just.

— Numai să nu fie ceva pe la mijloc, crezu de cuviinţă să adauge Cuişoară.

— Din ce în ce mai just, aprecie domnul Cascabel. Totuşi, e groaznic de cald, în ciuda căldurilor, vânătorii continuau să vâneze. Atâta doar că o porneau dis-de-dimineaţă şi naveau de ce să regrete. Căci într-o zi se întoarseră cu o pradă frumoasă, cinstea revenindu-i în întregime lui Jean. Într-adevăr, abia putuseră căra animalul împuşcat de el. Avea blană scurtă şi roşcată în partea din faţă, după ce în timpul iernii fusese cenuşie. Pe spate purta o dungă galbenă, asemeni unui catâr. Coarnele sale lungi se curbau cu eleganţă deasupra capului, semn că era, în specia sa de rumegătoare, un mascul.

— Ia te uită ce ren frumos, exclamă Sandre.

— Vai, de ce-ai ucis un ren, îi spuse Napoléone fratelui său mai mare, pe un ton de reproş.

— Ca să-l mâncăm, surioară!

— Dar mie îmi plac atât de mult!

— Ei, dacă-ţi plac atâta, atunci o să te poţi ospăta în tihnă, spuse Sandre. Ajunge pentru toată lumea.

— Fii liniştită, micuţo! interveni domnul Serghei. Animalul ăsta nu-i ren.

— Dar ce-i, întrebă Napoléone.

— Un argal.

Domnul Serghei avea dreptate. Aceste animale, care trăiesc iarna la munte şi vara în câmpie, nu sunt, la drept vorbind, decât nişte oi uriaşe.

— Ei bine, Cornelia, de vreme ce-i berbec, să ne faci cotlet la grătar, propuse domnul Cascabel.

Aşa şi făcu. Şi, cum carnea de argal este foarte gustoasă, e foarte probabil ca în ziua aceea până şi burta lui César Cascabel să se fi rotunjit cu ceva mai mult decât se cuvenea în meseria lui.

Începând de acolo, Belle-Roulotte trebuia să parcurgă un traseu lung printr-un ţinut aproape arid, ca să ajungă la fluviul Obi. Satele ostiacilor se răreau din ce în ce, şi abia dacă mai întâlneai câte un grup de nomazi îndreptându-se spre regiunile din est. De altfel, domnul Serghei avea motivele sale să aleagă părţile mai puţin populate ale districtului. Era mai bine să evite Berezovo, oraş important, situat nu departe de Obi. Înconjurat de o minunată pădure de cedri ce coboară în etaje de pe o colină abruptă, dominat de turnurile celor două biserici, udat de Sosva cea brăzdată necontenit de ambarcaţiuni şi nave comerciale, această citadelă cu două sute de case este sediul unui târg foarte căutat, unde se, adună produsele din Siberia septentrională. Fără doar şi poate, Belle-Roulotte ar fi stârnit curiozitatea publică, iar poliţia ar fi luat ceva mai atent la cercetări familia Cascabel. Aşa că era mai înţelept să se ocolească Berezovo, ba chiar şi districtul cu acest nume. Jandarmii sunt jandarmi, şi e bine să n-ai de-a face cu ei, mai ales atunci când serviciul asta e îndeplinit de cazaci. Dar Ortik şi Kircev îşi dădură foarte bine seama că domnului Serghei nu-i convenea să treacă prin Berezovo. Li se confirmă astfel presupunerea că rusul acela căuta să pătrundă clandestin în Rusia europeană.

În a doua săptămână a lunii iunie itinerarul fu uşor modificat, orientat spre nordul districtului Berezovo. Asta însemna, în fond, prelungirea traseului cu numai vreo zece leghe şi, la 16 iunie caravana făcu popas pe malul drept al unui mare fluviu, după ce coborâse un timp de-a lungul său.

Era fluviul Obi.

Belle-Roulotte străbătuse cam o sută optzeci de leghe din bazinul râului Pur, până la locul popasului. Mai aveau vreo sută de leghe până la frontierele Europei. Lanţul munţilor

Ural, înălţat între aceste două părţi de lume, urma să apară în scurtă vreme la orizont.

X.

DE LA FLUVIUL OBI LA MUNŢII URAL.

Obi, fluviu puternic, alimentat de apele Uralilor la vest şi de afluenţi mari la est, se întinde pe o lungime de patru mii cinci sute de kilometri, iar bazinul său are o suprafaţă de trei sute treizeci de milioane de hectare.

Din punct de vedere geografic, Obi ar fi putut fi frontiera naturală între Asia şi Europa, dacă munţii Ural nu s-ar fi înălţat ceva mai spre apus de cursul său. Începând de la latitudinea de şaizeci de grade, fluviul şi munţii merg în paralel. Şi, în vreme ce Obi se varsă în marele golf cu acelaşi nume, Uralul îşi scufundă ultimele ramificaţii în adâncurile Mării Kara.

De pe malul drept, unde se opriseră, domnul Serghei şi camarazii lui cercetau fluviul, descoperind pe el numeroase insuliţe umbrite de sălcii. Nu departe de picioarele călătorilor, plantele acvatice îşi legănau frunzele ascuţite, împodobite cu flori proaspete, în amonte şi în aval, o mulţime de bărci străbăteau apa limpede şi rece, purificată de trecerea prin filtrul munţilor care i-au dat naştere.

Întrucât exista un serviciu permanent de şalande, Belle-Roulotte ajunse uşor în târgul Muji, situat pe malul stâng al fluviului.

De fapt, târgul acela nu era decât un sat şi nu prezenta nici un pericol pentru contele Narkin, neavând instalat vreun post militar. Totuşi, trebuiau să-şi pună la punct actele, fiindcă se apropiau de munţii Ural, iar administraţia ţarului le pretindea tuturor călătorilor veniţi din afară. Prin urmare, domnul Cascabel luă hotărârea să-i ceară primarului din Muji să i le semneze. Făcând parte din personalul trupei, domnul Serghei avea să izbutească să treacă frontiera dinspre Europa a imperiului rus fără să trezească bănuielile poliţiei.

De ce era nevoie ca o întâmplare tristă să dea peste cap un plan atât de uşor de îndeplinit? De ce se aflau acolo Ortik şi Kircev, decişi să dărâme totul? De ce căutau să conducă vehiculul prin cele mai primejdioase trecători din Ural, unde curând aveau să reîntâlnească bandele de răufăcători alcătuite din vechii lor complici?

Dar domnul Cascabel, neputând nici să prevadă acest deznodământ şi nici să-l împiedice prin ceva, se felicita întruna că-şi dusese la bun sfârşit cutezătoarea expediţie. După ce străbătuse tot vestul Americii şi toată Asia de nord, nu mai avea decât o sută de leghe până la hotarele Europei! Perfect sănătoşi, soţia şi copiii nu se resimţeau deloc de pe urma lungului şi obositorului itinerar. Dacă domnului Cascabel îi slăbise tăria morală în catastrofa din strâmtoarea Bering şi timpul derivei prin Oceanul îngheţat, ştiuse cel puţin să scape de imbecilii din insulele Leahov, făcându-i să pună umărul pentru ca Belle-Roulotte să-şi aţă continua călătoria pe continent.

— Categoric, lucrurile ies de cele mai multe ori bine, aşa cum ni se aranjează, spunea mereu, cu bucurie. Domnul Serghei şi camarazii săi hotărâră să rămână douăzeci şi patru de ore în Muji, ai cărui locuitori le făcuseră o excelentă primire. Domnul Cascabel fu vizitat de primarul locului. Oarecum suspicios în privinţa străinilor, acesta socoti că era de datoria lui să-l ia la întrebări pe capul familiei, ce nu întârzie să-i prezinte hârtiile în care domnul Serghei figura ca artist al trupei.

Onorabilul funcţionar, căruia nu-i scăpase faptul că domnul Serghei era rus, fuse poate de surprins să-şi vadă compatriotul printre nişte saltimbanci francezi făcu această observaţie. Însă domnul Cascabel îi atrase atenţia că, dacă aveau printre ei un rus, mai aveau şi un american, în persoana lui Cuişoară, precum şi o indiancă în persoana Kayettei. Pe el îl interesa doar talentul artiştilor, nu şi naţionalitatea lor. Adăugă apoi că artiştii săi ar fi nespus de bucuroşi dacă domnul primar – César Cascabel n-ar fi putut

pronunţa niciodată cuvântul rusesc echivalent – dacă domnul primar „ar binevoi să le îngăduie să lucreze în prezenţa sa”. Propunerea îi făcu o deosebită plăcere primarului. O primi, făgăduindu-i domnului Cascabel să-i semneze hârtiile după reprezentaţie. Cât despre Ortik şi Kircev, care se declarară naufragiaţi în drum spre patrie, situaţia lor nu ridică nici o problemă. Se înţelege că, în chiar aceeaşi seară, toată trupa se duse la locuinţa primarului. Avea o casă destul de mare, vopsită într-un galben vesel, în amintirea ţarului Alexandru I, căruia îi plăcea culoarea aceea. Pe pereţii camerei de primire atârna o icoană cu chipul Fecioarei şi portretele câtorva sfinţi răsăriteni, încadrate într-un material ţesut cu fir argintiu. Primarul, soţia şi cei trei copii ai săi şedeau pe scaune şi bănci. Vreo cinci-şase oficiali fuseseră invitaţi să participe la plăcerea acelei seri de spectacol, pe când oamenii de rând din Muji, îngrămădiţi în jurul casei, se mulţumeau să privească pe ferestre.

Familia Cascabel fu întâmpinată cu multă consideraţie, îşi începu exerciţiile şi cu totul că acestea fuseseră neglijate săptămâni în şir nu se vedea prea tare. Contorsiunile lui Sandre fură apreciate mult, la fel şi graţia micuţei Napoléone, care având la dispoziţie o coardă întinsă, se rezumă la efectuarea unor mişcări de cirumstanţă. Jean îi uimi pe toţi, jonglând cu sticle, cu farfurii, cu inele, cu bile. În exerciţiul său de forţă, domnul Cascabel se dovedi demn de Cornelia, care avuse un adevărat triumf, purtând două notabilităţi pe braţele întinse. Cât despre domnul Serghei, se achită cu multă pricepere de câteva scamatorii, care unele făcute cu cărţile de joc, deprinse, nu fără folos, de la abilul său predescesor. În consecinţă, primarul nu se mai îndoi deloc de faptul că rusul era întradevăr în trupa de bâlci. Fură servite, pe rând, dulceaţa, prăjiturile cu struguri şi un ceai excelent. La toiul petrecerii, primarul semnă fără nici o ezitare actele domnului Cascabel. Belle-Roulolette era acum în regulă în faţa autorităţilor moscovite. Trebuie să

mai spunem că primarul, care ajunsese la o oarecare îndestulare, crezu de cuviinţă să-i ofere domnului Cascabel, pentru spectacol, douăzeci de ruble. Domnul Cascabel se gândi mai întâi să refuze banii, dar poate că un asemenea gest ar fi fost suspect, venind din partea unui conducător de trupă ambulantă.

— La urma urmei, douăzeci de ruble sunt douăzeci de ruble! îşi zise el. Şi îşi îndesă banii în buzunar, cu mulţumiri exagerate.

A doua zi fu declarată zi de odihnă. Aveau de făcut nişte cumpărături, făină, orez, unt şi diverse băuturi, procurate de Cornelia la preţuri moderate. Conserve nu puteau obţine în sat; dar între fluviul Obi şi frontiera Europei n-aveau să le lipsească, de bună seamă, vânatul.

Înainte de amiază, târguielile erau isprăvite. Cina trecu în destulă veselie, cu toate că Jean şi Kayette erau mâhniţi, simţind cum se apropia momentul despărţirii. Oare ce avea să facă domnul Serghei după ce-l va revedea pe prinţul Narkin, tatăl său?

Neputând rămâne în Rusia, se va întoarce în America, ori va rămâne în -Europa? Se înţelege că problema asta îl preocupa necontenit pe domnul Cascabel. Ar fi vrut să ştie la ce să se aştepte. Aşa că în după-amiaza aceea se hotărî să-l întrebe pe domnul Serghei dacă nu i-ar conveni să dea o raită prin împrejurimile satului, înţelegând că domnul Cascabel dorea să-i vorbească între patru ochi, domnul Serghei se grăbi să accepte. Cât despre cei doi mateloţi, ei îşi luară liber, anunţând familia Cascabel că aveau de gând să-şi petreacă seara într-o cârciumă din Muji.

Domnul Serghei şi domnul Cascabel ieşiră, aşadar, din Belle-Roulotte, făcură câteva sute de paşi şi se aşezară la marginea unei pădurici aflate nu departe de sat.

— Domnule Serghei, te-am rugat să mă însoţeşti fiindcă voiam să fim singuri, spuse domnul Cascabel. Aş vrea să vorbim despre situaţia dumitale.

— Situaţia mea, prietene?

— Da, domnule Serghei, sau mai degrabă despre ce vei fi nevoit să faci când vei ajunge în Rusia europeană.

— În Rusia europeană?

— Cred că nu mă înşel, nu-i aşa, dacă spun că peste zece zile trecem de munţii Ural şi că, peste alte opt, vom fi la Perm.

— S-ar putea. Presupunând că nu apare vreo piedică, acceptă domnul Serghei.

— Piedică? N-o să fie nici o piedică, reluă domnul Cascabel. O să treci frontiera fără nici o dificultate. Actele ne sunt în regulă, faci parte din trupa mea şi nimeni n-o să-şi poată închipui că unul dintre artiştii mei este contele Narkin!

— Într-adevăr, prietene, din moment ce dumneata şi doamna Cascabel sunteţi singurii care cunosc acest secret, şi din moment ce l-aţi păstrat…

— Soţia mea şi cu mine îl ducem în mormânt! răspunse domnul Cascabel plin de demnitate. Iar acum, domnule Serghei, sunt indiscret dacă te întreb ce ai de gând să faci când Belle-Roulotte ajunge la Perm?

— O să alerg la castelul Valska, să-mi revăd tatăl! declară domnul Serghei. Se va bucura tare mult, o bucurie cu totul neaşteptată. Au trecut treisprezece luni de când n-am nici o veste de la el; treisprezece luni în care nu i-am putut scrie, şi e şoc ce gânduri şi-o fi făcut!

— Intenţionezi să stai mai mult la castelul prinţului Narkin?

— Depinde de împrejurări, iar pe acestea nu le pot prevedea. Dacă apar bănu-fi fa ce mă priveşte, voi fi.silit să-l părăsesc pe tata. Cu toate că, la vârsta lui…

— Domnule Serghei, nu-ţi pot da nici un sfat, spuse domnul Cascabel. Ştii m bine ca oricine ce ai de făcut. Dar te rog s,ă te gândeşti că, rămânând în Rusia, expui unor mari pericole. Poţi fi. descoperit, e în joc viaţa dumitale.

— Ştiu, prietene, aşa cum ştiu că şi dumneata, dumneata şi familia aţi fi ame-în caz că poliţia află că m-aţi ajutat să

intru în Rusia.
— Ah, noi! Asta nu contează!
— Ba da, dragul meu Cascabel, şi n-am să uit niciodată ce a făcut familia pentru mine.
— Bine, bine, domnule Serghei! N-am venit aici ca să schimbăm complimente, aşa?
Trebuie să ne înţelegem în privinţa lucrurilor care ne aşteaptă la Perm.
— Nimic mai simplu, răspunse domnul Serghei. De vreme ce fac parte din rămân cu voi, ca să nu trezesc bănuieli.
— Dar prinţul Narkin?
— Castelul Valska se află la numai şase verste de oraş şi, în fiecare seară, la reprezentaţie, o să-mi fie uşor să mă duc acolo fără să fiu văzut. Servitorii s-ar lăsa mai degrabă ucişi decât să-şi trădeze ori să-şi compromită stăpâ-â. Aşa că voi putea rămâne câteva ore cu tata şi mă voi întoarce la Perm înainte r a se face ziuă.
— Minunat, domnule Serghei! Iar cât timp vom sta la Perm, sper că treaba va de la sine. Când se termină târgul, însă, când Belle-Roulotte va pleca la apoi în Franţa… Evident, aici era punctul delicat. Ce hotărâre avea să ia domnul Serghei când Cascabel părăsea oraşul Perm? Se va ascunde în castelul Valska? Avea să meargă în Rusia cu riscul de a fi descoperit? Întrebarea domnului Cascabel era în direct.
— Prietene, răspunse domnul Serghei, m-am întrebat şi eu de multe ori: ce voi? Habar n-am, asta-i tot ce pot să-ţi spun. O să acţionez în funcţie de împrejurări.
— Hai să zicem, reluă domnul Cascabel, că vei fi silit să părăseşti castelul Valska să zicem că n-o să poţi rămâne în Rusia, unde libertatea, ba chiar viaţa ar fi în pericol… Te întreb, domnule Serghei: te gândeşti cumva să te înapoi în America?
— Nu mi-am făcut nici un plan în privinţa asta, răspunse contele Narkin.

— Atunci, domnule Serghei, iartă-mă că insist, de ce nu vii în Franţa cu noi, mai departe în trupa mea, o să treci fără probleme frontiera de vest a Rusiei. Nu-i asta calea cea mai sigură? Iar astfel o să mai stai un timp cu noi, şi cu dumneata şi cu scumpa noastră Kayette. Dar nu ca să ţi-o luăm. Ea fiica dumitale adoptivă, lucru care înseamnă ceva mai mult decât să fie tai Jean, Sandre şi Napoléone, copii de saltimbanc.

— Amice, să nu vorbim despre ce ne aşteaptă în viitor, zise domnul Serghei dar dacă viitorul n-o să ne mulţumească pe toţi? E mai important să ne ocupăm acum de prezent. Ce pot să-ţi spun ă dar te rog să nu transmiţi încă la – este că, de va trebui să plec din Rusia, aş fi foarte bucuros să mă adăpostesc în Franţa, aşteptând ca vreun eveniment politic să schimbe cumva situaţia în care mă aflu. Şi, din moment ce vă întoarceţi în ţară…

— Bravo! Ne vom întoarce împreună, trase concluzia domnul Cascabel. Îi apucase domnului Serghei mâna şi i-o strângea, i-o scutura, de parcă ar fi vrut s-o facă una cu a sa. Reveniră împreună la campament, iar cei doi mateloţi apărură abia a doua zi.

Atelajul o porni în primele ore ale dimineţii, îndreptându-se acum chiar spre vest. În zilele ce urmară se făcu insuportabil de cald. Apăruseră primele ondulaţii ale munţilor Ural şi renii abia mai mergeau pe terenul în pantă, vlăguiţi cum erau din pricina căldurii. Poate că ar fi fost mai bine să-i înlocuiască, totuşi, cu nişte cai, dar domnului Cascabel îi intrase în cap ideea unei pătrunderi triumfale în Perm, cu douăzeci de reni înhămaţi la vehicul.

La 28 iunie, după un drum de şaptezeci de leghe începând de la fluviul Obi, Belle-Roulotte ajunse în orăşelul Verniki. Acolo li se controlară actele – formalitate încheiată fără nici o problemă. Apoi vehiculul îşi reluă cursa spre munţii Ural, care ridicau în zare înălţimi variind între o mie două sute şi o mie şase sute de metri. Avansau lent, cu toate că ar fi

trebuit să se grăbească, dacă mica trupă voia să ajungă la Perm în plină desfăşurare a târgului.

În vederea reprezentaţiilor pe care avea de gând să le dea, domnul Cascabel pretindea acum ca fiecare să-şi „repete” exerciţiile. Trebuia păstrată reputaţia acrobaţilor, a gimnaştilor, a echilibriştilor, a clovnilor francezi în general şi a familiei Cascabel în special. Prin urmare, îi obliga pe artişti să se antreneze seara, când făceau popas. Până şi domnul Serghei lucra, ca să-şi perfecţioneze scamatoriile şi trucurile cu cărţile de joc, pentru care dovedea înclinaţii reale.

— Ah, ce artist de circ ai fi putut fi, îi spunea întruna profesorul său. La 3 iulie Belle-Roulotte campă într-un luminiş înconjurat de mesteceni, pini, zadă şi dominat de vârfurile majestuoase ale lanţului Ural.

A doua zi, conduşi de Ortik şi Kircev, călătorii urmau să pătrundă într-una din trecătorile munţilor şi erau de aşteptat, dacă nu dificultăţi serioase, cel puţin nişte etape grele până când ar fi atins punctul cel mai înalt al defileului. Această parte a frontierei era în mod obişnuit colindată de contrabandişti şi dezertori, aşa că, neprezentând siguranţă, trebuiau să-şi ia măsuri de prevedere, pentru ca la nevoie să se poată apăra.

Pe înserate discutară despre greutăţile ce puteau apărea în timpul traversării munţilor Ural. Ortik îi asigură că trecătoarea indicată de el – pasul Peciora – era printre cele mai uşor de străbătut. Cunoştea bine locurile, căci mai umblase pe acolo atunci când el şi Kircev plecaseră de la Arhanghelsk spre Oceanul îngheţat, pentru a veni în ajutorul navei Vremea.

În timp ce domnul Serghei şi Ortik discutau aceste lucruri, Cornelia, Napoleone şi Kayette se ocupau de masă. O halcă zdravănă de cerb lopătar se rumenea la un foc aprins sub copaci, chiar la intrarea în luminiş, şi o turtă de orez căpăta nuanţe aurii pe o lespede pusă pe cărbuni încinşi.

— Sper că în seara asta n-o să se plângă nimeni de meniu, spuse excelenta gospodină.

— Cu condiţia ca friptura şi prăjitura să nu se ardă, comentă Cuişoară, bineînţeles.

„De ce să se ardă, domnule Cuişoară, dacă o să ai grijă să întorci frigarea şi o să mişti lespedea?

Astfel avertizat, Cuişoară se instală la postul de răspundere ce i se încredinţase. Pe când Wagram şi Marengo dădeau târcoale în jurul focului, John Bull se lingea pe buze, aşteptându-şi porţia din cina cea gustoasă.

Când totul fu gata, se aşezară la masă, iar bucatele nu întruniră decât elogii. Cornelia şi ajutorul său primiră laudele cu multă satisfacţie.

La ora culcării, întrucât era încă destul de cald, domnul Serghei, César Cascabel şi cei doi fii ai săi, Cuişoară şi cei doi mateloţi hotărâră să doarmă afară, la adăpostul copacilor, în felul acesta puteau păzi mai bine vehiculul.

Prin urmare, intrară în Belle-Roulotte doar Cornelia, Napoléone şi Kayette. Cum asfinţitul din iulie se prelungeşte la nesfârşit pe paralela şaizeci şi şase, trecuse de ora unsprezece când se făcu noapte – o noapte fără lună, presărată de stele învăluite în ceaţa specifică zonelor înalte.

Întinşi pe iarbă şi înfăşuraţi fiecare în câte o pătură, domnul Serghei şi camarazii săi îşi simţeau deja pleoapele grele de primul somn, când cei doi câni începură să dea semne de agitaţie, îşi înălţau botul, mârâiau surd, dovadă că erau extrem de neliniştiţi. Jean fu cel dintâi care se ridică şi privi în jur.

Focul se stingea, iar sub copacii deşi domnea un întuneric beznă. Jean se uită mai atent şi i se păru că vedea nişte puncte mişcătoare, strălucind ca jăraticul. Wagram şi Marengo lătrau cu putere.

— Alarmă, strigă Jean, sărind brusc în picioare. „Alarmă! Într-o clipă erau cu toţii ridicaţi de la pământ.

— Ce se întâmplă? Întrebă domnul Cascabel.

— Uită-te acolo, tată! răspunse Jean, arătând punctele luminoase, acum nemişcate în umbra desişului.
— Ce-i acolo?
— Ochi de lup!
— Da! Lupii! întări Ortik.
— E o haită întreagă! adăugă domnul Serghei.
— Drace, exclamă domnul Cascabel.
Asta nu ajungea, desigur, pentru a exprima gravitatea situaţiei. Poate că în jurul luminişului lupii se adunaseră cu sutele, iar aceste carnivore devin extrem de primejdioase când sunt în număr mare.
Chiar atunci, Cornelia, Kayette şi Napoléone apărură în uşa vehiculului.
— Ce-i acolo, tată? întrebă fetiţa.
— Nimic, răspunse domnul Cascabel. Nişte lupi care se plimbă la lumina stelelor. Staţi în camerele voastre şi daţi-ne puştile, să-i ţinem la respect!
Într-o clipă, puştile şi revolverele ajunseră în mânile domnului Serghei şi ale, camarazilor lui.
— Chemaţi cânii, ceru el.
Strigaţi de Jean, Wagram şi Marengo se întoarseră de la marginea pădurii, pe unde dădeau târcoale, pradă unei porniri greu de stăpânit.
Traseră cu toţii în direcţia punctelor luminoase; înspăimântătoarele urlete izbucnite dintr-acolo le dovedeau că majoritatea gloanţelor nimeriseră în plin. Dar trebuie că lupii erau foarte mulţi, căci cercul se strânse şi vreo cincizeci de fiare năvăliră în luminiş.
— În rulotă! în rulotă! strigă domnul Serghei. Ne vor ataca! Numai acolo ne putem apăra!
— Dar renii? întrebă Jean.
— Nu putem face nimic ca să-i salvăm!
Într-adevăr, era prea târziu. Câteva din animalele atelajului fuseseră.deja omorâte, în vreme ce altele, rupându-şi piedicile, dispăruseră în adâncul pădurii. La

porunca domnului Serghei, intrară cu toţii în vehicul, împreună cu cânii, iar uşa avantrenului fu închisă.

Era şi timpul! În lucirile crepusculului, văzură lupii năvălind pe lângă Belle-Roulotte şi sărind până la înălţimea ferestrelor.

— Ce-o să ne facem fără reni? izbucni Cornelia, neputându-se stăpâni.

— Să scăpăm mai întâi de haita asta! răspunse domnul Serghei.

— Le venim noi de hac, ce naiba! exclamă domnul Cascabel.

— Aşa-i… numai de n-ar fi prea mulţi, vorbi Ortik.

— Şi de n-am rămâne fără gloanţe, adaugă Kircev.

— Până atunci, foc! strigă domnul Serghei.

Prin ferestrele întredeschise, puştile şi pistoalele îşi începură opera de nimicire. La lumina flăcăruilor ce ţâşneau pe cele două laturi şi în spatele vehiculului, se distingeau vreo douăzeci de lupi loviţi mortal ori grav răniţi, zăcând pe jos. Dar nimic nu putea opri fiarele acelea turbate, care păreau la fel de multe ca la început. Câteva sute umpleau acum luminişul, mişcându-şi siluetele de colo-colo. Unii se strecuraseră sub vehicul şi încercau să-i spargă panourile cu ghearele. Alţii, căţăraţi pe platforma avantrenului, ameninţau să forţeze uşa, care trebui să fie baricadată zdravăn. Alţii alergau pe galeria superioară, se aplecau la ferestre, le izbeau cu labele şi nu plecau de acolo până când vreun glonte nu-i dobora la pământ.

Tare speriată, Napoléone ţipa. Acea „teamă de lup”, pe care copiii o simt atât de intens, era atunci pe deplin justificată. Kayette, fără să-şi fi pierdut stăpânirea de sine, încerca fără succes să liniştească fetiţa. Trebuie să mai spunem că nici doamna Cascabel nu era lipsită de îngrijorări în privinţa deznodământului.

Chiar aşa: dacă lupta se prelungea, situaţia ar fi devenit din ce în ce mai plină de pericole. Cum avea să reziste Belle-Roulotte asaltului dat de haita aceea enormă? Iar

dacă izbuteau s-o răstoarne, n-ar fi fost oare sfârşitul sângeros şi inevitabil al tuturor celor adăpostiţi înăuntru? După vreo jumătate de oră, Kircev strigă:

— Gloanţele-s pe terminate!

Cam douăzeci de gloanţe, asta era tot ce mai aveau drept muniţie pentru puşti şi revolvere.

— Nu mai tragem decât la sigur, spuse domnul Cascabel. La sigur? Dar oare nu toate gloanţele nimereau în mijlocul acelei mase de corpuri asaltatoare? Numai că lupii erau mai mulţi decât gloanţele; numărul lor sporea necontenit, pe când armele de foc erau pe cale de a fi reduse la tăcere. Ce să facă? Să aştepte ziua? Şi dacă haita n-avea să plece nici la ivirea zilei?

Ruturându-şi prin aer revolverul care aproape că nu-i mai folosea la nimic, domnul Cascabel exclamă:

— Am o idee!

— O idee? întrebă domnul Serghei.

— Da! Şi încă una bună! Pur şi simplu trebuie să prindem unul sau doi dintre blestemaţii ăia!

— Cum aşa? se interesă Cornelia.

— Crăpăm uşa cu grijă şi îi înhăţăm pe primii doi care încearcă să intre.

— Te-ai gândit bine, Cascabel?

— Ce ni s-ar putea întâmpla, domnule Serghei? Să ne muşte? Ei şi? Prefer să fiu muşcat decât sfâşiat.

— Bun! Să facem treaba asta, dar repede! spuse domnul Serghei, fără să-şi prea dea seama unde voia să ajungă domnul Cascabel.

Acesta, Cuişoară, Ortik şi Kircev se plasară în primul compartiment, în timp ce Jean şi Sandre îi ţineau pe câni în ultimul, de unde şi femeile aveau ordin să nu se mişte. Mobilele care blocau uşa fură trase la o parte, iar domnul Cascabelo deschise în aşa fel încât să poată fi zăvorâtă repede la loc.

În clipa aceea, vreo doisprezece lupi agăţaţi de platformă, căţăraţi pe cele două scăriţe, se îndârjeau asupra părţii

dinainte a vehiculului.

De cum crăpară puţin uşa, unul dintre lupi se năpusti înăuntru, iar Kircev închise imediat compartimentul. Ajutat de Ortik, domnul Cascabel se aruncă peste animal şi izbuti să-i înfăşoare capul cu o bucată de pânză dinainte pregătită, şi pe care i-o strânse zdravăn în jurul gâtului.

Mai deschiseră o dată uşa. Intră încă un lup şi procedară la fel ca şi cu cel dintâi. Cuişoară, Ortik şi Kircev abia puteau stăpâni animalele acelea puternice şi înverşunate.

— Ţineţi-i bine şi nu cumva să-i omorâţi! îi sfătuia domnul Cascabel. Să nu-i omoare?

Dar ce avea de gând să facă, oare, cu ei? Să-i angajeze în trupă pentru târgul din Perm?

Ce voia să facă şi ce făcu, de altfel, camarazii săi aflară cât de curând. Într-adevăr, luminat de o flacără mare, compartimentul răsună de urlete de durere. Apoi uşa fu deschisă, cei doi lupi împinşi afară, iar intrarea zăvorită la loc. Şi ce efect uluitor putu să producă apariţia lor în mijlocul haitei! Era cu atât mai uşor de constatat, cu cât poieniţa se umplu de lumini mişcătoare.

Pe cei doi lupi se turnase petrol, domnul Cascabel le dăduse foc şi aşa se zbăteau printre asediatori.

Ei bine, era nemaipomenită ideea domnului Cascabel, ca de altfel toate ideile născute în mintea acelui om extraordinar, îngroziţi, lupii băteau în retragere din faţa animalelor în flăcări. Şi ce urlete scoteau – în alt chip înspăimântătoare decât cele auzite pe când începuseră atacul! Fără succes încercau cele două fiare tăvălite prin petrol, orbite de capişonul din pânză, să-şi stingă blana aprinsă. Fără succes se rostogoleau pe jos şi săreau printre celelalte animale: ardeau mai departe.

În cele din urmă, cuprinsă de panică, întreaga haită se desprinse de Belle-Roulotte, ieşi din luminiş şi dispăru în adâncul pădurii.

Urletele se auziră apoi tot mai slab şi, curând, se făcu linişte în jurul campamentului. Din prudenţă, domnul

Serghei îi sfătui pe ceilalţi să aştepte până la ziuă şi numai după aceea să iasă în recunoaştere pe lângă Belle-Roulotte. Nu aveau însă de ce să se teamă de un nou atac. Inamicul fusese împrăştiat. Fugea cât îl ţineau picioarele!

— Ah, César! exclama Cornelia, aruncându-se în braţele soţului său.

— Ah, prietene, spuse domnul Serghei.

— Ah, tată! strigară copiii.

— Ah, patroane! gemu Cuişoară.

— Ce-i asta? Ce v-a apucat? vorbi liniştit domnul Cascabel. Dacă nu eşti mai isteţ decât un animal, degeaba eşti om!

XI.

MUNŢII URAL.

Lanţul munţilor Ural merită să fie vizitat de turişti cel puţin tot atâta cât Pirineii sau Alpii. În limba tătară cuvântul „ural înseamnă „brâu, şi chiar un brâu se întinde între Marea Caspică şi Oceanul îngheţat, pe o lungime de două mii nouă sute de kilometri: un brâu împodobit cu pietre preţioase, plin de metale rare, aur, argint, platină – brâu ce strânge talia vechiului continent la limita dintre Asia şi Europa. Vast sistem orografic, îşi varsă apele prin albiile sale Kara, Peciora, Kama şi numeroşi afluenţi alimentaţi de topirea zăpezilor. Superbă barieră de granit şi cuarţ, îşi înalţă vârfurile şi piscurile, în medie, la două mii trei sute de metri deasupra nivelului mării.

— Iată ce înseamnă cu adevărat nişte munţi din Rusia! spuse plin de încântare domnul Cascabel.

La traversarea munţilor le-ar fi fost destul de greu să evite aşezările, acele „za-vodî şi sate numeroase, ai căror locuitori se trag din vechii lucrători ai minelor din zonă. Totuşi, trecând prin splendidele defilee, trupa Cascabel n-avea de ce să se teamă de posturile militare întâlnite, fiindcă avea acum actele în regulă. Iar dacă aborda munţii Ural prin partea lor mediană, ar fi mers fără şovăire pe frumosul drum al Ekaterinoburgului – unul dintre cele mai umblate – spre gubernia cu acelaşi nume. Dar, întrucât

traseul lui Ortik îi adusese mai spre nord, era mai bine să treacă prin pasul Peciora şi să coboare apoi până la Perm.

Asta şi urmau să încerce, începând de a doua zi. La aurora dimineţii, îşi putură face o impresie despre mulţimea asediatorilor. Dacă ar fi izbutit să pătrundă în vehicul, niciunul dintre cei ascunşi acolo n-ar fi scăpat cu viaţă.

Vreo cincizeci de lupi zăceau la pământ – lupi mari, de care se tem atât de mult călătorii prin stepă. Ceilalţi dispăruseră, fugind ca stăpâniţi de diavol, metaforă pe deplin justificată de data aceasta. Pe cele două animale cărora le dăduseră foc le găsiră la câteva sute de paşi depărtare de luminiş.

Acum, însă, apărea o problemă: aflată la intrarea în defileul Peciora, Bel-le-Roulotte era încă foarte departe de aşezările minerilor, destul de rare pe versantul răsăritean al munţilor Ural.

— Ce ne facem? întrebă Jean. Atelajul nostru de reni a dispărut.

— Dacă-i vorba numai de fugă, n-ar fi imposibil să-i găsim, aprecie domnul Cascabel. Dar e de presupus că renii ne-au fost mâncaţi!

— Bietele animale! spuse Napoléone. Le iubeam ca pe Vermout şi Gladiator…

— Care ar fi pierit şi ei sub colţii lupilor, dacă scăpau de înec, observă Sandre.

— Da! Chiar aşa ar fi păţit! vorbi domnul Cascabel, scoţând un suspin adânc. Dar cum o să facem rost de alt atelaj?

— Mă duc în satul cel mai apropiat şi, plătind bine, găsesc eu nişte cai, răspunse domnul Serghei. Dacă Ortik ar putea veni cu mine să-mi arate drumul…

— Plecăm când vreţi, domnule Serghei! zise Ortik.

— De bună seamă, adăugă domnul Cascabel, asta-i tot ce putem face. Şi aşa ar fi făcut chiar în ziua aceea, dacă, spre uimirea tuturor, n-ar fi văzut pe la orele opt dimineaţa doi

reni apărând la marginea luminişului. Sandre fu cel care îi observă.

— Tată! Tată! strigă el. Uite-i că se întorc!

— Vii?

— În orice caz, ăştia nu par să fi fost prea mâncaţi, de vreme ce umblă…

— Dacă nu cumva le-or fi rămas doar picioarele! interveni Cuişoară.

— Ah, dragii de ei! exclamă Napoléone. Trebuie să-i îmbrăţişez. Şi, alergând spre cei doi reni, le trecu braţul pe după gât, bucurându-se din toată inima. Numai cei doi reni n-ar fi putut trage însă vehiculul. Din fericire, mai apărură şi alţii la marginea pădurii. După o oră, aveau paisprezece din douăzeci, cu câţi veniseră din arhipelagul Leahov.

— Trăiască renii! strigă ştrengarul de Sandre, fără ca urarea lui să fi avut în ea vreo aluzie monarhică.(Referire la jocul de cuvinte renne (ren) şi reine (regină), cu pronunţare identică.)

Nu lipseau decât şase animale. Erau cele pe care lupii le atacaseră înainte de a-şi rupe piedicile şi cărora le găsiseră resturile în jurul poieniţei. Ceilalţi paisprezece reni o luaseră la fugă de cum începuse atacul, iar instinctul îi adusese din nou la campament. E uşor de imaginat cu ce entuziasm fură primite minunatele animale. Cu ele, vehiculul urma să-şi reia cursa prin defileul munţilor Ural. Când pantele s-ar fi făcut prea abrupte, aveau să împingă cu toţii de roţi. Domnul Cascabel putea să-şi facă intrarea triumfală în piaţa din Perm.

Ce-l mâhnea, însă, era faptul că Belle-Roulotte îşi cam pierduse din splendoarea de altădată, având părţile laterale însemnate de colţii lupilor şi panourile zgâriate de ghearele sălbaticelor carnivore. Fusese aproape de nerecunoscut chiar şi înaintea atacului, decolorată de vânturi, cu vopseaua spălată de ploaie, şi în general uzată de un drum atât de lung. Firma familiei Cascabel era pe jumătate ştearsă de şfichiul viscolelor. De câtă osteneală a periei şi

pensulei ar fi fost nevoie ca să i se redea strălucirea de la început!

Până atunci, oricât s-ar fi străduit Cornelia şi Cuişoară s-o cureţe, nu izbuteau mare lucru. La orele zece înhămară renii şi o porniră la drum. Trecătoarea suia în pantă, aşa că bărbaţii mergeau pe jos.

Timpul era frumos, iar căldura destul de suportabilă în zona aceea înaltă a lanţului de munţi. Dar de nenumărate ori atelajul trebui ajutat, degajându-i-se roţile scufundate în făgaşe până la butuci. La fiecare cotitură prea bruscă a drumului, Belle-Roulotte trebuia ferită să nu-şi lovească fie partea din faţă. fie cea din spate de muchiile stâncilor. Defileele din Ural nu sunt tăiate de mâna omului. Natura e cea care a croit cale apelor din munţi, prin nişte văi şerpuite. Un râuleţ, afluent al Sosvei, cobora pe acolo spre vest. Câteodată albia lui se lărgea, nelăsând decât o potecă îngustă ce înainta în zigzag. Alteori povârnişul devenea foarte abrupt, dezvelind structura stâncoasă, evidentă sub perdeaua de muşchi şi de plante caracteristice locului. Dincolo apăreau, de-o parte şi de alta, pante blânde, împădurite cu pini şi brazi, cu mesteceni şi zadă, precum şi cu alte specii din ţinuturile nordice ale Europei. Iar în depărtare, pierzându-se în nori, se profilau crestele înzăpezite care alimentau torenţii acelui sistem orografic.

În prima zi, mica trupă nu întâlni pe nimeni pe când urca prin trecătoarea aceea, cu siguranţă nu prea umblată. Ortik şi Kircev păreau s-o cunoască destul de bine. De douătrei ori, însă, şovăiră şi ei, în locul de întâlnire a mai multor ramificaţii ale defileului. Atunci se opreau şi vorbeau în şoaptă, treabă pentru care n-ar fi trebuit să-i suspecteze nimeni, căci nu aveau nici un motiv să-i bănuiască de rea-credinţă. Kayette îi ţinea însă mai departe sub observaţie, fără ca ei să-şi dea seama. Şuşotelile acelea, anumite priviri schimbate între ei, o făceau tot mai neîncrezătoare. Ei, însă, habar n-aveau că tânăra indiancă ar putea suspecta din vreo pricină oarecare. Când se lăsă seara, domnul Serghei

alese un loc de popas pe malul pârâului. După cină, domnul Cascabel, Kircev şi Cuişoară îşi luară sarcina de a veghea pe rând, din prudenţă. Nu era puţin lucru să stai treaz în post după o zi atât de obositoare şi după nesomnul din noaptea precedentă.

A doua zi îşi continuară drumul, urcând prin defileul ce se îngusta tot mai mult, pe măsură ce câştiga înălţime. Dificultăţi asemănătoare cu cele din ajun le pretindeau aceleaşi eforturi. Ca urmare, străbăteau doar între două şi trei leghe în douăzeci şi patru de ore. Dar se aşteptaseră la aşa ceva pentru etapa traversării munţilor Ural şi întârzierea fusese adăugată la socoteală, între celelalte întârzieri de pe traseu. Desigur că domnul Serghei şi prietenul său, Jean, fură tentaţi de mai multe ori să vâneze în pădurile din preajmă. Prin hăţişuri vedeau trecând elani, cerbi lopă-tari, mulţime de iepuri. Cornelia n-ar fi dispreţuit deloc vânatul proaspăt. Dar, dacă era vânat din abundenţă, se ştie că toate gloanţele fuseseră trase în timpul atacului haitei de lupi şi nu-şi puteau procura altele decât în primul târguşor întâlnit. Aşa că puştile erau silite să tacă, iar Wagram, uitându-se la tânărul său stăpân, părea să spună:

— Prin urmare, aşa… nu mai vânăm?

Cu toate acestea, apăru o împrejurare când folosirea puştilor ar fi fost cu totul justificată.

Era ora trei după-amiază, iar Belle-Roulotte tocmai înainta de-a lungul unui mal pietros, când dincolo de pârâu se ivi un urs.

Era un animal uriaş. Prezenţa lui fusese anunţată de lătrăturile cât se poate de semnificative ale celor doi câni. Sprijinindu-se pe labele din spate, îşi legăna capul enorm şi îşi scutura blana maronie, cu ochii ţintă la caravană.

Avea oare de gând să-i atace? Privirea cu care urmărea atelajul şi pe cei ce-l mânau era oare curioasă sau hămesită?

Jean le porunci lui Wagram şi lui Marengo să nu latre, socotind că n-avea nici un rost să stârnească animalul acela

fioros, de vreme ce erau dezarmaţi. La ce bun să rişte să-i schimbe intenţiile, poate paşnice, în ostilitate? I-ar fi fost foarte uşor să treacă de pe un mal pe celălalt.

Aşa că se uitară liniştiţi unii la alţii, ca nişte călători ce se întâlnesc pe drum, iar domnul Cascabel spuse doar atât:

— Păcat că nu putem pune mâna pe acest minunat Moş Martin din Ural! Ce impresie ar mai face în trupa noastră!

Ar fi fost însă cam greu să-i ofere ursului un angajament în trupă. De altfel, el însuşi preferind, fără îndoială, să trăiască în pădure şi nu printre saltimbanci, se ridică, mai dădu o dată din căpăţâna lui mare, apoi, mergând cu paşi mărunţi, dispăru. Iar cum la salut se cuvine să răspunzi, Sandre îşi scoase pălăria, pe când lui Jean i-ar fi plăcut să răspundă cu o împuşcătură.

La şase seara făcură popas aproape în aceleaşi condiţii ca în ajun. În zori, la cinici dimineaţa plecară şi avură o zi foarte grea. Li se pretindea tot mai multă osteneală, însă fură scutiţi de accidente.

Acum partea cea mai dificilă trecuse, fiindcă Belle-Roulotte se afla în punctul culminant al trecătorii, chiar în cumpăna defileului. Le mai rămânea doar să coboare versantul de vest, orientat spre Europa.

În acea seară de 6 iulie, atelajul, peste măsură de vlăguit, se opri la intrarea în nişte chei şerpuite, având în dreapta o pădure deasă.

Peste zi fusese o căldura înăbuşitoare. Spre est, nişte nori negri, tăiaţi de o dungă lungă în partea lor inferioară, se îmbinau cu aburii livizi ai orizontului.

— O să fie furtună, spuse Jean.

— Neplăcută treabă, zise Ortik, pentru că de multe ori furtunile sunt cumplite aici, în munţii Ural.

— Ei bine, o să ne adăpostim! răspunse domnul Cascabel. Îmi plac mai mult furtunile decât lupii.

— Kayette, tu te temi de tunete? o întrebă Napoléone pe tânăra indiancă.

— Nu, scumpa mea, răspunse Kayette.

— Nici n-ai de ce, interveni Jean., Nu trebuie să-ţi fie teamă.

— Vai! strigă Napoléone cu capul vârât între umeri, când nu se mai putu abţine.

— O, fricoasa! replică Sandre. Prostuţo, tunetul nu-i decât un joc cu băşici.

— Da, da! Cu băşici de foc, care uneori îţi cad în cap! spuse fetiţa, închizându-şi ochii să nu vadă un fulger strălucitor.

Amenajară în grabă locul de popas, în aşa fel încât să se poată adăposti cu toţii de furtună. Apoi, după ce mâncară, hotărâră ca bărbaţii să vegheze pe rând, ca în nopţile precedente.

Domnul Serghei tocmai se pregătea să-şi ofere serviciile, când Ortik i-o luă înainte.

— Aveţi ceva împotrivă să începem eu şi Kircev? întrebă el.

— Cum doriţi, răspunse domnul Serghei. La miezul nopţii, Jean şi cu mine vă schimbăm.

— În regulă, domnule Serghei! răspunse Ortik.

Această propunere, de altfel cât se poate de normală, Kayettei îi păru suspectă şi, fără să-şi dea prea bine seama cum, presimţea că ascunde în ea o uneltire în momentul acela furtuna se dezlănţui cu o violenţă cumplită. Fulgerele aruncau sclipiri vii şi rapide prin bolta de verdeaţă, iar tunetele bubuiau prin văzduh multiplicându-se din pricina ecoului munţilor.

Ca să-şi acopere cât mai bine ochii şi urechile, Napoléone se ghemuise în pat. Cu toţii se grăbiră să se vâre în aşternuturi şi, spre orele nouă, întreaga suflare din Belle-Roulotte dormea, în ciuda bubuiturilor şi a rafalelor şuierătoare. Numai Kayette era trează. Nu se dezbrăcase şi, deşi foarte obosită, nu reuşea să aţipească nici măcar o clipă. O cumplită nelinişte o cuprinsese la gândul că rămăseseră cu toţii la cheremul celor doi mateloţi. Aşa că după o oră, ca să vadă ce făceau, trase perdeaua ferestruicii de deasupra capului său şi, la lumina fulgerelor,

privi afară. Ortik şi Kircev, care discutau, tocmai îşi întrerupseseră conversaţia şi se îndreptau spre intrarea în chei, unde chiar în clipa aceea apăruse un bărbat. Îndată, Ortik îi făcu semn străinului să nu mai înainteze, de teama câinilor. Wagrani şi Marengo nu-i semnalaseră apropierea din cauză că se adăpostiseră sub Belle-Roulotte.

Când ajunseră lângă omul acela, Ortik şi Kircev schimbară cu el câteva cuvinte şi, la lumina unui fulger, Kayette îi văzu intrând împreună în pădure. Cine era bărbatul acela şi de ce intraseră cei doi mateloţi în legătură cu el – trebuia să afle asta cu orice preţ.

Kayette se strecură afară din încăperea în care dormea, atât de încet, încât nimeni nu se trezi. Trecând pe lângă Jean, îl auzi rostindu-i numele.

Oare Jean o văzuse?

Nu! Jean visa… o visa pe ea!

Ajunsă la uşă, Kayette o deschise cu grijă şi o închise la loc fără zgomot.

„Curaj! îşi spuse, când se văzu afară.

Nu şovăi o clipă, de fapt nu-i era frică deloc. Şi, cu toate astea, îşi risca viaţa, dacă ar fi fost descoperită.

Kayette intră în pădure, care se lumina ca de un incendiu la fiecare fulger mai mare ce despica norii. Strecurându-se pe lângă hăţişuri, printre ierburi înalte, ajunse lângă trunchiul unei zade gigantă. La vreo douăzeci de paşi auzi un şuşotit de voci care o făcu să se oprească.

Erau acolo şapte oameni. Ortik şi Kircev tocmai ajunseseră la ei şi cu toţii se grupaseră lângă un copac şi iată ce surprinse Kayette din discuţia lor:

— Pe legea mea, zise Ortik, am avut un motiv serios s-o iau prin trecătoarea Peciora!

Aici te întâlneşti la sigur cu prieteni vechi. Nu-i aşa, Rostov?

Rostov era cel pe care Ortik şi Kircev îl zăriseră la marginea pădurii.

— De două zile urmărim căruţa asta, având grijă să nu ne observe nimeni. V-am recunoscut, pe tine şi pe Kircev, prin urmare ne-am gândit că putem da o lovitură bună.

— Una sau poate chiar două! răspunse Ortik.

— De unde veniţi? întrebă Rostov.

— Din fundul, Americii, unde am intrat în banda lui Karnov.

— Şi cine-s oamenii ăia, care-s cu voi?

— Nişte măscărici francezi în drum spre Europa. Vă povestim mai târziu peripeţiile călătoriei. Să trecem la ce-i mai urgent.

— Ortik, au bani în harabă? întrebă unul din camarazii lui Rostov.

— Mai au vreo două-trei mii de ruble.

— Şi încă nu i-aţi lăsat pe indivizii ăia cu buzele umflate? întrebă ironic Rostov.

— Nu, pentru că-i vorba de o afacere mult mai importantă decât un furt nenorocit. Dar am nevoie de ajutor.

— Ce afacere?

— Ascultaţi-mă, prieteni, reluă Ortik. Kircev şi cu mine am trecut fără riscuri prin Siberia şi am ajuns la frontiera Uralilor datorită familiei Cascabel. Dar ce-am făcut noi a mai făcut cineva, care spera că n-o să-l descopere nimeni într-o trupă de saltimbanci. Un rus care, ca şi noi, n-are voie să se întoarcă în Rusia, chiar dacă din cu totul alte motive: e un condamnat politic de neam mare şi foarte bogat, însă noi i-am descoperit taina, ştiută doar de monşer Cascabel şi de soţia lui.

— Cum aşa?

— Într-o seară, la Muji, am prins o discuţie între Cascabel şi rus.

— Cum îl cheamă?

— Pentru toată lumea e domnul Serghei. De fapt, este contele Narkin şi, dacă-i recunoscut pe teritoriul rusesc, însăşi viaţa lui e în joc.

— Stai puţin! zise Rostov. Contele ăsta, Narkin, nu-i fiul prinţului Narkin, cel deportat în Siberia şi care a evadat

acum vreo câţiva ani, stârnind atâta vâlvă?

— Exact, răspunse Ortik. Ei bine, contele Nârkin are milioane şi îmi închipui că n-o să stea pe gânduri să ne dea măcar unul din ele, dacă se vede în pericol de a fi denunţat.

— Bine gândit, Ortik! Dar ce rol avem noi în planul tău? se interesă Rostov.

— Am nevoie de voi fiindcă nu e bine ca eu şi Kircev să fim amestecaţi în această primă afacere, în caz că ea ar da greş, pentru a putea acţiona în următoarea. Pentru reuşita ei, aşadar pentru a pune mâna pe bani şi pe vehiculul familiei Cascabel trebuie să rămânem mai departe cei doi naufragiaţi ruşi care le datorează salvarea şi întoarcerea în ţară. Iar după ce scăpăm de trupa asta, o să putem cutreiera satele şi oraşele fără ca poliţiei să-i treacă prin minte să ne caute sub nişte haine de saltimbanc.

— Ortik, vrei să atacăm chiar în noaptea asta, să-l înhăţăm pe contele Narkin şi să-i spunem în ce condiţii n-o să-l denunţăm că s-a întors în Rusia?

— Răbdare, răbdare! ceru Ortik. Întrucât contele are de gând să se întoarcă la Perm ca să-şi vadă tatăl, mai bine să-l lăsăm să ajungă la Perm. Sosit acolo, va primi un bilet cu rugămintea de a veni neîntârziat la o întâlnire, unde o să aveţi plăcerea de a face cunoştinţă.

— Prin urmare, acum nu încercăm nimic?

— Nimic, spuse Ortik, dar mergeţi mereu înaintea noastră, fără să vă arătaţi la vedere, şi încercaţi să fiţi cu ceva mai devreme decât noi la întâlnirea din Perm.

— În regulă! răspunse Rostov.

Şi bandiţii se despărţiră, nebănuind măcar că discuţia lor fusese ascultată de Kayette. Ortik şi Kircev se întoarseră la campament cu câteva clipe după ea, convinşi că nimeni nu le observase absenţa.

Kayette cunoştea acum planul acelor ticăloşi. Totodată, mai aflase că domnul Serghei era contele Narkin şi că viaţa lui era în pericol, ca şi cea a camarazilor săi. Urma să fie

denunţat, în caz că nu accepta să dea bandiţilor o parte din avere!

Îngrozită de ceea ce auzise, Kayette avu nevoie de câtva timp ca să-şi revină. Era hotărâtă să zădărnicească planurile lui Ortik şi se frământa, întrecându-se cum s-o facă. Pradă celei mai cumplite nelinişti şi părându-i-se că avea un coşmar, ce noapte cumplită îi fu dat să petreacă!

Nu era însă un vis, ci realitate.

Iar a doua zi nu mai avu nici o îndoială, auzindu-l pe Ortik că-i spunea domnului Cascabel:

— Ştiţi că eu şi Kircev aveam de gând să ne despărţim de dumneavoastră dincolo de munţi şi să mergem la Riga. Ne-am gândit însă că ar fi mai bine să vă însoţim până la Perm unde l-am ruga pe guvernator să ne mijlocească întoarcerea. Ne daţi voie să ne continuăm călătoria împreună?

— Cu plăcere, prieteni! răspunse domnul Cascabel. Când faci atâta drum cu cineva, e bine să te desparţi cât mai târziu, şi chiar şi atunci e prea devreme!

XII.

CĂLĂTORIE. ÎNCHEIATĂ, DAR CARE NU S-A SFÂRŞIT.

Iată ce mârşavă uneltire se pregătea împotriva contelui Narkin şi a familiei Cascabel!

Şi asta se întâmpla în momentul în care, după atâtea neplăceri, după atâtea primejdii, călătoria era pe cale de a se sfârşi cu bine! Mai rămâneau două-trei zile până să fie trecuţi de munţii Ural, iar pentru a ajunge la Perm, Belle-Roulotte nu mai avea de făcut decât o sută de leghe spre sud-vest.

Se ştie că domnul Cascabel plănuise să stea un timp în oraşul acela, aşa încât domnul Serghei ar fi putut merge fără probleme la conacul Valska în fiecare noapte, neriscând să fie recunoscut. Apoi, în funcţie de împrejurări, urma să rămână la conacul părintesc, ori să-şi însoţească prietenii la Nijni… sau poate până în Franţa. Da, însă în caz

că domnul Serghei se hotăra să rămână la Perm, trebuiau să se despartă de Kayette, care l-ar fi însoţit.

La asta se gândea necontenit Jean, asta îl mâhnea şi-i sfâşia inima. Iar acel regret sincer şi profund îl împărtăşeau tatăl, mama, fratele şi sora lui. Niciunul dintre ei nu se putea obişnui cu gândul că n-avea s-o mai vadă pe Kayette.

În dimineaţa aceea, mai deznădăjduit ca oricând, Jean se duse la tânăra indiancă şi, văzând-o palidă, trasă la faţă, cu ochii înroşiţi de nesomn, o întrebă:

— Ce-i cu tine, Kayette?

— Nimic, Jean, făspunse ea.

— Ba da. Eşti bolnavă! N-ai dormit. Parcă ai fi plâns, micuţă Kayette.

— Furtuna de ieri e de vină! N-am închis ochii toată noaptea.

— Călătoria asta te-a obosit, nu-i aşa?

— Nu, Jean! sunt rezistentă. M-am obişnuit cu toate greutăţile. O să treacă.

— Ce ai, Kayette? Spune-mi, te rog!

— N-am nimic, Jean!

Iar Jean nu mai insistă.

Văzându-l atât de îngrijorat pe bietul băiat, Kayette era cât pe ce să-i spună totul. O mâhnea mult faptul că avea un secret pe care nu i-l putea mărturisi. Dar, ştiindu-l iute din fire, se temu că nu se va putea stăpâni în prezenţa lui Kircev şi Ortik. Iar o imprudenţă îi primejduia contelui Narkin viaţa; prin urmare, Kayette îşi ţinu gura. Gândindu-se însă mai bine, luă totuşi hotărârea să-i spună domnului Cascabel ce aflase. Dar trebuia să rămână singură cu el, căci era foarte important ca cei doi ruşi să nu bănuiască nimic – condiţie greu de îndeplinit pe când traversau munţii Ural. De altfel, mai era timp, fiindcă mizerabilii urmau să acţioneze abia după sosirea trupei la Perm. Bănuielile n-aveau să li se trezească atâta vreme cât domnul Cascabel şi ai săi se purtau cu ei ca mai înainte. Mai mult chiar, aflând

că Ortik şi Kircev îi vor însoţi până la Perm, domnul Serghei se arătă cât se poate de bucuros.

La orele şase dimineaţa – era ziua de 7 iulie – Belle-Roulotte o porni iarăşi la drum. O oră mai târziu, ajunseră la primele izvoare ale râului Peciora, de la care îşi primea numele şi defileul. Devenită, dincolo de munţi, unul din fluviile cele mai importante ale Rusiei septentrionale, această apă se varsă în Oceanul îngheţat; după ce străbate o mie trei sute cincizeci de kilometri.

La acel nivel al trecătorii, Peciora nu era încă decât un torent pornit la vale printr-o albie capricioasă, pe lângă păduri de brazi, mesteceni şi zadă. Era destul să ţii malul stâng pentru a ajunge la ieşirea din defileu. Cu unele măsuri de prevedere luate pe pantele mai abrupte, puteau coborî destul de repede.

În tot timpul zilei, Kayette nu găsi ocazia să-i vorbească în secret domnului Cascabel. În fond, din câte îşi dăduse seama, cei doi ruşi nu mai discutară nimic între patru ochi şi nici nu mai lipsiră în mod suspect la vremea popasului. De ce ar fi făcut-o acum?

Complicii lor o luaseră, fără îndoială, înainte, iar banda urma să se întâlnească din nou la Perm.

A doua zi înaintară binişor. Cum defileul se lărgea, vehiculul putea să-l străbată cu mai multă uşurinţă. Sub malurile ei foarte înalte, Peciora vuia prin albia stâncoasă. Având deacum un aspect mai puţin sălbatic, trecătoarea nu mai era nici atât de pustie, întâlneai mici negustori porniţi din Europa spre Asia, cu bocceaua în spate şi cu ciomagul ferecat în mână. Câteva grupuri de mineri, mergând sau venind de la puţuri, le dădură bineţe călătorilor. La ieşirea din chei apăreau gospodării, nişte cătune încă neînsemnate. Spre sud, vârfurile Denejkin şi Konjakov dominau această parte a munţilor Ural. După încă o noapte de popas, Belle-Roulotte ajunse, spre amiază, la capătul defileului Peciora. Caravana trecuse, în sfârşit, lanţul de munţi şi pusese piciorul în Europa. Încă trei sute cincizeci de verste – o sută

de leghe – şi Fermul avea să numere „o casă şi o familie în plus, între zidurile sale”, cum spunea domnul Cascabel.

— Uf! mai zise el. Amicii mei, am făcut, un drum serios, nu glumă! Ei bine, n-a-veam eu dreptate? Toate drumurile duc la Roma! În loc să ajungem în Rusia printr-o parte, am ajuns prin cealaltă, şi ce, contează asta, din moment ce nu mai avem mult până în Franţa!

Şi, zorit cum era, minunatul bărbat ar fi putut susţine că simţea aerul Normandiei venind peste toată Europa cu miresmele lui marine, uşor de recunoscut. La ieşirea din defileu se afla o aşezare de mineri compusă din vreo cincizeci de case şi câteva sute de locuitori.

Hotărâră să se oprească acolo până a doua zi, ca să-şi împrospăteze nişte provizii – între altele făina, ceaiul şi zahărul.

Tot atunci, domnul Serghei şi Jean putură să-şi facă rost de plumbi şi de praf de puşcă, muniţia care le lipsea cu desăvârşire.

Iar când se întoarseră, domnul Serghei strigă:

— La vânătoare, iubitul meu Jean! N-o să ne înapoiem cu tolba goală. La vânătoare!

— Dacă doriţi…, răspunse Jean mai mult din datorie decât de plăcere. Sărmanul băiat! La gândul apropiatei despărţiri, făcea totul în silă.

— Vii cu noi, Ortik? întrebă domnul Serghei.

— Cu plăcere, răspunse matelotul.

— Să-mi aduceţi vânat bun, îi sfătui doamna Cascabel, şi mă prind să vă gătesc o masă pe cinste!

Întrucât nu era decât ora două după-amiază, vânătorii aveau timp să exploreze pădurile din împrejurimi. Iar dacă prin desişurile acelea vânatul n-ar fi ieşit singur înaintea puştilor, asta ar fi fost pur şi simplu neobrăzare.

Domnul Serghei, Jean şi Ortik plecară, aşadar, pe când Kircev şi Cuişoară se ocupau de reni. Animalele fură duse sub arbori, într-un capăt de pajişte unde puteau paşte şi rumega în voie.

Cornelia se întoarse la Belle-Roulotte. Avea destulă treabă de făcut acolo.

— Haide, Napoléone! spuse ea.

— Sunt aici, mamă.

— Vino şi tu, Kayette!

— Imediat, doamnă Cascabel!

Dar acesta era prilejul căutat de Kayette spre a rămâne singură cu şeful familiei.

— Domnule Cascabel, zise, mergând spre el.

— Da, mica mea prepeliţă.

— Aş vrea să vă spun ceva.

— Să-mi spui ceva?

— În secret.

— În secret?

În sinea lui se întrebă: „Oare ce vrea să-mi spună Kayette? O fi în legătură cu Jean?

O luară împreună spre partea din stângă a satului, lăsând-o pe Cornelia prinsă cu treaba din Belle-Roulotte.

— Ei, fată dragă, ce vrei să-mi spui şi de ce atâta mister, întrebă domnul Cascabel.

— Domnule Cascabel, răspunse Kayette, de trei zile doresc să stăm de vorbă. Însă în aşa fel încât nimeni să nu ne audă sau să ne vadă.

— Înseamnă că vrei să-mi spui ceva destul de grav.

— Domnule Cascabel, ştiu că domnul Serghei este contele Narkin!

— Ei drăcie! Contele Narkin! exclamă domnul Cascabel. Ştii asta? Dar cum ai aflat?

— De la nişte oameni care v-au ascultat când stăteaţi de vorbă cu domnul Serghei, într-o seară, în satul Muji.

— Nu se poate!

— Şi pe care, la rândul meu, i-am auzit vorbind despre contele Narkin şi despre dumneavoastră, fără ca ei să bănuiască măcar.

— Cine-s oamenii ăştia?

— Ortik şi Kircev!

— Cum? Ei ştiu?!

— Da, domnule Cascabel, şi mai ştiu că domnul Serghei e un condamnat politic care se întoarce în Rusia ca să-şi vadă tatăl, pe prinţul Narkin.

Stupefiat de cele spuse de Kayette, domnul Cascabel rămase cu gura căscată, fluturându-şi braţele. Apoi, după ce se gândi puţin, zise:

— Îmi pare rău că Ortik şi Kircev cunosc secretul ăsta. Dacă l-au aflat totuşi din întâmplare, sunt sigur că n-au să-l trădeze!

— Nu l-au aflat din întâmplare, şi au să-l trădeze, spuse Kayette.

— Tocmai ei! Nişte marinari de treabă?

— Domnule Cascabel, reluă Kayette, – contele Narkin e în mare pericol.

— Cum aşa?

— Ortik şi Kircev sunt doi ticăloşi care făceau parte din banda lui Karnov. Ei l-au atacat pe contele Narkin la frontiera cu Alaska! După ce s-au îmbarcat la Port Clarence ca să treacă în Siberia, au fost azvârliţi pe insulele Leahov, unde i-am găsit noi. Ce vor ei de la contele Narkin, a cărui viaţă e în pericol dacă se află că s-a întors în Rusia, este o parte din averea lui, iar dacă refuză, au să-l denunţe! în cazul acesta, domnul Serghei va fi pierdut, şi poate că şi dumneavoastră.

Pe când domnul Cascabel, copleşit de dezvăluire, tăcea, Kayette îi spuse cum îi bănuise tot timpul pe cei doi mateloţi. Era foarte adevărat că mai auzise undeva vocea lui Kircev. Acum îşi amintea. O auzise la frontiera Alaskăi, când cei doi nemernici îl atacaseră pe contele Narkin, fără să ştie, de altfel, că era un rus refugiat în America. Şi cum în una din nopţile trecute, însărcinaţi să păzească tabăra, Kayette îi văzuse plecând împreună cu un om ce venise să-i caute; ea îi urmărise, apoi asistase la o discuţie între ei şi vreo şapte-opt din vechii lor complici… Toate planurile lui Ortik erau dezvăluite. După ce condusese vehiculul prin

defileul Peciora, unde era sigur că vor întâlni o grămadă de bandiţi, hotărâse să-i ucidă pe domnul Serghei şi întreaga familie Cascabel. Dar de când aflase că domnul Serghei era contele Naâkin, îşi spusese că ar fi fost mai bine să-l silească să le dea o sumă mare sub ameninţarea că va fi denunţat poliţiei. Aveau să-i aştepte sosirea la Perm. Nici Qrtik şi nici Kircev nu ar fi apărut vârâţi în treaba aceea, ca să nu se dea de gol în caz că eşuau. Camarazii lor urmau să-l prevină pe domnul Serghei printr-o scrisoare, şi aşa mai departe.

Ascultând povestea spusă de Kayette, domnul Cascabel îşi stăpânea cu greu indignarea. Atât de ticăloşi se dovedeau cei cărora le făcuse atâtea servicii, îi eliberase, îi alimentase, îi adusese în propria lor patrie? Ei bine, minunat cadou, frumoasă restituire făcută împărăţiei ţarului! Ah, mizerabilii! Nemernicii!

— Şi acum, domnule Cascabel, ce aveţi de gând să faceţi? întrebă Kayette.

— Ce-am de gând să fac? Foarte simplu, micuţă Kayette: îi denunţ pe Ortik şi Kircev la primul post de cazaci întâlnit, şi-or să-i spânzure.

— Gândiţi-vă bine, domnule Cascabel, reluă fata. Nu puteţi face asta!

— De ce?

— Pentru că Ortik şi Kircev îl vor denunţa la rândul lor, imediat, pe contele Narkin şi, împreună cu el, pe cei ce l-au ajutat să revină în Rusia.

— La naiba cu tot ce ţine de mine! exclamă domnul Cascabel. Dacă numai de mine ar fi vorba! Dar cu domnul Serghei e altă poveste. Ai dreptate, Kayette, trebuie să ne mai gândim.

Perplex, foarte agitat, făcu câţiva paşi, lovindu-se cu pumnii în cap ca să scoată de acolo o idee. Apoi se întoarse spre fată şi întrebă:

— Ziceai că Ortik aşteaptă să sosim la Perm şi abia după aceea o să-şi pună complicii să acţioneze?

— Da, domnule Cascabel, le-a cerut limpede să nu încerce nimic înainte. Prin urmare, îmi închipui că ar trebui să ne continuăm drumul şi să aşteptăm.

— E cumplit, aprecie domnul Cascabel, absolut cumplit! Să-i ţii pe ticăloşi lângă tine, să-i duci la Perm, să le strângi mai departe mâna şi să le zâmbeşti… Pe tot neamul meu!

Îmi vine să-i înşfac de guler şi să-i zdrobesc, uite-aşa… uite-aşa!

Şi domnul Cascabel, apropiindu-şi şi depărtându-şi mânile puternice, ca şi cum l-ar fi ţinut cu una pe Ortik şi cu cealaltă pe Kircev, părea să izbească talgerele într-o orchestră de bâlci.

— Trebuie să vă stăpâniţi, domnule Cascabel, spuse Kayette. Închipuiţi-vă că nu s-a întâmplat nimic.

— Ai dreptate, fata mea.

— Vreau să vă mai întreb dacă socotiţi că-i bine să-l previn pe domnul Serghei.

— Nu! Categoric, nu! răspunse domnul Cascabel. Mi se pare că-i mai înţelept să tăcem. Ce-ar putea face domnul Serghei? Nimic! Mă aflu aici ca să am grijă de el, şi o să am. De altfel, îl cunosc! Ca să nu ne mai pună în pericol, ar fi în stare s-o apuce la stânga când noi o luăm la dreapta. Nu, hotărât, nu! N-am să-i spun.

— Nici lui Jean nu-i spuneţi nimic?

— Lui Jean, micuţă Kayette? Lui nici atât. Se aprinde din orice. Nu s-ar putea stăpâni de faţă cu bandiţii ăia scârboşi. N-are stăpânirea de sine a lui taică-său! Şi-ar da drumul… Nu! Lui Jean chiar mai puţin decât domnului Serghei.

— Dar pe doamna Cascabel o s-o puneţi la curent? se mai interesă Kayette.

— Pe doamna Cascabel? O, asta-i altceva! O femeie superioară, care îţi poate da un sfat bun şi chiar o mână de ajutor. N-am avut niciodată secrete faţă de ea şi, la urma urmei, ea ştie ca şi mine că domnul Serghei este contele Narkin, un fugar.

— Atunci, îi spuneţi?

— Da, o să-i spun. Acestei femei i-ai putea încredinţa până şi un secret de stat. Mai bine şi-ar tăia limba decât să-l trădeze, iar pentru o femeie nu există sacrificiu mai mare. Da, am să-i spun!

— E timpul să ne întoarcem la Belle-Roulotte, zise Kayette. Nu trebuie să ne observe nimeni lipsa.

— Ai dreptate, micuţă Kayette. Mereu ai dreptate!

— Şi, mai ales, domnule Cascabel, stăpâniţi-vă faţă de Ortik şi Kircev.

— Va fi greu, dar nu te teme, o să le zâmbesc. Ah, tâlharii! Să ne murdărească ei cu josnicia lor! Prin urmare, de asta mi-au spus că nu se duc de-a dreptul la Riga. Ne fac cinstea să vină cu noi până la Perm! Borfaşii!

— Domnule Cascabel, îi atrase atenţia Kayette, dacă aşa ştiţi să vă stăpâniţi…

— Nu-ţi fie teamă, micuţă Kayette! M-am uşurat. Eram sufocat, mă înăbuşeam! O să fiu calm. Deja sunt! Să ne întoarcem la Belle-Roulotte. Păzea, mişeilor!

O apucară împreună spre sat. Nu-şi mai spuneau nimic. Erau scufundaţi în gânduri. O călătorie atât de minunată, pe punctul de a se încheia cu bine, să fie ameninţată de complotul acela mârşav!

Când să ajungă, domnul Cascabel se opri.

— Micuţă Kayette, zise el.

— Da, domnule Cascabel.

— M-am decis să nu-i spun nimic Corneliei.

— De ce?

— Ce să zic? Am observat că, în general, o femeie păstrează cu atât mai bine un secret, cu cât nu-l cunoaşte. Aşa că, să rămână între noi!

Câteva clipe mai târziu, Kayette intră în Belle-Roulotte, iar domnul Cascabel, în trecere, făcuse un semn amical lui Kircev, murmurând însă printre dinţi:

— Ce mutră de monstru!

După două ore, când se întoarseră vânătorii, Ortik primi o laudă călduroasă din partea domnului Cascabel, privitoare

la superbul cerb lopătar pe care-l aducea pe umeri. La rândul lor, domnul Serghei şi Jean împuşcaseră doi iepuri şi câteva perechi de potârnici. Cornelia oferi, aşadar, comesenilor hămesiţi o cină excelentă din care domnul Cascabel se înfruptă copios, într-adevăr, omul acesta era „uriaş! Nu lăsa să-i scape nimic din ce-l preocupa. Nu arăta deloc că stă la masă cu doi asasini, cu doi nelegiuiţi care plănuiseră nici mai mult nici mai puţin decât să-i măcelărească familia. Dar, fu cât se poate de spiritual, de o veselie comunicativă, iar când Cuişoară apăru cu o sticlă zdravănă, bău pentru intrarea în Europa, pentru Rusia, pentru întoarcerea în Franţa. A doua zi, 10 iulie, atelajul o porni spre Perm. De la ieşirea din trecătoare, se puteau aştepta la o călătorie nu tocmai dificilă şi care să decurgă fără incidente. Belle-Roulotte urma malul drept al râului Vâcegda, care curge pe la poalele munţilor Ural. Întâlneau în cale târguri, sate, gospodării, locuitori foarte ospitalieri, vânat din abundenţă şi, peste tot, aveau parte de o bună primire. Deşi timpul era destul de cald, se simţea răcoarea unei adieri dinspre nord. Renii mergeau cu uşurinţă, scuturându-şi capetele cu trăsături frumoase. De altfel, domnul Serghei le adăugase doi cai cumpăraţi în ultima localitate minieră, încât puteau străbate până la zece leghe pe zi.

Mica trupa călca într-adevăr cu dreptul pe pământul bătrânei Europe. Iar domnul Cascabel ar fi trebuit să fie mulţumit din toate punctele de vedere, dacă n-ar fi fost gândul că ducea cu el doi ticăloşi.

— Şi când îţi închipui că banda lor ne urmăreşte aşa cum urmăresc şacalii o caravană!

Haide, César Cascabel, mai ai obligaţia să le joci un renghi netrebnicilor ălora!

La urma urmei, era destul de neplăcut că o asemenea complicaţie le dădea peste cap un plan atât de bine gândit. Actele trupei Cascabel erau în regulă, domnul Serghei figura pe lista personalului şi autorităţile ruseşti îl lăsau să

treacă fără suspiciuni. Ajuns la Perm, ar fi putut merge nestânjenit la conacul Valska. După ce l-ar fi îmbrăţişat pe prinţul Narkin, după ce ar fi stat câteva zile cu el, ar fi străbătut Rusia în haine de saltimbanc şi s-ar fi refugiat în Franţa, unde era în siguranţă. Şi, în acest caz, nu s-ar mai fi despărţit. El şi Kayette n-ar mai fi plecat din mijlocul familiei. Iar mai târziu, cine ştie dacă bietul Jean… Fără îndoială, spânzurătoarea era prea puţin pentru nemernicii care erau pe cale să zădărnicească un asemenea viitor! Şi uite-aşa, în ciuda voinţei lui, domnul Cascabel avea uneori nişte purtări de neînţeles pentru însoţitorii săi. Cornelia îl întreba:

— Ce ai, César?

— N-am nimic, răspundea el.

— Atunci de ce urli?

— Urlu, Cornelia, pentru că, dacă n-aş urla, aş turba!

Iar femeia aceea minunată nu ştia cum să-şi explice purtarea soţului său. Trecură patru zile. Apoi, la vreo şaizeci de leghe spre sud-vest de Ural, Bel-le-Roulotte ajunse în orăşelul Solikamsk.

În mod precis, complicii lui Ortik le-o luaseră înainte; dar, din prudenţă, nici el şi nici Kircev nu încercară să intre în legătură cu ei.

Rostov şi ceilalţi erau într-adevăr acolo şi urmau să plece în timpul nopţii mai departe, spre Perm, care se afla cu vreo cincizeci de leghe mai la vest. Iar atunci, nimic nu le mai putea împiedica planul mârşav.

A doua zi, în zori, ieşiră din Solikamsk şi la data de 17 iulie trecură peste Kosva cu bacul. Peste trei zile, dacă nu se ivea ceva care să-i întârzie, Belle-Roulotte urma să ajungă la Perm. Acolo familia Cascabel trebuia să-şi înceapă seria de reprezentaţii, înainte de a se deplasa la târgul din Nijni. Acesta era, cel puţin, programul „turneului artistic”. Cât despre domnul Serghei, el avea să aranjeze în aşa fel să se ducă în fiecare noapte la conacul Valska.

Ne putem închipui cu câtă nerăbdare aştepta şi, la fel, cu câtă nelinişte pe deplin întemeiată vorbea despre aceasta cu domnul Cascabel. De când fusese salvat, aşadar în cele treisprezece luni cât durase extraordinara lor călătorie de la frontiera statului Alaska şi până la frontiera Europei, nu avea nici o ştire despre prinţul Narkin. La vârsta tatălui său, se putea teme chiar că n-o să-l mai găsească în viaţă.

— Nici vorbă, domnule Serghei! răspundea domnul Cascabel. Prinţul Narkin se ţine ca dumneata şi ca mine, poate şi mai bine! Să ştii că aş fi fost foarte bun de prezicător. Pot citi şi în trecut, şi în viitor! Prinţul Narkin te aşteaptă, sănătos tun, iar peste câteva zile o să-l vezi.

Şi domnul Cascabel ar fi jurat cu mâna pe inimă că aşa o să se întâmple, dacă n-ar fi fost complicaţia cu blestematul de Ortik. Îşi zicea în sinea lui:

— Nu-s om rău, dar, dacă i-aş putea sfâşia ăluia beregata cu dinţii, aş face-o… şi încă aş socoti că am fost foarte blând!

Kayette era însă din ce în ce mai alarmată, pe măsură ce Belle-Roulotte se apropia de Perm. Ce hotărâre avea să ia domnul Cascabel? Cum va zădărnici planurile lui Ortik fără să-l pună în pericol pe domnul Serghei? Asta i se părea cu neputinţă, ca să spunem aşa. Prin urmare, îşi ascundea cu destulă greutate neliniştea, iar Jean, care nu ştia nimic, suferea cumplit văzând-o atât de chinuită, atât de abătută uneori. În dimineaţa zilei de 20 iulie trecură peste râul Kama, iar spre orele cinci după amiază, domnul Serghei şi camarazii săi sosiră în piaţa mare din Perm, unde se pregătiră să se aşeze temeinic, pentru mai multe zile.

După încă o oră, Ortik intrase în legătură cu complicii lui, iar Rostov scria o scrisoare ce urma să ajungă, seara, în mâna domnului Serghei; i se cerea prin ea o întrevedere urgentă, fixându-i-se o întâlnire într-unul din cabaretele oraşului. Dacă n-avea să vină, urma să fie arestat, fie şi pe drumul ce ducea la Valska.

La lăsarea nopţii, când Rostov aduse scrisoarea, domnul Serghei era deja plecat spre conacul Valska. Domnul Cascabel, singur în momentul acela, se prefăcu nespus de surprins de primirea scrisorii. O luă, totuşi, angajându-se s-o predea destinatarului, şi avu grijă să nu spună nimănui nimic.

Lipsa domnului Serghei îl nemulţumi pe Ortik. Ar fi preferat ca tentativa de şantaj să se facă înaintea întâlnirii dintre prinţul şi contele Narkin. Dar nu lăsă să. i se vadă indispoziţia şi, ca să şi-o ascundă şi mai bine, când îşi luă locul la masă, pentru cină, întrebă doar atât:

— Domnul Serghei nu-i aici?

— Nu, răspunse domnul Cascabel. Încearcă să aranjeze ceva pe lângă oficialii oraşului, în legătură cu spectacolele noastre.

— Şi când se întoarce?

— În seara asta, de bună seamă!

XIII.

O ZI FOARTE LUNGĂ.

Gubernia Perm stă călare pe spinarea munţilor Ural, cu un picior în Asia şi cu celălalt în Europa. O mărginesc, după cum urmează: Gubernia Vologdia la nord-est, Tobolsk la est, Viatka la vest şi gubernia Orenburg la sud. Datorită acestei aşezări, populaţia sa prezintă un curios amestec de figuri asiatice şi europene.

Perm, capitala, este un oraş cu şase mii de locuitori, situat pe râul Kama, şi care face un important comerţ cu metale, înainte de secolul al XVIII-lea nu era decât un târg oarecare, îmbogăţindu-se însă prin descoperirea unei mine de cupru în anul 1723, târgul a fost declarat oraş în 1781.

Îşi justifică, oare, această calitate? La drept vorbind, nu prea! Nici urmă de monumente; străzi în marea lor majoritate înguste şi murdare, case nu prea arătoase, hoteluri pe care, după câte se pare, călătorii nu le-au putut lăuda niciodată. La urma urmei, problema edilitară nu prea interesa familia Cascabel. Casa lor rulantă nu era oare de

preferat oricărei alteia? N-ar fi schimbat-o nici cu hotelul St. Nicholas din New York, şi nici cu Grand Hotel din Paris.

„Gândiţi-vă şi voi, spunea domnul Cascabel. Belle-Roulotte a venit din Sacramento la Ferm. Nici mai mult, nici mai puţin! Arătaţi-mi unul dintre hotelurile voastre de la Paris, Londra, Viena sau New York care a mai făcut vreodată aşa ceva!

Ce să mai răspunzi la asemenea argumente?

Aşadar, în ziua aceea Permul avea cu o casă mai mult, şi încă situată chiar în mijlocul pieţii mari, cu autorizaţia guvernatorului civil – personaj a cărui funcţie echivalează cu cea de prefect al unui departament al Franţei. El nu găsise nimic suspect în actele trupei Cascabel.

Încă de la sosire, Belle-Roulotte stârni multă curiozitate. Nişte saltimbanci francezi, veniţi din fundul Americii cu un vehicul tras de reni! Aşa că directorul cel dibaci nădăjduia să scoată un profit frumos din îmbulzeala publicului. Târgul de la Ferm era în plină desfăşurare şi urma să mai ţină câteva zile. Aveau asigurate un număr de încasări grase. Dar nu era timp de pierdut, fiindcă trebuiau să-şi câştige – întâi la Ferm, apoi la Nijni – banii cu care să se poată întoarce în Franţa. Mai târziu, aveau să vadă ce era de făcut. Cerul, care întotdeauna se arătase din cale-afară de mărinimos cu familia Cascabel, putea s-o facă şi de acum înainte. Se înţelege, prin urmare, că toată lumea era în picioare încă din zori. Jean, Sandre, Cuişoară şi cei doi mateloţi ruşi se întreceau unii pe alţii, plini de sârg în pregătirea reprezentaţiei. Domnul Serghei nu revenise conform promisiunii făcute, lucru care-l deranja foarte mult pe Ortik şi-l neliniştea pe domnul Cascabel. Chiar de la prima oră, spectacolul fu anunţat prin afişul de mai jos, scris în limba rusă, cu litere groase, după dictarea domnului Serghei.

Familia Cascabel.

TRUPA FRANCEZĂ, ÎNTOARSĂ DIN AMERICA.

GIMNASTICĂ, JONGLERII, ECHILIBRISTICĂ, EXERCIŢII DE FORŢĂ ŞI DE ÎNDEMÂNARE, DANSURI, GRAŢIE ŞI SEDUCŢIE.

Dl. CASCABEL, prim hercule la toate genurile D-na CASCABEL, primă luptătoare la toate genurile, marele premiu la Concursul internaţional din Chicago. Dl. JEAN, echilibrist la toate genurile Dl. SANDRE, clovn la toate genurile D-ra NAPOLÉONE, dansatoare la toate genurile Dl. CUIŞOARĂ, măscărici la toate genurile JAKO, papagal la toate genurile JOHN BULL, maimuţă la toate genurile WAGRAM şi MARENGO, câni la toate genurile.

Mare atracţie BANDIŢII DIN PĂDUREA NEAGRĂ pantomimă cu logodnă, căsătorie, surprize şi deznodământ.

Succes colosal confirmat de trei mii o sută şaptezeci şi fapte de spectacole în Franţa şi în străinătate.

NOTĂ: Se înţelege că, limba vorbita fiind interzisă de pantomimă şi înlocuită cu gesturi de toate genurile, această capodoperă a artelor dramatice poate fi înţeleasă până şi de persoanele care suferă de o regretabilă surzenie.

Facem înlesniri publicului, intrarea gratuită! Locurile se taxează numai după ce se ocupă. Preţul: 40 de copeici fără alegere.

De obicei, domnul Cascabel îşi dădea reprezentaţiile în aer liber, după ce întindea o pânză circulară dinaintea vehiculului. Dar în piaţa mare din Perm exista un circ construit din panouri şi folosit pentru exerciţiile trupelor ecvestre. Clădirea era destul de şubredă, lăsând să treacă vântul şi ploaia, însă mai ţinea, şi încăpeau în ea două sute până la două sute cincizeci de spectatori.

În fine, aşa cum era, circul acela era mai bun decât cortul domnului Cascabel. Şeful trupei îi ceru primarului autorizaţia de a-l folosi pe timpul şederii sale în oraş, autorizaţie acordată cu amabilitate.

Hotărât lucru, ruşii erau oameni de treabă. Cât priveşte circul din Perm, acesta n-avea să fie deloc dezonorat de reprezentaţiile date de trupa Cascabel. Directorul ei nu

regreta decât faptul că majestatea sa, ţarul Alexandru al II-lea, n-avea atunci drum prin oraş. Şi, cum se afla la Petersburg, i-ar fi fost cam greu să asiste la premieră. Domnul Cascabel se temea totuşi ca personalul său să nu fie într-o oarecare măsură marcat de o înţepeneală dăunătoare tumbelor, dansurilor, exerciţiilor de forţă şi altor jocuri. Suspendate la intrarea vehiculului în defileul munţilor Ural, antrenamentele nu mai fuseseră reluate pe restul traseului. Eh! Adevăraţii artişti nu trebuie oare să strălucească oricând în arta lor?

Cât despre piesă, era inutil s-o mai repete. O jucaseră de atâtea ori – şi încă fără sufleur

— încât asta nu-l preocupa deloc pe organizatorul spectacolului. Ortik îşi stăpânea cu greu neliniştea pricinuită de prelungita absenţă a domnului Serghei. Întâlnirea din ajun nu mai avusese loc, iar el trebui să-şi anunţe complicii că afacerea se amâna cu douăzeci şi patru de ore. Se întreba de ce nu apăruse iarăşi domnul Serghei la Perm, deşi domnul Cascabel îi anunţase întoarcerea pentru seara dinainte. Poate din cauză că îl reţinuse ceva la conacul Valska? Nu era exclus, căci, în mod neîndoielnic, acolo se dusese. Prin urmare, Ortik ar fi trebuit să se arate mai puţin nerăbdător. Dar nu mai era stăpân pe sine şi nu se putu abţine să-l întrebe pe domnul Cascabel dacă avea veşti de la domnul Serghei.

— Niciuna, răspunse domnul Cascabel.

— Credeam că-l aşteptaţi aseară pe domnul Serghei, insistă Ortik.

— Chiar aşa, răspunse domnul Cascabel. Şi precis că ceva l-o fi împiedicat să vină. Ar fi păcat să nu poată asista la reprezentaţie! Va fi ceva cu totul şi cu totul încântător! Ai să vezi, Ortik, ai să vezi…

Domnul Cascabel Vorbea cu mult calm, însă în realitate era extrem de îngrijorat. în ajun, după ce-i promisese că va fi înapoi înainte de a se face ziuă, domnul Serghei plecase la conacul Valska. Şase verste dus, şase verste întors, o nimica

toată! Or, dacă nu venise, apăreau trei ipoteze: fie că domnul Serghei fusese arestat înainte de a ajunge la Valska, ori sosise acolo, dar starea prinţului Narkin îl reţinuse la conac, ori îl arestaseră după ce plecase de acolo, noaptea, pe drum. Presupunerea că ar fi izbutit complicii lui Ortik să-l atragă într-o capcană nu putea fi luată în seamă, iar atunci când Kayette o formulă, domnul Cascabel îi răspunse:

— Nu! Ticălosul ăsta de Ortik n-ar fi aşa de agitat cum este! Nu mi-ar cere veşti despre domnul Serghei dacă s-ar afla în mânile lor. Ah, nemernicul! Până nu-l văd strâmgânduse la capătul unui ştreang, împreună cu amicul său Kircev, o să-mi lipsească ceva ca să fiu fericit pe lumea asta.

Domnul Cascabel îşi ascundea destul de prost neliniştea. Cu toate că era la fel de alarmată ca şi soţul ei, Cornelia spunea:

— Hai, César, calmează-te! Te agiţi prea mult. Trebuie să cauţi o explicaţie!

— Nu-i nevoie să cauţi nici o explicaţie, Cornelia, ci să te foloseşti de cea pe care o ai şi să scoţi din ea tot ce se poate. E limpede că domnul Serghei trebuia să se fi întors până la ora asta, iar noi încă îl mai aşteptăm.

— Aşa e, César, însă.nimeni nu bănuieşte că e contele Narkin.

— Da… nimeni, într-adevăr, nimeni… numai dacă nu cumva…

— Ce înseamnă asta? Numai dacă nu cumva?… Te apuci acum să vorbeşti ca şi Cuişoară! Ce vrei să spui? Doar tu şi cu mine cunoaştem secretul domnului Serghei. îţi închipui cumva că eu l-am trădat?

— Tu, Cornelia? Niciodată! Şi nici eu.

— Ei, şi atunci…

— Ei bine, există în Perm oameni care au avut mai demult legături cu contele Narkin şi l-ar putea recunoaşte. Ar putea să pară ciudat că avem un rus în trupă, în sfârşit, Cornelia, nu-i exclus să exagerez, dar afecţiunea pe care o

am pentru domnul Serghei nu mă lasă să fiu acum liniştit. De asta umblu încoace şi încolo.

— César, fii atent să nu trezeşti şi tu bănuieli! observă, pe bună dreptate, Cornelia. Şi mai ales nu te compromite insistând prosteşte şi punând întrebări indiscrete în legătură cu asta! sunt îngrijorată şi eu, ca şi tine, de întârziere şi aş vrea nespus ca domnul Serghei să fie aici. Totuşi, nu-mi stă mintea doar la ce-i mai rău; mă gândesc pur şi simplu că o fi fost reţinut la conacul Valska, lângă prinţul Narkin. Acum, în plină zi, nu îndrăzneşte să vină, îmi dau seama, dar o să se întoarcă la noapte. Aşa că să lăsăm prostiile, César!

Păstrează-ţi sângele rece şi ia aminte că urmează să joci rolul lui Fracassar, unul din marile succese ale carierei tale.

Nimeni n-ar fi judecat mai bine decât femeia aceea cu atâta bun simţ şi era inexplicabil de ce refuza soţul ei să-i spună adevărul. La urma urmei, poate că nu greşea. Cine ştie dacă impetuoasa Cornelia s-ar fi stăpânit în faţa lui Ortik şi Kircev, când ar fi aflat cine erau şi ce aveau de gând să facă!

În consecinţă, domnul Cascabel tăcu şi ieşi din Belle-Roulotte ca să supravegheze amănuntele pregătirilor de la circ. La rândul ei, ajutată de Kayette şi de Napoléone, Cornelia trebuia să verifice costumele, perucile, accesoriile necesare spectacolului. În timpul asta, cei doi ruşi se ocupau, dacă ar fi să le dăm crezare, cu reglementarea situaţiei lor de mateloţi repatriaţi – treabă care le cerea o mulţime de drumuri, bătăi în uşi şi formalităţi.

Domnul Cascabel şi Cuişoară, în schimb, curăţau băncile pline de praf ale circului şi măturau pista ce urma să fie folosită ca arenă. Jean şi Sandre cărau obiectele şi ustensilele indispensabile în exerciţiile de forţă şi de îndemânare. Urmau să se ocupe apoi de ceea ce impresarul numea „decorurile în întregime noi”, în care „artiştii săi fără seamăn” jucau minunata dramă pantomimică: Bandiţii din Pădurea Neagră.

Jean era mai trist ca oricând. N-avea habar de faptul că domnul Serghei era contele Narkin, un condamnat politic care nu putea trăi în ţara lui. Pentru ei, domnul Serghei rămânea un moşier avut, întors pe domeniile sale, unde avea să se stabilească împreună cu fata lui adoptivă. Şi cum i s-ar mai fi potolit durerea dacă ar fi ştiut că domnului Serghei îi era interzisă şederea în imperiul rus şi că el urma să plece mai departe după ceşi revedea tatăl, pe prinţul Narkin! O, de-ar fi putut spera că domnul Serghei se va refugia în Franţa, luând-o şi pe Kayette cu el! În cazul acesta, despărţirea li s-ar fi amânat cu câteva săptămâni, aşadar alte câteva săptămâni petrecute unul lângă celălalt.

— Da, îşi spunea mereu Jean, domnul Serghei rămâne la Perm… iar Kayette rămâne cu el! Noi o să plecăm peste câteva zile şi n-am s-o mai văd niciodată. Scumpa mea Kayette, tu o să fii fericită în casa domnului Serghei… şi totuşi!

Bietului băiat i se rupea inima când se gândea la toate acestea. Se apropia ora nouă şi domnul Serghei încă nu apăruse la Belle-Roulotte. E adevărat că, aşa cum spusese Cornelia, trebuiau să-l aştepte abia noaptea, sau, în orice caz, la o oră destul de înaintată, ca să nu rişte să fie recunoscut pe drum.

„Prin urmare, nici n-o să poată asista la reprezentaţie”, îşi zicea domnul Cascabel. Ei, cu atât mai bine! Nu-mi pare rău. Va fi splendid spectacolul ăsta cu care familia Cascabel debutează pe scena din Perm… Dacă îmi fac atâtea probleme, n-o să fiu deloc în formă. O să arăt jalnic în rolul lui Fracassar, eu, care intram atât de bine în pielea acelui ins de treabă! Şi Cornelia, orice s-ar spune, nu-i nici ea în apele ei… Iar Jean nu se gândeşte decât la Kayette! Şi Sandre, şi Napoléone, care îşi simt inima grea la gândul că au să se despartă de ea… Ah, copii, cum o să mai arătăm astă-seară! Nu pot conta decât pe Cuişoară, ca să ţină sus firma trupei.

Agitat la culme, domnul Cascabel se hotărî să plece după noutăţi, într-un oraş ca Permul se află repede tot ce se întâmplă. Cei din neamul Narkin erau foarte cunoscuţi şi iubiţi în ţinut. Dacă domnul Serghei ar fi căzut în mânile poliţiei, vestea arestării sale s-ar fi răspândit imediat. Ar fi fost subiect de discuţie pretutindeni. Şi cu atât mai mult în eventualitatea că arestatul se afla deja în închisoarea din Perm, aşteptându-şi judecata. Iată de ce domnul Cascabel îl lăsă pe Cuişoară să cureţe singur sala circului. Porni apoi să hoinărească prin oraş, pe lângă Kama, unde luntraşii îşi vedeau de treburile lor obişnuite, prin cartierul de sus şi prin cel de jos, unde populaţia nu părea deloc sustrasă de la muncile zilnice. Intră în vorbă cu oamenii, trase cu urechea fără să fie observat... Nimic! Nimic în legătură cu contele Narkin.

Asta nu-l linişti însă. Reveni la drumul ce pleca din Perm spre satul Valska, pe unde lar fi adus poliţia pe domnul Serghei, în caz că-l arestau. Şi, de fiecare dată când zărea în depărtare vreun grup de trecători, îşi închipuia că-i prizonierul, escortat de un pluton de cazaci.

În vălmăşagul temerilor sale, domnul Cascabel nu se mai gândea nici la soţie, nici la copii, nici la el însuşi, aflat în mare încurcătură dacă domnul Serghei ar fi fost arestat. Căci autorităţile puteau afla cu multă uşurinţă pe ce cale se întorsese domnul Serghei în teritoriile ruseşti şi cine erau binevoitorii care îl ajutaseră. Iar asta ar fi costat scump familia Cascabel!

Pe scurt, umblând aiurea şi pierzând vreme îndelungată pe drumul ce ducea spre Valska, domnul Cascabel nu se afla la circ atunci când veni cineva să-l caute, pe la orele zece dimineaţa.

Cuişoară era singur în momentul acela, agitându-se în mijlocul unui nor de praf ce plutea pe deasupra arenei. El ieşi din nor şi-l descoperi pe necunoscut, un simplu mujic. Neştiind limba pomenitului mujic, iar pomenitul mujic neştiind limba lui Cuişoară, le fu imposibil să se înţeleagă, în

consecinţă, Cuişoară nu pricepu o boabă când interlocutorul său îi spuse că vrea să vorbească stăpânului, pe care îl căuta la circ înainte de a merge la Belle-Roulotte. Atunci mujicul făcu ce trebuia să facă de la bun început: îi întinse o scrisoare adresată domnului Gascabel.

De data asta, Cuişoară înţelese. O scrisoare purtând celebrul nume Cascabel nu putea fi decât pentru şeful familiei… dacă nu cumva era pentru doamna Cornelia, ori pentru domnul Jean, ori pentru domnul Sandre, ori pentru domnişoara Napoleone. Aşadar, Cuişoară luă scrisoarea cu un gest am care se înţelegea că se angajează s-o predea patronului său. Apoi se despărţi de mujic cu nenumărate semne de salut, fără să afle de unde venea acela şi cine îl trimisese.

După un sfert de oră, în momentul când Cuişoară se pregătea să se întoarcă la Belle-Roulotte, domnul Cascabel apăru la intrarea în arenă, mai nervos şi mai neliniştit ca oricând.

— Patroane! strigă Cuişoară

— Ce-i?

— Am primit o scrisoare.

— O scrisoare?

— Da, una pe care tocmai acum a adus-o…

— Pentru mine?

— Pentru dumneavoastră.

— Şi cine anume a…

— Un mujic.

— Un mujic?!

— Dacă nu cumva n-o fi fost mujic.

Domnul Cascabel luă scrisoarea întinsă de Cuişoară şi, recunoscând scrisul domnului Serghei în adresă, păli atât de mult, încât credinciosul său servitor îl întrebă:

— Patroane, ce-i cu dumneata?

— Nimic.

Nimic? Şi totuşi, omul acela atât de energic fusese cât pe ce să cadă în braţele lui Cuişoară.

Ce spunea domnul Serghei în scrisoare? De ce-i scria domnului Cascabel? Cu siguranţă, ca să-l anunţe din ce cauză nu se putuse întoarce la Perm în cursul nopţii. Prin urmare, era arestat? Domnul Cascabel deschise scrisoarea, îşi frecă ochiul drept, apoi ochiul stâng, şi o citi dintr-o suflare.

Dar ce strigăt scoase atunci – un strigăt ieşit parcă dintr-un gâtlej pe jumătate strangulat! Crispat, cu ochii daţi peste cap, cu faţa înţepenită într-o contracţie nervoasă, încerca să vorbească şi nu putea scoate nici un cuvânt.

Cuişoară se temu că stăpânul său era gata să moară sufocat şi începu să-i desfacă cravata.

Domnul Cascabel se ridică dintr-o zvâcnitură, iar scaunul său, lovit zdravăn cu piciorul, căzu tocmai peste banchetele din spate ale sălii de circ. Se răsucea, se învârtea, se agita şi, deodată, îi trase tradiţionalul şut lui Cuişoară, care, de data asta, luat pe nepregătite, îl recepţiona din plin în tot atât de tradiţionalul loc. Oare stăpânul său înnebunise?

— Ei, patroane! exclamă Cuişoară. Nu suntem la paradă!

— Ba da! Suntem chiar la paradă! spuse domnul Cascabel. Niciodată n-am fost mai la paradă ca acum, şi încă la marea paradă, de zile mari!

Lui Cuişoară nu-i rămânea decât să se încline în faţa acestui răspuns, ceea ce şi făcu, frecându-şi spatele, căci lovitura de picior fusese într-adevăr de zile mari. Recăpătându-şi stăpânirea de sine, domnul Cascabel îi spuse pe un ton misterios:

— Cuişoară, eşti băiat discret?

— Sigur că da, patroane! N-am trădat niciodată secretele care mi-au fost încredinţate, dacă nu cumva…

— Psst! Destul! Vezi scrisoarea asta?

— Scrisoarea mujicului?

— Exact. Dacă spui cuiva că am primit-o…

— Bun!

— Lui Jean, lui Sandre, lui Napoléone…

— Bine!

— Dar mai ales Corneliei, nevastă-mea, jur că te împăiez…
— De viu?
— De viu, ca să simţi, nerodule!
Astfel ameninţat, Cuişoară începu să tremure din toate încheieturile. Apoi, luându-l pe după umeri, domnul Cascabel îi şopti la ureche pe tonul cuiva care se umflă în pene nemăsurat:
— Cornelia e geloasă! Şi vezi tu, Cuişoară, sunt eu bărbat frumos, ori nu sunt? O femeie încântătoare, o prinţesă, rusoaică… Înţelegi? Ea îmi scrie… O întâlnire!… Iată ceva ce ţie n-o să ţi se întâmple niciodată, cu nasul ăsta al tău!
— Niciodată, răspunse Cuişoară, dacă nu cumva…
Însă n-a mai aflat nimeni, nicicând, ce sens putea avea corectura aceea în mintea lui Cuişoară.

XIV.

DEZNODĂMÂNT MULT APLAUDAT DE SPECTATORI.

Piesa cu un titlu pe cât de nou, pe atât de ispititor, Bandiţii din Pădurea Neagră, era o operă remarcabilă. Scrisă după vechile canoane ale artei dramatice, respecta unitatea de timp, de loc şi de acţiune. Introducerea descria precis personajele, intriga lega puternic acţiunea, deznodământul o ducea cu pricepere la bun sfârşit şi, deşi îl puteai prevedea, asta nu însemna că i-ar fi lipsit acelaşi considerabil efect. Avea până şi „scena surpriză” cerută de cei mai dârji critici moderni, şi încă bine făcută… De altfel, nu era cazul să-i ceri lui César Cascabel o piesă la modă, unde toate amănuntele vieţii particulare sunt transpuse în teatru – una din piesele acelea în care, dacă nu triumfă crima, înseamnă că nici virtutea nu-i în suficientă măsură răsplătită. Nu! în ultimul act al Bandiţilor din Pădurea Neagră, inocenţa era apreciată, conform formulei, iar răutatea era pedepsită în chipul cel mai convenabil. Jandarmii îşi făceau apariţia exact atunci când totul părea pierdut, iar când îl înhăţau de guler pe trădător, sala izbucnea în aplauze.

— Fără îndoială că această piesă ar fi fost scrisă într-un stil simplu, clar, personal, corect din punct de vedere gramatical, fără neologisme pretenţioase, fără expresii de epocă, fără cuvintele de un realism dur ale noii şcoli dramatice – dacă ar fi fost scrisă vreodată. Dar nu era. Prin urmare, pantomima putea fi jucată pe toate scenele şi la toate bâlciurile din cele două lumi. Iată imensul avantaj al pieselor mimate, ca să nu mai vorbim de greşelile gramaticale şi de alte lucruri uşor de evitat în acest gen de literatură. Am spus mai înainte: lui César Cascabel n-ar trebui să-i ceri etc. etc. Pentru că, într-adevăr, domnul Cascabel era autorul acelei capodopere de calci. Capodoperă este cuvântul potrivit, căci atât pe vechiul, cât şi pe noul continent, piesa fusese atât de jucată, încât se afla la a trei mii o sută şaptezeci şi şaptea reprezentaţie. Numai Ursul şi santinela de la circul Franconi – cel mai mare succes cunoscut în analele artei dramatice – depăşise pomenita cifră. Neîndoielnic, însă, valoarea literară a acelei opere olimpice este inferioară celei prezentate de Bandiţii din Pădurea Neagră.

La urma urmei, piesa fusese făcută ca să scoată în evidenţă talentele speciale ale trupei Cascabel, talente atât de reale şi atât de variate, încât niciodată vreun director de trupă sedentară ori ambulantă nu mai prezentase publicului lin asemenea grup de artişti. Maeştrii dramei contemporane au formulat pe bună dreptate principiul: „La teatru, întotdeauna trebuie să-i faci pe spectatori fie să râdă, fie să plângă, altfel cască”. Ei bine, dacă arta dramatică se reduce la atâta, atunci Bandiţii din Pădurea Neagră merită de o sută de ori calificativul de capodoperă. Se râde cu lacrimi şi se plânge – tot cu lacrimi. Nu există o scenă sau măcar o frântură de scenă în care spectatorul cel mai indiferent să simtă nevoia să caşte. Şi chiar de-l apucă vreun căscat, din pricina digestiei defectuoase, căscatul i s-ar termina într-un hohot de plâns sau de râs.

Ca orice piesă bine gândită, şi aceasta era clară, sprintenă, condusă cu simplitate. Faptele ei se înlănţuiau logic. Mai că-ţi venea să spui: „Asta nici nu putea să nu se întâmple!”

Vă daţi seama, din această prezentare, că majoritatea criticilor ar fi de dorit s-o ia drept model.

Era povestea foarte dramatică a doi îndrăgostiţi care se iubeau nespus. Pentru a uşura povestirea, e cazul să ştiţi că Napoléone juca rolul fetei, iar Sandre pe cel al băiatului. Din nefericire, Sandre e sărac, iar mama Napoléonei, trufaşa Cornelia, nici nu vrea să audă de căsătorie.

Un lucru cu totul şi cu totul nou: această iubire e deranjată de prezenţa unui mare nătărău, Cuişoară, pe cât de avut la chimir, pe atât de sărac cu spiritul, care s-a înamorat de Napoléone şi vrea s-o ia de soţie. Iar mama, căreia îi plac teribil banii – şi poate că aici străluceşte geniul inventiv al autorului – ţine cu tot dinadinsul să i-o dea pe fată. Ar 11, într-adevăr, greu să născoceşti o acţiune mai bună şi s-o faci mai interesantă. Se înţelege că nătângul de Cuişoară nu deschide gura fără să spună o prostie. E cât se poate de caraghios, stângaci, cu un nas lung pe care obişnuieşte să şi-l vâre peste tot. Iar când apare cu cadourile de nuntă – maimuţa John Bull care se strâmbă cât poate de tare şi Jako, papagalul, singurul artist vorbitor din întreaga piesă – te prăpădeşti pur şi simplu de râs.

Însă râsetele se potolesc curând în faţa durerii profunde a celor doi tineri, care nu se pot vedea decât în secret, adică „pe furate”.

Şi iată că soseşte ziua căsătoriei impuse de Cornelia fiicei sale. Napoléone îmbracă veşmintele cele mai frumoase, însă o face plângând, mereu disperată. E cu adevărat îngrozitor să vezi cum găinuşa aceea plină de farmec e promisă unui clapon – oribil!

Scena se joacă în piaţa bisericii. Clopotul bate, porţile se deschid, perechea urmează să intre înăuntru. Sandre stă în genunchi pe trepte. Vor trebui să treacă peste trupul lui!

Nimic nu poate fi mai sfâşietor.

Deodată – şi în tot repertoriul dramatic al Comediei Franceze, ori al Teatrului Ambigu, nu credem să fi existat o asemenea lovitură de teatru – deodată apare un tânăr militar, făcând să tremure pânza fundalului. Este Jean, fratele nefericitei logodnice. Se întoarce din război, unde şi-a învins inamicii – inamici ce pot fi mereu alţii, în funcţie de ţara unde se joacă piesa: englezi în America, francezi în Germania etc.

Curajosul şi simpaticul Jean a sosit tocmai la timp. Va şti să-şi impună voinţa. A aflat că Sandre o iubeşte pe Napoléone şi Napoléone îl iubeşte pe Sandre. Aşa că, după ce-l împinge zdravăn pe Cuişoară, îl provoacă la duel, iar neghiobul e cuprins într-atâta de frică, încât se grăbeşte să renunţe la căsătorie.

Vedeţi cât de bogată este acţiunea dramei şi cum se înlănţuie situaţiile… Şi asta încă nu-i totul.

Într-adevăr, pe când e căutată Cornelia, cu care Cuişoară vrea să vorbească, se produce un incident. Cornelia a dispărut! Toţi umblă după ea, încolo şi încoace: nu-i nicăieri!

Pe neaşteptate, se aud ţipete din pădurea învecinată. Sandre recunoaşte vocea doamnei Cascabel şi, fără să-i pese de pericol, aleargă în ajutorul viitoarei sale mame. Evident, impunătoarea doamnă a fost înhăţată de banda lui Fracassar, poate de însuşi Fracassar, faimosul şef al tâlharilor din Pădurea Neagră.

Chiar aşa s-a şi întâmplat. Iar în timp ce Jean stă pe lângă soră-sa ca s-o apere la nevoie, Cuişoară trage clopotul şi strigă după ajutor. Se aude o împuşcătură… Publicul priveşte cu răsuflarea tăiată, ar fi greu să-ţi închipui o emoţie mai mare la teatru. Atunci intră în scenă domnul Cascabel, în costumul calabrez al cumplitului Fracassar, însoţit de complici şi ducând-o pe Cornelia, care se zbate să scape. Dar viteazul june-prim se întoarce în fruntea unei brigăzi de jandarmi înarmaţi până-n dinţi. Soacra este

eliberată, bandiţii arestaţi, iar Sandre, înamoratul, se căsătoreşte cu Napoléone, logodnica sa.

Trebuie să adăugăm că, din lipsă de personal, nici bandiţii şi nici jandarmii nu apar vreodată în scenă. Cuişoară are însărcinarea de a imita în culise răcnetele lor şi izbuteşte să producă impresia necesară. Cât despre domnul Cascabel, el e silit să-şi pună singur cătuşele. Dar, n-o vom putea repeta îndeajuns, datorită unei figuraţii excelente, efectul acestui deznodământ rămâne extraordinar.

Aşa arăta piesa făcută de vigurosul creier al lui César Cascabel, urmând a fi prezentată la circul din Perm. Şi, fără îndoială, avea să recolteze succesul obişnuit, dacă interpreţii erau la înălţimea operei.

De obicei erau: domnul Cascabel foarte sălbatic, Cornelia foarte marcată de originea şi de averea ei, Jean foarte cavaler, Sandre foarte simpatic, Napoléone foarte emoţionantă. Aşa cum am mai spus, rolurile îi stimulau pe artişti, însă trebuie să recunoaştem că familia nu era tocmai veselă în ziua aceea. Era chiar foarte tristă şi, odată intrată în scenă, risca să-i lipsească verva. Jocurile de fizionomie ar fi fost nesigure, gesturile n-ar fi dobândit precizia dorită. Poate că lacrimile aveau să fie adevărate, fiindcă tuturor le venea să plângă, însă în privinţa râsului lucrurile stăteau cu totul altfel. Când se aşezară la masa de prânz, văzând locul domnului Serghei gol, ca o prevestire a apropiatei despărţiri, tristeţea spori şi mai mult. Nimănui nu-i era foame, nimănui nu-i era sete. Era dezolant!

Ei bine, nu acelaşi lucru se întâmpla şi cu directorul trupei. El avea să mănânce cât patru. Iar după ce sfârşi, nu se dădu în lături să-şi exprime nemulţumirea:

— Prin urmare, aşa! N-aveţi de gând să terminaţi odată? Văd aici doar feţe lungi de-un cot. Începând cu tine, Cornelia, şi până la tine, Napoléone! Numai Cuişoară e cât de cât prezentabil. Pe toţi dracii! Asta nu-mi convine deloc, copii. Vreau să fiţi veseli, să jucaţi cu bucurie, să daţi tot ce puteţi, să bubuie scena, că de nu, vă zgâlţâi balamalele!

Când domnul Cascabel folosea expresia aceea care îi aparţinea întru totul, nimeni nu cuteza să se mai expună furiei lui. Tot ce puteai face era să te supui, şi te supuneai. De altfel, în spiritul său atât de inventiv se născuse o idee excelentă, cum îi veneau mereu în împrejurări dificile.

Se hotărâse să-şi completeze piesa, sau, mai bine zis, să-i întărească punerea în scenă – se va vedea imediat în ce fel.

Am spus că până acum, din lipsă de figuranţi, bandiţii şi jandarmii nu apăruseră niciodată în faţa publicului. Cu toate că el reuşea şi de unul singur să-i reprezinte pe tâlhari, domnul Cascabel se gândi, pe bună dreptate, că piesa ar avea un efect mai mare dacă figuraţia din deznodământ ar fi completă.

În consecinţă, îi venise ideea de a angaja câţiva inşi pentru reprezentaţia aceea. Şi, în fond, nu-i avea la îndemână pe Ortik şi pe Kircev? De ce ar fi refuzat oare acei marinari curajoşi perspectiva de a juca rolul unor bandiţi?

Aşa că, ridicându-se de la masă, domnul Cascabel îi explică lui Ortik situaţia, iar la sfârşit spuse:

— Nu v-ar conveni să intraţi amândoi în piesă ca figuranţi? Mi-aţi fi de mare folos, prieteni!

— Cu multă plăcere, răspunse Ortik. Abia aşteptăm, şi eu şi Kircev. Cum aveau tot interesul să rămână în cele mai bune relaţii cu familia Cascabel, se înţelege că se grăbiseră să accepte propunerea.

— Minunat, prieteni, minunat! aprecie domnul Cascabel. De fapt, n-o să aveţi altceva de făcut decât să intraţi împreună cu mine în scenă, tocmai în final. Faceţi întocmai ca mine, aceleaşi rotiri de ochi, aceleaşi gesturi, aceleaşi răcnete furioase. O să vedeţi că totul merge de la sine, şi vă garantez un succes nemaipomenit. Apoi, după o clipă de gândire, adăugă:

— Mă gândesc însă că, numai cu voi, n-am decât doi tâlhari. Nu-i destul! Nu. Fracassar e şeful unei întregi bande; aşadar, dacă aş mai găsi vreo cinci-şase inşi dispuşi la asta, efectul ar fi-măreţ. Mi-aţi putea căuta prin oraş

câţiva oameni de bine, fără lucru, cărora nu le-ar cădea rău o sticlă de vodcă şi o jumătate de rublă?

După ce-i aruncase o privire scurtă lui Kircev, Ortik răspunse:

— Se face, domnule Cascabel. Ieri, la cârciumă, tocmai ne-am cunoscut cu vreo şase oameni serioşi…

— Adu-i aici, Ortik, adu-i aici în seara asta şi mi-ai salvat deznodământul.

— În regulă, domnule Cascabel.

— Perfect, prieteni. Ce reprezentaţie! Ce atracţie pentru public!

Iar după plecarea celor doi marinari, pe domnul Cascabel îl cuprinse o asemenea criză de râs, că i se rupse cureaua cu care era încins. Cornelia se temu să nu facă sincopă.

— César, nu-i bine să râzi aşa după masă! îi spuse ea.

— Eu, să râd, draga mea? Dar nu-mi vine să râd deloc! Râd fără să-mi dau seama. De fapt, sunt foarte supărat. Gândeşte-te că-i ora unu şi scumpul nostru domn Serghei încă nu s-a întors! Şi n-o să fie la spectacol, să debuteze ca scamator în trupă. Ce ghinion!

Apoi, în timp ce Cornelia se întorcea la costumele ei, el ieşi, mulţumindu-se să spună că avea de făcut neapărat câteva drumuri.

Reprezentaţia trebuia să înceapă la orele patru, ca să se folosească lumina zilei, căci iluminatul lăsa de dorit la circul din Perm. Oare micuţa Napoléone nu era, în fond, destul de proaspătă şi mama ei destul de bine „păstrată” încât să înfrunte lumina naturală?

Cu greu se poate imagina ce efect produsese în oraş afişul lui César Cascabel, ca să nu mai.vorbim de toba lui Cuişoară, bătută pe străzi, timp de o oră, cât se putea de tare. Ar fi deşteptat cu ea toate Rusiile deodată!

Se înţelege că, la ora stabilită, în jurul circului era mare afluenţă de spectatori: guvernatorul din Perm cu familia, funcţionari, ofiţeri din garnizoană, câţiva mari negustori din

partea locului şi o mulţime de mici traficanţi veniţi la târg; în sfârşit, multă lume obişnuită.

La intrare se plasaseră instrumentiştii trupei, Sandre, Napoléone, Cuişoară, înarmaţi cu trompeta, trombonul şi toba mică, iar Cornelia, într-un maieu de culoarea pielii şi fustă roz, făcea să bubuie toba cea mare. Era un vacarm asurzitor, numai bun să încânte urechile mujicilor.

Urmară strigătele lui César Cascabel, într-o rusească acceptabilă şi inteligibilă:

— Intraţi! Intraţi, doamnelor şi domnilor! Patruzeci de copeici locul, fără alegere! Intraţi!

După ce domnii şi doamnele îşi ocupară locurile pe băncile circului, orchestra dispăru, pentru ca fiecare să-şi ia în primire rolul rezervat în programul reprezentaţiei. Prima parte merse strună. Mica Napoléone pe sârmă, Sandre cu contorsiunile sale de clovn acrobat, cânii savanţi, maimuţa John Bull şi papagalul Jako în scenele lor hazlii, domnul şi doamna Cascabel cu exerciţii de forţă şi îndemmare, cu toţii obţinură un adevărat succes. De viile aplauze, pe deplin meritate de aceşti artişti de primă mărime avu parte şi Jean. Poate că, fiind cu gândul aiurea, mâna lui va fi trecut prin momente de ezitare, poate că talentul de echilibrist i-a fost o clipă umbrit? Dar numai un ochi expert şi-ar fi dat seama de asta, iar publicul nu observă deloc că sărmanul băiat nu era în apele lui. Cât despre piramida umană, prezentată înainte de pauză, fu bisată în unanimitate. În plus, domnul Cascabel fu plin de vervă şi uimitor de spiritual pe când îşi prezenta artiştii, cerând pentru ei aplauze bine meritate. Niciodată acest om superior nu arătase mai limpede decât acum cât de mult se poate stăpâni o fire energică, cum era a lui. Onoarea familiei Cascabel era salvată. Urmaşii moscoviţilor aveau să-i rostească numele întotdeauna cu admiraţie şi respect.

Dar, dacă publicul urmărise cu interes această parte a programului, cu câtă nerăbdare o aştepta pe a doua! În pauză nu se vorbea decât despre asta pe coridoare. După

zece minute, în care spectatorii ieşiseră să ia puţin aer, mulţimea intră din nou şi nici un loc nu rămase neocupat.

Ortik şi Kircev se întorseseră de o oră, aducând cu ei şase figuranţi. Aşa cum aţi ghicit, erau chiar vechii lor complici întâlniţi în defileul munţilor Ural. Domnul Cascabel îşi examina cu atenţie noua figuraţie.

— Ce mai capete! exclamă el. Ce mai feţe! Ce piepturi! Poate că au un aer cam prea cinstit pentru nişte roluri de tâlhari… În fine, cu nişte peruci zbârlite şi bărbi fioroase, scot eu ceva!

Şi, cum domnul Cascabel nu apărea decât spre sfârşitul piesei, avu răgaz să-şi pregătească recruţii, să-i îmbrace, să le pună peruci, într-un cuvânt, să facă din ei nişte bandiţi prezentabili.

Apoi, Cuişoară bătu în gong de trei ori.

În momentul acela, într-o sală de teatru mai bine amenajată, cortina s-ar fi ridicat pe ultimele acorduri ale orchestrei. Ea nu se ridică însă deloc, fiindcă arenele de circ n-au cortină, nici măcar atunci când servesc drept scenă.

Dar să nu vă închipuiţi că nu exista decor, sau măcar ceva ce semăna a decor. La stânga, un dulap pe care se zugrăvise o cruce sugera biserica, ori mai bine zis capela, cu clopotul instalat în culise; în centru era piaţa publică a satului, reprezentată în chip firesc de arenă; în dreapta, câţiva arbuşti ornamentali în ghivece, aşezaţi cu pricepere, dădeau destul de bine impresia Pădurii Negre.

Piesa începu într-o linişte desăvârşită. Ce drăguţă era Napoléone cu fustiţa ei în dungi, uşor decolorată, cu boneta pusă ca o floare pe părul blond şi, mai ales, cu un aer atât de candid şi de tandru! Sandre, amorezul, în costum portocaliu strâns pe corp şi uzat pe la cusături, îi făcea curte prin gesturi atât de pasionate, încât nici măcar într-un dialog replicile n-ar fi fost mai uşor de înţeles. Şi să fi văzut intrarea lui Cuişoară cu peruca lui caraghioasă, de un galben ţipător, cu nişte picioare lungi pe care şi le arunca în

toate părţile, cu mutra tâmpă şi înfumurată, cu ochelarii pe nas, cu maimuţa strâmbându-se la el şi papagalul ale cărui flecăreli erau atât de spirituale! Nil se putea imagina ceva mai reuşit decât plăsmuirea aceea de bâlci.

Intervine Cornelia, o femeie ce se anunţă cumplită în calitate de soacră. Refuză să-i dea lui Sandre mâna Napoléonei, şi totuşi, simţi că sub gătelile ei de mare doamnă din evul mediu bate o inimă.

Succes deplin la intrarea lui Jean. costumat ca un carabinier italian. E destul de trist, destul de abătut, sărmanul băiat! Pare că se gândeşte la cu totul altceva decât la rolul său. I-ar plăcea mai mult să joace rolul lui Sandre, iar Kayette să fie logodnica lui şi s-o conducă la biserică. Ah, câte ceasuri pierdute, când mai aveau atât de puţin timp de petrecut împreună!

Tensiunea dramatică era însă atât de puternică, uicât îl cuprinse pe actor. Era imposibil să nu-ţi expui tot talentul într-un asemenea rol. Închipuiţi-vă: un frate care se întoarce din război, îmbrăcat ca un carabinier, apărându-şi sora de o mamă trufaşă şi poruncitoare şi de pretenţiile ridicole ale unui nătâng.

Superbă scenă de provocare între Jean şi Cuişoară! Prostănacul tremură de frică într-atâta încât i se aude clănţănitul dinţilor, privirea i se tulbură, iar nasul i se alungeşte peste măsură. Pare vârful unei săbii care, după ce i-a străpuns capul, îi iese prin mijlocul feţei.

Izbucnesc strigăte în culise, bine întreţinute de data asta. Împins de curaj şi, poate, cu gândul de a se lăsa ucis, căci viaţa i-a ajuns o povară, Sandre se avântă în adâncul pădurii de copaci ornamentali. Se aude zgomot de luptă aprigă în culise, apoi o împuşcătură. O clipă mai târziu, iată că intră în scenă Fracassar, şeful tâlharilor. E înspăimântător în tricoul său roz, aproape alb, şi cu barba neagră, aproape roşcată. Banda de ticăloşi îl însoţeşte, gesticulând. Printre bandiţi se află Ortik şi Kircev, de nerecunoscut sub perucile şi hainele lor zdrenţuite,

înspăimântătqrul şef o târăşte pe Cornelia, a cărei onoare e ameninţată. Sandre se repede s-o apere şi se pare că deznodământul obişnuit al piesei se va da peste cap, căci în ziua aceea situaţia nu mai era cea cunoscută. Într-adevăr, când domnul Cascabel reprezenta singur toată ceata bandiţilor din Pădurea Neagră, Jean, Sandre, mama lor, sora şi Cuişoară aveau frumoasa sarcină de a-l ţine la respect până la sosirea jandarmilor, a căror prezenţă era anunţată departe, în culise. De data asta, însă, căpetenia Fracassar e însoţit de opt răufăcători în carne şi oase, vizibili, palpabili, şi pe care nu-i deloc uşor să-i învingi. Prin urmare, te puteai întreba cum o să se sfârşească treaba aceea fără ca firescul să fie întrucâtva şifonat. Deodată, un pluton de cazaci dă năvală în arenă. Iată o intrare dintre cele mai neaşteptate…

De fapt, domnul Cascabel nu uitase nimic din ceea ce putea da acelei reprezentaţii o strălucire extraordinară, asigurându-i o figuraţie completă. Jandarmi sau cazaci, era totuna! într-o clipă, Ortik, Kircev şi cei şase camarazi ai lor sunt trântiţi la pământ şi legaţi, cu atât mai uşor cu cât rolurile jucate de ei îi obligă să se lase prinşi. Şi tot atunci se aud nişte strigăte:

— Ah, nu şi pe mine, viteji cazaci, vă rog! Pe ăştia n-aveţi decât! Eu sunt aici doar ca să mă distrez!

Cine credeţi că vorbeşte astfel? Fracassar, sau mai degrabă domnul Cascabel, ridicat, cu mânile libere, în timp ce figuranţii, cu cătuşele puse, sunt de-acum în mâna poliţiei. Asta fusese uriaşa idee a lui César Cascabel! După ce-i rugase pe Ortik şi pe Kircev să joace rolul bandiţilor, se pusese în legătură cu autorităţile din Perm, prevenindu-le că urmau să dea „o lovitură faimoasă”. Ceea ce explică faptul că un pluton de cazaci sosise exact la finalul piesei.

O, şi cât de bine reuşise faimoasa lovitură! Ortik şi ceilalţi fuseseră luaţi cu totul prin surprindere de agenţii autorităţilor.

Dar Ortik îşi revenise şi, arătând spre domnul Cascabel, îi spuse şefului cazacilor:

— Îl denunţ pe omul ăsta! L-a ajutat pe un condamnat politic să se întoarcă în Rusia! Ah, saltimbanc blestemat, m-ai vândut tu, te vând şi eu!

— Vinde-mă, amice! răspunse liniştit domnul Cascabel, trăgând cu ochiul.

— L-a adus în Rusia pe contele Narkin. condamnat şi evadat din închisoarea de la Iakutsk!

— Perfect, Ortik!

Cornelia, copiii şi Kayette, care tocmai se adunau în pripă, rămaseră într-o deplină consternare.

În momentul acela, unul dintre spectatori se ridică. Era contele Narkin.

— Uite-l! spuse Ortik.

— Da, sunt contele Narkin, răspunse domnul Serghei.

— Însă contele Narkin amnistiat! exclamă domnul Cascabel, izbucnind într-un sublim hohot de râs.

Ce efect asupra publicului! Toată acea realitate amestecată cu născocirile piesei era în stare să tulbure până şi spiritele cele mai greu de clintit. Şi nici nu e chiar sigur că o parte a spectatorilor nu va fi crezut că Bandiţii din Pădurea Neagră avusese dintotdeauna acel deznodământ! O scurtă explicaţie va fi de ajuns.

De când contele Narkin fusese cules de familia Cascabel, la frontiera Alaskăi, trecuseră treisprezece luni, răstimp în care el nu primise nici o veste din Rusia. Nu i-ar fi putut sosi nici la indienii de pe Yukon şi nici la locuitorii insulelor Leahov. În consecinţă, nu ştia că, printr-un ucaz dat de ţarul Alexandru al II-lea în urmă cu şase luni, erau amnistiaţi condamnaţii politici aflaţi în situaţia contelui Narkin. Tatăl său, prinţul, îi scrisese în America, anunţându-l că se putea întoarce în Rusia, unde îl aştepta cu nerăbdare. Fiind deja plecat, contelui nu-i mai ajunsese scrisoarea şi, în lipsa destinatarului, ea venise din nou, returnată, la conacul Valska. Se va înţelege cât de neliniştit era prinţul Narkin,

neprimind nici o ştire despre fiul său. Îl crezu pierdut… mort în exil. Se îmbolnăvi şi era în mare pericol atunci când sosi domnul Serghei la conac. Dar câtă bucurie fu în sufletul prinţului Narkin, care nu mai spera să-l revadă vreodată… Contele Narkin era liber! Navea de ce să se mai teamă de poliţie. Şi, nevrând să-şi.lase tatăl în starea în care se afla, nevrând să plece de lângă el la câteva ore după ce-l revăzuse, îi trimisese domnului Cascabel acea scrisoare unde îi explica totul, între altele, Ii mai spunea că avea să vină săl caute la circul din Perm, la sfârşitul reprezentaţiei. Atunci îi venise domnului Cascabel minunata idee pe care o ştiţi. Luase îndată măsuri pentru ca deznodământul piesei să însemne şi predarea bandei lui Ortik. După ce publicul fu pus la curent cu întâmplările, urmă un adevărat delir. Din toate părţile izbucniră urale, pe când cazacii îi scoteau afară pe Ortik şi pe complicii săi; aceştia, care atâta vreme jucaseră de-adevăratelea rolul de tâlhari, urmau să-şi ispăşească ticăloşiile – tot de-adevăratelea.

Domnul Serghei alia numaideclt tot ce se petrecuse, cum descoperise Kayette uneltirea îndreptată contra lui şi contra familiei Cascabel, cum îşi riscase tânăra, indiancă viaţa, strecurându-se după cei doi mateloţi ruşi în noaptea de 6 iulie, cum îi povestise totul domnului Cascabel şi cum, în sfârşit, acesta nu voise să spună nimic nici contelui Narkin, nici propriei sale soţii.

— Să ai un secret faţă de mine, César! îi zise doamna Cascabel pe un ton de reproş.

— Primul şi ultimul, draga mea!

Cornelia îşi iertase deja soţul şi, nemaigândindu-se la asta, exclamă:

— Ah, domnule Serghei, dă-mi voie să te îmbrăţişez! Apoi, fâstâcită, se corectă:

— Scuzaţi-mă, domnule conte.

— Nu… domnul Serghei pentru voi, prieteni, doar domnul Serghei! Şi la fel pentru tine, fata mea! adăugă, întinzând braţele spre Kayette.

XV.

EPILOG.

Iată sfârşita sfârşită cu totul călătoria domnului Cascabel! Belle-Roulotte nu mai are de trecut decât Rusia europeană şi Germania pentru a intra în Franţa, şi nordul Franţei pentru a ajunge pe pământ normand, îi mai rămâne destul de mult, fără îndoială. Dar, în comparaţie cu cele două mii opt sute de leghe străbătute, restul era o plimbare, simplă plimbare – „o cursă de birjă”, spunea domnul Cascabel.

Da, călătoria era încheiată, şi se terminase mai bine decât îndrăzniseră să spere, după atâtea peripeţii. N-a existat nicicând vreun deznodământ mai fericit, nici măcar în admirabila piesă Bandiţii din Pădurea Neagră, jucată spre imensa satisfacţie a publicului şi a actorilor, exceptându-i pe Ortik şi Kircev. Într-adevăr, ei fură spânzuraţi câteva săptămâni mai târziu, în vreme ce complicii le erau trimişi în fundul Siberiei pentru tot restul vieţii lor.

Problema despărţirii apăru atunci cu toate tristele ei urmări. Cum avea să se rezolve oare? Ei bine, cât se poate de simplu. În chiar aceeaşi seară, când toată trupa se adunase în Belle-Roulotte, contele Narkin zise:

— Prieteni, ştiu ce vă datorez şi aş fi un nerecunoscător dacă aş uita vreodată. Ce pot face pentru voi? Mi se strânge inima la gândul că ne despărţim. Ia să vedem! Nu v-ar conveni să rămâneţi în Rusia, să vă stabiliţi aici, să trăiţi pe domeniul tatălui meu?

Domnul Cascabel, care nu se aştepta la o asemenea propunere, răspunse după ce se gândi puţin:

— Domnule conte Narkin…

— Spune-mi „domnule Serghei”, zise contele Narkin. Nu altfel. O să-mi facă plăcere.

— Ei bine, domnule Serghei, eu şi familia mea suntem foarte emoţionaţi. Propunerea pe care ne-o faci dovedeşte că ţii la noi. Îţi mulţumim din inimă! Dar acolo, ştii, e patria…

— Vă înţeleg! răspunse contele Narkin. Da, vă înţeleg. Şi, din moment ce vreţi să vă întoarceţi în Franţa, în Normandia voastră, aş fi fericit să ştiu că vă instalaţi la voi acasă… Într-o casă la ţară, cu o fermă şi un pic de pământ în jur! Acolo vă puteţi odihni după o călătorie atât de lungă.

— Să nu-ţi închipui că suntem obosiţi, domnule Serghei! exclamă domnul Cascabel.

— Haide, prietene, spune-mi cinstit: ţii atât de mult la meseria dumitale?

— Da, căci din ea trăim.

— Nu vreţi să mă înţelegeţi şi mă supăraţi! reluă contele Narkin. Îmi refuzaţi plăcerea de a face ceva pentru voi?

— Să nu ne uiţi, domnule Serghei, răspunse Cornelia. Asta-i tot ce îţi cerem, fiindcă noi n-o să vă uităm niciodată, nici pe dumneata, nici pe Kayette.

— Mamă! strigă tânăra fată.

— Nu-ţi pot fi mamă, copila mea dragă!

— De ce nu, doamnă Cascabel? întrebă domnul Serghei.

— Cum anume?

— Îngăduindu-i să se căsătorească cu fiul dumitale.

Ce efect produseră cuvintele contelui Narkin, unul mai mare, în mod precis, decât toate efectele obţinute de domnul Cascabel în strălucita sa carieră!

Jean era nebun de fericire, săruta mânile domnului Serghei, care o strângea pe Kayette la pieptul său. Da, avea să fie soţia lui Jean, rămânând totodată şi fiica adoptivă a contelui. Iar domnul Serghei o să-l ţină pe lângă el, căci voia să şi-l apropie. Ar fi cutezat vreodată domnul şi doamna Cascabel să viseze un viitor mai strălucit pentru fiul lor? Dar de la contele Narkin nu voiau să accepte altceva decât prietenia lui. Aveau o meserie bună şi puteau să şi-o facă mai departe.

Atunci tânărul Sandre înainta cu o privire şireată şi spuse, puţin emoţionat:

— La ce bun, tată? Suntem avuţi şi n-o să mai fie nevoie să muncim ca să avem cu ce trăi.

Şi puştiul scoase din buzunar pepita culeasă de el în pădurile din Caribu.

— Unde ai găsit-o? strigă domnul Cascabel, luând în mână preţioasa piatră. Sandre povesti întâmplarea.

— Şi nu ne-ai spus nimic? se miră Cornelia. Ai putut păstra secretul?

— Da, mamă, cu toate că nu mi-a fost uşor. Am vrut să vă fac o surpriză şi să nu vă spun că suntem bogaţi decât după ce ajungem în Franţa.

— Ah, ce copil minunat! zise domnul Cascabel. Ei bine, domnule Serghei, iată o avere care pică la ţanc. Priveşte! E chiar pepită. E aur curat, trebuie doarsă-l schimbăm… Contele Narkin luase piatra şi o cerceta cu atenţie, privindu-i micile puncte sclipitoare şi cântărind-o în palmă, ca să-i aprecieze valoarea.

Da, spuse, e din aur şi are cel puţin zece livre.

— Cât valorează? se interesă domnul Cascabel.

— Douăzeci de mii de ruble.

— Douăzeci de mii de ruble!

Însă cu o condiţie… cu condiţia s-o schimbaţi… şi chiar acum! Uite cum fac!

Şi domnul Serghei, elev demn al lui César Cascabel, făcu o scamatorie atât de reuşită, încât înlocui faimoasa pepită cu un portmoneu ajuns subit în mânile băiatului.

— Asta zic şi eu.şmecherie! exclamă domnul Cascabel. Când îţi spuneam eu că dumneata ai aptitudini surprinzătoare…

— Ce-i în portmoneu? întrebă Cornelia.

— Preţul pepitei. Nimic mai mult, nimic mai puţin! răspunse domnul Serghei. Într-adevăr, se afla acolo un cec de douăzeci de mii de ruble, emis asupra băncii din Paris a fraţilor Rothschild.

Cât valora pepita? Era o bucată de aur sau o simplă piatră cărată de tânărul Sandre cu atâta sârguinţă din vestitul Eldorado columbian? Lucrul acesta n-a putut fi lămurit niciodată. Oricum ar fi fost, domnul Cascabel fu silit să-l

creadă pe contele Narkin pe cuvânt şi să se bizuie pe amiciţia domnului Serghei, pe care o preţuia mai mult decât întregul tezaur imperial al majestăţii sale ţarul.

Familia Cascabel rămase timp de o lună în Rusia. Nu se mai gândea nimeni nici la târgul din Perm, nici la cel din Nijni. Puteau oare să lipsească tatăl, mama, fratele şi sora de la nunta lui Jean cu Kayette, celebrată cu mare pompă la conacul Valska? Nu, şi niciodată nişte tineri soţi n-au fost înconjuraţi de atâţia oameni fericiţi.

— Ei, César, cine-ar fi putut crede? spuse Cornelia în clipa când ieşeau din capela conacului.

— Eu! răspunse fără ocolişuri domnul Cascabel.

După alte opt zile, domnul şi doamna Cascabel, Sandre, Napoléone şi Cuişoară, care nu trebuie uitat, căci cu adevărat face parte din familie, îşi luară rămas bun de la contele Narkin. O porniră spre Franţa, însă pe drumul de fier, cu Belle-Roulotte urmându-i şi ea în mare viteză dacă doriţi.

Întoarcerea domnului Cascabel în Normandia sa fu un adevărat eveniment. El şi Cornelia deveniră mari proprietari nu departe de Pontorson, cu nişte frumoase dote în perspectivă pentru Sandre şi Napoléone. Contele Narkin, Jean, ajuns secretarul său, şi Kayette, cea mai fericită soţie din câte există, veneau în fiecare an să-i vadă în „castelul lor”, fiind primiţi acolo cu o bucurie dezlănţuită. Cuvântul e cât se poate de potrivit, fiindcă în ziua aceea cei din familia Cascabel îşi pierdeau pur şi simplu capul. Aceasta este povestea exactă a călătoriei ce poate trece, între Călătoriile extraordinare, drept una dintre cele mai surprinzătoare. Fireşte, totul s-a sfârşit cu bine. Şi cum ar fi putut fi altfel, când e vorba de o familie demnă de atâta cinste ca familia Cascabel!

SFÂRŞIT